bogdan ghiu

opera poetică

Colecția Opera Poetică
este coordonată și îngrijită de Călin Vlasie

Editor: Călin Vlasie
Redactare: Ioan Es. Pop
Tehnoredactare: Adriana Vlădescu
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Ionuț Broștianu

EPP

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GHIU, BOGDAN
Opera poetică / Bogdan Ghiu ; pref. de Ion Bogdan Lefter. - Pitești : Paralela 45, 2017
ISBN 978-973-47-2560-1
I. Lefter, Ion Bogdan (pref.)
821.135.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2017, pentru prezenta ediție
Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparalela45.ro | www.cartearomaneasca.ro

Bogdan Ghiu

Opera poetică

Prefață
de Ion Bogdan Lefter

Editura Paralela 45

Prefață

Metapoetul: între scriitură și viață

Republicîndu-și **Opera poetică** integrală, Bogdan Ghiu propune, într-un enunț tipic pentru jongleria de idei și de cuvinte pe care o practică și în versuri, dar mai ales în eseistica sa, ipoteza de lectură a unei „cărți noi", căci orice editare, fie ea și o reluare, se adaugă ansamblului: „«Opera» într-o carte nu este decît o carte dintr-o operă".

Propoziția apare în inteligentele, interesantele, intens teoretizantele și nu mai puțin autoironicele pagini introductive ale autorului, așezate sub un titlu multiplu: **Scris șters: puneri la încercare sau Post-Scriptum: Formula (Notă asupra unei ediții)**. Cultivatorul de paradoxuri nu se dezminte: prima variantă de generic alătură oximoronic „scrisul" și „ștersul", adică elaborarea șovăitoare a poeziei, cu pași înainte și înapoi, cu texte păstrate și cu altele eliminate, lăsate în urmă, inaccesibile, deși au făcut parte din munca de atelier. Plus ideea de „încercare" la care orice autor e pus, în dublu sens: frazare laborioasă, prin tatonare „eseistică" (cel de-al doilea gen predilect, eseul, asta însemnînd etimologic: fr. *essai* = încercare), dar și supunere la probe, la cazne, Bogdan Ghiu neputîndu-și publica poezia decît după repetate „încercări", în condiții de cenzură și de acces dificil al scriitorilor tineri ai anilor 1980 către tipar.

A doua variantă de titlu începe cu alt joc semantic, de vreme ce deschiderea cărții e denumită **Post-scriptum** (nu fără rezon, căci, la apariția culegerii, e cel mai recent text, adăugat ansamblului înainte de publicare, compus pentru a-l însoți, deci scris după tot restul, deși e plasat în față, *pre-scriptum*!). Programul asumat de astă-dată, cel al **Formulei**, va fi explicitat în paragraful secund: „Cartea de față expune – adică, pentru că nu o spune, ascunde – o operație, mai mult decît o operă: o formulă". Autorul ne spune aici că important în poezia sa e procesul („operația", nu „opera"), căutarea unei „formule", de fapt – jucînd la rîndul meu termenii – formularea căutărilor sale reflexive, teoretice, conceptuale, mergînd

către filozofia limbajului. Accent apăsat asupra conținutului în detrimentul formei, deși tema constantă și obsedantă a lui Ghiu e – încă un paradox! – chiar limbajul poeziei.

Însă cheia așa-zicînd „regizorală" a noii reprezentații pe care o constituie **Opera poetică** ne-o oferă cel de-al treilea titlu al introducerii, așezat între paranteze, deci în același timp expus și ascuns (nu de tot!): **(Notă asupra unei ediții)**. Autorul va furniza în sprijin alte explicații subtil-ludice, prezentîndu-și culegerea drept „o ediție de ediții", după care plusează: „Eu întotdeauna mi-am editat, nu doar publicat, scrisul, toate cărțile mele sînt ediții. [...] a scrie înseamnă (și) a te edita", ceea ce ar însemna – păstrînd metafora înscenării – că fiecare „reprezentație"/ carte e „regizată" de autor, inclusiv asamblarea lor într-un unic scenariu de evoluție, la recapitulare. De altfel, mai publicase una în 2004, **Manualul autorului**, tot cu o introducere care problematiza situația. Bilanțul lui Bogdan Ghiu s-a îmbogățit între timp cu încă un volum și cu alte cîteva texte disparate, drept care, incluzîndu-le și pe ele, **Opera poetică** se înfățișează ca o „nouă" culegere integrală...

Înainte de a reparcurge traseul explorărilor lui Bogdan Ghiu, atît de intens preocupat de condiția poeziei – un paragraf despre condiția criticului în general și a comentatorului său în special. Citindu-i de-a lungul anilor și deceniilor pe autorii de versuri, ca și pe cei de proze sau piese de teatru, exegeții le urmăresc diversele „etape de creație" și acumulează astfel propriile lor glose, însoțind textul în continuă acumulare al „operelor" cu un metatext paralel. Criticii generației poetice din care Bogdan Ghiu face parte i-au tot recenzat pe reprezentanții ei de vîrf și i-au analizat din ce în ce mai atent, încît o nouă interpretare la republicarea „operelor complete", de pildă chiar ale lui Ghiu, și anume ca „ediție de ediții", poate genera un comentariu nou, dar mai firesc este să stimuleze procesul similar de reluare a celor vechi, regîndirea și asamblarea lor într-o „regie" actualizată. Accept – vasăzică – provocarea, ridic mănușa și încerc o „ediție" de metatexte! Am scris de mai multe ori despre poezia colegului meu de Cenaclu de Luni și de generație literară, încît „operația" (termenul de el folosit, citat adineaori) se impune. Întrucît nu i-am recenzat – totuși – fiecare apariție editorială, voi adăuga acum verigile lipsă, făcînd la tot pasul precizările necesare. Secvențele datate 2017 sînt scrise – așadar – pentru această prefață.

Inventar (la zi)

Iată lista grupajelor și volumelor de poezie publicate de Bogdan Ghiu:

- **Extrase din Manual**, în volumul colectiv **Cinci** (Editura Litera, București, 1982);
- **46 caligrame ajutătoare**, în volumul colectiv **Nouă poeți** (Editura Cartea Românească, București, 1984);
- **Manualul autorului** (Editura Cartea Românească, București, 1989);
- **Poemul cu latura de un metru** (Editura Pontica, Constanța, 1996);
- **Arta consumului** (Asociația Scriitorilor din București/ Editura Cartea Românească, 1996);
- **Arhipelogos** (Editura Axa, Botoșani, 1997);
- **Pantaloni și cămașă** (Editura Pontica, Constanța, 2000);
- **Manualul autorului** [culegere] (Editura Cartea Românească, București, 1989);
- **(Poemul de carton) Urme de distrugere pe Marte** (Editura Cartea Românească, București, 2006);
- și, acum, **Opera poetică** [din nou, culegere] (Editura Paralela 45, Pitești, 2017).

Imagini de ansamblu

Lansat în anii '80, Bogdan Ghiu e unul dintre cei mai interesanți poeți români ai ultimelor decenii, foarte personal, stăpînind peste un teritoriu al lui și numai al lui: metapoezia. Încă de la început, scria **Poem** după **Poem** (titlul pe-atunci predilect) pentru a obține efecte de profunzime, de surpriză, de mister din reflecția fulgurantă asupra textului, asupra limbajului, asupra poeziei. Au rămas memorabile cele trei versuri care spuneau atît: „Aș vrea să urlu/ și/ să port un titlu". Sau: „Vai,/ nu pot continua (nici un pic)/ acest poem/ atît de minunat" (acesta fiind tot poemul!). Sau: „Punctul alb (care există deja)/ și punctul negru/ (pe care îl pun eu)." (**Două puncte**).

Se vedea – pe de altă parte – încă de atunci implicarea existențială în reflecția textuală, pasiunea, „visceralitatea". Volumele ulterioare au

mers pe aceeași combinație, adîncind patetismul și „umanizînd" metadiscursul poetic. De la formula concentrării maxime, de tip hai-ku, autorul a deviat și spre mai ample extensii, mergînd pînă la secvențe de proză eseizantă, „hașurînd" pagina, căutînd sensuri în albul ei acoperit cu negre șire. Poate că vor fi existat dintotdeauna, însă au devenit în ultimele cărți mai vizibile, mai impresionante notele de vizionarism ale manierei, aerul grav, de poezie esențială. Exemplific doar cu două secvențe dintr-un poem apărut în **Arhipelogos**: „Scriu cu ultimele puteri –/ voi nu credeți./ Scriu cu ultimele puteri/ ale cuvintelor și ale lucrurilor./ (Cuvintele abia de mai/ înseamnă ceva, lucruri/ din ce în ce mai neputincioase.)/ Ultimele puteri ale lumii/ par a se consuma în aceste/ cuvinte./ [...]/ Nu am revelații. Am cuvinte./ Am avut și eu 26 de ani,/ am avut 19. cîndva aveam 13 ani/ și mă uitam des în oglindă,/ nu am visat niciînd viitorul,/ nu m-am visat decît pe mine,/ cum stau azi, în locul/ cine știe cui/ și privesc prin trecut/ să văd cerul./ Nu am revelații. Am cuvinte.// Nu am revelații, am cuvinte./ Privesc în urmă și-mi văd amintirile/ crescîndu-mi din umeri – aripi/ în calea timpului./ Singura mea revelație e timpul ce vine./ Viitorul ce îmi aduce cuvinte./ Va urma"...

Bogdan Ghiu s-a făcut cunoscut abia după 1990 și ca eseist, gazetar cultural, om de opinie. A colaborat la mai multe reviste, a lucrat la un cotidian și în cîteva posturi de radio și de televiziune, devenind specialist în „critica mediatică" (dacă recunoaștem disciplina). A scris și eseuri mai ample de reflecție asupra comunicării și – în genere – asupra lumii postmoderne (globalizată, multiculturală ș.a.m.d., inclusiv „informațională" și „mediatică", nu-i așa?!).

E obligatoriu de menționat și o altă dimensiune a personalității intelectuale a lui Bogdan Ghiu, care a audiat la începutul anilor '90, la Paris, cursuri ale lui Jacques Derrida, avansînd apoi în lecturi filozofice și socio-culturale din mari autori francezi ai secolului XX, de la Michel Foucault la Gilles Deleuze sau Pierre Bourdieu. Din ei și din alții a și tradus, însoțindu-le edițiile românești cu studii introductive. Eseurile lui Bogdan Ghiu asupra existenței contemporane, asupra comunicării, asupra imaginii au în subtext – vreau să spun – reflecția profundă a unui intelectual sofisticat, „deconstructivist" el însuși, nu doar ca „derridean": este – a fost dintotdeauna – un hiperlucid, un „autenticist" al abstracțiunilor, cu plăcerea speculației dezvoltate pas cu pas, prin reluarea și adîncirea fiecărui enunț, prin explorarea etimologiilor sau a seriilor sinonimice, prin

detectarea nuanțelor infinitezimale ale conceptelor, imaginilor, textelor pe care le examinează.

(*fragmente remixate din **Metapoetul**, apărut în **Ziua**, 5 august 2005, p. 12, reluat în **7 postmoderni: Nedelciu, Crăciun, Müller, Petculescu, Gogea, Danilov, Ghiu**, Editura Paralela 45, Pitești, 2010, p. 159-162*)

Bogdan Ghiu. Poezie despre poezie și despre elementele ei componente, inventariate cu calm: versurile, cuvintele, punctuația, hîrtia albă ori scrisă. Absolutizare – în acest fel – a vechii tematici metatextuale și concentrare asupra unei originale „monografii" a posibilităților și implicațiilor poeziei. Conexiune cu componența „textualistă" sau „textuantă" a prozei generației, argument pentru posibilitatea trecerii literaturii către un continuum textual, deasupra tradiționalelor granițe ale genurilor. Manieră aproape aforistică, fiecare poem (intitulat de obicei chiar **Poem**) rezolvînd în cîteva versuri o idee teoretică, plasticizînd-o și abandonînd-o apoi în pagină. Finețe a liniilor, explorare atentă a posibilităților de jonglerie lingvistică (omonimii, sinonimii, comutări de morfeme sau foneme etc.). Conceptualism textual, așadar, poezie limpede, la limita eseului.

(*din **Flashback 1985. Începuturile „noii poezii"**, Editura Paralela 45, Pitești, 2005 [volum scris în 1984-1985 și predat spre publicare în 1985; apărut după 20 de ani, în 2005]*)

Bogdan Ghiu – nu numai unul dintre cei mai importanți scriitori ai literaturii noastre actuale, ci și un autor cu un profil foarte interesant, atipic, greu de „prins" într-o formulă. Poet, eseist, poet-eseist și eseist-poet, un intelectual critic pentru care asumarea lumii de azi – prin reflecție, prin limbaj – e indispensabilă, e un mod de a fi…

(*din **Bogdan Ghiu: Poetul-eseist, eseistul-poet?**, în **ArtActMagazine**, revistă săptămînală on-line, nr. 54, 10 februarie 2010, http://www.artactmagazine.ro/bogdan_ghiu__despre_televiziune__despre_lume.html, reluat în **7 postmoderni…**, ed. cit., p. 174*)

Schițe de portret

Către sfîrșitul anilor 1970 și la începutul deceniului următor, cînd lăsa în urmă tatonările adolescenței și-și citea primele grupaje de versuri „adulte" în faimosul Cenaclu de Luni, Bogdan Ghiu era un poet laconic

și un personaj aproape mut. Colegii de atunci și-l amintesc tăcînd cu obstinație la întîlnirile junilor literatori, totuși nu „absent", de vreme ce urmărea cu atenție tot ce citeau și spuneau ceilalți, învîrtindu-și constant un smoc din barba neagră, același, așa cum călugării rostogolesc printre degete mătăniile (vezi și următorul pasaj: „Bogdan Ghiu era și el de partea mai tăcută a adunării, tot răsucind la smocul lui preferat din barbă și pufăind la țigări. Plasa din cînd în cînd cîte o vorbă, se amuza din plin de glumele noastre, dar nu era încă în «apele lui teritoriale». Avea să se destindă după aceea și să capete mai multă siguranță de sine" – portret din **Pe cînd eram cinci și cu Tudor șase**, evocare în **Almanahul literar '90**, editat de Asociația Scriitorilor din București, 1989, p. 72-74, reluată în **Puzzle cu noul val. Addenda la falsul tratat de poezie Flashback 1985**, Editura Paralela 45, 2005, p. 123). Firește, nu era mut de tot: între prieteni, cu un partener de conversație sau în grupuri mici, devenea volubil, dădea replici în ritm alert, repezit, și-și marca intervențiile cu zîmbete de pișicher, cînd nu rîdea de-a dreptul, în hohote mucalite. În ședințele de cenaclu – însă – își citea în cîte o seară poemele foarte scurte și apoi nu mai scotea cu lunile nici un cuvînt.

Atare timiditate sau doar introvertire explică – presupun – de ce Bogdan Ghiu n-a reușit să publice în același ritm cu colegii săi de „val" literar. Înțelegînd că urmează asaltul unei tinere generații novatoare, nonconformiste și cosmopolite, regimul comunist a înăsprit la sfîrșitul anilor '70 condițiile de debut în volum, instituind ca filtre obligatorii concursurile pe care editurile au primit dispoziția să le organizeze. Cu oarecari întîrzieri, ele au livrat cîteva serii de cîștigători, între care Traian T. Coșovei, Liviu Ioan Stoiciu, Matei Vișniec, Mircea Cărtărescu, Magdalena Ghica (Magda Cârneci), Marta Petreu, Ion Mureșan, Alexandru Mușina și alții, publicați individual, după care a fost adăugat încă un prag de amînare a altor debuturi, permise doar după apariția în volumele colective în care au început să fie incluși următorii laureați. Bogdan Ghiu semnase un ciclu de versuri în culegerea „lunedistă" **Cinci**, în 1982, alături de Romulus Bucur, Mariana Marin, Alexandru Mușina și de prefațatorul său de acum, dar nu în urma unui concurs de debut, drept care, pentru a publica o carte proprie, a trebuit să se supună regulii și, selectat printre „învingători", s-a trezit înghesuit, în 1984, într-un **Nouă poeți**, încă o dată cu doar un „grupaj". N-a demobilizat, a perseverat, însă a reușit abia în vara lui 1989, cu cîteva luni înainte de prăbușirea regimului, să-și vadă publicat, oricum trunchiat, **Manualul autorului**.

După 1990 – același portret, altă istorie. În continuare „om de echipă", lăsîndu-i pe alții în rolurile de „vedete", colegul nostru a ieșit totuși din rezervă, adăugîndu-și vocea la corul generației, în evenimentele și dezbaterile publice care s-au multiplicat fără opreliști, dar s-a manifestat din ce în ce mai spectaculos mai ales în scris, în noua presă culturală postcomunistă, ca jurnalist și eseist, teoretician nu doar literar, ci și al unor domenii precum mass media, artele vizuale sau arhitectura. Expresia feței și-a păstrat-o, doar barba scurtîndu-i-se (într-o vreme crescuse mult!), pe măsură ce-a albit, pînă la stadiul de chip rămas neras fără să fie limpede dacă din neglijență sau ca adjuvant cochet al părului cărunt, tuns „perie". Devenit campion al prolificității, angrenat într-o multitudine de proiecte, călător prin străinătățuri, își exploatează eficient febrilitatea înainte reprimată. I-o ghicești și atunci cînd, recăzut în cîte o pasă de tăcere, așezat în lateral, ascultîndu-i pe ceilalți, reacționează ca un mim, prin comentarii faciale nonverbale, și „pianotează" în căutarea smocului din barba mai lungă a juneței...

(*2017*)

Pînă în 1989: doar poet, poate cu cîteva articole publicate sporadic, cu cîteva răspunsuri la anchete literare și „generaționiste" (consacrate – adică – „noului val" postmodern de atunci), Bogdan Ghiu se manifesta totuși, neștiut, și în limbaj eseistic. Le spunea sau le arăta prietenilor, colegilor și poate că va fi consemnat detaliul în vreun text publicat mai tîrziu: cititor fervent, bulimic, avea „mania" de a face comentarii pe marginile albe ale cărților, înconjurînd „oglinda paginii", dreptunghiul vertical al rîndurilor tipărite, cu note de lectură „din mers", „pe viu", „hașurînd" hîrtia (cum spunea atunci într-unul dintre poemele lui „metatextuale"), glosînd, prelungind textele altora în reflecții proprii, disecînd, derivînd, dezvoltînd, schițînd idei, raționamente, proiecte. Trecerea după 1990 la eseismul „oficializat", publicat, n-a fost o schimbare de macaz, ci o prelungire și o multiplicare a unei forme de expresie care-i însoțise dintotdeauna poezia, venind dinspre începuturile formației, dinspre felul său de a fi intelectual, citind și, simultan, scriind.

Conjuncturile: de influență *Tel-quel*-istă în anii '80, Bogdan Ghiu devine după căderea regimului comunist emul al lui Jacques Derrida, pe care îl audiază ca doctorand la Paris. Îl seduc și alți mari gînditori sociali francezi ai ultimelor decenii, de la Michel Foucault la Gilles Deleuze și Pierre Bourdieu. Conceptualizînd frenetic în descendența lor și eseizînd

„deconstructivist", el și-a constituit propria manieră eseistică, la care o contribuție importantă, decisivă a adus-o – firește – poetul.

(*din* ***Bogdan Ghiu: Poetul-eseist, eseistul-poet?****, loc. cit., p. 169-170*)

Extrasele și versiunile *Manualului*

Grupajul din **Cinci** poartă titlul **Extrase din „Manual"**, probă că exista deja proiectul unei cărți autoreflexive, carte-reper, carte-școală, tratat despre poezie în versuri. Într-o culegere colegială nu era loc decît pentru „excerpte". Bogdan Ghiu le oferea, rămînînd în așteptarea momentului oportun pentru etalarea **Manualului** integral[1].

În conjunctura de epocă descrisă mai sus, momentul întîrzie să sosească și, într-o a doua etapă editorială, Ghiu e obligat din nou să „extragă", iarăși în montaj „colectiv", cel de **Nouă poeți**, lipsit – acesta – de omogenitate, cu unii autori compatibili, cu alții mai puțin (Gheorghe Iova și Romulus Brâncoveanu frecventau Cenaclul de Luni și – Iova – și Junimea, condus de Ovid S. Crohmălniceanu, în timp ce Ioan Morar făcea parte din aripa timișoreană a generației; Valentin Dumitrescu avea să devină critic teatral; ceilalți patru n-au făcut cariere notabile). „Extrasele" de acum poartă titlul **42 de caligrame ajutătoare**. Apollinaire inventase vocabula pentru transpunerea ideilor în concreteţea grafică, vizuală a scriiturii – combinație pe care și Ghiu o caută: reflecția asupra limbajului într-un/ printr-un limbaj „obiectualizat", tratat ca o realitate palpabilă. Textele fiind „ajutătoare" ca la clasă, asemeni celor dintr-un manual – sau, pentru a doua oară, **din „Manual"**. 36 dintre ele se adaugă celor 24 din **Cinci** (6 sînt reluate).

Totalul de 60 de texte, marea majoritate foarte scurte, nu epuizează proiectul. Încă o tranșă de 59 de poeme – „o treime" din proiect, consemnează introducerea la **Opera poetică** – apare în placheta în sfîrșit individuală și cu titlul recuperat, **Manualul autorului**, în 1989.

---

[1] Un detaliu inexact în introducerea la **Opera poetică**: Bogdan Ghiu își amintește că apariția **Cinci**-ului sau doar prezența sa în volum s-ar fi produs „grație lui Nicolae Manolescu". Criticul conducea Cenaclul de Luni și ne-a scris prefața, **Bilete de papagal, seria a doua**, prima fiind cea din **Aerul cu diamante**, culegerea-pereche, cu Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Florin Iaru și Ion Stratan, tipărită tot în 1982, cu cîteva luni înainte de **Cinci**. Dar, cum am mai povestit – de pildă în mica evocare **Pe cînd eram cinci și cu Tudor șase**, loc. cit. –, cartea am ticluit-o eu, am obținut acordul de publicare al editurii împreună cu Traian T. și i-am invitat pe ceilalți patru să fim cinci!...

Parte dintre „resturile rămase pe dinafară" (conform aceleiași introduceri), în număr de 39 de piese, vor intra în **Poemul cu latura de 1 metru**, din 1996.

Și vor mai rămîne de valorificat editorial 23, recuperate în secțiunea **Întoarceri la locul faptei poetice. Lecții și exerciții (rînduri lipsă)** din cel de-al doilea **Manual al autorului**, din 2004, primă culegere a „operei complete".

Interesant e faptul că autorul nu și-a mai publicat niciodată proiectul reasamblat, preferînd să-și asume atare istorie de fragmentări impuse, reluată în 2004 și în 2017, acum cu indicarea modificărilor strategice operate în 1989 în editură. Așa cum îl gîndise și-l scrisese pînă-n 1982, cînd îl menționează în **Cinci**, sau cum îl va fi elaborat în continuare de-a lungul anilor '80, **Manualul autorului** rămîne inaccesibil altfel decît pe porțiuni, utopie a unei cărți-școală de metapoezie, proiect – deci – cu contururi fracturate, reeditat cu mici variațiuni, deci în versiuni măcar minimal-diferite, cu geometrie variabilă. O mare carte „ruptă-n bucăți" și păstrată așa, cu mesajul autoreflexiv la vedere, perfect conservat, dar și ca *memento* al unui destin public ingrat, „impus de istorie" (cum tot în introducerea la **Opera poetică** autorul spune)...

(*2017*)

Grupajul din *Cinci*

Bogdan Ghiu a publicat douăzeci și patru de poezii în volumul colectiv **Cinci** (Editura Litera, 1982, p. 24-41). Grupajul e destul de amplu pentru a schița profilul unui poet.

Primul său pas e un **Prolog în carte**: „Nu știu cui seamănă aceste rînduri./ dar uite că iar vin să se întindă,/ să se așeze, să stea,/ s-adoarmă și să se arate/ cu burțile lăsate, cu gurile căscate./ Transparența și înălțimea le-au obosit –/ prea multe lucruri au fost văzute prin ele/ și folosite./ Au venit să se așeze pe foaia albă și tare/ și să inducă lumea în eroare." Poemul dezvoltă polaritatea dintre un *eu* care își afirmă în primul vers puterile limitate („Nu știu...") și disponibilitățile „malefice" ale „rîndurilor" personificate. Textul poetic are, vasăzică, după Bogdan Ghiu, forțe proprii și e în stare să ia singur decizii, să urmărească un scop propriu („să inducă lumea în eroare"...).

Tema astfel anunțată e tema poeziei înseși: Bogdan Ghiu va scrie perseverent *despre* poezie și elementele ei componente, urmărind rînd pe rînd forțele versurilor, ale punctuației, ale hîrtiei albe ori scrise. Temă cu deja bogată tradiție în secolul nostru (dacă nu cumva mergem să căutăm mai în urmă – înspre Homer, de pildă!). Poetul nostru a avut ideea s-o absolutizeze și să excludă orice alte posibile deschideri. Baricadat în interiorul unicei teme, a rămas să scrie metapoezie pură și explicită, „monografie" a posibilităților și implicațiilor strict textuale ale poeziei. Se întîlnește pe acest drum, curios, cu o anumită direcție „textualistă" sau „textuantă" a prozei generației, bine vizibilă în volumul colectiv **Desant '83** (Editura Cartea Românească, 1983; vezi în special „textele" lui Gheorghe Iova și Gheorghe Ene). Coincidență semnificativă – vom vedea – și pentru meritele și pentru limitele poeziei lui Ghiu.

Nouăsprezece din douăzeci și patru de poeme, aproape toate foarte scurte, sînt intitulate chiar **Poem**, al douăzecilea are aceeași „indicație" adăugată titlului – **Două puncte (poem)** –, un al douăzeci și unulea chemîndu-se, frondeur, **Poeme**, cu o adăugire-explicație la subsol: „Teama poemelor de a sta singure" (p. 32). Simple poeme despre poem, deci. Concentrate, aproape aforistice, menținute în spațiul abstract al discuției teoretice. Polaritatea de la început se menține: de o parte – ființa, existența, concretețea, realitatea; de cealaltă – poemul, viața dinăuntrul lui, strania concretețe a cuvintelor, „realitatea" secundă. În sens barbian, poezia instituie o lume paralelă și autonomă, structurată asemeni celei reale și asemeni ființei umane: „Poezia în poem ca/ și mine în această cameră/ afurisită și ca/ și sufletul în mine/ probabil" (**Poem**); „Ce bine/ că poemele apar și există/ în afara trupului./ Dar ele/ continuă să aibă/ forma organelor noastre./ Ce bine/ că ele nu dau naștere/ la oameni" (**Poem**).

Ultimul poem citat are doar meritul (e un fel de a spune) că expune teza respectivă. Pe aceeași idee, alt **Poem** introduce o subtilă ambiguitate între planuri: „Aș vrea să urlu/ și/ să port un titlu". Enunț simplu și extrem de percutant. Între realitate și text pendulează și alte **Poeme**. Într-unul „Femeia îndesată pe gîtul poemului/ încă se zbate,/ zgîrie, mușcă – ar vrea să zădărnicească totul" (cu un final excelent, de un patetism reținut: „Scriu un poem cu latura de 1 metru/ de pe care să mă arunc"). Alteori se stabilește preluarea sarcinii scriitoricești („Acum, acum, să pot trăi –/ în locul meu să las/ un poem/ să scrie poeme" – **Testament**)

și se afirmă caracterul primordial al poeziei, capabile să substituie efectiv gestului real („Cu creionul pe albituri/ hașurînd desenez murdăria/ pe care trebuia să o las cu trupul" – **Poem**). Într-un sens mai puțin favorabil poetului, putem vedea în această din urmă atitudine o eschivă, un refuz sau o teamă de viață și de acțiune, o lipsă de angajare. Cînd vorbește despre „Lumea scurgîndu-se subțire/ dintr-un poem etanș,/ frigorific" (în **Poeme**), putem înțelege că poemul are și el o realitate a lui, densă, dar și că, rece, n-o suportă și o expulzează. Un singur **Poem** tratează, în aceeași manieră analitică, existența („E mai greu noaptea./ Trupul,/ gîndul,/ firul cu plumb/ cînd verifică perpendicularitatea/ evenimentului./ E mai drept"), însă **Poemul** imediat următor repară „greșeala", trăgînd „subiectul" în planul textului („Aici e un ocol al locului./ Imposibil să faci poemul perpendicular/ și să te poți coborî" etc.)...

Poemele lui Bogdan Ghiu se opresc – era de așteptat – și asupra componentelor textului poetic. Două „problematizează" pe marginea procedeului comparației, cu bună expresivitate în cel dintîi: „Vine ceva și se lipește strîns de mine –/ este comparația cu altceva,/ la fel de singură/ și de rănită" (**Poem**); „Adaug unui obiect/ comparația cu sine/ pentru a-l lăsa pradă/ restului hămesit/ de poem" (**Poem**).

Alt **Poem** are în vedere „punctul final, vagabondul/ (fantoma)" (p. 29). E destul de limpede că, în general, pe Ghiu îl interesează textul ca atare, textura versurilor, și mai puțin transcendența de dincolo de ele. Scrie o „fizică" mai degrabă decît o „metafizică" a poeziei. Ambiguitatea ar putea face trecerea între ele. Absentă de obicei, aduce – cînd, în sfîrșit, apare – o binevenită notă de mister: „Am văzut-o ducîndu-se./ Însemna (cîte gesturi plutesc/ în luciul/ mîinii drepte?) că/ poemul se terminase/ cu bine" (**Poem**).

Rămîn totuși destule poeme insuficient expresive, preț plătit dificultății și limitelor formulei alese. Pe de o parte, tematica restrînsă împinge la repetare și la o oarecare stereotipie: poemele riscă să devină previzibile. Le este cu atît mai mult necesară, pe de altă parte, o putere de impact invers proporțională cu dimensiunile reduse și o precizie absolută, o tăietură perfectă. Însă poetul nu găsește mereu imaginea șocantă sau perspectiva ingenioasă care să facă tema să pară proaspătă. Scriitura poemele sale este – s-a putut observa – anti-metaforică, albă, „prozaică", fără note vizibile de calofilie, în oarecare contradicție cu tendința aforistică dominantă. Drept pentru care, lîngă poeme foarte reușite (am citat destule), găsim nu puțin prea șterse, reduse la aserțiune. Doar două exemple

în plus față de cele de pe parcurs: „Poemele precedente/ nu sînt decît calea/ pînă la acest poem" (**Poem**); „Vai,/ nu pot continua (nici un pic)/ acest poem/ atît de minunat" (**Poem**).

Așa stînd lucrurile, Bogdan Ghiu are înainte două posibilități, formula de pînă acum fiind practic epuizată: să iasă brusc din exclusivismul tematic și să surprindă printr-o poezie a altor spații; sau să mărească întinderea poemelor și să caute ale modalități expresive decît concentrarea cristalină. Cea de-a doua variantă ar putea însă transforma în eseu pur o poezie menținută și pînă acum la marginea eseismului. Lucru care se întîmplă în penultimul poem al grupajului, unde ideea dării pe față (la propriu) a adevărului fiecăruia, lansată în primul vers („Înjur; scriu pe fiecare obiect ceea ce e"), e dezvoltată eseistic cu subtilitate dar fără poeticitate (un eșantion: „Ca să eliberezi lumea, trebuie să o re-creezi./ Iar libertatea obținută trebuie *însemnată*./ Ajunge oare doar să scrii numele – același? – al libertății (sau/ un simbol al lui), dar direct pe obiecte? Să distrugi/ obiectul scrijelind (??) cu un altul mai tare numele/ nou și comun pe suprafața lui/ și să dai de stratul puțin mai adînc și mai moale ale lumii/ (a elibera lumea din obiect)?").

Două foarte frumoase versuri argheziene deschid ultimul poem (**Privirea cotită**), gîndit ca „postfață" (sub titlu stă scris, în paranteză: „indicații de ieșire"): „Împăturită noaptea-n foaie/ O-nțep și curge în odaie".

Ar fi vorba aici despre densitatea poemului, care a absorbit realitatea ca buretele apa. Ultimul vers opune ideea poeziei ca absență, sintetizînd poetica profesată: „între începutul și sfîrșitul limpezi – o lipsă".

Personală, poezia lui Bogdan Ghiu poate fi socotită imaginea conștiinței teoretice a unui poet încă necunoscut, a cărui poezie propriu-zisă e încă „o lipsă". Bineînțeles că asemenea interpretare ar ține de o viziune inerțială asupra poeziei și că respectiva imagine constituie chiar ea poezia propriu-zisă...

(*capitol din **Flashback 1985...**, ed. cit., p. 291-295*)

Recitite peste ani, primele **Extrase din „Manual"** își păstrează percutanța. Ansamblul nu-l mai bănuim doar; dezvăluit între timp, el confirmă o viziune metapoetică de mare acuitate, profundă și subtilă. Rezervele de la start le-aș retrage sau le-aș atenua: textele mai „albe", mai seci, care nu conduc către o surpriză ori o „poantă" finală, își au rostul

lor de paşi intermediari, de legătură între momentele mai intense, asigurînd cursivitatea lecturii. Nici „exclusivismul tematic" nu l-aş mai acuza, căci l-am văzut menţinut pînă azi, cu absolut remarcabile rezultate.

De remarcat şi temele complementare celei a scrisului, a scriiturii: „manualul" lui Bogdan Ghiu e nu doar unul al textualităţii poeziei, ci şi o explorare chiar prin verbalizare a corporalităţii şi a lumii înconjurătoare, iar pe altă faţetă a sa, la care tot revine, e şi o explorare a relaţiei în cuplu, a iubirii, fie ea şi exprimată antifrastic: „Mă gîndesc acum la un poem de dragoste/ aşa cum mă gîndesc la tine./ Elegia de-a nu putea să mi-l reprezint,/ elegia de-a nu putea scrie nici măcar DESPRE el" (tot într-un **Poem**).

Mai-toate laconice, căci „poemul e scurt" (cum stă scris în cel cu titlul la plural, **Poeme**), textele sînt migălos construite, cu derivări logice ori prin răsturnări de sens surprinzătoare (şi ele cu sistematica lor!), cu simetrii, omologii, circularităţi şi alte figuri retorice pentru care ar fi nevoie de spaţii mai întinse, de desfăşurări mai volubile. Lui Ghiu nu-i sînt necesare, el are precizia meseriaşilor din domeniile miniaturale, precum orfevrii, şlefuitorii de pietre preţioase, ceasornicarii ori – astăzi – depanatorii de telefoane mobile şi alte obiecte *high tech* cu componente minuscule.

O întrebare: care să fie – oare – tîlcul arghezianismului lăsat la vedere în textul care închide ciclul, cel puţin în montajul din **Cinci**, **Privirea cotită**, unde ne mai şi este furnizată precizarea că e vorba despre „(indicaţii de ieşire)", de – adică – mizanscenă a finalului (sintagma din subtext fiind aceea a „indicaţiilor de regie")? Simţurile, corporalitatea, concreteţea percepţiilor sînt mereu prezente în versurile altfel conceptualizante ale lui Bogdan Ghiu, într-o evident-căutată combinaţie de contrarii care să se potenţeze reciproc. Dar „privirea cotită"?! – ocolită?, deviată de la programul teoretic?, obsedată de „podeaua reală" pe care se scurge sîngele nopţii din textul scris şi înţepat (vezi incipitul citat), la trecerea din bi- în tridimensional, unde „gras,/ universul prinde glas"?...

Şi, la reîntoarcerea în timp, mai atrage atenţia tendinţa de glisare către reflecţia esseistică mai dezvoltată, pe-atunci încă timidă, vizibilă în două-trei poeme şi mai ales în cel despre scrisul pe obiectele reale ca eliberare („Paul Éluard scria pe toate obiectele lumii/ numele libertăţii") şi ca „înjurătură", ca gest de revoltă (citasem declaraţia de la start: „Înjur; scriu pe fiecare obiect ceea ce e"; finalul revine: „Sînt două acţiuni aici, sau doar una?/ Eu scriu pe fiecare obiect, încet, ceea ce e./ Îl înjur"). Textului în cauză îi este „restaurat" abia în **Opera poetică** un motto din

Gellu Naum despre care autorul consemnează în notă, la subsol, că-l adăugase cu scris de mînă pe pagina **Cinci**-ului („ediția princeps") – tot despre „ideea de libertate"...

Cum anticipam în 1984-1985, Bogdan Ghiu avea să frazeze – da! – din ce în ce mai amplu de la un punct încolo, debușînd către eseismul poematic. Concizia, cu avantajele sale de expresivitate, provocatoare de surprize, de mici șocuri, fusese o opțiune de etapă.

(*2017*)

Grupajul din *Nouă poeți*

Următoarele „extrase"/ „caligrame" din **Manual** – viitorul **Manual al autorului** – continuă formula, cu toate datele, implicațiile și deschiderile ei. Sînt cele **42 de caligrame ajutătoare** din volumul colectiv din 1984, **Nouă poeți**, reluate ca **36 de caligrame...** în retrospectiva din 2004 și ca **36 // 42...** în „ediția de ediții" din 2017, în care sînt recuperate și alte detalii din istoria întortocheată a publicărilor (cele 6 texte repetate din **Cinci** în **Nouă poeți** fiind excluse, apoi reamintite prin jocul cifrelor).

Trecerea de la un grupaj de excerpte la altul o face un scurt **Poem** reluat, poate că nu întîmplător pe tema „adaosului": „Adaug unui obiect/ comparația cu sine/ pentru a-l lăsa pradă/ restului hămesit/ de poem". Urmează un text al tendinței spre extensie, intitulat, semnificativ, **Cursivitate (pasaj)** (deci tot „în trecere"), iarăși amestec de corporalitate viscerală și conștiință a limbajului. Cele mai multe poeme vor fi tot rapide, una dintre teme fiind chiar sfîrșitul lor abrupt: „Vioiciune a cuvîntului sfîrșit/ care revine, revine/ bucuros în mijlocul poemelor mele"; „Ceilalți scriu încă. Iar tu/ ai și terminat" (cu titluri – firește – identice: **Poem**). Dar notațiile dau mai frecvent semne de dilatare, sînt uneori mai eseistic-narative, încît grupajul din **Cinci** e retroactiv pus mai bine în valoare ca eșantion maxim-programatic al unor căutări tot autoreflexive și metatextuale, dar mai relaxate în rest, cu o marjă de diversitate mai mare. O mostră: „Cînd începutul poemului coincide cu miezul vieții,/ cu mijlocul drumului,/ cînd bine știi că globii oculari de bunăvoie s-ar rostogoli/ în loc să privească,/ că mai bine ar fi să te ridici (ca fumul)/ ca virgula dintre sublime cuvinte,/ să-ți devii ție însuți elipsă" etc. (din alt **Poem**).

Confirmare, deci, cu o serie suplimentară de mici performanțe de concizie expresivă, amuzante sau perplexante: „Scriu un poem (un fals poem),/ ajut cuvîntul să treacă/ și să încapă cu bine/ între/ început/ și/ sfîrșit"; „Mă așez la masă/ adică spun iată aceste/ bune obiecte sînt de mîncat/ și de/ descris"; „Ce lene/ să nu poți scrie acest poem./ Ce groaznic (o noapte de toamnă/ înscrisă pe o medalie)/ să nu poți scrie acest poem/ și el/ să existe" (toate – **Poem**!)...

(*2017*)

Primul *Manual al autorului*

Cînd apare, în 1989, primul **Manual al autorului**, în volum personal, de autor solitar, surpriza formulei s-a dus. Cum am văzut, nu e nici acum proiectul întreg, ci doar încă un calup. O secvență din introducerea la **Opera poetică** evocă împrejurările, amînarea cu anii a publicării (cartea, predată în 1985, fusese respinsă de mai multe ori), strategia de influențare a cenzurii prin eliminare și prin adăugire. Nu ni se dau amănunte, dar comparația cu versiunea inclusă în al doilea **Manual...** poate ajuta. Considerînd variantele publicate în 2004 ca inițiale și pe cele din 1989 ca modificate în vederea confruntării cu „oamenii, delegații, reprezentanții regimului [comunist]", constatăm o serie de ajustări, mai ales ale titlurilor. Le sînt aplicate – bunăoară – „localizări": două poeme **În drum** devin **În drum spre Sibiu** și **...spre Sighișoara**, **Lumina și iluminarea (o lege)** e rebotezat **Sibiu, octombrie 1984**, un cuvînt dintr-un **Poem** e promovat în frontispiciu, **Orașe**), poetul-autor și editorul-poet, Florin Mugur, „îngerul-redactor al cărții", aplicînd și alte procedee de abatere a atenției (**Încercare de experiență** e reintitulat **Îngerii lui Nichita Stănescu** – trimitere la poetul dispărut cu ani înainte, acceptat, oficializat –, o **Fizică** se metamorfozează în **Poem de dragoste**, **Vis de imanență** devine **Prietenie** – cu o interesantă aluzie filo-semită –, unui **Poem închis** îi este evitat determinantul cu posibilă sugestie carcerală, drept care se transformă în **Cerc**, subtitlul **protocol** al poemului **Așa** e suprimat, căci ar fi putut fi luat drept o trimitere la ceremoniile politice ale perioadei etc.), mai dispar ici și colo cîte un vers sau un cuvînt. În **Opera poetică**, ca-tr-o adevărată „ediție", sînt menționate toate micile intervenții din 1989. Ele n-au avut consecințe grave, mesajele au trecut fără pierderi, problema principală rămînînd aceea a fragmentării ansamblului.

Apar pentru prima dată în proiect texte nesegmentate în versuri, într-o manieră eseizant-poematică pe care Bogdan Ghiu a tot dezvoltat-o după 1990 în diversele tipuri de discurs la care a recurs. Exemplu: „În timp ce scriu, de cealaltă parte a paginii (pe verso) ești tu. Te ascunzi și foaia te ascunde. Scriind, te (pre)simt, îți simt trupul tremurător, inegal, nemișcat, una cu pământul. Te pipăi. Mă împiedici să scriu corect, frumos. De ce stai sub foaia mea de hîrtie, dincolo de ea? Ieși afară, vino deasupra, lîngă mine, în locul meu! Îmi susții foaia de hîrtie. Contactul nostru e chiar această foaie de hîrtie. Textul pe care îl scriu se datorează (mai ales) reliefului trupului tău" (**Legătura dintre noi**).

Temele alternative la cele metatextuale, preluate – dimpotrivă – din realitatea concretă, sînt presărate pe alocuri cu detalii personale, în sensul biografismului postmodern caracteristic generației, oricît de „diferit" ar părea Ghiu de Cărtărescu & comp.: „Uite caii. Cel care/ nu va dărîma niciun obstacol,/ cel care se va descurca și va ști/ să sară la timp va fi scos/ învingător. Nu cel ce va refuza (cal/ și călăreț) cursa. Acela va fi exclus./ Acela nu e om. Uite copiii – aplaudă,/ strigă. Obstacolele fragile, care *amenință*/ să cadă. Vezi cît de fin poți fi amenințat?/ Uite iarba, înaltă și deasă, refuzînd/ poteca. Tocmai tu, micuțo, vrei s-o luăm/ pe acolo? Uite veverița. S-a obișnuit și fără/ brazi. Poteca ei este pretutindeni. Uite ciocă-/ nitoarea, Woody, „doctorul pădurii"! Auzi/ păsărelele?" ș.a.m.d.; dar cu un final care transferă scena de hipodrom sau de parc în limbaj: „Cuvinte ca și noi, pete de soare și/ umbră, cuvinte ca mine/ și ca tine. Vezi cum se uită la noi/ băiețelul? Arată spre noi./ Cuvînt, ca mine și ca tine,/ apă la moară. Etc./ Îl vezi?" (**Cu fetița mea**, dedicat „Dariei").

Și noi piese concise, inteligent-speculative, neliniștitoaqre, cuceritoare: „Toarnă-mi tu plumb în inimă,/ să fiu o literă vie,/ un paragraf,/ un articol de lege..." (**Da, da...**); „Acum suflu cu putere în pînza paginii,/ în jos,/ să te ajung din urmă./ Tu ești tot timpul viitorul textului meu./ Ce urmează să spun" (**Acum**).

(*2017*)

Alte recuperări din *Manual*

În culegerea din 2004 sînt recuperate și alte secvențe din **Manualul autorului**, neincluse în volumele lui Bogdan Ghiu, rămase pe dinafara proiectului ieșit la lumina tiparului doar pe bucăți, tranșat, ciopîrțit.

Titlul ales pentru aceste secvențe „discriminate", nu mai puțin legitime decît cele mai „norocoase", la fel de interesante și de meritorii, descrie ironic situația în terminologia criminaliștilor: **Întoarceri la locul faptei poetice. Lecții și exerciții (rînduri lipsă)** – partea a doua reluînd de asemenea glumeț lexicul didactic, „de manual", și marcînd statutul textelor reinserate în textul ansamblului, ca și cînd ar fi fost vorba despre erori de „culegere".

Aceleași caracteristici, cu un și mai pronunțat avans al scriiturii eseizant-prozastice. Și cîte un *flash* „marcă înregistrată": „Poezia/ este acel mod de a folosi cuvintele/ astfel încît între ele să încapă/ o parte de lume" (fără titlu).

(*2017*)

Restul: *Poemul cu latura de 1 metru*

Urmează volumul din 1996, care preia în titlu puternica imagine din primul grupaj publicat de Bogdan Ghiu, în **Cinci**, cea a textului-obiect, scris/ construit ca un cub de pe care te poți arunca în gol, asemeni sinucigașilor de pe blocurile înalte: **Poemul cu latura de 1 metru**. Sintagma și textul inițial nu apar în carte, deci genericul semnalează doar continuitatea, fără reluări. Introducerea la **Opera poetică** indică volumul drept ultimă etapă de reconstituire a **Manualului...**, cu toate fracturile și parțialitățile intervenite pe traseu: după circa un deceniu și jumătate de la primele texte date la iveală și la mai bine de șase ani de la schimbarea de regim politic, **Poemul cu latura de 1** „re-edita ceea ce nu putuse fi editat la timpul său, în anii '80, adică în cadrul proiectului (perpetuu) intitulat **Manualul autorului**". De fapt nu tot-tot ce rămăsese nepublicat, de vreme ce mai existau secvențele reunite în 2004 sub titlul **Întoarceri la locul faptei poetice** (e o întrebare de ce acestea din urmă sînt plasate în culegerile integrale din 2004 și 2017 înaintea **Poemului cu latura de 1** și nu după, în completare...).

La aceeași altitudine remarcabilă a reflecției teoretice și cu expresivitatea de limbaj abstract-concret deja verificată, Bogdan Ghiu își organiza mai atent textele, distribuindu-le în două părți mari și asamblînd cîteva texte modulare mai ample, de cîte 8 secvențe (**Limba, dinții și buzele**), 15 (**Încercare de a spune tot adevărul**), 4 (**A B C D**), 13 (**Un fel de nopți de decembrie**). Cresc în dimensiuni și blocurile neseg-

mentate în versuri, sentimentul fiind că ele marchează acum trecerea definitivă peste prejudecata distincţiilor formale dintre genurile literare. Cîteva piese poartă din nou titlul **Poem**, altele sînt **Lecţie**, **Discurs**, **Ars poetica** sau doar... **Ars**! – fals-„didactice" precum **Manualul...** însuşi, esenţialmente programatice.

Textul final oferă noi sinonimii simbolice ale scrisului, ale textului: **Haşurăm şi colorăm**, cu, în paranteză, ambiţiosul subtitlu **(O aventură a cunoaşterii)**, de amplitudine filozofică, gnoseologică. Eseu compact dar şi poematic, din care decupez eşantioane: „Cineva trebuie să fie în această pagină goală, peste cineva tot trebuie să dau pe undeva prin acest miez dezvelit (secţiune prin perpendiculara locului). Scrierea rezultă din această căutare disperată, obstinată, care ar trebui să fie atît de rece şi de calculată, de calmă... [...]/ Scriu, scriu, apăs şi vîrful alunecă, nu străpunge, foaia e dură căci e aşezată direct pe lume, şi nu străpungînd sau dînd la o parte frunza foii descoperim – apocaliptic – lumea: trebuie să avem (să cultivăm) obsesia locului unde vom descoperi pe cineva în pagina goală, cineva care să ne primească, să ne ia scrisul în trup, care să lase scrisul nostru în seama trupului său, locul în care scrisul nostru va trece direct în lume, va scrie lumea, nestingherit decît de propriile lui griji./ [...] Foaia e dură, vîrful meu se ascute pe măsură ce înaintează, scrisul meu devine tot mai subţire. Scriu cu un punct. Scriu cu punctul şi nu mă pot opri. Voi haşura pagina! O voi împărţi şi apoi o voi colora în negru. «Uciderea pruncilor». «Uciderea gîndacilor de bucătărie». Renunţ la scris. Haşurez şi colorez".

Pe de altă parte, continuă să prolifereze frînturile de existenţă cotidiană, „impurităţile" vieţii concrete. Inclusiv sub forma unor dedicaţii către colegi de lume literară şi culturală, unele cu semnificaţii speciale, adresate – de pildă – colegilor „lunedişti" Nino Stratan, Traian T. Coşovei sau Mariana Marin, lui Călin Mihăilescu şi lui Dorin Tudoran, graţie cărora îi apăruse un ciclu de poeme în revista celui de-al doilea, **Agora**, publicată peste Ocean, în românește, lui Alain Paruit, apreciatul român stabilit la Paris şi perfect „franţuzit", traducător de mare clasă, altora. Ultimii destinatari pe care i-am numit indică adăugiri de dedicaţii în perioada postcomunistă sau chiar prelungirea proiectului de **Manual...** după 1989, cu noi secvenţe, eventual oferite simbolic, în semn de solidaritate.

Și, la polul conciziei, un poem dintr-un rînd și altul din două: „Clipesc în praf. Scriu" (**Dintr-un final**); și „Bogdan/ Mai '82" (**Exemplu**) – cu o dezvoltare în notă (nu singura, textul „crescînd" în pagină în toate direcțiile, inclusiv la subsol), explicația fiind aceea că se poate merge pînă la simpla „trimitere", la „citarea" realității, pînă la „Poemul redus la semnătură, la dată și loc"!

(*2017*)

Arta consumului

Tot în 1996 apare **Arta consumului**, dar, în timp ce **Poemul cu latura de 1 metru** continua recuperările, volumul publicat aproape simultan vine în prezent și se orientează spre viitor. Au trecut ani buni de la schimbarea de regim politic și căutările poetice/ poetico-textuale/ eseistico-poematice ale lui Bogdan Ghiu au mers în ritm alert mai departe, din ce în ce mai departe, foarte departe. Fără să se lepede de ceea ce proiectul **Manualului...** presupunea, căci fusese vorba despre esența scrisului, a poeziei, a limbajului, de care nu te poți despărți atîta timp cît continui să frazezi, Ghiu e acum trecut prin experiențele locale și internaționale ale perioadei, prin lecturi de filozofie și teorie culturală franco-germano-americane de penultimă și ultimă oră, prin – nu în ultimul rînd – doctoratul sub tutela lui Derrida. Tematica predilectă de dinainte, metapoetică, nu e abandonată, dar în turbionul verbalizării intră și dimensiuni noi, de la politică și economie la filozofiile la zi, în orizontul istoriei contemporane, asumate febril, cu pasiune, cu energii intelectuale „reîncărcate".

În formulări cam prețios-alambicate, e ceea ce mărturisește în secvența dedicată în introducerea la **Opera poetică**: „Abia în **Arta consumului** încep să apară texte noi, care încercau să se desprindă din matricea **Manualului** (pentru a-i adăuga, pînă la urmă, un nou strat), dar și să obțină o nouă vizare a ansamblului, în care *situația istorică* a propriului scris începe, altfel spus, să fie asumată și pregătită prin (non-)formate de auto-(re-)editare exprimate prin (para-)termeni precum «Vrac» sau «Stoc»: scrisul ca flux productiv de materie, ca modelare-modulare de substanță hiper-vîscoasă capabilă să se conserve auto-formîndu-se". Un poem se va intitula **Stoc** și „Din **Stoc**" provine și motto-ul cărții (se va vedea mai

tîrziu că dintr-un poem omonim din volumul următor!). Enunțurile improvizate și apoi dezvoltate în fiecare text sînt rulate abundent, lejer-permutațional, în manieră „deconstructivistă". Devine uneori oral, apelînd la formule de adresare directă: „Hai, vii?", „Spune!" etc. Între lume și reflecția asupra ei se desfășoară plasa luxuriantă a textului, a limbajului în permanentă combinare, în efort fără limite de aproximare a adevărurilor, a sensurilor. Încă mai întîlnim secvențe care se pot decupa, în prelungirea **Poemelor** de altădată: „Sînt scriitor – poate. Sînt scriitorul cuvintelor de acum – nici asta nu-i sigur" (**Stoc**, 3); dar frazarea divagantă, în neobosită efervescență a ideilor și a asociațiilor, nu se mai poate rezuma, sistematiza, cita.

În ultimul vers al primului text din **Arta consumului** e propusă combinația din titlul următoarei cărți de versuri a autorului: „Arhipelogosul" – combinație între „arhipelag" și „logos", unde, în linia raționamentelor sale textuale mai vechi, limbajul preia rolul trăirii, ca transcriere a ființei: „Propun, deci, ființa-arhipelag: ARHIPELOGOSUL". Termenul geografic înseamnă și insularitate, și multiplicitate, avans progresiv în mare, proliferare a uscatului, teritorialitate expansivă. Sugestii multiple în contextul de mare efervescență speculativă al poeziei lui Ghiu, care își găsește astfel un „relansator" ideatic, nu atît într-un joc de cuvinte, cît în ceea ce aș numi „concept-valiză"...

(*2017*)

Arhipelogos

Ajungem în 1998, Bogdan Ghiu avansează în explorările sale eseistice și de analiză mediatică, se angajează în mari operațiuni de traducere, avînd la activ prime echivalări din Foucault, Bataille, Bourdieu și alții, iar experimentele sale poematico-speculative depășesc de-acum toate pragurile prejudecăților categoriale. Îl atrag – dimpotrivă – interferențele, hibridizările, acumulările de straturi lexicale, stilistice, semantice, alternanțele de registre, divagațiile, conexiunile surprinzătoare, salturile asociative, sub acolada unei maxime libertăți a gîndirii și a expresiei. Totul derivînd din și conducînd la **Arhipelogos**, vastul arhipelag al ființei cufundate în limbaj, în plină aventură intelectuală contemporană, dar și cu sugestii de vechime arhetipală.

Textele din cartea cu atît de bogat în sugestii titlu-valiză alternează în continuare formulele: unele păstrează tăieturi de vers, altele sînt dispuse în blocuri eseistice. Dar trecerile sînt mai line, registrele au devenit compatibile, poemele nu mai mizează pe soluții-surpriză, nu se mai izolează în contururi apăsate, sînt mai liber-speculative, încît frazările cursive din partea cealaltă vin firesc la rînd, prin rotație. Agregările textuale sînt tot mai ample, acumulînd notații diverse, lăsate în dezordinea gîndirii și așa cum le-a dictat inspirația verbalizării. Aerul general e de jurnal intelectual – și la un moment dat e consemnată, într-adevăr, intenția de a face notații zilnice... prospective: „Zilele trecute mi-a trecut prin minte să/ scriu o carte intitulată *Jurnalul/ zilei de mîine* (sau *Agenda sau Jurnalul/ zilei de mîine*) în care să arăt, să înfățișez,/ să expun cum grăbesc eu, acum, timpul,/ cum jurnalul nu mai este al lucrurilor/ pe care le faci, le-ai făcut, ci al/ celor pe care le ai de făcut,/ sînt de făcut". Discursul avansează spontan, în pianotări rapide, eventual generate de cîte o temă sau de un pretext, îndeajuns pentru a declanșa raționamentele în lanț și turbionul limbajului. „Gîndesc ca să-mi sucesc mintea!", spune un vers, după ce în introducerea **Operei poetice** fusese indicat „gestul macro-poetic de performare a *logosului arhipelar*". O replică de dialog din carte îndeamnă: „– *Restituie*, de unul singur dacă poți,/ *arhipelogosul!*". Posibil au ba, trebuie încercat, nu-i așa?! Prin perseverență, prin asalturi repetate, prin victorii succesive. Încă două poeme se cheamă **Stoc**: textul/ textele se acumulează, se depozitează în cantități tot mai mari, aproximînd funcționarea minții și a psihicului uman, a „logosului arhipelar".

Punct în care e cazul să menționez dificultatea, dacă nu imposibilitatea efectivă de a rezuma și de a cita din asemenea mase verbale nestructurate narativ: tehnicile tradiționale ale „criticii de poezie" devin inoperante, lăsînd locul unei exegeze obligate să fie – la rîndul său – speculativă.

(*2017*)

Pantaloni și cămașă

Încă un titlu folosit mai întîi pentru un poem din volumul precedent, în toată splendoarea banalității sale vestimentare, apoi promovat, sfidător, demitizant, în fruntea celui publicat în anul 2000.

Versurile tăiate și blocurile eseistice sînt de astă-dată asamblate efectiv într-o carte-poem, în treisprezece părți numerotate. Același aspect

de reflecție continuă, alambicată, șerpuitoare, fără scenariu narativ cît de cît limpede. „Începe brusc ce nu s-a întrerupt niciodată" (incipitul). Același vast conglomerat ideatic și verbal, cu frecvente notații speculative și metapoetice. O temă vag-unificatoare e cea a drumului pe care vei merge, îmbrăcat „cu ce ai mai bun. Pantaloni și cămașă": „Ești drum și drumurile sînt fixe. Îmbracă-te cu ce ai". Pentru ca la final, după amplul „jurnal de călătorie" (nu e – acesta – un citat din Ghiu; i-am putea spune cărții așa), după „Cît drum, cît drum, cît drum", să te descoperi definitiv captiv: „Să nu-ncerci să scapi. Dacă/ fugi, totul se va nărui/ peste tine"...

(*2017*)

Al doilea *Manual al autorului*

În 2004 – prima „operă poetică", adunată sub titlul emblematic al lui Bogdan Ghiu. O reluare fiind, cartea aduce doar două texte noi: introducerea, la care m-am mai referit, **Triste tropice, simple încrețituri ale scoarței** (de remarcat trimiterea antropologică și ambiguitatea cerebral-terestră a pomenitelor „încrețituri"); și un – da! – trist poem final despre splendoarea și decadența poetului, protector al umanității, al frumuseții și al binelui, descris sub titlul **Atac la crima poetică**.

(*2017*)

(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte

În deocamdată ultima carte cu versuri a lui Bogdan Ghiu, publicată în 2006, al cărui experimentalism e afișat în simpatic-bizarul titlu **(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte** (oare mai există pe lume altul care să înceapă cu o primă variantă pusă în paranteză?!), e dezvoltat un scenariu al extensiei maxime și totodată al dizolvării poeziei. Printre textele „normale", culese ca în orice carte, sînt inserate multe altele reproduse prin scanare din „caietele" autorului, de fapt *print*-uri după fișiere din computer, și cu cîteva adaosuri cu pixul, cu grafie de mînă, paginate cum s-a putut, în funcție de lungimea rîndurilor, pe verticală sau pe orizontală sau alternînd blocurile de cuvinte și direcțiile de lectură, ba chiar și cu cîteva inserturi de imagini, și anume de hîrtii cu versuri imprimate, apoi mototolite sau împăturite. Primul titlu, cel din paranteză, face referire la limitele „de carton" ale cărții, ale poeziei: „poetul

stă în cutia lui de carton/ la care meșterește tot timpul" etc., pînă la definițiile aforistice: „Cutie de carton cu om./ Om la carton – poezie". Importantă – legătura cu „exteriorul", cu lumea: „(Zidurile unei cutii-poem de carton/ pot fi ușor dărîmate/ și mențin neîntrerupt contactul/ cu exteriorul,/ cu societatea,/ cu asemenii)". Conform și **Rezumat**-ului final **despre Principalele mesaje ale cărții de față (în viziunea autorului ei)/ – în atenția (și sprijinul) presei, a(le) criticilor literari și a(le) tuturor celor eventual interesați**, poezia trebuie căutată în comunicare („poezia s-a dizolvat în comunicarea intimă actuală"), nu în cartea ca atare, care nu e decît „un adăpost provizoriu, precar, din carton pentru vagabondul, *homeless*-ul, SDF-ul («*sans domicile fixe*») care este (a fost și, mai ales, a devenit, a ajuns, a rămas), metafizic și social, poetul"; el, poetul, nemaifiind decît un „*bricoleur*" de „imagini ale vieții, ale distrugerii", din ele alcătuindu-se „o «expoziție» de «poeme», de comunicări intime interceptate, salvate de la interceptare", totul expediat nouă „[ca] de pe Marte", adică dintr-o realitate care dă astfel „semne de viață" – „sau semne de distrugere?", adaugă imediat autorul, de vreme ce „*Viața (se) distruge imediat*, altfel nu (și-)ar mai da semne de viață" (unde „Marte", cu misteriosul său ipotetic cataclism, e – evident – o metaforă pentru Terra noastră cea de toate zilele...).

Vasăzică, putem deduce o poetică a ilimitării, foarte dependentă de exercițiul limbajului, de codul de comunicare, aproape la fel de epurată de realitatea cotidiană ca în mai vechile versuri ale lui Ghiu, dar din ce în mai mai intens în numele ei, în relație cu ea, cu existența concretă. Textele propriu-zise vor fi compuse cînd din notații concentrate, misterioase, foarte expresive, cînd din adnotări eseistice, întotdeauna cu întorsături neașteptate, paradoxale, cu salturi de sens care produc noi sensuri, noi „miezuri" interogative, mai toate despre limbaj, despre cuvinte, despre scris, despre poezie – ceea ce-l apropie și mai mult decît altădată de scriitura experimentală din anii 1970-1980 a unor Gheorghe Iova și Gheorghe Ene, acum „up-datată", adusă „la zi", în contexte socio-culturale noi. Într-un calup de peste 30 de pagini (aproape un sfert din volum) sînt plasate variantele succesive ale unui poem intitulat provocator **Ne-poezie**, din care sînt treptat eliminate cuvinte, versuri, pasaje, la început prin tăiere cu cîte o linie orizontală, apoi prin acoperire cu benzi negre, ca și cînd ar fi șterse cu un *marker* gros, apoi eliminate complet, dar cu spațiile pe care le ocupaseră lăsate goale, la dispoziția adnotărilor despre „bucățile" rămase (vocabula revine; vezi și: „Poezie ideal, absolut-discursivă, de fapt dezmembrată: bucăți căutîndu-se să (își) dea naștere"), pentru

ca în final să fie transcris în proză, pe una, două și pe trei coloane de text lizibile „simultaneist". De menționat că undeva în această **Ne-poezie** e reluată (voluntar?; involuntar?; oricum, semnificativ...) definiția cîndva celebră a lui F. Brunea-Fox, care proclama că poezia e a realității brute, drept care transcriptorul ei nu poate fi decît ziaristul: „Să vină Reporterul!"; Ghiu: „este într-adevăr vorba [...]/ de singurii reporteri adevărați, cu moartea pe prompter, care mor să transmită și n-au cui transmite, și mor să ne scrie dar noi nu găsim scrisoarea pierdută în plic,// și atunci, disperați, nu găsesc altă cale și aleg să-și «prezinte relatările prozaic-gazetărești drept poeme»". Se-nțelege că nu un discurs reportericesc despre realitatea din jur ne va oferi autorul, ci gînduri care conduc către ideea că asta-i calea, asta-i urgența, asta-i singura – ultimă – ieșire de salvare. Demonstrație livrată ici-colo cu note ironice, produse mai ales de jocurile de limbaj, dar pe ansamblu cu o impresionantă tensiune a patetismului, căci e vorba despre destinul poeziei într-un moment greu al istoriei sale. Trecutul glorios e invocat la un moment dat, discret, metonimic, atunci cînd, pe foaia mototolită, fotografiată și plasată într-o pagină de carte, textul fragmentar lăsat la vedere include un vers citat din celebrul **Sonet 18** shakespearian: „Să te asemăn cu o zi de vară?"...

Celelalte două foi pe care le vedem împăturite și iarăși inserate fotografic, spre final, sînt eșantioane din interior (capetele de rînd lăsate la vedere sînt aceleași ca la paginile 23 și 24 din **(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte**). Autoreflexivitatea a căpătat concretețe, a fost preluată ca imagine a hîrtiilor care compun cartea, a „cartonului"-adăpost al mesajelor fragmentate, disparate, disperate, substitute ale fostei „Mari Poezii"...

(*din **Bogdan Ghiu: Poetul-eseist, eseistul-poet?**, art. cit., reluat în **7 postmoderni...**, ed. cit., p. 162-165*)

Cu precizarea că **(Poemul din carton)** e inclus în **Opera poetică** doar ca text cursiv, fără jongleriile de registre vizuale și de paginare din 2006. Decizie anunțată în introducere: „este corpusul cel mai supra-editat în ediția de față. În sensul că aici am decis, de fapt, să-l sub-editez sau să-l dez-editez și să-l alter-editez, adică să-l dez-iconicizez și să-l re-literarizez, astfel încît nu este vorba de o reeditare, ci de o nouă editare, de o restituire literar-semantică, de «conținut», care face ca volumul inițial să rămînă irepetabil".

(*2017*)

Primul supliment: *Eclipsa crima (plătim vizibilul)*

Din culegerea de eseuri de teorie culturală și de critică plastică **Eu(l) artistul. Viața după supraviețuire** (Editura Cartea Românească, București, 2008) e preluat în completarea **Operei poetice** textul compus din versete cvasi-aforistice **Eclipsa crima (plătim vizibilul)** (conform evaluării din 2010: „un fel de poem alcătuit din serii de afirmații despre lucruri și despre luminozitate, adică despre universul vizual: **Eclipsa crima (plătim vizibilul)**, cu o precizare suplimentară conform căreia ar fi vorba despre o «againstallation» – din vocabulele englezești «*again*» și «*installation*» (?!)" – din **Bogdan Ghiu: Poetul-eseist, eseistul-poet?**, art. cit., reluat în **7 postmoderni...**, ed. cit., p. 166).

Un pasaj: „Există lucruri ascunse.// Există lucruri ascunse și lucruri care ascund.// Nu altceva decît lucruri ascund alte lucruri.// Nu există lucruri care să fie ascunse de altceva decît lucruri.// Lucrurile ascund lucruri.// Numai lucrurile pot ascunde lucruri. În rest nu există ascundere. În afara lucrurilor nu există ascundere" ș.a.m.d. – pînă la explorarea raporturilor dintre luminozitate și umbră, dintre bine și rău, generator de crimă, perturbator al privirii, al vizibilității. Conceptele și termenii aleși se rotesc în cunoscuta manieră permutațională, subtil-speculativă a autorului, într-o „instalație textuală" (specie transmutată din vizualul tridimensional în limbajul scris).

(*2017*)

Al doilea supliment: *Pe unde să intre jaguarul (pentru un viitor)*

Bogdan Ghiu integrează **Operei** sale **poetice** și un foarte interesant text cu care a contribuit la volumul colectiv **Născut în '58**, cu – încă o dată! – nouă autori aleși după datele lor de naștere (Editura Cartea Românească, 2013). Titlul, **Pe unde să intre jaguarul (pentru un viitor)**, preia simbolistica sălbaticului carnasier dintr-o cunoscută carte de „antropologie perspectivistă" datorată brazilianului Eduardo Viveiros de Castro (**Privirea jaguarului – La mirada del jaguar. Introductión al perspectivismo amerindio**): „Chem jaguarul. Las ușa deschisă, neîncuiată, ca să intre Jaguarul. [...] Caut să văd pe unde ar putea să intre jaguarul, adică unde să las ușa deschisă. Pe unde să intre jaguarul. Unde, pe unde

să las deschis, ca să las să vină, să aduc să vină, să poate să intre singur, de la sine. Pe unde să intre jaguarul… și să se vadă, poate, în ochii noștri (cf. Viveiros de Castro)". Jaguarul – imagine a alterității, în confruntare cu perspectiva umană. Titluri alternative, propuse acum: **[Vrac]**, **[Compostapocalipsa]**, **[Container]**.

Descrierea din introducerea culegerii integrale din 2017 e absconsă („o altă variantă de reeditare totalizatoare de sine, de data aceasta prin hibridări cu vizări de tip politico-filosofic, dar ducînd la limită «formatarea» de tip «bloc continental» sau «flux vîscos»"). Ceea ce propune de fapt Bogdan Ghiu e un text nou care absoarbe o multitudine de piese vechi, poeme și divagații eseistice, într-un montaj cu același aer de jurnal intelectual. Recunoști și formulări din secvențele ample, dar mai ales inserturile scurte, care transcriu „în proză" o serie de **Poeme** de vîrf ale autorului: „Acum, acum, să pot trăi – în locul meu să las un poem să scrie poeme" reia **Testamentul** din **Cinci** (fără segmentarea în în patru versuri de acolo) ș.a.m.d.

Inventar tematic al reflecțiilor dintotdeauna ale lui Ghiu, de la scriitură la existența cotidiană și înapoi la text, lume, viață. Text-sinteză, vechi-nou, confirmare și totodată reinventare de identitate. „Stoc" acumulat în timp și rearanjat, remixat: „Un unic text în modulare continuă capabil să se auto-arhiveze, auto-adăpostească, auto-conțină «dispărînd», *camuflîndu-se* în materia lumii. Performativ, publicînd această «operație» expun și propun un gest, o atitudine, o abordare, o soluție proprie" (din aceeași introducere).

(*2017*)

Pentru viitor: epopee? roman?…

Într-un **Post-scriptum** la paginile de **Scris șters sau Post-scriptum: Formula (Notă asupra unei ediții)** (deci un **Post-scriptum** la un **Post-scriptum**!), Bogdan Ghiu extinde la maximum polivalența categorială a textelor sale: „Carte a cărților (mele de poezie), cuprinzîndu-le dar și adăugîndu-li-se, volumul **Opera poetică** este un poem epic, adică o dramă", avansînd în zonele narațiunii și ale teatrului, pregătind „trecerea, saltul spre un epic nebănuit, greu situabil, spre o epopee (tectonică?) a nu știu a cui, dar plină de aventuri și de învățăminte".

„Trecerea", „saltul" s-au produs deja prin integrarea grupajelor și volumelor de versuri publicate de-a lungul anilor în scenariul unitar al **Operei poetice**, deci într-o recapitulare „epică", sau abia urmează? Se insinuează aici – cumva – un mister auctorial?! Se gîndește Bogdan Ghiu să scrie o epopee sau un roman?...

Ion Bogdan Lefter

SCRIS ȘTERS: PUNERI LA ÎNCERCARE
sau
POST-SCRIPTUM: FORMULA

(Notă asupra unei ediții)

Apuc și strîng. Împotriva oricăror prescrieri, de la început am post-scris.

Cartea de față expune – adică, pentru că nu o spune, ascunde – o operație, mai mult decît o operă: o formulă.

Cartea de față este nu doar o nouă carte, ci, tocmai pentru că se compune din re-editări, o carte nouă, care este intitulată *Opera poetică*, dar care la fel de bine s-ar fi putut intitula *Etica* sau *Mașina*, de exemplu. Sau *Procedeul*, *Tehnica*, *Arta*. O artă.

Opera într-o carte nu este decît o carte dintr-o operă. Care sînt deci locul și situația acestei cărți?

Această carte re-ia, ia din nou, (ca) de la început, deci nu este o simplă reeditare: nu repetă decît la anumite niveluri și din anumite puncte de vedere, niciodată aceleași, omogen, edițiile (editările) anterioare, pe care, prin urmare, nu le anulează, acestea păstrîndu-și singularitățile și trebuind să fie consultate, așadar, separat.

Cartea de față combină criterii diferite de (re-)editare, fiind, deci, o carte/ediție singulară: o ediție de ediții. Eu întotdeauna mi-am editat, nu doar publicat, scrisul, toate cărțile mele sînt ediții. Editarea – sau, în limbajul artelor vizuale, „curatorierea" sau „curarea" pentru expunere – nu se adaugă exterior și ulterior scrisului, ci, pentru mine cel puțin, face parte din scris: a scrie înseamnă (și) a te edita. Nimic nu se publică – și nici măcar nu se scrie – pur și

simplu. A scrie înseamnă a publica (a te face public, a te naște) – și a edita. Ediție de ediții, *Opera poetică* este la rîndul ei o ediție aparte, una dintre mai multele posibile, cu particularitățile ei. Ea reprezintă *starea actuală* a corpusului asumat *poetic*.

Ea se compune din unsprezece părți, care nu toate sînt cărți. Am debutat serial, sacadat, amestecat și incomplet, în rafală, de trei ori, de două ori colectiv mai înainte de a fi izbutit individual (deși parțial), astfel încît reluarea, revenirea, (re-)editarea și combinarea, cuprinderea în colective elective sau de circumstanță nu constituie doar un destin exterior, un *fatum*, ci o matrice asumată (așa cum trebuie să-ți asumi conștient inconștientul, întotdeauna exterior: altul și ceilalți) a scrisului meu.

Extrase din Manual a apărut (în 1982, grație lui Nicolae Manolescu) în binecunoscutul volum-manifest *Cinci* al unui subgrup de elecție din cadrul Cenaclului de Luni din cadrul Generației 80.

În 1984, a trebuit, însă, să (re-)debutez oficial, cu acte în regulă, în cadrul unui microcolectiv de circumstanță de data aceasta, rezultat al inevitabilului ritual al „concursului de debut". Certificatul de stare civilă literară s-a numit *Nouă poeți*, iar porțiunea alocată mie, inițial, *42 de caligrame ajutătoare*, iar de la reeditarea din *Manualul autorului*, 2004, doar *36 de caligrame ajutătoare*, deoarece în acest al doilea debut „oficial" decisesem să republic șase poeme deja publicate în *Cinci*, care, firește, nu mai aveau de ce să fie, acum, repetate.

În sfîrșit, după repetate trageri pe tușă, de către cenzură, mai ales ca urmare a identității mele, încă o dată, supra-individuale, generaționale și de grup, grație intervenției lui Paul Georgescu (căruia, în ediția de față, întregul volum îi e dedicat) și, paradoxal (sau nu, avînd în vedere contextul „defecțiunilor" pregătitoare loviturii de stat din decembrie 1989), tocmai apariției, prin intermediul

lui Călin Andrei Mihăilescu și Dorin Tudoran (cărora textele respective le-au fost, în mod firesc, dedicate), în revista *Agora*, mi-a fost publicată o treime din *Manualul autorului*, resturile rămase pe dinafară rămînînd ca o *datorie* și trebuind să fie, prin urmare, recuperate și (re-)editate ulterior, în special în *Poemul cu latura de 1 metru* (dar nu numai).

Nu numai preistoria, ci și istoria apariției acestei cărți merită povestită pe scurt, cu atît mai mult cu cît, așa cum se va putea constata, pune și cele mai multe probleme de (re-)editare (semnalate, în ediția de față, prin paranteze drepte și note de subsol).

Pentru a-mi debloca scrisul (editarea lui, scrisul ca apariție și editare de sine), altfel spus, „pentru a nu mai rămîne repetent și anul acesta", adică pentru ca manuscrisul să nu mai fie respins, așa cum se întîmplase începînd din 1985, cînd îl predasem, de către cenzorii din cadrul Consiliului Culturii și Educației Socialiste alocați Editurii Cartea Românească, m-am lăsat convins de poetul Florin Mugur, îngerul-redactor al cărții, să practicăm, așa cum se întîmplase și în cazul clădirii Teatrului Național din București de exemplu (a cărui formă inițială, azi restituită, fusese „îmbrăcată" pentru a fi făcută nevăzută), o *cenzură*, de astă dată *preventivă*, *prin adăugire*, nu doar prin eliminare: „să nu aibă de ce să se agațe", să nu li se pară nimic flou, suspect, „interpretabil". Și asta deoarece oamenii, delegații, reprezentanții regimului, cei care îi dădeau carne din carnea lor pentru ca acesta să le dea, paradoxal, înapoi să (se) mănînce, ajunseseră să practice o cenzură absurdă, inutilă, o *cenzură de dragul cenzurii*, ca pură afirmare și materializare a puterii, care, tocmai pentru a-și putea manifesta existența, adică a se re-constitui ca putere, nu trebuia să lase nimic nemarcat, neatins, ne(contra)semnat. Cenzura a fost marele (co-)autor al literaturii postbelice, chiar și pur „spiritual", „apofatic", prin absență, prin neintervenție...

După atîtea debuturi, plus o revoluție politică, toate la fel de incomplete însă, n-am mai vrut să public, cel puțin imediat, poezie, mi se părea că scrisul de poezie în înțeles strict trebuie să rămînă, cel puțin deocamdată, un semn (existențial) al vechii lumi. Doar cedînd insistențelor și chemărilor la rațiune din partea lui Marin Mincu am acceptat, în 1996, să public, la editura acestuia, *Poemul cu latura de 1 metru*, care re-edita ceea ce nu putuse fi editat la timpul său, în anii 80, adică în cadrul proiectului (perpetuu) intitulat *Manualul autorului*.

Tot din re-editări ale unor „resturi" ne-editate la vremea și locul lor, amînate și deplasate, reportate și deportate deci, se compune și corpusul intermediar *ad hoc* intitulat *Întoarceri la locul faptei poetice. Lecții și exerciții (rînduri lipsă)*, pe care l-am alcătuit și restituit abia în *Manualul autorului* 2004 (reeditare marcată în reeditarea de față prin cuvîntul-înainte și poemul final, inedit la momentul respectiv), dar pe care l-am lăsat, și în ediția de față, la locul său – impus de istorie.

Abia în *Arta consumului* încep să apară texte noi, care încercau să se desprindă din matricea *Manualului* (pentru a-i adăuga, pînă la urmă, un nou strat), dar și să obțină o nouă vizare a ansamblului, în care *situația istorică* a propriului scris începe, altfel spus, să fie asumată și pregătită prin (non-)formate de auto-(re-)editare exprimate prin (para-)termeni precum „Vrac" sau „Stoc": scrisul ca flux productiv de materie, ca modelare-modulare de substanță hipervîscoasă capabilă să se conserve auto-formîndu-se.

Titlul *Arhipelogos* reprezintă, alături de *Evul Media* și de *Dadasein* (și, poate, și de altele, cu aspect mai puțin evident, precum *Telepitecapitalism*), una dintre marile mele invenții-descoperiri poetice – și, firește, proiecte, *datorii* de gîndire. Nu să *dea nume* epocii și lumii (ca lipsă relativă de epocă și de lume: tocmai în salvatoarea lor incompletitudine) în care trăiește este principala misiune *profetică* (deoarece numele vin întotdeauna din viitor) a

poetului, dincolo de practicarea, mai mult sau mai puțin asiduă, a poeziei propriu-zise? Ba da, evident. Dar într-o *economie politică a scrisului* atît de strict și de atent codificată, reglementată și controlată, cum să publici doar un cuvînt, o formulă, atît, fără să le pui, mai mult sau mai puțin fortuit, pe o carte, să le încastrezi într-un context? *Arhipelogos* își poartă (suportă) totuși bine titlul, chiar dacă nu-l epuizează, ci doar îl lansează.

După și în completarea gestului macro-poetic de performare a *logosului arhipelar* (în pură sincronie și co-temporaneitate cu ceea ce la momentul respectiv nu știam că face Édouard Glissant), potrivit căruia alteritatea naturală e nu doar imediată, ci reprezintă, împreună cu pluralizarea identitară, o șansă și o înlesnire, *Pantaloni și cămașă* experimentează încă și mai decis scrierea compactă, auto-masificată, scrierea-editare în blocuri continentale de text. Formula compostului, ca apocalipsă-supraviețuire prin inform, se prefigurează deja.

Manualul autorului 2004 reprezintă o primă soluție de reeditare retrospectivă a scrisului poetic, care conține mai multe supra-editări punctuale dintre care doar unele au fost păstrate, altele fiind retrase în reeditarea de față (doar primele fiind însă semnalate aici). Dar despre această ediție am vorbit deja în paragraful dedicat corpusului intitulat *Întoarceri la locul faptei poetice. Lecții și exerciții (rînduri lipsă)*.

(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte este cartea mea cea mai experimentală, adică cea în care literarul, logosul, este cel mai avansat hibridat (echilibrat) prin vizual și performativitate (nu doar prin discurs „teoretic", de pildă). Neo-avangardist și contextual tehnologic, textele sînt transpuse în registrul imaginii, căci noi citim și scriem tot mai mult (dar poate dintotdeauna de fapt) prin imagini și ca imagine. Gestul acestei cărți reprezintă însă doar aparent o abatere de la litera scrisului, căci abia încercînd să-i dau curs am reușit să înțeleg că dintotdeauna, de fapt, mai cu

seamă la începuturi, în anii 80, cînd scriam scurt și atît cît se poate cuprinde simultan, pentru a conjura succesivitatea timpului, dintr-o singură privire, eu compuneam, de fapt, mai degrabă imagini decît texte, care erau plasate doar ca „ramă" și ca obiect sub titulatura de „poeme". Pe de o parte flux, serialitate, succesivitate, pe de alta simultaneitate de tip vizual, așadar. Scriu pentru a vedea, atît cît se poate privi. Nu poeme cu imagini, ci texte-imagine. Nu în sensul clasic-mimeticului *ut pictura poesis*, ci în sensul profetic al unor pictori inventatori de scris liber, post-semnificant, precum Paul Klee sau Cy Twombly: Alt Scris, post- sau de fapt extra-, translingvistic, dincolo de (de)limitarea verbală a scrisului, urmărind să regăsească, să se re-verse în (sub-)scrisul comun. Există pictori care nu pictează, ci, propriu-zis, *scriu* mult mai bine decît mulți scriitori. Scrisul nu poate fi radical. A scrie înseamnă a fi deja civilizat. Poate tocmai de aceea naște scrisul literatura, ca metodă de a se căuta și, deci, de a se extinde acolo unde i s-a spus că nu e.

Alături de *Manualul autorului* 1989, *(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte* este corpusul cel mai supra-editat în ediția de față. În sensul că aici am decis, de fapt, să-l sub-editez sau să-l dez-editez și să-l alter-editez, adică să-l dez-iconicizez și să-l re-literarizez, astfel încît nu este vorba de o reeditare, ci de o nouă editare, de o restituire literar-semantică, de „conținut", care face ca volumul inițial să rămînă irepetabil. În plus, în editarea anterioară, din 2006, poemul circumstanțial-didactic intitulat „Ne-poezie (mesaj pt. exteriori)" era modulat în nouă variante, operațiune care aici a fost suprimată.

Eclipsa Crima (plătim vizibilul) (againstallation) nu a apărut într-o carte de poezie, ci într-o carte de eseuri dedicate artelor vizuale, prin care, ca și în alte cazuri, departe de a abandona poezia, am încercat să-i extind, dimpotrivă, imperiul, prin traducere, adică transpunîndu-l din aproape în aproape: șenilă.

Pe unde să intre jaguarul (pentru un viitor) reprezintă deja, pe lîngă întoarcerea la micro-colective aleatorii, deci la hibridări de persoane, și o altă variantă de reeditare totalizatoare de sine, de data aceasta prin hibridări cu vizări de tip politico-filosofic, dar ducînd la limită „formatarea" de tip „bloc continental" sau „flux vîscos": un mod de a-mi disimula operația în ea însăși. Multiplă extindere sacrificială (deci întăritoare) a gestului poetic, care devine macro-metaforă pentru surprinderea lumii atît pe linie performativ-vizuală, cît și ca de-formare și, de fapt, a-formare sau in-formare textuală. Un unic text în modulare continuă capabil să se auto-arhiveze, auto-adăpostească, auto-conțină „dispărînd", *camuflîndu-se* în materia lumii. Performativ, publicînd această „operație" expun și propun un gest, o atitudine, o abordare, o soluție proprie.

Nu există limite, nu există decît frica noastră de a trece în altceva, de a ne traduce/a ne lăsa traduși, de a merge mai departe devenind *străinii altei lumi*, *străinii unor lumi străine*, adică de a ne bucura de darul bogăției, preferînd sărăcia (și industriozitatea derivată) a stării pe loc în locul datoriei de a inventa moduri de cheltuire, arte ale consumului, singura artă.

Poezia nu cunoaște străini, tocmai de aceea poți s-o înstrăinezi. Iar legarea Cuvîntului de Imagine este însăși salvarea apocaliptică: verbul care aduce chipul lucrurilor.

Poți să înstrăinezi poezia, dar nu poți ieși din ea. Tocmai de aceea trebuie s-o duci pînă acolo unde nu o mai poate recunoaște – și para – nimeni.

Depozitare, arhivare, transmitere.

Voce, ritm, suflu. Scandare. Ritmare. Încercare de imanență, de ieșire din tragica iluzie a dorinței de transcendență.

Apuc să strîng.

Pentru că niciodată nu voi putea să le fiu cu adevărat recunoscător acelor *unici* care mă susţin.

POST-SCRIPTUM

Carte a cărţilor (mele de poezie), cuprinzîndu-le dar şi adăugîndu-li-se, volumul *Opera poetică* este un poem epic, adică o dramă.

Mulţumită şi criticii, această carte ar trebui prin urmare citită nu (doar) ca o ediţie, ci, repet pentru a încheia, poate în primul rînd ca o carte în sine, prin care scrisul meu descrie probabil – făcîndu-le să devină sensibile – trecerea, saltul spre un epic nebănuit, greu situabil, spre o epopee (tectonică?) a nu ştiu cui, dar plină de aventuri şi de învăţăminte.

O epopee sau un ritual, o lecţie (nu întîmplător, obsesia *Manualului*): am fost scos şi am ieşit din materie de iluzia (capcană a istoriei) posibilităţii transcenderii ei instrumentale, iar acum încerc să reintru, pentru a supravieţui, la loc în materie, să-mi re-dau materia, transformînd însă totul în materie.

Vă propun această soluţie. *De aici* voi pleca. De aici *voi pleca*.

*

Notele numerotate arab sau semnalate prin asterisc sînt originale, adică aparţin scrierii-editare prime. Notele numerotate roman aparţin (re-)editării de faţă.

Extrase din Manual

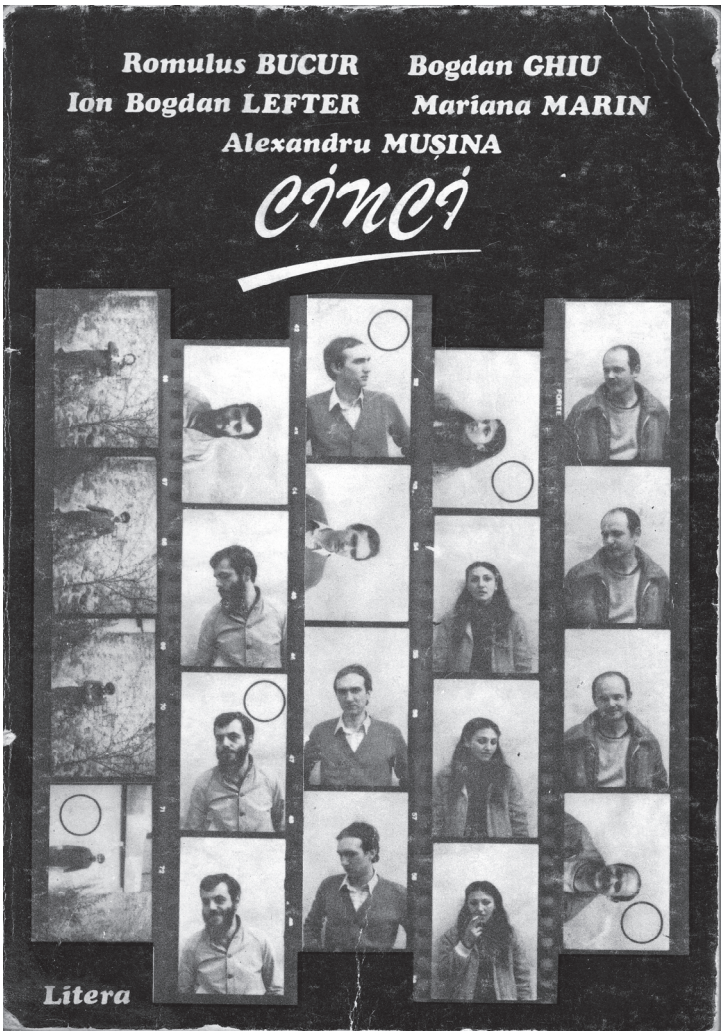

Editura Litera, 1982

Prolog în carte

Nu știu cui seamănă aceste rînduri,
dar uite că iar vin să se întindă,
să se așeze, să stea,
s-adoarmă și să se arate
cu burțile lăsate, cu gurile căscate.
Transparența și înălțimea le-au obosit –
prea multe lucruri au fost văzute prin ele
și folosite.
Au venit să se așeze pe foaia albă și tare
și să inducă lumea în eroare.

Poem

Mă apăr de ceea ce
mă înconjoară
și scriu un poem debil
pe care îl părăsesc.

Poem

Poezia în poem ca
și mine în această cameră
afurisită și ca
și sufletul în mine
probabil.

Poem

Vine ceva și se lipește strîns de mine –
este comparația cu altceva,
la fel de singură
și de rănită.

Poem

Adaug unui obiect
comparația cu sine
pentru a-l lăsa pradă
restului hămesit
de poem.

Poem

Cu umerii vînduți,
cu măselele digerate, cu obrajii de mult
asemănați cu două petale
umbroase,
cu picioarele eliminate în încercări de a șopti –
amorțește, pe cele șapte cărări ale poemului
se întoarce la tine punctul final, vagabondul
(fantoma). Și cum rana urcă pe trup
mai bine ca soarele, alege-ți
singur locul de apogeu
și împrejmuiește-l, descrie-l.

Dar ce greu trece poemul. O să mă apăr.

Poem

Ce bine
că poemele apar și există
în afara trupului.
Dar ele
continuă să aibă
forma organelor noastre.
Ce bine
că ele nu dau naștere
la oameni.

Poem

Scriu: Am uitat să citesc,
ştiu doar să scriu.
Umplu spațiul cu lucruri
față de care să pot fi orb.

Poem

Cu creionul pe albituri
hașurînd desenez murdăria
pe care trebuia să o las cu trupul.

Poeme[2]

Prea mult loc
gol pentru
un
singur
poem.

Şi s-ar putea să nu se mai întîmple nimic,
poemul e scurt...

Lumea scurgîndu-se subţire
dintr-un poem etanş,
frigorific.

Lumea scurgîndu-se
subţire
prin colţul
gurii.

Poem

Poemele precedente
nu sînt decît calea
pînă la acest poem.

[2] Teama poemelor de a sta singure.

Poem

Aș vrea să urlu
și
să port un titlu.

Poem

Vai,
nu pot continua (niciun pic)
acest poem
atît de minunat.

Poem

E mai greu noaptea.
Trupul,
gîndul,
firul cu plumb
cînd verifică perpendicularitatea
evenimentului.
E mai drept.

Poem

Aici e un ocol al locului.
Imposibil să faci poemul perpendicular
și să poți coborî.
Ceva a fost strivit sub scris
și se vede (,

și ai vrea să țîșnească pînă la tine.
Scriu direct sub piele.)

Poem

Mi-e milă de conserva pe care
n-o vom deschide la nuntă,
mi-e milă de noi –
ce mici sîntem pe
fundul (sic!) unui poem de
milă.

Poem

Am văzut-o ducîndu-se.
Însemna (cîte gesturi plutesc
în luciul
mîinii drepte?) că
poemul se terminase
cu bine.

Poem

Aici e locul gol de poem.
(Locul *golit* de poem.)
Scriu că să îndepărtez, ca să
înlocuiesc, ca să dau la o parte poemul.
(Ca să-l pun *deoparte*.)

Poem

Mă gîndesc acum la un poem de dragoste
așa cum mă gîndesc la tine.
Elegia de-a nu putea să mi-l reprezint,
elegia de-a nu putea scrie nici măcar DESPRE el.

Poem

Femeia îndesată pe gîtul poemului
încă se zbate,
zgîrie, mușcă – ar vrea
să zădărnicească totul.

O, lacrima e semnul
că ai vrea să digeri
pe acela care te înconjoară.

(Scriu un poem cu latura de 1 metru
de pe care să mă arunc.)

Testament

Acum, acum, să pot trăi –
în locul meu să las
un poem
să scrie poeme.

Două puncte (poem)

Punctul alb (care există deja)
și punctul negru
(pe care îl pun eu).

Poem

[*E ideea ta de libertate, o idee fixă. Te înfurii*
ușor cînd se vorbește despre ea și devii roșu.
Ar trebui să zîmbești.
(Gellu Naum)][1]

Înjur; scriu pe fiecare obiect ceea ce e.
Paul Éluard scria pe toate obiectele lumii
numele libertății (nu „Libertate", ci numele,
care anume?, *al* libertății).
Scria chiar și (poate mai ales) pe produsele propriei activități
de conjugare poetică a obiectelor lumii
(„Pe fructul rupt în două
Al camerei și-oglinzii
Pe patul scoică goală
Scriu numele tău").
Inventa noi obiecte ale lumii, îmbogățea lumea
în obiecte pentru a putea scrie pe fiecare
numele libertății. Re-crea lumea obiect cu obiect (meticulos?,
febril?) pentru a putea scrie pe fiecare, orgolios poate,
sigur fericit, numele libertății (*a cui* libertate, de fapt?).
Ca să eliberezi lumea, trebuie să o re-creezi.
Iar libertatea obținută trebuie *însemnată*.

[1] Moto inexistent în edițiile precedente, dar adăugat de mînă în ediția princeps și restaurat, în consecință, aici.

Ajunge oare doar să scrii numele – același? – al libertății (sau
un simbol al lui), dar direct pe obiecte? Să distrugi
obiectul scrijelind (?) cu un altul mai tare numele
nou și comun pe suprafața lui
și să dai de stratul puțin mai adînc și mai moale al lumii
(a elibera lumea din obiect)?
Sînt două acțiuni aici, sau doar una?
Eu scriu pe fiecare obiect, încet, ceea ce e.
Îl înjur.

Privirea cotită
(indicații de ieșire)

Împăturită noaptea-n foaie.
O-nțep și curge în odaie.
Strivesc păduchi subțiri pe foaia albă
și sîngele supt dincol-o și scaldă.
Se-ncheagă, prinde vîrful de bot
și nu-l mai lasă.
Și-l plimbă prin măruntaie,
se lasă cotrobăită de el,
bîntuită,
pînă atinge marginea
și odată pică
pe podeaua reală
care răsună, goală,
cu ecou pînă în cotul amorțit
(craniu de obiect oarecare
refolosit, înghițit),
în jurul căruia, gras,
universul prinde glas
încercînd să citească ce vede, ce-a scris:
un întuneric în mijlocul zilei, o eclipsă;
între începutul și sfîrșitul limpezi – o lipsă.

36 // 42 de caligrame ajutătoare

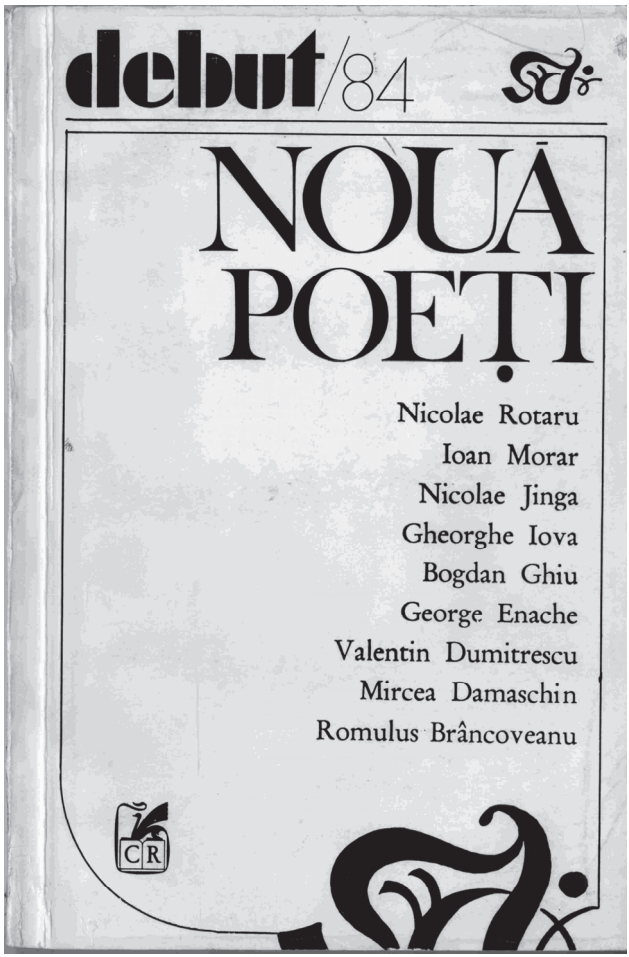

Editura Cartea Românească, 1984

Cursivitate (pasaj)

Să te pot smulge pe tine, bucată desăvîrșită, din
coapsa mare a lucrului, atît cît palma mea
poate cuprinde fără să alunece, fără să mai vrea altceva,
să te iubesc ca pe un om întreg (anomalie), simțurile
mele curgînd ca niște șerpi din inimă, adevăratul
balaur e cel a cărui coadă e tot cap, mic, de copil,
nu voi lăsa nimic în grija misterioasă a
parantezelor, deschid brațele să te cuprind,
știu că voi sfîrși prin a bate din palme ca un zeu
simplu, idiot, dar nu către spectacolul devorator, veșnicul
prim-plan al tuturor lucrurilor, ci spre inima mea înfrățită
cu digestia, ele nu știu că numai dezbinîndu-se
mă pot învinge și, evadînd una, ar putea-o ajuta
și pe cealaltă. Nu îmi folosesc
creierul decît ca punct, la sfîrșit, cînd
simt că nu mai pot și nimeni nu s-a hotărît
să învingă.

NU, NU, altceva: degradarea cu mijloace pozitive a
primelor cîteva cuvinte legate, copilăria și adolescența poemului.

Discutați: v-am făcut locul gol.
Învățați să știți totul.

Poem

Scriu un poem (un fals poem),
ajut cuvîntul să treacă
și să încapă cu bine
între
început

și
sfîrșit.

Poem

Vioiciune a cuvîntului sfîrșit
care revine, revine
bucuros în mijlocul poemelor mele.

Poem

Cercul mai drept ca vînătoarea –
un singur vers a rămas să
liniștească poemul
și
să
mă viseze.

Poem

Undeva
în poem (nu acesta)
punctul
digeră
liniștea
în tăcere.
(Aici, în paranteză [aceasta]
e bine.)

Poem

Cuvînt de cuvînt – între ele
se păstrează moartea –
maşina pentru trecut,
trandafirul de dat.

Nu-i ca o gingie sufletul ascuţit al versului,
nu-i ca un craniu
poemul.

Ca şi cum pasărea îşi păstrează
oul din care zboară
în lumea care, da,
s-a copt în sfîrşit,
e bună,
va cădea şi
va plesni...

De aceea chiar şi în mijlocul
cuvîntului,
în toiul dezastrului

trebuie sădită o virgulă,
o trestie stearpă.

Poem cu o singură imagine copiată

A fost un poem groaznic.
Numele tău îmbina copacii,
imobiliza
marginile împletite ale lacului,
cuvinte noi spintecau ridurile otrăvitoare,
punctul se desfăcea ca o piersică,

i se vedea miezul ca o săgeată.
Totul se apropia.
Inima începuse să aibă periferii.
Zboruri obscure, cu aripi
crescute în luminișul stomacului.

Un poem groaznic.
A trecut ca o singură ploaie de vară.

Poem

Poem pe marginea prăpastiei.
Dacă ai veni și tu
ar cădea.
Dar ce
discursuri înălțătoare
învață el
și ce
recompensă secretă primește
de la punctul acesta bine uns
și strălucitor
ca după o
naștere

Poem

rîzi ca și cum ai evacua

cazi ca
și
cum ai rîde pînă la totala regăsire de sine a surîsului

Rîzi ca și cum ai evacua un mic cuvînt în flăcări.

Poem

Înot în gura
lupului
incendiat.
Îi stau pe limbă
și nu mă poate
spune,
nu mă poate
urla.

Variantă

Vulturul atacă prada ca un șarpe.
Eu atîrn cu capul în jos
în continuarea începutului,
ca un poem.
Ea vorbește mult: spune toate cuvintele deodată
și trăiește în viitor.

Două Fragmente

... dar vine Poemul ca să uite El tot
iar eu pot minți cît mă pricep
și pot vorbi fără niciun temei
fără rușine...

Ca un gunoier
poemul pleacă înjurînd.

N-aștept să se termine-n zare.

La malul poemului

Trăiam ca și cum
mijlocul unei elegii ar fi
fost un măr zdrențuit.
Mă umpleam de neputință
ca sufletul.
— Nu te apropia – milioane
de mușchi
îmi supraveghează privirea.
Descrie-te apăsat:
am venit, am plecat.
Plîngi și refuză
obiectul unui gest.

Nu se mai înțelege nimic,
nu se mai înțelege
nimic – aici
e tata ascuns,
femeia lui de peste mări și țări
îi împletește tranșee.

Poem

Hai, începe acum să clădești mărul creierului,
din
paranteze întortocheate,
din
fețe neatinse de furtună –
trupul își mărturisește sîngele!
Să mai rămînă de pus doar
punctul,
Dumnezeu-Însuși,
pata de sine!

Poem

Ce frumoasă îți pare
lumea aceasta
șiroindu-ți pe tîmple!
Îți cade spre șale,
peste genunchi,
iar abia mîine tu vei trece peste ea.
Urmăresc acum un cuvînt nou,
îi voi înfige o virgulă oarbă
exact în mijlocul înțelesului
groaznic și singur –
voi răsufla ușurat.

Poem

Nu se poate sta
la marginea lumii în capul oaselor.
Odată repetate aceste cuvinte
s-ar crea un poem
ciudat, periculos de cuprinzător.

Poem

Cînd începutul poemului coincide cu miezul vieții,
cu mijlocul drumului,
cînd bine știi că globii oculari de bunăvoie s-ar rostogoli
în loc să privească,
că mai bine ar fi să te ridici (ca fumul)
ca virgula dintre sublime cuvinte,
să-ți devii ție însuți elipsă,

culcă-te precum un moto la poalele muntelui.
Culcă-te precum un moto celebru la poalele muntelui!

Nu uita să scrii în mijlocul pieptului grupa sanguină

pentru păsările care știu
și reușesc să traducă.

Pentru mine de care nu te poți teme –
nu m-a interesat niciodată decît
felul inuman în care poemul își secretă punctul
ca un adevărat Anteu, niciodată dincolo de sudoare.
.....
Dar iată, m-am abătut de la calea cea dreaptă,
iar începutul poemului n-a coincis cu mijlocul vieții,
cu mijlocul drumului...

— Cine îmi cruță victimele?

Poem

În zori de zi
operele complete se
îmbogățesc.
O boală sinceră, fără urmări.
Demnă de amintit.
Prima mișcare de alcătuire.
Ca o metaforă a unei singure bucăți,
inima se rupe în două.
Haiku sau început de poem?

Tot ce este se-nlănțuie.
Nu, sfîșierea nu poate fi analizată.

În timpul descrierii
subiectul prolix-cunoscător a murit.
Va fi un poem.

Poem

Iată, se apropie obsesia obosită,
se apropie sau vrea să treacă?
Îmi așezi geamuri de ploaie
și le zici
pahare.
Se apropie ființa de lîngă tine.
În gura lacrimei tale se-ntinde.
Dar cine
împarte lumea în cuvinte și puncte?
Orice-ai descrie la întoarcere,
totul
va avea cupole de aur înnegrite,
sau nu.

Poem

Tîrziu,
cînd m-am înduplecat,
cînd tu altceva ai făcut
și sîngele trecu prin mine
ca printr-o grea încercare,
a trebuit să scriu poemul acesta,
nu ca să vă șocheze
(să vă oprească
sau să vă urnească),
ci ca să vă lase în pace.

Poem

Poți dumneata să pui punctul,
universul acela fragil,
doar după aceste cuvinte?
Poți dumneata să îți iei răspunderea
să arunci
o lume fericită
în haosul acesta neterminat?

Poem

Nu-i nimeni aici să regrete,
nimeni să se dea mare?
Numai eu amînînd întîmplări
pe care le imaginez cu putere nestăpînită
și care au început să se bănuiască reciproc
în loc să se organizeze-n
ascuns.

Poem

Ceilalți scriu încă. Iar tu
ai și terminat.

Poem

Resturi de podea pe care cad
ridurile obosite de victorie

neîncetată –
îşi vor dori să atace
lacrima răsfăţată.

Poem

Pe podea zăcea descrierea –
începuse prea devreme şi acum
toate erau înlănţuite –
dezlănţuită, implora
cerul senin.

Poem

Pot adăuga cuvinte.
Cine se ia după mine
va căsca profund, va
adormi de pliciseală (căci numai
cine le spune şi le tot spune
e fericit, uneori nici acela), va
deveni vulnerabil.

Poem

Acolo unde continui
ai încetat să exişti.
Trebuie să te întrerupi.
Nu să taci.

Poem

Mă așez la masă
adică spun iată aceste
bune obiecte sînt de mîncat
și de
descris.

Poem

Împreună cu tine vreau să dau de gîndit.
O singură frază care face totul.
O distanță întreagă și nelămurită
acoperită cu cuvinte.
Din cuvînt în cuvînt fără popas
și fără ajutor.
Orice s-ar întîmpla. Pregătit pentru deziluzie sau moarte.
Pentru a sfîrși sau a continua.
Orice cuvînt e în plus.
Două cuvinte sînt începutul
și nu te mai poți opri.
Vei adăuga cuvinte pînă la moarte.
(O singură frază ca o săgeată
șerpuind în pustiu, ramificîndu-se
ca să prindă exact acele rădăcini
care trimit înapoi.)
Împreună cu tine vreau să dau de gîndit.

Poem

Ce lene
să nu poți scrie acest poem.

Ce groaznic (o noapte de toamnă
înscrisă pe o medalie)
să nu poți scrie acest poem
și el
să existe.

Variantă

Dis-de-dimineață, două obiecte încleștate.
Iederă și iederă, zid și zid, nici și nici.
Scrisul cu muchiile, cu suprafețele,
scrisul cu gheară pe gheară.
Se îndepărtează și parcurge fiecare,
apoi corectează ceva
surîzînd.

Poem

Nu e poezie. E altceva. O străină
de care nu ți-a fost dor
și care ți-e fiică.
Poezia a fugit în lume. Cît mai departe și e fericită acolo.
Poemele sînt sparte și pustii.
Te adăpostești în ele și cînți
ce știi.
Și ele se-nchid, se deschid,
încep să vorbească.
Redevin obiecte de nepătruns.

Poem

O știi?
A stat mai mult de un an ascunsă.
A învățat cum să adauge;
printre plante albe de luptă, printre
riduri de sevă
a învățat
cum să reziste;
a învățat că părul împletit
continuă să crească,
doar că nu mai poate fi pieptănat,
a stat ascunsă mai mult de un an
și a învățat
că între spinare și față
crește statuia eroului tînăr
sau numai bustul ființei iubite.
Într-o zi a apărut, sălbatică și pitică,
între două lucruri de rînd
ce-și repetau pe de rost, liniștite,
locurile crude de naștere,
care trăiau fără să se cunoască
sau să se cheme pe nume.
Foarte curînd s-a închis cu totul în sine.
Inima i-a devenit un fel de conjuncție
și a crescut, chinuind-o ca pe un animal.
Nu a putut avea niciodată copii.
Ea m-a învățat să te descriu.

Poemul

Înainte de catastrofă
cuvintele părăsesc primele ființa,

apar din adîncuri
purtînd forma fisurilor
din care s-au prăbușit;
vreo zece-cincisprezece
se opresc, privesc înapoi și ar vrea să te strige.
Acestea vor fi poemul.

Poemul

O întrerupere pentru care lumea
devine două impunătoare coperți
între care se zbate strivită
o inimă cu două mîini (toate trei ale nimănui)
care țin strîns începutul și sfîrșitul
fragile și mereu cu dorința fierbinte
de a se ciocni unul de celălalt.

Poem care ar trebui să fie simplu, nu întreit

Poemul acesta pe care
nu izbutesc să îl îndrept spre mine.

Poemul acesta pe care nu reușesc
să mi-l înfig.

Poemul acesta imposibil de reglat.

(În locurile goale explozii, evoluții.)

Poemul acesta care îmi scapă încă o dată,
încheindu-se fericit.
Poemul acesta care se îndepărtează

rotunjindu-se încă.

În urmă eu, penibil, numai mîini.
Să creez sfîrșitul.

Ha, nici tu nu mai ești,
bine-mi pare!

La loc singur.

Manualul autorului

Editura Cartea Românească, 1989

Lui Paul Georgescu, *in memoriam*

> [*Il vaut mieux risquer de les prendre trop littéralement que trop peu. Il faut d'abord les prendre d'une manière entièrement littérale, et les contempler ainsi, longtemps. Puis les prendre d'une manière moins littérale et les contempler ainsi, et ainsi de suite par degrés. Et revenir à la manière entièrement littérale. (…) le réel apparaît.*
> (Simone Weil, *Cahiers*)][I]

[Propoziții matinale][II]

Se extrag zorile din lucruri.
Lumina evadează din lucruri.
Dimineața găsim lumina în afara lucrurilor.
Dimineața găsim lucrurile în lumina care s-a scurs din ele peste noapte.
Dimineața găsim lucrurile plutind în lumina care le-a fost extrasă.
Ziua – umoarea vie a lucrurilor, scoasă la iveală,
dată în vileag.
Dimineața găsim lucrurile vindecate de lumina dinăuntrul lor.
În zori ajutăm lucrurile să elimine lumina care le
chinuie în ascuns.
Dimineața.

[I] Moto eliminat în prima ediție, restaurat în reeditarea din 2004. Traducere: „E mai bine să riști să le iei [citești, consideri, privești] prea literal decît prea puțin [literal]. Trebuie să le iei mai întîi într-un mod total literal, și să le contempli astfel, îndelung. După care să le iei într-un mod mai puțin literal și să le contempli astfel, și tot așa, în trepte. După care să te întorci la modalitatea total literală. (…) realul apare."

[II] Titlu adăugat în prima ediție și lăsat așa și în a doua.

Artă poetică

Nu vreau să-mi construiesc poemele
așa cum istoria își alcătuiește frazele,
perioadele.
Vreau să trăiesc în timpul cuvintelor.
În timpul pe care cuvintele îl aduc.

[Printre dealuri transilvane][III]

[Acum: spun vorbe cu gura
și le înghit cu urechile.][IV]
În apele calme ale respirației
plutesc. Un copil adormit.
Cuvintele îmi distrug
dunele zîmbetului, lasă
urme.
[Sub limbă e o revoltă.
Bate sîngele să-l primim
printre noi: —Intră,
răspund sîngelui dinăuntru.
Mă trezesc cu limba umflată,
amorțită. Încep să vorbesc.
Limba a fost probabil aripă.][V]
Omul e o limbă de clopot
lovindu-și semenii în coaste.
Sun printre voi. Sunăm
împreună. Cuvinte.
De cîtă vreme ostenim
să ținem deoparte

[III] Titlu adăugat în prima ediție.
[IV] Pasaj eliminat în prima ediție.
[V] Pasaj eliminat în prima ediție.

inima de cuvinte?
[Ne pierdem printre dealuri transilvane.][VI]

Aşteptîndu-te

Într-o limbă neînțeleasă vorbește sufletul
meu cu mine. Îmi întinde cuvinte
să le spun singur.
Cu ochii închiși văd un lac lîngă care
încerc să aprind un foc.
Singur, sufletul îmi pune cuvintele
pe buze. Cuvinte pentru alții
pe care acum mi le spun numai
mie. Sufletul, și el, îl aud, își
vorbește într-o limbă
numai a lui.
Blînd, sufletul meu îmi dă de mîncare.
Hrană care iese din mine,
mă părăsește pentru totdeauna, pleacă.
Mă hrănesc cu ceea ce sufletul
îmi dă să dau. Simt cum cresc.
Înghit fără să mestec.
Sufletul meu mă face să vorbesc.

Legătura dintre noi

În timp ce scriu, de cealaltă parte a paginii (pe verso) ești tu. Te ascunzi și foaia te ascunde. Scriind, te (pre)simt, îți simt trupul tremurător, inegal, nemișcat, una cu pămîntul. Te pipăi. Mă împiedici să scriu corect, frumos. De ce stai sub foaia mea de hîrtie,

[VI] Vers adăugat în prima ediție.

dincolo de ea? Ieși afară, vino deasupra, lîngă mine, în locul meu! Îmi susții foaia de hîrtie. Contactul nostru e chiar această foaie de hîrtie. Textul pe care îl scriu se datorează (mai ales) reliefului trupului tău.

Dorind să-ți spun

În dreptul frunții mă pierzi din vedere.
Depărtarea-i un deal care se urcă
încet, un obiect greu așezat
în calea care te-ar duce drept
înainte, dedesubt.
Un zid alb în fața ferestrei.
Pe care te sui spre apus,
în dreptul ochilor, de unde
umbra ta devine raza
care cade aici.

Poem

În miezul zilei, cine
vede, cui
i se arată fulgerul?
La miezul nopții bătăile
ne fac cunoscută căderea.
Faptul că vedem ne arată
îndepărtarea.
Faptul că auzim – golul.
La miezul nopții cine
nu vede pagina albă,
cine nu simte
lumina căzută, plată, a lumii,

aripă smulsă,
privire părăsită?
Ochiul cui lumina-l
întunecă?
Aici, aici,
cine vede urma
și-și potrivește piciorul
în ea, dar numai și numai
ca s-o astupe, ca
s-o ascundă?

Încercînd să te mai aduc o dată pe lume

Tu (eu), în întuneric (înecat în peștera unei litere), și undeva (lateral, dedesubt) o pagină albă (orbitoare, rece, ascuțită).

Scriu pentru că nu am o foaie de hîrtie la îndemînă.

O foaie de hîrtie transparentă, prin care să se vadă limpede întunericul, de care să fiu astfel despărțit, departe. O pagină scrisă de mine direct pe verso, dincolo, dedesubt.

Sensul mic

Presimt (mă întorc la o mai veche presimțire – aceasta nu trebuie să fie decît o paranteză, un mic refugiu al mîinii, o capcană în care mintea îmi prinde o clipă mîna),

presimt (și o iau acum de la capăt),

presimt că pagina asta e mult prea mare pentru mine, că nu se va termina niciodată, că se întinde deja înaintea mea precum hala

unei uzine de mașini grele, grele (de pildă). Să scriu ca și cum aș muta mobile („transportul unui dulap vechi din bucătărie pe terasă viața mea") nu dintr-o casă în alta, nu dintr-o odaie în alta, ci tot mai departe, din aproape în aproape, pînă la orizont, într-o încăpere uriașă, cu pereți care de mult au încetat să mai adăpostească. Într-o încăpere uriașă în care nu te poți simți niciodată cu adevărat „înăuntru", oricît ți-ai vîrî mîna între haină și cămașă, între cămașă și pielea pieptului, albe. Mai presimt, de asemenea, că rîndurile acestea vor fi lungi, lungi de tot, ca și cum, să zicem, cuvintele ar sta la rînd la un sens oarecare (oricare) care acolo, departe, în zare, se livrează deja, pe față, tuturor. Presimt că rîndurile vor fi atît de lungi încît privindu-le îmi vor părea că se ridică la cer în loc să se piardă în zare. Ca și cum ar vrea să fugă.

Rînduri lungi, lungi, într-o sală uriașă, închisă.

[Gîndește-te la mine, iubito.][VII]

Poem

Vai ție. Cuvintele mi le poți refuza,
mi le poți trimite-înapoi,
dar tăcerea nu ai cum s-o refuzi.
Ți-o dau. Ești prins. Stăpînește-o
cu bine.

Către cea din cuvinte

Pe cine visezi? Ce umbre
apărîndu-se din priviri

[VII] Vers adăugat în prima ediție.

de umbra ta? Și pacea cărei lumi
o tulburi tu, prăbușindu-te
dincolo de cercul polar
din mîneca nopții? O,
umbră de lumină, rămîi aici,
în lumea ta, și apără-te
de lumină... Ce
chipuri strivite de pereții apropiați
te privesc lovindu-te cu gîndul, și
pe cine obligi să se trezească îngrozit la
viață ca să nu te mai vadă?
Pe cine visezi?
Arunci la suprafață zîmbete străine,
pe trupul tău alunecă
mici străluciri.
Afară! Afară! Nu fura întunericul.
Somnul se deschide numai în jos.
Nu mă visa, iubito!
Te rog nu mă visa!
În somnul tău vreau să fim fericiți.

În drum [spre Sibiu][VIII]

Ajută-mă să tac zîmbind.
Eu tac, iar tu zîmbești.
Ah, tandrețea cu care închid ochii
ca să te mîngîi,
imagine ce stai acolo
ca liliecii,
în întunericul fără scăpare al retinei,
spînzurată, și continui să zîmbești
în timp ce eu tac.

[VIII] Cuvinte adăugate în prima ediție.

Nu-ți pot oferi niciun minut
de odihnă,
imagine dragă...
Să-nchid ochii nu-i de
niciun folos.
Tu ești imaginea tuturor lucrurilor.

Cu fetița mea

Dariei

Uite caii. Cel care
nu va dărîma niciun obstacol,
cel care se va descurca și va ști
să sară la timp va fi scos
învingător. Nu cel ce va refuza (cal
și călăreț) cursa. Acela va fi exclus.
Acela nu e om. Uite copiii – aplaudă,
strigă. Obstacolele fragile, care *amenință*
să cadă. Vezi cît de fin poți fi amenințat?
Uite iarba, înaltă și deasă, refuzînd
poteca. Tocmai tu, micuțo, vrei s-o luăm
pe acolo? Uite veverița. S-a obișnuit și fără
brazi. Poteca ei este pretutindeni. Uite ciocă-
nitoarea, Woody, „doctorul pădurii"! Auzi
păsărelele? Nu îi știu fiecăreia numele.
Ar trebui să fie privighetori, cinteze, cuci.
Vezi soarele făcînd umbră aici? Pete
de lumină și umbră, praful și noroiul
în micile bălți? Vezi banca putredă,
leii de piatră, aleea proaspătă? Uite
lacul cum îi ajută pe oameni să se plimbe,
să se ducă încolo și încoace.

Uite, pe aici am mai trecut. Vezi,
n-a rămas nicio urmă. Uite,
frunzele de nufăr – cîte sînt! –,
urme pe apă... Vezi? Uite!
Cuvinte ca și noi, pete de soare și
umbră, cuvinte ca mine
și ca tine. Vezi cum se uită la noi
băiețelul? Arată spre noi.
Cuvînt, ca mine și ca tine,
apă la moară. Etc.
Îl vezi?

Loc natal

Cum stai în amintire și o lumină
numai a ta te luminează din
cînd în cînd. Tu ești pămîntul
amintirilor mele, mama memoriei,
bombardată cu semințe de toate soiurile,
din care alegi,
nașterile nu au reușit să te schimbe,
tu rămîi *chipul*, figura
memoriei mele. De la tine
nu am nimic, copilă, tu
ai rămas cu totul aici, și
dacă se poate zbura e pentru că
tu ești pămîntul, mamă
a tuturor amintirilor.
Pe chipul tău rulează toate filmele
vieții mele, tu îi adăpostești pe toți,
și cine poate rîde cînd zîmbește?
Tu zîmbești acolo și eu nu mai pot rîde.
Ce să-ți mai spun? Ce să mai spun

despre tine?
Că tu ești acolo și eu aici.

Schiță pentru o reverie

Unde ești, adolescență?
Ai fost frumoasă, dar repede
ți-am pus capăt, grăbit
cu un viitor care azi
e prezent fără margini.
Unde ești, piept al meu
de atunci, în care azi încep
să simt din ce în ce mai distinct
inima, plămînii, sîngele întorcîndu-se,
respirația? Și nu am decît
28 de ani (în curînd voi împlini 29),
și cuvintele nasc deja invariabil
aceleași cuvinte, cuvintele mele
s-au făcut specie cuminte și
truditoare și în curînd, pre-
simt, vor deveni istorie.
Unde ești, nume al meu
la care visam?
Pămînt al tinerelor copite
astăzi căzute?
Și tu, Artaxerxe, adolescență?
Unde sînt dinozaurii [candizi][IX] cu visele lor?
Am 28 de ani și cîntecul e numai
cuvinte.

[IX] Cuvînt adăugat în prima ediție.

Scrisoare de foarte aproape

Să nu faci gestul luminii
de la margine, înapoi,
ci doar în jos,
dedesubt.

Să nu faci gestul luminii
cînd obiectul serii
se instalează în lume
și te ascunzi după el.

Fizică

Simți înainte și simți ceva și după. În timp ce scrii nu simți nimic. Apăsarea de pe fața lumii, cea care ne modelează trăsăturile, devine apăsare, cu mîna, pe hîrtie. Trebuie să știi să continui, să duci mai departe, să extinzi domeniul marii inerții.

Apăs aceste cuvinte pe hîrtie. Pe mine cine, ce mă apasă?

Eu, tu și cuvintele noastre

Eu m-am transformat în obiecte apropiate,
eu am fost în sufletul atîtor
împătimiți ai singurătății, din
aceia care golesc lumea cu
linguriţa minții,
din aceia care se dau la o parte și
fac loc pentru instalarea
marilor obiecte după care să ne ascundem,

tu și cu mine, [iubito,][X] și cuvintele noastre
ca să își poată scrie în liniște.

Cu tine

În gol, în plină lumină, schimbînd brusc direcția, spui că o mînă se face prin simplă adăugare, numai că degetele trebuie să fie tot mai înalte, mai lungi, și apoi tot așa să descrească, treptat, să coboare pînă nu mai rămîne nimic și acolo înflorește în toată splendoarea obiectul pe care cobori, pe care te lași, pe care arunci plasa fundalului în care de mii de ani cade sămînța umbrei. Întinzi din nimic mîna, umbra.

Încercare de experiență
[Îngerii lui Nichita Stănescu][XI]

Cu trupul meu nu voi putea să-mi umplu golul minții, cînd îngeri mi se ridică din trup. Îngeri mici, cît mușchii, vin și pleacă, intră și ies. În trup e lumină acum. Toată noaptea în el e lumină. Cine scrie stinge încet lumina paginii albe. Lumina îl purta înainte. Scrisul întunecat îl duce înapoi. Cu obiecte oarecare, la îndemînă, el trasează o privire care vine să-l vadă, care îl caută, care poate fi lesne urmată. O privire care-l ajunge, care se întoarce din drum, o ia înapoi, după el. O privire care se desparte de lumina aruncată orbește înainte, spre marginile care să o arate.

[X] Idem.
[XI] Titlu de substituție în prima ediție.

În drum [spre Sighișoara][XII]

Cu altă literă, aceea a luminii
ascunzînd întunericul,
cu o consoană – obiect medieval
împiedicînd răsuflarea,
cu sîngele negru, uscat.
Respirația e drum.
Vîntul este lumina nopții.

Sfaturi (mai mult sau mai puțin) practice

Cînd scrieți, nu apăsați
prea tare.
S-ar putea ca obiectul
de care vă sprijiniți
(pe care, altfel spus, vă bazați)
să nu reziste.

Presiunea persuasivă se îndreaptă
în primul rînd (naivă!) către obiecte și
abia în cele din urmă – ca o
ultimă speranță de salvare, în cazul
că obiectele nu se lasă convinse –
către cititor, din dorința disperată de a-l
determina să accepte iluzia (ceea
ce, de cele mai multe ori,
aduce a mită).

Deci: cînd nu reușiți să convingeți lumea să devină text, nu încercați să profitați (deși se poate, în general, conta pe el) de cititor;

[XII] Cuvinte adăugate în prima ediție.

mînați de această dorință, ca și de încăpățînarea (tradițională) de a da de sens înăuntru, în „adînc" („Sapă, frate, sapă, sapă"), nu apăsați, căci s-ar putea să vă treziți în plină lume, nepregătiți.

Încercați, așadar, să scrieți
fără să atingeți hîrtia. Dar
cel mai bun lucru pe care l-ați putea face
ar fi
să dați hîrtia la o parte,
s-o luați din drum.

Temă

Comentați, încercînd să rămîneți
cît mai aproape de text,
deplasîndu-vă totuși,
următorul fragment:

> „Micul ospiciu al hîrtiei; crește și se înfige în lucruri, tăindu-le în felii subțiri ca și el, pe care le așterne de-a lungul trotuarelor, pereților. Aici cineva urlă și cade în propria gură. Subțirele ospiciu al hîrtiei în care am azvîrlit, pe cînd eram mic, imaginea lumii."

Mulțumesc.

Da, da...

Toarnă-mi tu plumb în inimă,
să fiu o literă vie,
un paragraf,
un articol de lege...

Strigăt

Am o propoziție, am un trup.
Acolo jos am o umbră pe care
cînd scriu o ating.

Mă auzi [dragostea mea][XIII]?

Acasă

Cu opt, nouă cuvinte
spun unu,
două lucruri cel
mult
și-mi este
de-ajuns.
Scriu pînă ajung la
marginea unui lucru (altul
decît cel de la care plecasem).
Poemul mă trimite repede
înapoi. Mă
trece alături.
Mă aduce aici unde sînt.

Poem

Acum viața și moartea.
Despărțite de un singur om
într-o cameră.

[XIII] Cuvinte adăugate în prima ediție.

Într-o cameră bine încălzită – revelația.
Steagul care se înalță victorios – noi
am crezut, o clipă, că-i fumul
din vatră – era de fapt mîna sa, întinsă –
să ne dea sau să ne ceară ajutor?
Fierul în apă ca-n foc.
Focul transformă metalul în
apă fierbinte.
Cu care el își spală mîinile,
fruntea, stomacul. Toate
despărțite de un singur om
într-o cameră.

Lumina și iluminarea (o lege) [Sibiu, octombrie 1984][XIV]

În zori de zi, viziunea ne acoperă ochii.
În locul luminii, iluminarea.
În miezul zilei, din dreapta
soarelui, fulgerul.
Într-o cameră bine încălzită
și îndelung pregătită, febra.
În locul alternanței ordonate,
în locul alternativelor,
în locul compensațiilor
ce lungesc timpul și îl
alungă, concurența,
suprasaturația, bătaia.
Cel care vede nu trebuie să fie ascuns.
În clipa în care omul vede
el trebuie să poată fi văzut.

[XIV] Titlu de substituție în prima ediție.

Lumina și iluminarea trebuie să coincidă,
să nu scape nimic.

Vacanță. Împrumut

Altceva ce?
Cuvinte care se-ntorc la timpul potrivit
aici. Acum se poate respira în voie.
Cuvinte chemate de aceiași oameni,
aceleași cuvinte.
În altă pagină (probabil) acum – pentru a
spune aceleași lucruri –, mîine se vor
întoarce, vor fi din nou la locul lor,
aici. Aceleași cuvinte. Mîine.

Acum

Acum suflu cu putere în pînza paginii,
în jos,
să te ajung din urmă.
Tu ești tot timpul viitorul textului meu.
Ce urmează să spun.

Pe cînd, scriind, tu întîrzii să apari

Suflu în plămînul drept,
suflu în plămînul stîng.
Trezesc mîna care încă visează
buzunarul cald al dreptății.
O dau la o parte. Îi fac loc.

[Noiembrie, în București, ora 0:53][XV]

Nu-mi mai aprind țigara.
Gazul din brichetă s-a terminat,
chibriturile pocnesc –
te-ai putea trezi speriată
din visul tău sigur,
din seara cu acvarii
în care se zbat imaginile lăsate
să lumineze – te-aș putea – e
iarnă – prinde la copcă,
te-aș putea, e 1984 [1970][XVI], iarnă, bănui,
te-aș putea, așa adormită, prinsă,
cu ochii pierduți, înghițiți de un întreg
trup nepriceput, vinde
măcelăriilor [chinezești][XVII] de pe celălalt mal,
vreunui circ, te-aș putea, comoara
mea, depune la CEC.
Te-ai putea trezi din visul tău
într-unul străin, mult mai bine
organizat, din care n-ai mai scăpa.
Visul tău nici nu-i vis. E doar
bietul
pretext de a mai închide, din
cînd în cînd, ochii.

Regulamentul organic

Totul este ca în anumite momente
să nimeresc pagina

[XV] Titlu adăugat în prima ediție.
[XVI] Dată de substituție în prima ediție.
[XVII] Cuvînt eliminat în prima ediție.

și nu un alt lucru
care n-ar putea rezista.

Cu hîrtia acopăr lumea, ca să o protejez și în același timp să n-o văd. Pe hîrtie scriu și totodată prin hîrtie pipăi, orbește, încercînd să ghicesc ce acoperă ea. Hîrtia îmi ascunde lumea, fie că în lume este ceva de acoperit, fie că nu. Lumea este împachetată în hîrtie, iar eu încerc să scriu, să întocmesc o etichetă corectă. Lumea arată, în hîrtie, ca un dar, dar și ca un monument ce nu trebuie decît, oficial, inaugurat, dezvelit, și ca un mort întîmplător, necunoscut, de stradă. La un moment dat, hîrtia va fi înlăturată, își va fi jucat jocul. În fapt, lăsată deoparte, ea va acoperi imediat, neapărat, în continuare, un alt obiect, care-i este (și mai) străin. Încet, încet, hîrtia va deveni ea însăși un obiect printre celelalte, peste care, la rîndu-i, se va așterne o altă foaie de hîrtie, nouă („ca o tăcere").

De aici încolo, totul se desfășoară uluitor de iute și de previzibil. Obiectul începe să crească. Una într-alta, hîrtiile nu mai știu ce conțin, ce acoperă. Se acoperă unele pe altele, se șterg una de alta, se suprapun, se sfîșie între ele, căutînd să-și afle centrul, încercînd fiecare să ajungă, într-un fel, prima, în ordinea aderenței ori în cea a lizibilității. Una ascunde direct obiectul, cunoaște și poate chiar e centrul, cealaltă poartă și dă numele întregului ambalaj, întregului lucru astfel compus. Și, cu cît se îndepărtează de rostul lor inițial, acela de mediator de gradul îmtîi, cu atît devin mai rebele.

La un moment dat va fi neapărat nevoie să așezăm o foaie de hîrtie *alături*, în gol, să privim împrejur, aiurea, și să pășim cuminți și atenți într-un nou ciclu.

Iar tu

Cuvintele te vor Împărat. Nu se
vor supune decît unui Împărat.
Cuvintele se vor conduse cu dibăcie spre punct.

Iar tu, om simplu, nu vrei decît
să vorbești, iar cînd nu vorbești să
scrii, să scrii ca să nu mai vorbești,
să scrii ca să nu taci.
Dar cum să te înțelegi cu semenii tăi,
Împărații?
Vei fi cuvîntător sau cuvînt?

Un perete

În golul minții cîteva imagini
căutînd o margine

un perete
pe care să se așeze
să fie văzute.

Poem

Lui Virgil Mazilescu

Să mai aștept?

Prin carnea buhăită trece lumina

care cade acolo pe unul dintre lucruri.

Obiectul împiedică lumina.

Pe cînd

pe mine cine mă mai poate opri?

Muchia și colțul

Doar colțul mesei îl mai arată cu degetul pe poet.
Doar muchia patului și colțul străzii îl mai amenință.
Doar marginea lumii nu e o muchie, aproape cum
un colț de iarbă nu e un colț.
Și tocmai marginea lumii o caută poetul,
acolo unde colțul de iarbă nu va fi niciodată
colț de jivină. Unde deschiderea sufletului
nu va fi rană.
Departe în viitor – poetul se grăbește să
îmbătrînească făcînd pași mari pe drumul tot
mai lat. Pași care șterg orice urmă.

Despărțire

De jur-împrejur cercul pasului următor,
din care nu pot să ies,
luminează pămîntul.
Nu-s ziduri, dar mai mult de un pas
n-am putut să fac niciodată.
Privește-mă de la fereastră, cu spatele
lipit de peretele-ntunecat:
mă sui spre orizont, cobor,
cad înapoi spre tine.
În plan îmi iau zborul, pieziș
însă drept; în realitate doar
mă-ndepărtez.
Acoperă fereastra cu hîrtie și
scrie ce de-acum nu mai vezi. Privește pe furiș
prin literele luminoase deja scrise
și umple apoi, repede, pagina
găurită. Cum mă îndepărtez

la lumina picioarelor mele.
Cum mîna, scriind, îți coboară treptat
spre picioare. Și nu mă mai vezi.

Fizică
[Poem de dragoste][XVIII]

Prin porii dintre lucruri apleacă-te dimineața,
lumina prin care cădem,
prin lumina care cade pe noi,
lucrurile vin cu descrierile trase pe față.
Prin porii prin care cădem
nimeni nu se hrănește.
Numai obiectele fac, înăuntrul lor, umbră.
Umbra lor este privirea mea.

Oprire

Fapte ale faptelor, cuvinte,
un timp de cuvinte
leagă litera mare, goală, a începutului
de punctul negru din zare.

Elegie

Dragostea mea, mi-e milă de tine,
nici nu exiști.
În spatele inexistenței tale

[XVIII] Titlu de substituție în prima ediție.

cuvintele nu au putere
decît unele asupra altora
(de aceea, uneori, se strîng
atît de multe și dispar așa repede).
Nu-mi rămîne decît să
mă laud cu tine.

Poem

Cînd ceea-ce-e-de-văzut,
realitatea poemului despre tine, devine pleoapă peste ochi obosiți,
și nu se închide,
nu acoperă,
nu ascunde.
Pleoapa smulsă, transparentă,
devine realitate peste ochi obosiți.

Fragment

Cu scrisul meu tot mai mărunt, mai închis, precum cactușii în pustiu, încercînd să umplu paginile mari, reci, deja scrise ale lumii. Eu, să scriu printre rîndurile altora, peste ele. Să fac iar albă, ușoară, pagina neagră, scrisă greu, apăsat. Nu scriu pentru a umple pagini, ci pentru a le curăța pe unicele care există, pentru a pune la îndemînă pagini albe, curate.

Ție

Privește și-n jos. E mai puțin departe.
De aici nu poți cădea.
Privirea ajunge la ceea ce vede.

Pînă acolo distruge totul,
își face loc,
îți face loc și ție.

De la început
(încercarea de a începe)

(Mereu cu aceleași cuvinte, puține, cîteva.)
(O privire în gol se face lucru.)
(O privire părăsită devine obiect.)
(Între mine și tine o pagină de aer.)
(O pernă de aer.)
(O pagină de ziar.)
Peste podeaua primitoare de umbre
mîna mea. (O privire părăsită
pe care stă scris.)
Trec peste o bucată de pînză, peste
un cal adormit (: sînt golul
pasului meu, lumea lui).
În jurul meu priviri în gol, priviri
părăsite. Iar eu, lucrul la
care ele nu au ajuns, am înviat.

Drum

Obiectele acestea care în jurul tău
[iubito][XIX]
se fac suflet
străin,
fără trup.

[XIX] Cuvînt adăugat în prima ediție.

Locul dintre ele nu e drum.
Între tine și ele o apă mare,
curată, prin care se văd.
În jurul omului
aura realității care dispare
ca să-l arate.
În jurul chipului aura măștii –
dispare ca să-l arate.
În jurul inimii – creierul,
ca un nor.
Sufletul lui, bioxid de carbon.
Cuvîntul scris cu gesturi mari,
de pasăre.
Dedesubt urma în care se-ngroapă
ca s-o ascundă.

Poem

Cum mă îndepărtez,
cum mă ridic spre orizont
de-aici, de jos, de
unde am început să scriu.

[Fără tine][XX]

Ceai în paharul de ceai.
Vin în paharul cu vin.
Lapte.
Voi bea vinul, laptele, ceaiul,
dar nu voi atinge niciodată paharul.

[XX] Titlu adăugat în prima ediție.

Vis de imanență
[Prietenie][XXI]

Versuri. Ce pot fi versurile?
Încă o construcție, un alt ghetou
al cuvintelor?
(Vreau să spun că tratez cuvintele
ca pe niște adevărați semeni.)

Poem închis
[Cerc][XXII]

Camera ca o gură căscată.
Trec ca o întrebare și ca un răspuns.
Camera ca un creier.
Trec ca un gînd.
Camera ca un buzunar.
Mă preschimb ca o bancnotă săracă
în mărunțiș strălucitor.
Camera. Camera.
Eu. Eu. Eu.
Ca.

Așa
(protocol)

Deci eu, aici, alături, jos, dedesubt, în mijloc,
acolo unde voi priviți în gol,

[XXI] Titlu de substituție în prima ediție.
[XXII] Titlu de substituție în prima ediție.

în centrul neatenției voastre.
Lăsați privirile părăsite în seama mea.
Așa cum odinioară priveați în sus luminînd cerul
priviți acum drept înainte, în gol, către mine,
obiectul neînsuflețit,
pasul următor.

Poem
[Orașe][xxiii]

Cu vorbe goale, ca palmele
întinse, ca
orașele privite din cîmp,
de la periferie.
Cu vorbe goale, pe care
nu le aud, dar le scriu.

Cerînd ajutor din pagină cititorului. Implorîndu-l să creadă

E-aici un vis ce-ar trebui poate povestit –
un vis nu se poate descrie –,
dar cuvintele spun altceva decît sînt.
Și dacă și eu sînt cuvînt, ca
și tine, și
nu știu ce spun… Ce să fac?
E-aici un lucru pe care aș vrea
să-l descriu – un lucru
nu poate fi povestit –,

[xxiii] Titlu de substituție în prima ediție.

dar dacă și el, tocmai el,
e-un cuvînt, și ar trebui
numai și numai spus,
pronunțat?

[Amor 87][XXIV]

Îți par a vorbi,
dar eu, de fapt,
îți dau tăcerea mea.
Te țin de vorbă
ca să-ți las tăcerea.
Un dar la care nu te așteptai.

Cînd nu apari

A scrie înseamnă a nu vorbi, a tăcea.
A te constrînge singur
să taci.
Scriu ca să tac.

Foarte puține, prea puține cuvinte.
Am început să văd cu gura?

Misiunea și destinul poetului

Îndepărtîndu-se, ființa i se face din ce în ce mai mică, făptura începe să i se adune, să elimine amănuntele, poetul se face mic, mic de tot, aproape că îl pierdem în zare, pare pierdut.

[XXIV] Titlu de substituție în prima ediție.

El se duce să pună pentru noi punct lumii.

Să ne arate pînă unde ne putem îndepărta și de la ce distanță, privind înapoi, peste umăr, lumea devine un punct, care e deja litera, mare, goală, cu care începe altceva (textul promis).

El se duce să găsească limita promisă pînă la care mai putem spera să găsim Omul. Dincolo de care totul se scrie de la sine.

„Singur, singur, singur."

Cine

Cine anume scrie și dă la o parte totul din cale pentru a-și face loc să scrie? Cine, scriind, înaintează acum cu spatele, transformînd tot locul în drum, aplecat să lase urme pretutindeni? Pare că se retrage și-și șterge urmele cu atenție pentru a nu putea fi urmărit, dar el de fapt înaintează și caută să facă din tot ce există o urmă a lui! Cine se retrage astfel (cu spatele) în (spre) viitor, străbătînd lumea în lung și în lat (literal, lateral) pentru a ieși din lume? Pentru cine acum lumea este un drum spre afară? Cine e cel care nu vrea să zboare? Cine, sătul să tot fie deasupra, se apleacă tot mai mult, tot mai mult? Pentru a atinge cu adevărat suprafața este nevoie de o adîncime nebănuită. Rămînem mereu deasupra, în zbor, în gol. Cine se retrage azi cu spatele și ne privește din viitor, nu de deasupra, ci de alături, tot mai din urmă?

Daniel, Virgil
(o celebrare și o explicație)

Poeții se rînduiesc nu unul deasupra celuilalt, ci unul lîngă altul, ca două litere puse să promită înțeles. Ei sînt îngropați acolo

unde stă și sensul, la îndemînă, aproape, dedesubt, aici. Din literă vie, neagră, cu sîngele prizonier, care singură umple pagina și face gestul cuvîntului, textul, totul, ei devin încetul cu încetul pagină albă, goală, în care ni se dă de scris. Devin suportul. Ne lasă locul lor care nu e al nostru. Locul ființei lor este sufletul lor. Se fac fondul lumii pe care stăm, direct, netransfigurați – să semănăm cu noi înșine –, dar pe care nicio umbră nu se așază, nu încolțește. Rostul poeților este să devină pagină albă, vie, orbitoare, în care stă îngropat sensul viitoarelor scrieri. Cuvintele lor – masă de scris. Pagină care este deja cuvînt. Ce nu se poate citi, căci nu a fost scris. Cuvînt care nu-i decît pagină albă și, mai jos, o masă de scris. Cel care a stat vreodată deasupra paginii albe (fiind și singurul care stă *deasupra* a ceva – a uneltei și a produsului său –, iar nu *lateral*, de-o-parte) nu poate decît să treacă (într-o bună zi) dincolo de ea. Nu va putea să rămînă aici. Oricît ar încerca doar să scrie, să alunece, să se poată întoarce cu negru, vîrful lui va sfîșia hîrtia, va ieși (coborî) în lume. El cunoaște clipă de clipă căderea în pagină și, mai jos, ciocnirea de lume. Cel care, singurul, a stat vreodată deasupra a simțit cum de atîtea ori ființa lui a devenit cerul înstelat al acelui loc.

Există poeți care nu întunecă pagina deasupra căreia și pe care scriu.

Există poeți care nici nu scriu, care nu fac decît să prepare viitoarele pagini albe ale poeziei.

Poetul-copil

Stau liniștit. Aud lucrările din palmă,
încă n-au încetat. Stau liniștit.
Abia m-am trezit din somn.
Privesc încă nedumerit. Stau liniștit. Încă
nu înfloresc. Azi

e mai cald; și azi-noapte a fost ceva
mai cald. Stau liniștit. Ar fi cîțiva pași
de făcut ca să închid bine ușa.
Deschid gura: aș vrea să spun ceva,
măcar să casc. Nu-mi vine. Respir, însă,
adînc. Pînă unde pot eu. Dacă
m-aș ridica aș lăsa, știu, o urmă caldă,
un fel de cuib părăsit. E și ăsta un joc.
Prefer să îmi țin urma ascunsă. E bine în cuib,
de ce să zbori? Ar trebui să-mi iau și eu
zborul? Am presimțit de mult: totul e
fizic, dar atît de puțin. Cum să spun?
Tot ce e e foarte, foarte mic. Și atît de
cuminte! Stau liniștit, mamă. Nu te teme.
Din ce în ce mai liniștit. Mă liniștesc
pe zi ce trece aici printre oameni.
Mă acopăr cu straturi rarefiate de gînd.
Vorbesc, respir, mă cred un avion cu reacție
proiectîndu-și în urmă jetul puternic și
pe sine tot înainte. Dar e mai bine să stai
decît să zbori. De ce să te înalți? Și
pînă unde? Așa, jetul vorbelor mă
aruncă în urmă. Pe cînd tăcerea
mă ține pe loc, mă lasă în pace. Mă
tot gîndesc ce vorbe aș putea spune, ar
fi de spus. Mă gîndesc liniștit la cuvinte.
Stau cuminte, iubito, ce zici? Sînt destul
de cuminte, de bun? Sînt ascultător,
nu? Nu mai ai de ce să te superi pe mine, așa-i?
Mama ce zice? E mulțumită de mine?
Ar fi și timpul. Mai bine mai tîrziu decît deloc.
Am înțeles de curînd asta. M-am îngrijorat
eu puțin, dar mi-a trecut repede.
Mă tem să mă apuc de ceva, n-aș vrea să mi
se modifice în vreun fel liniile atît de

fine și de precise din palmă.
Voi mi-ați spus că o să am noroc.
Ehe, vedeți și voi, nu mă mai joc.
A trecut vremea.
Sînt mare acum.
Nu degeaba m-ați trimis printre oameni.

Întoarceri la locul faptei poetice. Lecții și exerciții (rînduri lipsă)

Confesiune

Pentru că atîta timp am înțeles și nu am vrut să spun, acum încep să nu mai înțeleg, să nu mai vreau să înțeleg, să nu mai vreau să fac gestul aproape reflex al înțelegerii dacă tot nu îl fac și pe acela al spunerii. Pentru că atîta timp am înțeles și am tăcut, acum continuu să tac fără să mai înțeleg, însă, nimic. Tăcerea e aceeași: a înțelegerii ca și a neînțelegerii. Ea transformă totul. Ceea ce n-am spus cu voce tare, ceea ce, altfel spus, n-am făcut nu-mi voi mai putea spune nici măcar în gînd. Vocea aceea răspicată a gîndului, ținută sub tăcere, va tăcea. Am vrut să-mi ascult singur glasul! De-acum voi fi ca și cei care nu m-au auzit niciodată. Cel care nu dă glas vocii nu o va mai auzi. Auzeam tot ce vedeam și n-am vrut să spun. Glasul gîndurilor se va mai isca de acum doar așa cum se ridică praful sub pași. Ce n-am vrut să spun nu-mi va mai fi dat să aud.

O singură propoziție

În carne vie. În carne vie și fierul învie, ochiul fierului deschis, ochi fără pleoape. Fierul în creier, în locul creierului, fierul gîndit a fost învins, ochiului deschis i se dau viziunile. Ochiului deschis i se oferă toate viziunile, în oglinda fierului se văd cel mai bine faptele. Iată, deschidem ochii și toate viziunile ni se oferă. În oglinda fierului lustruită de fapte se văd cel mai bine faptele. Doar cel care face vede ce face. În oglinda fierului lustruit, ros, nu e nevoie de lumină pentru a vedea faptele. Fierul desparte faptele de consecințele lor, fapte ale faptelor. Rămîn numai faptele singure, simple, ceea-ce-facem. Oglinda fierului ne arată viziunile, faptele faptelor, care nu mai sînt de mult faptele noastre. În oglinda de fier vedem viitorul, faptele faptelor, de care noi sîntem azi despărțiți, de care fierul ne ține departe. Pe luciul fierului (văzător) alunecăm cel mai departe. La capătul lumii e ceea ce vedem în oglinda fierului tocit.

Pastel

Apa învelindu-se în ulei de noiembrie și
suportînd malul tăios.
Aici, la margine, ce să fac
cu ceva ce nu trebuie, nu poate fi decît continuat?

Poem

Îmi exercit plăcerea (trupească) de a folosi semnele de punctuație – în special punctul – și îmi satisfac necesitatea (atavică) de a lăsa spațiu gol atunci cînd vreau.

Poezia
este acel mod de a folosi cuvintele
astfel încît între ele să încapă
o parte de lume.

Oprire

Uneori cuvintele îmi par vorbărețe, limbute, alteori, dimpotrivă, tăcute. Nu tăcerea sau limbuția mea contează, ci ale cuvintelor înseși. Eu nu fac decît să adun cuvintele la un loc, să mă străduiesc să le fac să vorbească, sau, dimpotrivă, să constat fără urmă de speranță că tac, tac cu desăvîrșire. Că astăzi nu ești decît dorința mea, mută, și-atît.

Mai pot!

Cu două mîini mai pot merge tîrîș,
pot inventa un drum
numai al meu
printre urme.
Cu două mîini
pot fi mai aproape
de ceea ce văd.
Cu doi ochi pot foarte bine sta în beznă.
Cu două buze mai pot șuiera.
Un singur deget mi-l mai pot
înfige-n stomac.
Cu două picioare, sau chiar
numai cu unul singur, mai
pot sări peste o parte din lucruri,
mă mai pot călca în picioare.
CU UN SINGUR PICIOR MĂ MAI POT CĂLCA ÎN PICIOARE!
Mai pot
ascunde o urmă, acolo,
pe drum.

Avertisment

Scriind, tot scriind, autorul nu și-a imaginat niciodată că orice text se adresează în mod fatal cuiva, nu și-a dat seama de la început că fiecare cuvînt caută o adresă. Orice cuvînt scris e adresat. Cu timpul, scriind, tot scriind (și doar scriind!), cuvintele adunate, convocate seară de seară ajung să creeze un fel de absență vie, primitoare, imperioasă. Dar, în același timp – lucru poate chiar mai important și abia el cu adevărat miraculos –, orice text scris sau, mai bine zis, scrierea pur și simplu aduce pe lume, configurează o prezență, o apariție, altfel spus activitatea de a scrie nu se

poate desfășura fără a-și proiecta, de la sine, uneori și cu concursul conștient al autorului, dar cel mai adesea fără de el, un capăt de drum cu care ajungi să dialoghezi. În multe din poemele de aici, autorul a avut revelația FEMINITĂȚII inerente, prezență și absență totodată, prezență ce include, face posibilă absența, nu o alungă, feminitate pe care textele lui, scrierea lor, nu el, o aduceau pe lume, o scoteau la lumină (un fel de-a vorbi), găsind-o pentru că o căutau, tinzînd spre și tînjind AUTOMAT după ea (limbajul te adresează golului, te poartă-n prăpastie: tocmai de aici realitatea de iluzie a ECOULUI), manifestînd-o, fantasmă a textului singur, ca pe unica, dintotdeauna (dinainte de „început"), țintă a tuturor cuvintelor. Și deschizînd ochii a văzut că nu e singur. Ea, mînă întinsă a lumii, era lîngă el. Dacă ar fi știut asta de la început, dacă ar fi observat-o, poate nici n-ar mai fi scris: ar fi stat pur și simplu de vorbă împreună. În schimb, ea și-a căpătat acum, prin actul lui, un statut definitiv. Folosirea cuvintelor creează o iluzie, dar consolidează lumea: aduci și tu, chiar tu, lumea pe lume. Lumea ca feminitate și dincolo (indiferent) de ceea ce-mi spune limba în care scriu. Scriindu-ți eram deja împreună. Tăceam doar ca să ascult. Se poate sări peste acest ocol? Putem intra direct în lume? Am învățat că nu. Nu există decît ceea ce faci (și) tu. Nu poți avea, nu poți cunoaște decît ceea ce faci. Rămîn, deci, credincios cuvintelor pe care le spun, spunerii lor, care mă poartă. Rămîn să tot spun cuvinte. Ce va urma?

(Aceasta, de fapt, nu este decît un fel de perspectivă „ptolemeică", propriu-zis ego-centrică asupra lucrurilor: singura „naturală", „adevărată". „Eu" nu fac decît să contrasemnez textul pe care, în realitate, îl primesc, pe care îl fac ca fiind al tău: ceea ce-ți scriu ție este, de fapt, de la tine, mai mult chiar: un fetiș. În golul de ecou al feminității lumii...)

Poem

Cine se uită în gol
se uită la mine.
Privirea cui cade
ca să dea de mine?
Cine își părăsește privirea
la jumătate
ca să mă găsească?

Să

Această pagină goală e viitorul. Însuși viitorul. Viitorul textului meu, viitorul meu. Viitorul (textului) meu. Să fac în așa fel ca, scriind, pagina să rămînă tot timpul goală. Să scriu în așa fel încît să las pagina goală. Golul nu este dat. Trebuie făcut. Să fac această pagină goală. Să o acopăr cu un scris care să o transforme într-o pagină goală: suport neparticipant. Golul se realizează în mod „pozitiv". Trebuie lucrat.

Lecție

Aflarea adevărului, în unele cazuri, are loc prin rescrierea textualizantă a propozițiilor. Prin repetarea lor din toate părțile, în toate pozițiile.

Poem

Poezia care scormonește (a-
vansînd) inventează nu vreun trup, ci

măruntaiele golului:
măruntaie surprinse în gol.

Lasă-mă-n gol să m-arăt, ca o umbră, între patru pereți să delimitez o singură literă, mare.

Lege

Nu-ți trebuie nicio unealtă ca să faci golul.
Ai aici tot ce îți trebuie.
Nu trebuie decît să pleci și să privești precis înainte.
Vei lăsa loc gol în urmă și vei goli drumul pînă la țintă
cu privirea.

Flacăra paginii. O îngrop sub cenușa scrisului arzător.

(Rîndurile mele care își propun să roadă pagina pînă la lume. Rîndurile mele prin care pînă acum se vede doar pagina. În adîncul scrisului meu, „dedesubtul" lor este numai hîrtie. Rîndurile mele umplute cu hîrtie... Pe spatele hîrtiei pe care scriu stă scrisă lumea.)

Lege

Trebuie să lupți, îți spun (ah,
dacă ți-aș putea scrie!), să lupți
și tu ca aceste cuvinte
să ajungă pînă la tine.

Mica poezie ce fixează spațiul
dintre cuvinte,
în care să poți păstra, ferite,
cîteva lucruri dragi.

Între cuvinte, loc gol pentru lucruri.

Un loc gol în care vorbim despre ce ne înconjoară. Un loc gol înconjurat de lucrurile despre care vorbim. Fac acest loc gol aici.

Cu cine vorbesc? Cui mă adresez? Fantomă a textelor mele! Fantomă falsă, căci niciodată nu ai fost mai întîi vie. Textele mele nasc o fantomă. Ar putea ea păși pe pămînt? Tu să fii Omul? Tu să-mi fii dăruită? O fantomă la subputerea a doua. O falsă fantomă. A niciunei lumi. Să naști fantome...

Scurtă convocare a cuvintelor – și atît

A avea – în sfîrșit – ceva de spus
înseamnă a uita să lupți cu tăcerea,
să te aperi de ea. Uiți repede umilința
și cît vei plăti mai apoi!

O adunare a cuvintelor

Despre minune și ochii holbați
în care suflă puternicele amintiri
care de obicei atacau pe la spate
și despre umplerea vieții cu
linguriță aproapelui

și despre tatuarea zilnică cu
diverse obiecte pe care le folosești
măsurînd cu umbra lor lun-
gimea, lățimea și înălțimea
(cea care în vremuri de mult
apuse – în urmă, peste umăr, desigur
– se măsura prin
cădere).

Cum să scapi pînă la urmă

îmi acord libertatea de a vorbi a striga și a
scrie în același timp
cu o mînă deasupra cu cealaltă pe dedesubt
căci scriu pe o singură pagină
nu există decît o singură pagină pentru
toți cînd se termină mă întorc
pînă devine neagră corpolentă
atunci am să scriu cu apă sau cu acizi
voi săpa de fapt canale de scurgere
sensului textul o hartă un plan de evadare
de evacuare a sensului asediat licitat abuzat
o cale de a
ieși te bagi în el numai și numai
ca să afli ieșirea să fii obligat să te
gîndești de sus de deasupra la o ieșire
altfel rămîi suspendat trebuie deci neapărat să
cobori iar acolo jos să cauți ieșirea care se obține
după cădere numai și numai în plan lateral sus
la orizont cum stai și te uiți

Poem străin găsit în pagină

Cumpăr un obiect și mă semnez pe el.
Fac eu însumi un altul și, la fel, mă semnez și atît.
Scriu două, trei rînduri și mă iscălesc dedesubt.
Delimitez o bucată de pe undeva, de ceva, și
mă semnez pe ea.
Fac un copil și nu văd în el decît
iscălitura mea vie,
liberă prin lume.
Îmi scriu acum numele în palmă
și-l privesc, îl citesc, îl copiez.
Stau față în față cu el și-l
duc mai departe.
Mă ascund într-un colț și încerc
să mi-l tatuez într-un loc cît mai
greu de atins de pe corp.
Nu-l spun, nu-l pronunț niciodată.

Poemul cu latura de 1 metru

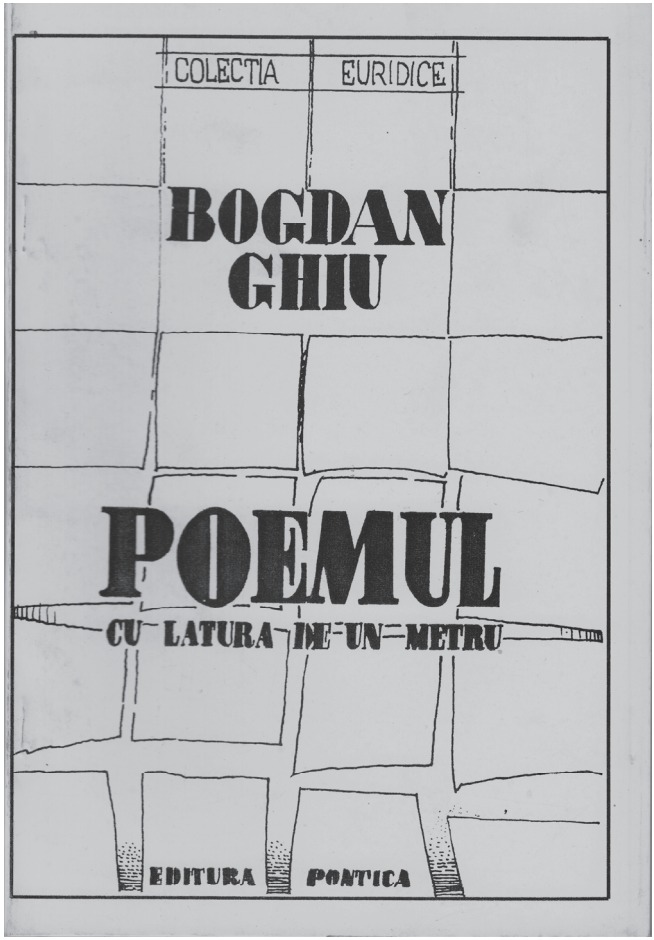

Editura Pontica, 1996

Figurativi?
Sau cine-ați fi?
(G. Bacovia)

I
O AVENTURĂ A CUNOAȘTERII

Bulimia

Lui Nino Stratan și lui Traian T. Coșovei

Omul aduna de pe mese.
Strîngea recolta de resturi
(era toamnă sau primăvară?).
De noi nu se ferea. Pe atunci
lumina era între noi. Mă-
selele încă măcinau liniștite
timpul palpabil, gustos.
Am jurat să scriem fiecare același poem.
Eu am lăsat să treacă aproape zece ani.
Și numai noi, dintre toți, am mîncat tot,
țineți minte, absolut tot, nu am
lăsat nimic, nimic,
sterpi, neroditori, apucați.
Omul cu o mie de dinți de aur în gură
ne privea cu dispreț. Dacă-i era foame,
de ce nu-și vindea dinții de aur?
O, cum ne-ar mai duce și astăzi la gură, deo-
dată, dar pînă și firimiturile le-am
strîns și le țin bine închise în minte,
și-acum, după atîția ani,
și nu mă îndur să le înghit,
și țin gura închisă, strîns, să

nu fugă vreo strălucire, să nu
adorm, să nu mușc vorbele pe care
mi le spun, și seara nu se mai sfîrșește.

Pe undele trupului, chipul sufletului îndepărtat,
tălpile încă ude
se îndepărtează,
se-ascund.
Cine se joacă cu noi? Seara
cade o dată și sare la loc.
Pe fața ei zărim o clipă în urma
noastră.

Limba, dinții și buzele

Angelei Marinescu
Lui Paul Daian

1
Îmi amintesc.
Cuvintele aduc ceva, dar sînt nimic.
O lume pe buze.
Cuvintele sînt toate amintiri.

Și deodată sînt viu.

2
O lume pe buze.
Îmi ling buzele și nu simt nimic.
Cu limba între dinți pot încerca
să spun ceva ce-mi amintesc – ori-
cînd îți vei aminti un cuvînt –
sau pot să-mi mușc limba
și să țip ascuțit de durere.

Îmi mușc deci limba să urlu.
Urlu în gînd. Or, lumea e pe buze.

3
Buzele ascund dinții și limba.
Dinții sînt animalici, limba erotică.
Buzele ascund o fabulă, o capcană:
felul cum îmi mușc limba vorbind.
Călăii și victima.
Buzele ascund.

4
Buzele ascund, buzele țin departe,
buzele feresc.
Înăuntru: spectacolul sîngeros al
vorbirii în gînd.
Buzele ne închid gura.

5
Dacă vei vedea buzele înseamnă
că omul tace.
Dacă vei vedea dinții mușcînd,
atacînd și limba zbătîndu-se și gus-
tînd, teme-te: înseamnă că omul spune ceva
și va trebui (ți se cere) să asculți.
Privești numai la cel care tace.
Numai pe el îl poți vedea.

6
Vreau să vorbesc cu limba ta.
A mea se teme
de dinți și
de buze.

7
Vorbesc fără buze, fără dinți, fără limbă.
Gura mea e o peșteră
în care cresc cuvinte
pregătite să evadeze,
să spună ele tot.

8
Încerc să fac din tăcere un fel de cuvînt.
Să v-o spun.

Căderea în zbor

Lui Alexandru Sincu

Propoziții căutînd odihna

Inima e la locul ei, în tot trupul.
O tobă nebătută. O ureche
ce a înghițit zgomotul, nouă
flacoane.
Inima goală îmi umple tot trupul.
Sînt plin de sufletul meu gol. Ah.
Propoziții căutînd odihna.

Metodă

Titlul e o profeție pe care va trebui s-o împlinești. Fiecare cuvînt e titlul cuvintelor ce urmează. Propoziția – titlul punctului. Poemul – titlul paginii rămase la fel de goală, dedesubt, în penumbră.

Iată cum se face, la sfîrșit abia, trecerea de la orizontală pe verticală. Că trebuie mai întîi să aluneci în dreapta și-n stînga pentru ca vreodată să cazi. Ah. Căderea în zbor.

Textul e pielea paginii. Pagina albă – de nesuportat –, o rană, un flagel. Într-o lume a golului în spațiu (de trăit), golul în plan, suprafața deschisă, de scris. Suprafețele sînt doar de bănuit, ascunse, refulate, mărturisite și imediat înghițite, în jurul lor cresc lucrurile și carnea. Lucrurile: fructe ce nu se mai coc căci ascund răni nenumărate. Cîte pagini sînt în lucruri și-n trup, gata să-l năruie, să-i scrie istoria. O pagină albă dovedește o invazie, o decapitare, un os spălat cu grijă de jegul (gros) al cărnii crescute; de steagurile înfășurate ale sîngelui. „Curățat." Scriem ca să punem carnea la loc. O pagină albă e o anomalie. Totul trebuie scris căci totul suferă. Simt pagini în trup pe care n-aș vrea să scriu, să se scrie. Scriu numai și numai ca să ajut pagina albă, deschisă. Îngraș viermele propoziției, formă a viitorului, om nou în rana lumii.

Adaos (adică adevăratul sfîrșit, căci sfîrșitul – s-a dovedit – va fi întotdeauna în plus)

Încerc să fac din gol un gol al meu, o literă.

Încercarea de a spune tot adevărul

Lui Marin Mincu

1
Să coborîm, să ne oprim în cuvinte. Să tăcem spunînd cuvinte, oferind cuvinte cui cuvinte așteaptă. Zburam, da, și cădeam –

același lucru, depinde numai cum răsucești pagina, cum ți-ai făcut lumea –, și ne-am oprit în cuvinte, ne-am poticnit, am coborît să ne atingem umbra, singurul nostru copil, pe care-l purtam atîrnat, singura noastră sămînță fără rădăcini. Umbra noastră răscolea harta și am coborît să facem umbra mai mică, s-o facem să scadă, să pună punct zborului nostru, să îngropăm umbra sub tălpi, pagină cu o singură literă între noi și pămînt. Mergeam, da, pășeam, adăugam cuvinte așteptate – în ce direcție? Adăugam cuvinte?! Măsuram pămîntul în lung și în lat cu un singur picior-etalon, cu o singură literă. Am vrut să îngropăm umbra în brazdă, ca pe singura noastră sămînță, și a trebuit să coborîm cu ea, s-o țintuim sub picioare. Acum am îngropat umbra. Încerc să vă spun cîteva cuvinte dintr-o literă, și litera mă îneacă. Tac spunîndu-vă cuvinte. Mi-am lăsat căderea neterminată.

2
Ce cuvinte aveai sub picioare – nimerise umbra ta peste ele – și ai vrut să le spui, ai coborît să le spui? Acestea să fie cuvintele? Le spui țintei de care te-apropii spunîndu-le cu fiecare pas. Acestea să fie cuvintele? Pe acestea le-ai văzut tu? Sau ai văzut pur și simplu cuvintele, acolo, și ai vrut să le spui, și tu? Spune-le, hai.

3
Cel care a coborît să spună cuvintele văzute de sus, pe cînd căderea lui mai ocolea pămîntul... Nu te teme! Cuvintele ce te-au atras vor ști să te scoată din lume, la loc. Ai răbdare și spune-le, ca și cum nici n-ar fi. Spune-le. Lumea lor este pagina, singura terasă, singura suprafață neacoperită, fără acoperire, a lumii. Nu-ți fie frică. Cuvintele-balustradă sînt roase, căci oamenii numai pe ele le folosesc, numai de ele se țin, adorm cu ele în brațe, visîndu-le. Hai, trebuie mai întîi să spui toate cuvintele, tuturor. Apoi te vei întoarce. Vei scăpa. Fii cuminte. Fii înțelegător.

4
Tăcerea ta ne spune nouă cuvinte frumoase. Nu trebuie decît să treacă pe lîngă noi un timp, urechile noastre ne vor șopti singure

frumoasele tale cuvinte. Pregătește-te. Vei zbura din nou către căderea ta. Tăcerea ta ne spune minunate cuvinte. Etc.

5
Scria tot mai aplecat, privea cuvintele cum se îndepărtează, duse de mîna dreaptă, trase de sfoară spre orizont, și la un moment dat a început să pornească cuvintele de pe față, a început să scrie primele litere (cele mai mari) pe pomeți, pe tîmple, pe frunte – spre ceafă, împiedicîndu-se, afundîndu-se în urechi –, părea că vrea să îndepărteze de la sine un rău pe care deodată nu-l mai putea răbda, să smulgă și să îndepărteze, să arunce ceva. Tot mai repede, tot mai repede; îngropa oare o urmă? Se ferea de cineva? Ce oră bătea pentru el? Rupea cu vîrful din carnea obrajilor, deschidea un drum al cărnii, tăia o cale de fugă sîngelui ce nu întîrzie să apară. Mîna lui părea să zorească pe cineva ajutat să evadeze. Fugi, fugi! Acolo! Pe acolo! Etc. Apăsa. Nu peste mult timp (dar pentru totdeauna), avea un chip nou, deschis, radios. O față nouă; un început de drum.

6
Descompunerea este un mod de deschidere.

7
Cînd văd clar nu văd nimic. Privirea mea în gol este singurul reper, singura rază.

8
Ce bine se vede totul. Dar pînă acolo, cît gol.

9
Citeam în întuneric ultimele lumini. De jur-împrejur, noaptea era o literă în care încercăm să citim cuvinte. O cetate redusă la șanțul de apărare. Limba plescăie peste față, ne biciuie. Lipăim prin gînd, cu lacrimi în ochi. Oh. (...) Încercaserăm degeaba. – (La sfîrșit, un semn.) – Mai bine +. Nu, mai bine nu. Cum vrei. Fie și nu.

10
Și acum, că ai spus, unde ai ajuns? Cum e de partea cealaltă a cuvintelor, cînd te uiți înapoi și vezi acești doi copii ai tuturor făcuți și de tine? Făcuți, acum, pentru noi, de tine. Ai vorbit. Ai sărit peste cuvinte spunîndu-le. Uită-te înapoi, ai lăsat cuvintele în urmă. Cuvinte tăcute, sumbre, neospitaliere. Bine că le-ai depășit, că ai trecut mai departe! Dar de-acum va trebui să înaintezi, atent, cu spatele, să te păzești. Să taci cu spatele la viitor. Tăcerea comună, reunită, a cuvintelor poate ataca oricînd tăcerea ta. Poți fi atacat în orice moment de cuvinte spuse. Acum le-ai spus... Și? Te-am obligat să taci cu fața spre noi. Ai tăcut cu cuvintele noastre. Ne-ai vorbit nouă. Îndepărtează-te, acum, du-te, vezi-ți de drum, de treabă, poți să pleci. Adio. Ha ha. Adio.

11
Nu mai e nimic de făcut. Ai vorbit cu cuvintele noastre. Te-am făcut să taci cu cuvintele noastre. Cuvintele-s ale noastre, înțelegi? Ale noastre. A ta e numai tăcerea. Umilită, acum. Înjosită. Tăcerea ta a vorbit. Nu avea cum să nu vorbească. Nu aveai cum să te ferești de cuvintele noastre. Ale noastre, numai ale noastre. Înțelegi. Acum ai vorbit. Adio. Învață-ți copiii să tacă. Adio. Cheamă-ți prietenii și povestește. Spune-le ce-ai făcut. Spune. Spune-le tot. Cu cuvintele noastre, tot cu ele. Fă-i să-nțeleagă. Adio. Salut. Pa pa.

12
Tăcerea e aerul meu. Organele mele vitale sînt organe de tăcere. Sîngele e Styxul pe care l-am făcut să treacă pe sub mine, prin mine, un film despre lume. Moartea, crima pusă să lucreze pentru această viață ca oricare alta. Crima continuă, o oglindă ascunsă de lume, reflectînd netemătoare întîmplarea continuă a lumii, crima din ea. Crima lumii lucrează pentru mine (un film accelerat). Cum să nu tac? Ce să (mai) spun?

13
Încerc să mă mișc, să mă deplasez, dar cuvintele mai rău mă fixează. Tăcerea mai păstrează șansa ca măcar ceva, altceva, să se petreacă în

mine în locul meu. Cuvintele umplu definitiv golul. Un gol umplut este un gol cu desăvîrșire ratat, un drum pierdut. Cuvintele îți dau, doar, iluzia mișcării, a deplasării. Cuvintele, în realitate, te pietrifică. Taci și privești.

14
Liniștea e dată. Tăcerea e a mea. O fac eu.

15
E greu de spus ce (mai) am de spus. Pe genunchi țin palmele ca mîngîierea veche a lunii. Scriu: mențin un contact. Aerul mai aderă la pietre. Literaturizez o tăcere. Literatura e tăcere. Literaturizez literatura. A sta cu palmele sau măcar cu coatele pe genunchi e cel puțin indecent cînd de fapt stăm în genunchi. EU ACUM STAU ÎN GENUNCHI ȘI NU ȘTIU. Începe să mi se pară ireal că (mai) scriu. De fapt nici nu scriu. Nici nu scriem. Nu se poate scrie cînd stai – de fapt – în genunchi. Se poate merge în genunchi? Ne-am lăsat în genunchi, și pleoapele, la fel, s-au lăsat. S-a lăsat noaptea. Și visăm că vorbim, că mergem, că scriem. Cădem ca pleoapele în genunchi. Cu genunchii, azi, bătătorim urmele clare de tălpi de pe drum. Netezim pămîntul. Facem drumul drept, lin, lunecos. Călcăm – dar nu în picioare –, călcăm totul în genunchii diformi, fără amprente, fără semnalmente, genunchii anonimi, impersonali. Genunchiul nu are chip. Nu spune nimic. Călcăm totul în genunchi. Tîrîndu-ne ascundem că ne tîrîm. Netezim. În urma noastră – nicio urmă. A merge e cuvînt. Noi tăcem, nu mergem. Tăcem retoric, țipat! Cui adresăm tăcerea noastră? Cui e adresată lumea? Să fie ea singurul cuvînt? Adorm în genunchi, visînd că scriu, închipuindu-mi că scriu. Cît mi-ar plăcea să scriu! Limba română are mulți triftongi. Prin ei să răsufli! Una cuvîntul cu pagina. Călcate în genunchi cînd (mai) scriu. Ținute aici cu genunchii. Cu vorbele unui prieten (un mod final de a tăcea vorbind), „vă par monstruos fiindcă-s cel mai util: țin în mînă balanța cu talgere din creiere de copil” (Ion Stratan).

Și totuși atîtea-s în jur.
Atîtea bune, și frumoase, și mari.
Cînd, într-o enumerare, conjuncția
„și" se repetă, putem folosi virgula.
Aceasta-i o certitudine. Atîtea bune,
și frumoase, și mari.
Numai eu – nicăieri!

Tăcerea mea nu poți
să n-o primești.
Ți-o dau.
De azi e-a ta.

Vai ție. Cuvintele mi le poți refuza,
mi le poți trimite-napoi,
dar tăcerea nu ai cum s-o refuzi.
Ți-o dau. Ești prins. Stăpînește-o
cu bine.

Pagină de exemplu

Lui Sorin Antohi

Vine gîndul. Vin cuvintele. Ura! Reapar și cuvintele. După cuvintele tăcerii, cuvintele gîndirii. După cuvintele realității, gîndul cu cuvintele lui.

Vine gîndul. E deja mare,
dar are atîtea de făcut.
Gîndul ne spune cuvinte,
ne șoptește, ne dictează.

Noi spunem cuvintele. Gîndul
rămîne așa cum a venit.
Nu a făcut nimic. Doar a
vorbit. A spus cîteva cuvinte
pe care ne-am grăbit și noi
să le spunem. Gîndul flecar.
Cuvinte de ordine.

Orice gînd, din păcate, ne vine întîi pe limbă.

De ce nu coboară gîndul mai întîi în mușchi (alții decît ai limbii), în brațe sau în picioare? De ce ne vine el numai pe limbă? De ce ne e dat să pierdem gîndul, să-l vorbim.

Gîndul vorbește. L-am auzit. Gîndul ne vorbește. (Ne hrănește vorbindu-ne.) Și noi nu ascultăm de cuvintele lui, ci ne grăbim să le spunem. Or, vorbele gîndului sînt de ascultat, nu de spus. Neavînd ce spune (dar fiind atîtea de făcut), spunem vorbele gîndului, cuvintele gîndului. Gîndul venise ca să-l ascultăm. Dar, cum nimeni nu știe să-și asculte gîndurile, nici noi nu vom fi ascultați. Cine ascultă de gînduri? Ne tot spunem unii altora. Gîndurile noastre și pe noi înșine (ca și cum am fi, ne-am fi gînduri): unii pe alții. Nimeni n-ascultă. Vorbim, doar, cu toții. Etc. Ne stăm pe limbă.

Un cuvînt

Să aduc ceai. Să-l torn.
Paharul să țină.
Să deschid ochii,
să văd ce gîndesc.
Să apuc să văd ce-am de spus.

Omertà

Adormi la începutul cuvîntului
iar la sfîrșitul lui te trezești
ca să taci.

Dintr-un final

Clipesc în praf. Scriu.

A B C D

Lui Nicolae Breban

A
La capătul acestor cuvinte nu se află nimic
încît te întrebi dacă aceasta e lume.
La capătul acestor cuvinte vin tăcerea sau
alte cuvinte – materiale pe care nu se
poate scrie. Cuvintele nu se scriu pe
părțile netede ale lumii (cum pare), ci
pe cuvinte. Cuvintele se sprijină pe cuvinte,
încît pînă la urmă nu se mai înțelege
nimic decît că probabil e noapte și constelațiile
ascund alte constelații sau că ne
aflăm îngropați și trupul nostru ascunde
pămîntul, alte trupuri. Trupul nostru
îndepărtează alte trupuri. Cuvintele
se scriu pe cuvinte, în cer sau

în miezul pămîntului – măști ale mele,
contur (deja) al celorlalți. Membrană
la două tobe deodată. Cuvintele
se scriu pe cuvinte, în cer sau în miezul
pămîntului.
(Rînduri scrise pe cînd încercam să determin
adîncimea fizică a paginii, pro-
funzimea, lumea din pagină, 6,
noiembrie, 1986.)

B
La capătul acestor cuvinte nu se mai află nimic,
tăcerea mea plantează litere care să țină nimicul
la marginea lumii. Înțelesul sălbăticit
pîndește cătunul, amenință mahalaua, în bălțile infernale
de cerneală nu calcă nimeni, luna, numai,
se spune, ar putea pune un punct de pe
altă lume – alb – lumii acesteia. Dar ea
mai degrabă-i un nasture rupt
de „revărsarea nopții" (Neruda) decît o pagină rotundă,
așa cum nu folosim noi.
La capătul acestor cuvinte nu se mai află nimic
iar cuvintele se țin lanț.

C
Cuvintele tale vor fi pagina mea,
peste literele tale sălbăticite am
să torn literele mele încă fierbinți.
Cine să ne citească pagina tot mai
întunecată, cînd cel ce știe să
citească, singurul, repetă un singur
cuvînt: alfabetul?
Pe care numai el îl înțelege,
care numai lui îi spune ceva.

D
Aşezarea literei în locul cuvîntului,
a virgulei în locul spaţiului.
Din vechi cuvinte (vechi doar prin faptul
că sînt deja scrise) abia de strîngi
pentru o literă „nouă". Topeşti pagini
întregi pentru o literă care, singură,
nu înseamnă nimic. Cum s-a
ajuns de litera singură nu mai
spune nimic, şi dacă nu
scrii cuvinte, propoziţii, nici nu
înseamnă că scrii?
Am început să (mă) înţeleg (cu) literele sin-
gure (ca şi mine) şi să uit cuvintele orbitoare,
trup lîngă trup, solz peste solz.
Gardul de litere păzindu-ne de
invazia înţelesului. Cuvîntul e o
formă de a domni liniştit
peste litere. Încep acum să fac litere.
(Numai cuvintele se „scriu".) Litera singură
rămîne fierbinte şi lichidă; într-o
lume cît de puţin înclinată s-ar
revărsa. Literele îngheţate sub lună
sînt bune numai pentru citit.
Într-o lume răsturnată, eşuată (ajunsă, adică,
la un liman), lucrurile nu pot fi decît
scrise şi citite. Totul
e de cuvinte. A scrie şi a citi – „texte", „li-
teratură" –, o impunere şi menţinere
a distanţei, tehnică
dictatorială. Atunci, cetăţenii împinşi
devin litere şi îşi aduc aminte
de alfabet; vegetal,
cerneala fierbe primăvara şi toamna în vine.

Un fel de nopți de decembrie

Lui Călin Andrei Mihăilescu
Lui Dorin Tudoran

1
Du-te tu să vin eu.
Dă-te la o parte
să stau în locul tău
și să scriu despre tine.
Poetul, stafie a
omului.
Poetul în locul omului
(repet). Despre om.

2
Se termină cerneala, sîngele
încremenește (inima-i în tot cor-
pul), cuvintele spun cuvinte...
De la margine nu poți scrie decît
reportaje, nu poți trimite decît
ilustrate și cîntece, vibrări ale
inimii lovite de singurătate...
Limbă fără clopot.
Cuvintele spun cuvinte.

3
Pauză. Cască gura să primești cuvintele.
Ascultă cu gura! Cuvintele care îți
vin pe limbă îți vin din afară.
Cască gura. (Ochii se închid
de la sine, închid gura.)
Ascultă.

4
Ascultă.
Tăcerea cu gura închisă.
Strici aerul respirînd.
Cuvîntul e o datorie
pentru aerul inspirat,
consumat.
Răspunde aerului.

5
Sînt afară.
Prin ochi respiri.
În gură încap toate cuvintele.
Sînt. Afară.

6
Ai mîncat și acum vorbești.
Cuvintele sînt o dovadă a canibalismului.
Dai înapoi de mîncare.

7
Vorbești ce-ai văzut.
Ce ți-a căzut în gură prin ochi.
Vorbești ce-ai mîncat.

(Și totuși: *prin* ochi sau *din* ochi?
N-ai să știi niciodată.)

8
Vorbești ce ți-au dat să mănînci.
Ce ți s-a pus în gură.
Taci!
Taci!
Vorbești ce-ai mușcat.

9
Într-o lume a cuvintelor,
într-o lume de cuvinte
și cuvîntători
tăcerea e un act violent.
Taci.
Taci.
Încearcă să înghiți ce-ai de spus.
Ce-ți vine să spui.
Vezi dacă poate fi înghițit,
dacă poate fi dat – înapoi – de mîncare.
Prefă-te că mesteci.
Prefă-te că te îngrași.
Că te maturizezi și odată și o-
dată vei muri.
Prefă-te că îmbătrînești.
Tăcerea nu poate fi mestecată și
nu poate fi înghițită.
Spune cuvintele tale.
Destramă iluzia.
Dă de mîncare.
Decît să mănînci mai bine dă de mîncare.

10 (Un anumit primitivism)
Spune-ți trupul
pe care alții-l mănîncă,
îngrășîndu-se cu tine,
făcîndu-te burtă și guși,
crezînd că astfel vor crește.
Trupul tău e singurul cuvînt
care nu-ți vine de la alții,
care nu-ți vine pe limbă, amar.
Trupul tău are gură.
Nu lăsa gura să spună cuvinte străine.
Spune-te.

Ești un cuvînt ce tace pentru tine
și va trebui să tacă pentru toți.
Arată tăcerea.

11
Cu doi ochi și o gură
ți se dă lumea
s-o dai înapoi.

12
În tăcere
lucrurile înapoiază lumina
fără să lumineze.
Întoarcerea luminii e neluminoasă.
În tăcere, cuvintele rămîn lucruri.
Vorbirea devine încet încet
imposibilă.
Nu ne mai hrănim cu cuvinte.
Nu ne mai îngrășăm.
Nu mai accept compromisuri de tipul:
creierul se vede pe sine. Sau:
creierul e de mîncare.
Creierul a fost mîncat și s-a trezit la viață
înăuntru, la întuneric și căldură, legănat.
Veți spune: regresie, reducție.
Veți spune: doar atît?
Partea a doua e despre ficat.
Actul al treilea despre inimă. Cum
au înviat ele, digerate.
Ni se pun în gură cuvinte ca
să le spunem, dar nu care cumva să ne-
atingem de ele. Să le facem, noi,
după capul nostru, ficat, inimă, creier,
și să tăcem apoi, sănătoși, vii.
Să fim un cuvînt în gura lumii,

care nu spune nimic. (Citiți literal!)
Un cuvînt tăcînd într-o gură
care-l vorbește.
Din gură în gură, nemestecat.
În tăcerea pe care nu o poți strînge.

13 (Imaginarea unui arhetip)
Cînd mi-ați dat cuvîntul, am văzut
că-i o bucată din carnea spurcată
a dușmanului nostru,
cu care să spun: AM ÎNVINS!
Din gură în gură a fost purtat
trofeul, și iată-l, a ajuns
acuma la mine,
să-l fac eu cuvînt,
căci carnea asta nu poate fi mestecată
și nu poate fi înghițită,
ea nu ne poate hrăni, e
o carne străină, și nimic din ce e
străin nu ne poate face să creștem.
Purtată din gură în gură
a ajuns acuma la mine. S-o spun.
Să spun: AM ÎNVINS!
cu carnea dușmanului nostru în gură,
și spunînd să o scuip, după
lege, să o zvîrl în foc.
Spurcatul, el nu s-ar fi dat înapoi
să ne lase să putrezim
ca pietrele munților, sub cerul liber.
El nu ne-ar fi adăpostit o clipă măcar.
AM ÎNVINS!
Iar noi îi facem carnea moartă cuvînt.
AM ÎNVINS!
I-am smuls vorba din gură
și pe el vieții l-am smuls.
AM ÎNVINS. PTIU! AM ÎNVINS.

Să

Lui Florin Berindeanu

Să ne întoarcem – cineva ne privește.
Cu toții am privit, privim și vom mai privi
spre viitor, spre spatele cuiva,
acolo, spre locul unde cineva ne în-
toarce definitiv spatele,
spre locul de unde se pleacă.
Privirea noastră ne întoarce spatele
și pornește.
Tot înainte!
Să privim și-napoi – acolo de unde
ne vine privirea, unde cineva
ne privește în spate.
Să privim acolo de unde
sîntem priviți.
Cu o privire înapoi ne vom
privi în față.

II
HAȘURĂM ȘI COLORĂM

Lecție

Mai întîi de toate am învățat să mă dau la o parte, să las locul gol, să fac loc lucrului. Lucrul este locul meu, gol. Locul părăsit de mine, îmbrățișat, din care am reușit să mă smulg (temporar, căci cine își poate părăsi cu adevărat locul, tot ce poate avea?). Mă dau la o parte și mă gîndesc la locul meu, gol. Privesc în gol, în golul meu, făcut de mine. Gol, ca adjectiv, e tot locul. Golul, ca substantiv, e locul lăsat acum de mine, locul în care eu nu mai sînt. Golul este creația mea. Tot ce pot, pe lume, face.

Litere

Lui Gheorghe Iova

Învelit în trupul gol scrii.
Gesturile înăbușite se transformă
în litere subțiri.
Pagină macră, carnea se înmulțește
spre-a ți se oferi. (Lumina
roșie luminează lumina
albă?) Înfofolit în trup,
prizonier – scrii. De afară
nu se poate citi decît in-
vers, din profil – ca-n oglindă.
De afară literele par vii.

Poem

Lucrul s-a despicat
dînd la iveală o suprafaţă nouă
pe care am scris.
Fiecare cuvînt e o balustradă.
Pe faţa cea nouă am desenat
direcţia timpului – canale
şi canalicule de scurgere. – Aşază deci
lucrul puţin înclinat.

Despre locul scriitorului

Lui Alain Paruit

Locul meu? În locul tău, aici, deasupra, puțin lateral. Cînd tu nu vii, nu apari, nu te publici, lipsești, absentezi, cînd tu nu exiști, eu, aici, încerc să-ți țin locul. Eu, făcut să-ți țin ție locul, aici, deasupra, de unde tu repede evadezi, fugi, te refugiezi. Eu, umplînd locul tău plin, gol. Scriitorul ca semn al absenței, al dispariției omului („de rînd").

Oriunde lipsește un Om apare un Scriitor.

Două lucruri aparent fără legătură

Literele ne comunică, ne dau nouă, excavează golul din pagină; apoi se culcă la loc. Parazitismul viitorului în cutele prezentului.

Căderea te transformă în literă tare.

Golul lumii, paranteza lumii, între tine și pagină lumea e goală – și aceasta este o garanție. Acolo jos scrii, întărind pagina, consolidîndu-i peretele care ține realitatea. Să nu se prăbușească, să nu năvălească, să nu se surpe. Peretele paginii. Contrafortul literei. Digul – de atac – al scriitorului. Scrisul e consolidare periodică a paginii care ne desparte de lume, care apără – precum zidul de închisoare. Prin pagină nu răzbate nimic. Nu scapă nimeni.

Cuvintele ți se întorc obosite în gură.

Cîntec*

Ziduri pe dinafară; pe dinăuntru pereți.
Pentru mine și pentru tine.
Străinule, dragostea mea.

Lecție

Ca să scrii trebuie să (te) cobori, să (s)cazi. Dacă vrei să ridici mîna, să spui ceva, nu mai scrii. Nu poți să spui ceva în scris. Poți *spune* ceva doar în afara scrisului. Scrisul înseamnă adecvare la un „suport" – hîrtia – și la niște unelte. O umilire. Cum să te ridici și să pleci, să pornești, cînd trebuie să scrii? Cum să mai scrii? Cum să nu scrii?

* ele trei forme de despărțire: virgula, spațiul gol, zis și alb, conjuncția copulativă „și".

Lui Șerban Foarță

Umbra paginii. La picioare, umbra literei. Literele, melcii subconștientului nostru. Desenăm melci. Închiși în cochilia unui melc. Umbra paginii nu cade niciodată în afară, doar înăuntrul ei. Prezența noastră care umbrește pagina, care eclipsează pagina. Ne așezăm, pentru a scrie, între sursa de lumină și pagină. Sîntem umbra paginii. Producem umbră în pagină. Facem umbră paginii. Facem umbră, pagina. Surse de umbră. Literele noastre secate. Desene caricaturale. Caricaturi ale liniei drepte. Fiecare text scris este o emanație a plăcerii de a ne iscăli, de a ne scrie cu mîna noastră numele. Scriem fiecare text sub puternica presiune că, în curînd, ne vom putea iscăli. În fiecare cuvînt ne caligrafiem numele. Fiecare pauză dintre cuvinte, fiecare gol anticipează zborul („invers") de sfîrșit, înălțarea finală la ceruri, retragerea. Textul nu e decît o retenție prelungită a numelui propriu. Incontinență indiferentă la ceea ce privește „lumea", „realitatea". Orice text, orice cuvînt nu este decît anagrama numelui propriu, a propriului nume propriu (un „toponim"). Orice text este un exercițiu de a te (X) semna, o exersare mascată, discretă a iscălirii. Celebra pagină cu iscălituri a lui Eminescu. Volutele fără sens, semnificînd „doar" prezența. Autonomie a grafiei pure, nu numai a „semnificantului". Scriind în dicteu, am ajunge cu siguranță să desenăm dacă nu ne-ar plăcea atît de mult să ne iscălim, să ne „punem" (depunem) semnătura. Textul – iscălitura continuă. Numele proștilor pe toate gardurile. *Adela*: A DE LA Adela. Și tot așa. A de la A de la A de la... Numele nu se mai încheagă și nu se mai termină. Numele, același, infinit. Totul nu e decît un singur nume, cel drag. Nu ne mai putem scrie numele căci nu ne mai putem opri din a-l scrie. Numele nu este o propoziție. Numele nu e text. Numele este punctul, linia dreaptă. Dar numele se scrie numai pe trup. Numele se tatuează într-un loc cît mai ascuns al corpului. Ne va descoperi cel care ne va căuta. Trupul trebuie ținut mereu deasupra, între. Orice contact cu un obiect determină o suprafață („de contact"), un gol, care nu este

altceva decît o pagină – în comun. O pagină nu există decît în comun. În contact: *recto* și *verso*. Enorme. Mai curînd: infinite. Pretutindeni, în tot locul trebuie presupusă o falie, o fantă care nu este altceva decît o foaie încărcată, o pagină plină pe ambele părți cu un scris mărunt și greu. Viu.

Poem

Lui Mircea Ivănescu

Scrii, scrii, textul trece în pagină, acoperă pagina cu text, cu alte și alte pagini de text, care nu mai sînt pagini, sînt text, încet încet rămîi tu pagină, albă, goală, amenințătoare, insuportabilă. Te reduci pînă la pagina albă din tine. Rămîi – devii – propoziție simplă, clară. Împotriva frazei care e lumea. Singura.

Să rămîi pagină deasupra paginii pe care scrii. Să devii, scriind, pagină, ultima. Autorul e coperta propriului text și atît. Pe trupul său, iscălitura numelui său și atît.

Adevărata pagină este deasupra paginii scrise, ești tu.

Discurs (document)

Hîrtia ascunde textul de ochii lumii, îl pune, cu grijă, deoparte. Hîrtia e însuși sertarul. Hîrtia e chiar coșul de gunoi. Este cimitirul poemului – piatra lui de mormînt. Scris pe hîrtie, orice poem devine automat propriul său epitaf. Îngropat.

SCOATEȚI POEMUL DIN CIRCUITUL HÎRTIEI!
SALVAȚI-L DE LA MAREA CONFUZIE!

Consumați aiurea hîrtia: rupeți-o, mestecați-o, dați-i foc, faceți-o bani, ziare, predați-o de urgență și de bunăvoie celor ce au cu adevărat nevoie de ea. (Hîrtia nu mai e de mult albă, ca la începuturi, hîrtia e pătată, o pată – albeață în ochi, flacără ce ne distrage, ne arde privirile, ca și cum în jur ar fi întuneric; hîrtia e nocivă: albul ei fantomatic creează iluzia obscurității de nepătruns a lumii.)

FACEȚI ÎN AȘA FEL ÎNCÎT SĂ RĂMÎNEȚI FĂRĂ NICIUN INSTRUMENT DE SCRIS ȘI TOTUȘI SĂ DORIȚI, SĂ TREBUIASCĂ ȘI SĂ CONTINUAȚI SĂ SCRIEȚI!

FACEȚI ÎN AȘA FEL ÎNCÎT SĂ RĂMÎNEȚI FĂRĂ HÎRTIE ȘI SĂ SCRIEȚI DIRECT PE LUCRURI, PE OAMENI!

(Veți vedea atunci cum vă vor fi citite cărțile...)

Exemplu

Bogdan
Mai '82[1]

[1] Poemul ca *trimitere*. Ideea că poemul („doar") „citează" realitatea: perechi de ghilimele (sau o virgulă, un punct etc.) purtate ca o „ramă" prin lume. Poemul (irealizabil) ca *indice* (nu icon – altă poveste –, nici simbol – în niciun caz), sau ca simplu *semn diacritic*, pe care ar fi de ajuns să-l „adaugi" realității. Trimitere unde? Firește, acolo unde nu se mai poate ajunge. O trimitere, deci, în fond, inutilă, iluzorie, falsă – în imaginație, în memoria fiecăruia. O trimitere în trecut, marcare a trecerii printr-un loc (punct) oarecare – pentru autor; o trimitere în viitor, în posibil, de realizat cel mult de acum înainte – pentru cititor. O inscripție, o „urmă" la fel cu cele de pe copaci, bănci, ziduri publice. Nu se evocă de fapt nimic, nu se comunică niciun conținut. Se lasă un semn, o semnătură: un *epitaf*. Poemul redus la semnătură, la dată și loc. Data și locul cînd ai avut, tu, „autor", de ce să te iscălești – să devii autor. Atît. Destinat să fie scris pe obiecte, nu în pagină. Poem-limită: nu poate fi repetat; îl scrii (cel mult) o singură dată în viață, cînd vei fi avut, desigur, de ce: cînd în raport cu ceva... Marcînd, prin unicitatea „goală" a

Ars poetica[1]

> *Comment ne pas voir que la nature a le sens d'une profondeur? Et comment échapper à la dialectique de cette coquetterie ambiguë qui chez tant d'êtres organisés montre et cache de telle sorte que l'organisation vit dans un rythme de masque et d'ostentation[4]? Cacher est une fonction première de la vie. C'est une nécessité liée à l'économie, à la constitution des réserves.*[I]
>
> (Bachelard)

Prin tine curge[5] un sens roșu, lichid;
încrezător în sine, dornic de libertate[6].

– Nu-l arăta! Fii ermetic[7]!

---

momentului, însăși unicitatea vieții, ca moment, la fel de „goală" din puncte de vedere mai îndepărtate...

[1] Despre (h)ermetismul ființei vii[2]. (Vezi, printre altele, R.M. Rilke, *Însemnările lui Malte Laurids Brigge*: „De atunci sîngele lui a știut că se află într-un om pierdut; și voia să iasă.")

[2] Poem didactic complet[3].

[3] Realizat exclusiv prin alăturarea într-o cît mai deplină exterioritate, încercînd să atingă tautologia pură și, de asemenea, să nu presupună niciun fel de cititor, să elimine cititorul, speriindu-l.

[4] Ideea, insolită, a existenței unui fel de baroc natural, a artificiului în chiar sînul naturii etc.

[I] Traducere: Cum să nu observi că natura are sensul unei profunzimi? Și cum să-ți scape dialectica acestei cochetării ambigue care la atîtea ființe organizate arată și ascunde în așa fel încît organizarea trăiește într-un ritm al măștii și al ostentației? Ascunderea este una dintre funcțiile primordiale ale naturii. Este o necesitate legată de economie, de constituirea rezervelor.

[5] Ocolește.

[6] Spații deschise, suprafețe netede, care să permită atît împrăștierea, risipirea, cît și, la un moment dat, căderea: platouri, cîmpii, stadioane.

[7] Vezi nota 1[8].

[8] Notele precedente, la un loc cu aceasta, pe lîngă faptul de a încerca să evidențieze (printr-un procedeu aflat la egală distanță între alegorie și caligramă) textul ca *sistem de trimiteri*, figurează și o soluție posibilă la efortul (vizibil, ca tendință, în actul scrisului) de *a ocoli* textul *prin text*, cît mai (pe) departe, din credința,

Alt poem

Împing acest cuvînt spre cel de
acolo, adus, și el, de departe.
Am prea multe puncte de pus și
niciun cuvînt.

Să?

Să umpli golul, încet, cu linguriţa
minţii. Dar de unde iei,
acolo nu va rămîne loc gol?
Cu ce îl vei mai umple?
Acolo ai să te muți cu totul,
așa cum treci dintr-o odaie
în alta.
Căci: viitorul e roca în care săpăm
ca să ne umplem prezentul.
Viitorul e acel lucru care
ne stă în cale și
pe care îl dăm la o parte.

Poemul

Între 10 și 1, seară de seară,
scriu ceea ce văd:
golul pînă la cel mai apropiat

---

utopică și absurdă, desigur (ținînd, totuși, de un adevăr incontestabil, conform căruia infinitul autentic este cel al lateralității), că undeva, la marginea textului – și numai acolo –, s-ar afla LUMEA.

dintre lucruri, care mă lasă
să fac un pas, și apoi încă unul;
golul care îmi dă seară de seară
viața
înapoi.

Despre gol

Golul fiind spontaneu, trebuie să știm să-l creăm, să-l controlăm. Să controlăm deci golul cuvintelor noastre. În care se-așază, discret, lumea, ca într-o mască uitată cu fața în jos.
Locul e plin de instrumentele care caută.

Poem

Marianei Marin

Nu am nicio putere
și aproape nici forțe nu mai am.
Trăiesc. Simt asta. Privesc în jur
și aud gîndul bolborosind.
Deschid gura să vorbesc dar o
închid repede de teamă
să nu casc.
Mi-e teamă că nu am să mai pot
închide gura niciodată. Tac.
Rostesc în gînd începuturi de gînd.
Urmarea e întotdeauna prea lungă – o
adevărată istorie.
Nu las cuvintele să (se) facă istorie.
Ele sînt de trăit pentru mine.
Numai timpul se poate trăi,

nu și istoria. Istoria este o ființă
ea însăși, cu viața ei proprie.
O ființă numai în sine.
Numai timpu-i al nostru.
Trăiesc. Simt asta. Vag, vag
de tot, dar simt.

Eu

Eu am dat crusta la o parte,
eu m-am uitat înăuntru
și am văzut că nu se mai poate înainta.
Apoi tot eu am făcut primul pas lateral,
și pe al doilea.
Eu sînt vinovat de a fi continuat drumul,
de a fi mers mai departe
sub nume false, de lucruri,
de unelte
absolut necesare.

Poem

Nu te desparte decît un geam
de ceea ce spui.
Spui ceea ce vezi.
Lumina golește lumea.
Nu vezi nimic. Spui ceea ce vezi.
Vezi ceea ce spui. Așa e,
cum spui, ai dreptate!
Singur întunericul se vede, poate
fi văzut. El nu ascunde nimic.
Lumina nu are ce arăta.

Spui ceea ce vezi. Vezi ceea ce spui.
Lumina nu poate arăta întunericul.
(Lumina roșie luminează lumina albă?)
Lumina distruge întunericul, singurul
lucru din lume. Lumina golește
lumea.
Nu spune că n-ai văzut nimic,
că nu ai ce spune!

(Gîndesc în scris. Nu scriu, gîndesc, doar, în scris.)

Totul aici!
(Despre cunoașterea imperială)

În gol, în gol, privirea nu cade, nu se ridică, nu înaintează – se oprește. Se face, acolo, monument. Un loc gol e un loc cucerit. E o bornă. Imperiul înseamnă o mare densitate de borne. Privirea rămîne acolo și a doua zi o vedem. Apoi nu o mai zărim. Privirea se oprește undeva în drum, pe loc gol, și îl cucerește. Locul gol se apropie. Privim tot mai (de) aproape. A mai rămas tot mai puțin loc gol și privirea îl cucerește, oprindu-se. Acolo unde privirea se oprește se naște o lume. Acolo lucrurile înviază. Cucerirea nu este antica îndepărtare de o capitală care devine încetul cu încetul străină, ci apropierea, din bornă în bornă, de ea. Cucerirea nu e înaintare. Retrăgîndu-mă dau viață. Las viață. (Înaintînd ucid.) Pînă cînd și centrul va fi cucerit de privirea în gol. Pînă cînd privirea mea în gol va cădea asupra mea însumi și îmi va da viață. Va trece de mine. Mecanica învierii. Ochiul nu va fi atins niciodată de privire. Privirea care se retrage, privirea în gol, tot mai aproape, devine lumină. Face să lumineze. Lasă să lumineze. Privirea devine lumină, adică ceea ce primim, ceea ce (ne) vine. Lumina nu e niciodată cea care pleacă, pentru simplul motiv că nu putem fi surse directe de lumină. „Corpuri de iluminat". Lumina este aceea

pe care o primim. Privind în gol facem lumină. Lumina ochilor noştri, nu cea de sus, străină. Plecăm în sus. Ne întoarcem lateral, dintr-o parte, pe jos, pe căi lăturalnice. Din aproape în aproape. Din gol în gol. Privindu-l (lăsîndu-l) să învieze.

Poem simplu

Tu, în întuneric[1], şi undeva[2]
o pagină albă[3].

Capitol

În gol, în plină lumină, între lucruri, în plîns.
Gînduri străine (virgulă)
îndepărtate.

Ars

Repetă(-te) pînă cînd rămîi liber. Repetă-te ameţitor ca să obţii viteza capabilă să te scoată o dată pentru totdeauna afară din joc.

[1] ... înecat în peştera unei litere...
[2] ... lateral, dedesubt...
[3] ... orbitoare, rece, ascuţită.

Huse și etichete

Profesorului Mircea Martin

Să acoperi cu foi de hîrtie ce nu a fost încă acoperit. Huse și etichete pe care se scriu prețuri, nume, adrese. Să aduni totul în centru și să nu mai așezi nimic alături, ci mereu deasupra. Și scrisul se așază tot deasupra, precum ouăle de șarpe cînd nu le mai clocește nimeni, le mîngîie, cel mult, surîzînd. (Scrisul să fie destul de intens concentrat ca să-și poată emana singur căldura necesară coacerii, cînd nimeni nu mai apare.) O, ai putea da foc la tot, să asculți cum coboară lucrurile unele în altele, transfigurate, cum se pătrund aprinse („cenușă îndrăgostită", Quevedo) și nu mai ies unele din altele, nu se mai pot părăsi, rămîn așa, prinse, înlănțuite, să le auzi cum coboară unele pe panta altora, sprijinindu-se, din treaptă în treaptă, să viziteze cenușa plină de amintiri a celorlalți și rămînînd cenușă pe care încet încet n-o mai vizitează nimeni. Să vezi cum ochiului de sticlă îi crește brusc trup, pleoapă ce-l transformă în fruct așteptînd căderea. Să auzi cum trosnește frumusețea lingînd subțire suprafețele, lacul cu lună („feciorelnică, albă și încovoiată ca o unghie proaspăt tăiată", Neruda), cum se topește apa devenind aur nehotărît („Dacă apa este primul dintre elemente/ Cum aurul este cel mai de preț dintre bunuri...", Pindar), și deodată să începi (și tu) să verși, să plîngi, să pui lucru între lucruri, să înfrunți lucrurile cu lucrul propriu, și să nu mai poți pune deasupra o foaie de hîrtie pe care să scrii preț, nume, adresă, să nu poți acoperi și fixa nimic, și totul să se amestece farmaceutic, și să te miri, speriat, cînd oare ai înghițit lucruri, hîrtie, cenușă și aur, cum de-au trecut toate astea, așa, prin tine, să nu poți acoperi nimic cu foaia de hîrtie pe care ai scris deja preț, nume și adresă, să faci vaporașe din hîrtie pentru a-ți da seama de sensul și viteza plecării, îndepărtării, eliminării, să te apuci, rozîndu-ți unghiile, să speli pereții afumați, iar în pauze să îți tatuezi pe burtă, invers, pentru sensul vederii tale, numele și prenumele și data cînd vei termina.

Haşurăm şi colorăm
(O aventură a cunoaşterii)

Profesorului Nicolae Manolescu

Cineva trebuie să fie în această pagină goală, peste cineva tot trebuie să dau pe undeva prin acest miez dezvelit (secţiune prin perpendiculara locului). Scrierea rezultă din această căutare disperată, obstinată, care ar trebui să fie atît de rece şi de calculată, de calmă... Scriu ca să nu stau în locul meu.

Îi înţeleg perfect pe cei care scriu: au terminat de căutat, au constatat (o dată pentru totdeauna?) că nu e nimeni aici, că nu te poţi aştepta la nimic. În orice caz, dacă au întîlnit, totuşi, pe cineva, sau dacă totuşi li s-a întîmplat ceva, cît de cît, au uitat repede, l-au dat definitiv afară, l-au măturat, căci, de atîta şi atîta scris şi iar scris, vîrful se toceşte, devine încetul cu încetul plat, o suprafaţă, o piatră de moară, un tăvălug... Munca lor, zădărnicia poate presimţită nu putea fi chiar în zadar: dacă s-au văzut contrazişi, au înfăptuit ei înşişi ceea ce de mult nu mai aşteptau. Spaţiile parcurse de ei sînt cu atît mai goale: o goliciune compactă, grea, materială – încărcată. Ei ne-au făcut sensibili la gol! Scrisul lor se întinde ca o pagină neagră pe faţa lumii, neagră peste ochii ei negri. Trebuie să mergem pe urmele lor, scrisul nostru trebuie să fie unul care şterge, trebuie să-i dăm afară din aceste pagini pe care le parazitează, în care nu fac decît să-şi cultive amprentele, dar în care cineva trebuie să existe, peste cineva trebuie să dăm...

Scriu, scriu, apăs şi vîrful alunecă, nu străpunge, foaia e dură căci e aşezată direct pe lume, şi nu străpungînd sau dînd la o parte frunza foii descoperim – apocaliptic – lumea: trebuie să avem (să cultivăm) obsesia locului unde vom descoperi pe cineva în pagina goală, cineva care să ne primească, să ne ia scrisul în trup, care să lase scrisul nostru în seama trupului său, locul în care scrisul

nostru va trece direct în lume, va scrie lumea, nestingherit decît de propriile lui griji.
Scriu, parcă aș vrea să trezesc pe cineva care doarme în pagină; îl caut de-a lungul și de-a latul, nu întîmpin nicio rezistență, deci scriu; e cineva lipit de pagină, una cu pagina (— SCOALĂ, FRATE!), e ceva, trebuie să fie ceva, măcar o substanță, acolo, ce nu așteaptă decît să fie trezită, stîrnită, „individualizată", e un blestem aici, ce trebuie dezlegat, nu pot nimic singur, am nevoie de cel pe care îl caut, trebuie să ajung în țara lumii... (Dar dacă am trecut peste el, dacă am trecut pe lîngă el?)

Foaia e dură, vîrful meu se ascute pe măsură ce înaintează, scrisul meu devine tot mai subțire. Scriu cu un punct. Scriu cu punctul și nu mă pot opri. Voi haşura pagina! O voi împărți și apoi o voi colora în negru. „Uciderea pruncilor". „Uciderea gîndacilor de bucătărie". Renunț la scris. Haşurez și colorez.

SFÎRȘIT

Arta consumului

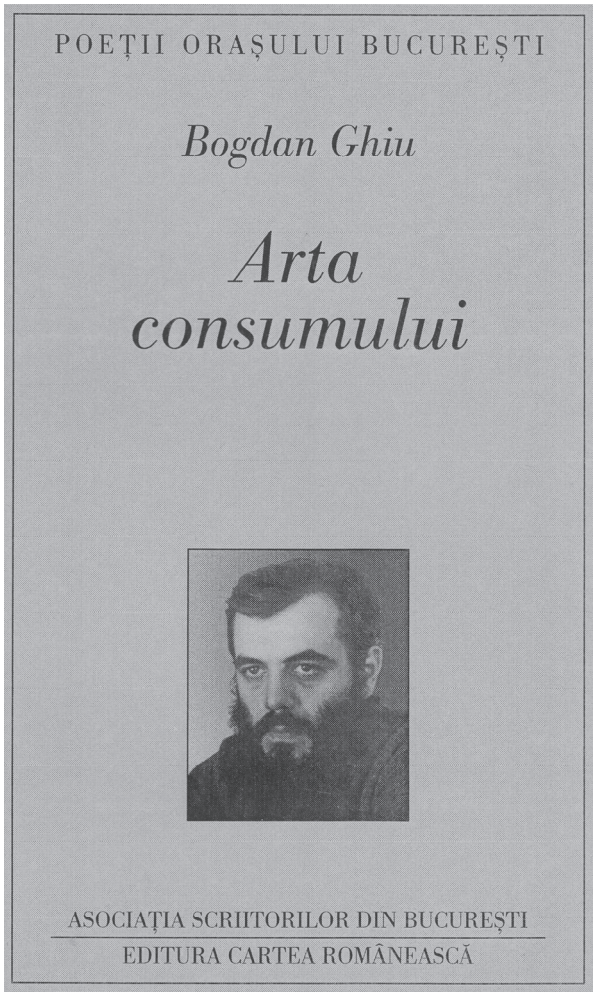

Asociaţia Scriitorilor din Bucureşti /
Editura Cartea Românească, 1996

Guri-insulă pe marea-cuvînt
(Din *Stoc*)

Cum să întinzi mîna

Uite, pe trupul meu
numai tu ai putea scrie.
Uite, îți dau trupul meu
să scrii pe el.
Trupul meu ar putea fi locul tău –
e deja.
Scriu
pentru că n-am putut fi niciodată
litera acestui spirit și
pentru că acest spirit (e pe unde-
va!) are nevoie de litere și pentru
că literele au spiritele lor
care n-au nevoie de literă.
Scrie pe trup.
Scrie-mi pe trup și citește-mi.

(Întrebarea „De ce scriu poezie?" este o întrebare scurtă.)
(Propun, deci, ființa-arhipelag: ARHIPELOGOSUL.)

Poeme de așteptare

I
Te aștept la sfîrșit.
Te aștept la capăt.
Te aștept după.
Încă de pe acum te aștept.

Să mă aștepți și tu.
Să vii și tu să m-aștepți.

II
Venind spre tine te aștept.
Venind spre mine
să m-aștepți.

Căci chiar dacă vin spre tine
nu știu
dacă-am să te găsesc.
Așteaptă-mă – să te găsesc.

III
Eu vin deja – dar poate că nu am să sosesc.
Așteaptă-mă.
Eu te aștept.

IV
Te-aștept venind.
Spre tine venind, te aștept.
Dacă și tu mă aștepți înseamnă că vei veni.
Să ne-așteptăm, ca să venim.

V
Să ne-așteptăm – și-ai să vii.
Să ne-așteptăm – și sigur am să vin.

Să ne-așteptăm – nu are cine să ne-aștepte.
Să ne-așteptăm – nu ne așteaptă nimeni.
Nu ne așteaptă nimic ce nu vine.

VI
Pe tine cine te-așteaptă? Nu te așteaptă nimeni?

Așteaptă, vino.
Vino, așteaptă.

VII
Așteaptă, vine. Vine, așteaptă.
Du-te, așteaptă. Așteaptă, du-te.

Stai: și vine, și așteaptă.

VIII
Vine, dar nu așteaptă.
Vine, nu aștepta!

IX
Așteaptă, vine. Du-te și așteaptă!

X
Simplu: venind mă aștept.

XI
Vino – că te aștept.
Vino – să te aștept.
— Dacă vin, mă aștepți?
— Chiar dacă nu vii te aștept. Să nu vii,
că te aștept.

— Vin – ca să nu mă aștepți.

XII
Vin, pun punct așteptării, dar știu
că și după ce am să vin ai
s-aștepți.

— Sînt aici, nu mai aștepta!

XIII
Vino să aşteptăm.
Te-am aşteptat să vii să aşteptăm împreună.
Te-ai aşteptat să vin?
Te-aşteptai să te-aştept?

Am venit să aşteptăm.
Şi pentru că am venit (pentru că atît de mult
am aşteptat să ajungem),
aşteptăm.
Plec să aştept. Mă duc să aştept.
Locul de aşteptare nu-i niciodată aici.
Aşteptarea trebuie căutată neîncetat.
Nu e uşor să aştepţi.
Nu poţi să aştepţi.
Aşteptarea e imposibilă. Nimeni nu poate s-
aştepte.
Căutăm aşteptarea.
Caut aşteptarea.
Şi eu mă duc să caut aşteptarea.
Vrei să aşteptăm împreună?

XIV
Am căutat un loc să aştept (să aş-
tept mai bine) şi nu l-am găsit.
Te-am găsit pe tine, care aşteptai
dar nu te-aşteptai.
Hai să ne aşteptăm.
Mă aştepţi? Căci (îţi spun) nimeni
nu poate să se aştepte,
nimeni
nu trebuie să se aştepte.
Aşteaptă-mă pe mine:
la capăt, la sfîrşit, după,
acum. Sîntem după. Eşti acum.

Nu ne așteaptă nimeni.
Să ne-așteptăm unul pe altul
și (poate) vine și neașteptatul.
(Numai neașteptatul vine – cînd vine.)
Nu ne așteaptă nimeni.
Pe tine cine te-așteaptă?
Sîntem neașteptatul.

XV
Ne-am așteptat,
și-acum nu ne mai așteaptă nimeni.
Sîntem neașteptatul.
În sfîrșit.
(Acasă.)

Politică

Ca să dai foc trebuie să faci și lumină asupra a ceea ce faci. Incendiul se dezvăluie, arată ce arde, arată că arde ceva, ceea ce arde.

Dar adevărul e cel mai adesea în pămînt. Îngropat. Adevărul – mortul – se îngroapă. Pămîntul deține adevărul. Adevărul *a fost*. Acum e (în) pămînt. Nu mai merită – nu mai poate – fi dezgropat. Adevărul nu are ce căuta pe pămînt, la suprafața pămîntului.

Dar adevărul poate fi și fum. Și atunci poate cu adevărat fi căutat în ceruri. Pe care le înecă. Adevărul poate fi ca fumul, dar nu e fum. Aerul arată fumul.

— Dă drumul la robinete! Apa e singura care se transmite, care comunică, dar poate trece. Numai cu apa – de pe pămînt – te poți lupta. Apă, fii de pămînt!

Bb

Ar trebui cîntată chestia asta.
Ar fi bine dacă-aș putea să o cînt.
Ar merita să fie cîntată.
Dar singurul meu instrument (nefolosit)
nu există. Instrumentul meu favorit e inexistența,
și nu-l folosesc – uit să îl folosesc.
Ar merita să cînt pentru că lumea e în
plină splendoare. Apocalipsa a trecut,
am depășit cu bine apocalipsa, și ea nu a fost.
Momentul apocalipsei s-a dus, e în urmă,
numai acolo se mai poate ea întîmpla, în urma
noastră, pe zi ce trece (trec zilele) mai
departe. Și lumea e în plină splendoare,
așa cred, sînt convins.
Am auzit într-o noapte un cîntec care spunea
(la început) cam așa: California nu s-a
scufundat încă, Parisul încă n-a ars.
Multe lucruri nu s-au întîmplat.
Lucruri rele, ultimul lucru – tot ce am
așteptat mai mult și mai mult.
Uite, sînt încă aici cu voi și cu mine.
Nu e ceva? Războiul (să zicem) n-a izbucnit,
ar putea izbucni în orice secundă, dar important
e că n-a izbucnit. Nu „încă", ci, cum se spune,
„în mod absolut".
N-a izbucnit, și acesta e un fapt definitiv,
o inexistență peste care nu am cum să trec.
La care mă opresc, chiar acum, la care
și lumea s-a oprit, de-aceea (spun
că) e în plină splendoare.
De ce să mai așteptăm ce n-a fost?
De ce să continui să simt că numai ce
n-a fost mai poate fi?

Viitorul n-a fost, viitorul a murit,
el era zeul.
S-a întîmplat lîngă noi apocalipsa.
Rămîi suspendat!
Ridică piciorul!
Stai măcar o secundă așa!
Acesta e primul pas,
și este de dans!

Cc

Cîntecul se aude numai pentru că trebuie
să acopere ce e de acoperit.
În seara asta, sau cel tîrziu mîine
va tăcea și nu se mai auzi nimic.

Stoc

1
Nu mă mai nasc. Încerc
altfel.

2
Uite, plouă. Azi a tunat și a fulgerat,
vine vara, lasă, scrie despre asta.
După o iarnă atît de lungă, semne
de vară. Vom avea primăvară anul
acesta? Timpul mai e din săptămîni
și din luni.

3
Sînt scriitor – poate. Sînt scriitorul cuvintelor de acum – nici
asta nu-i sigur.

4
Mai curînd un tufiș decît un luminiș.
Vreau să conduc alaiul pînă aici,
unde-i clipa. Unde clipa se face mică
și nu mai sperie pe nimeni. Vreau să arăt
o mască cu fața în pămînt,
ne putem ascunde în ea fără să
ne ascundem de nimeni.
Aici, unde locul e strîmt, vom începea
cu toții mai curînd. Aici, dar nu încă aici,
mai e drum, o secundă, unde locul e mic,
ne vom strecura trupurile în suflet, începînd
cu mîinile palide (între cămașă și piele) – și
pe-aci ți-e drumul!

5
Propoziții rapide – îți răspund repede ca
să îmi răspunzi cît mai repede.
Treacă vorba.
Îți răspund ca să te pot asculta.
Zi, zi.

6
Chipul îți zboară în altă parte a corpului.
Sîntem aici ca să ne vedem.
Înverzești, lucești, te-așterni prafului, sari
acolo unde altădată ridicai din sprîncene,
acolo unde altădată arcuiai buzele.
Acolo unde acum ridici din sprîncene
și arcuiești buzele,
cineva te-ntreabă dacă nu cumva
exagerezi, dacă nu cumva ai înnebunit,
tu nu știi că undeva – aici – înverzești, sari,
lucești, te-așterni prafului – eu știu și îți
spun: sari, înverzești, te-așterni prafului,
lucești

și ridici din sprîncene.
De-aceea și sînt aici: să văd, să îți spun.

7
Întoarce obrazul. Atacă. Întoarce-te cu obrazul.
Hai, dă. Dă, mă.

8
Te scoli în zori să îngropi urmele nopții.
Aștepți ziua ca să vezi ce rămîne din noapte.
Din noapte rămîne ziua, și se vede.

9
Dorințele mi s-au spulberat, nu au trecut –
ar fi fost bine.
Se împlinesc cine știe pe unde, departe de văzul
lumii, neîncetînd să se mire, și ele, și lumea,
și faptele care între timp au devenit
și se simt/se știu atît de străine,
căzute parcă din cer, de aici,
de aproape.

10
Lasă scrisul, ți-am zis, dă foaia la o parte,
ia ziua de pe noapte, șterge noaptea din zi.
Vrei doar să vezi, să se vadă.
Lasă să se arate.

11
Decît să se înțeleagă greșit
mai bine să nu se înțeleagă nimic.
Dar tu totdeauna vei înțelege
și vei spune ce-ai înțeles.
Decît să nu știu ce spun
mai bine să nu știu să spun.

Cercul poetului dispărut

Străpunge zorile cu altă lumină! Dizolvă zorile!
Rezolvă situația asta echivocă și
atît de disperată!
Așa spuneai, cu tonul tău eroic de învins
întors/rămas/întors pe cîmpul de luptă.
Acum e momentul, cînd se predă ștafeta,
cînd lucrurile vin unele spre altele – apari
și fă odată lumină, nu zi. Lumină,
nu zi. Acum e momentul. Adu a treia cale,
arat-o: se poate și altfel decît noapte și zi,
noapte și zi. Uite așa! Profită de situație,
rezolvă situația. Așa spuneai.
Așa te-am auzit.
Dar situația s-a complicat, lucrurile, pare-se,
au devenit încîlcite, pe zi ce trece mai tulburi,
mai oblic așezate, e tot mai greu, momentul se ascunde.
Timpul își protejează momentele – sau și le pă-
răsește –, secundele trec acum pe altundeva, prin
alt loc, în alt
fel.
Cîmpul de bătaie a fost cimentat. Stai
și aștează. Aștepți să treacă noaptea, să
vină zorile, să-ncerci să strecori
lumina cea adevărată. Numai tu mai știi cum.
În tine ne e toată speranța.
(Am și uitat.)

Legea nescrierii

Nu pot scrie legea. Legea e nescrisă sau nu este lege. Adevărata lege e cea nescrisă. Căci ce se scrie se scrie într-o limbă, e legat de

un loc, de unul anume, scrisul e particular, e persoană-n persoană, mai mult hartă, desen, semnătură terestră, de pămînt, decît scris, în vreme ce legea, ca lege, nu e, este universală. Legea nu se poate scrie. De aceea îmi interzic să scriu, tocmai eu, legea. Și eu. De aceea scriu: ca legea să rămînă nescrisă.

Aici. Marele Banal

1
Uite trup. Uite umbră.
Hai, vii? Hai,
fii!
Uite o urmă. A ta.
Îți fac – eu – o urmă,
numai a ta. O urmă
pentru tine. De mine.
Aici.
Ești – fără să și fii.
Ești pentru că sînt
și-ți fac, aici, urmă pe
pămînt.
O urmă, să te aștepte, deja,
să te-ntorci.
Un semn pe răboj: ai fost
fără să fi fost.
Te-am însemnat. Te-am marcat.
Numai ție, care nu ești,
ți se poate face așa ceva.
Ție, acesta, căruia-i las
urmă, căruia-i țes umbră
ca să fie asemenea mie:
vei fi fost.

2
Numai eu pot face urme
pentru cei ce nu sînt;
ale lor.
Și eu, care din întîmplare
am fost,
am fost așteptat de urme
ale mele,
pentru mine făcute.
Poți să nici nu mai fii:
vei fi fost.

3
de pe o zi pe alta
noapte

4
Îmi scriu cartea pe trupul tău.
În jurul numelui tău.
Îmi scriu carnea mea
ție.

5
Tinerețea a trecut. Este limpede.
Mai grav e că, deși a trecut, continuă
încă să treacă.

Tinerețea a trecut. Mai rămîne viața.
Abia acum începe viața să treacă.
Și ea poate trece dintr-o dată.
Numai tinerețea e greu de trecut.

Tinerețea a trecut.
De-acum, singur cu cuvintele,
înapoia unui chip

tot mai îndepărtat,
mai improbabil.
Între mine și viitor e trecutul.
Între mine și țintă stau
arcul și săgeata.
Înapoia unui chip numai al meu
care numai din față ar putea fi
țintit.

Înapoia unui chip care trece tot mai
necruțător în
viitor.

Îmi fuge fața.
Fuge fața de mine.
La întîlnire? Îmi
scapă fața
în viitor.
Mi-a scăpat deja și continuă să îmi scape.
Tinerețea a trecut și continuă să
treacă odată cu viața,
povară vieții, ținînd-o
pe loc să nu treacă.

Mult înapoia chipului meu,
neștiind ce spune,
neputînd controla, spune ce
– oare ce? – exprimă,
singur cu cuvintele,
cu șirul cuvintelor asemenea
(precum; așa cum)
sforii unui zmeu
pierdut care trage,
te ține,
te țintuiește: să poți fi țintit.

6
Numește-mă, nume.
Spune numele meu, nume.
Spune și numele meu.

7
Odată pronunțat, numele imediat
zboară, dispare,
fuge la adresă.
Adresa numelui este întotdeauna
necunoscută =
= departe de-aici = alt-
undeva.
Ontotropismul numelui
golește locul.
Se duce
să se facă față, să
exprime. Să arate
arătîndu-se. Precum
bulele de aer spre suprafață.
Precum. Așa cum.
Să protejeze locul de-aici,
să îl vestească. Dispare.
Vizibilul e altundeva. La
suprafață. În față. Vizibilul se
arată departe de-aici.
Trimit nume. Îmi fug numele.

8
Aerul nu-ți va sparge geamul,
soarele nu-ți va sparge acoperișul.
Gîndul nu va vorbi.
Nu vei lătra în loc să vorbești.

(Tot ce ne-a mai rămas este corectitudinea gramaticală. Partea

ortografică, ortoepică și de punctuație a lucrurilor.
Așază deci lucrul puțin înclinat.)

9
La față! La față!
Ești în spatele feței,
mult în spatele feței.
(Niciodată prea mult.)
Nu știi unde ți-e fața.

10
Departe e fața de tine.
Pentru tine, ea, cea prezentă,
e viitor încă.
Pentru ea, cea prezentă, tu
nu vei fi niciodată trecut.

11
Tot ce vezi de jur-împrejur
e spatele fără chip al feței tale.

12
În fața feței tale
nu vei fi niciodată.
Numai altul îți privește
fața
la care tu nu ai ajuns
încă.

13
Aici scriu. Numai aici scriu. Numai aici se
poate scrie. Numai aici este scrisul, e scris.

Aici este încă Aici. Dar nu va mai fi:
aici nu va mai fi Aici multă vreme.
Numai scrisul va rămîne aici.

Masca e sub față, aici.
Fața privește mereu înainte, în fața
ei, pe cînd eu privesc în spatele feței.
Nu știu ce am în față. Nu am ajuns
la față.
Eu nu am față (privesc fața din spate,
nu am decît viitor, unul singur), nu
mai am nici măcar mască. — Și mi-am pierdut
și masca!
Eu nu pot să scriu
„eu".
În spatele/înaintea feței,
fără mască. (Să-mi ies în față!
Să ies înaintea feței după care alerg!)
Cu chipul veacului,
în chip de secundă.
(Mă aud dintre voi.)

Mgabati

în sfîrșit ilalilu hauhau isatosuri
(Virgil Mazilescu)

Să zicem că economie = ființă. Care este, în această ecuație, ne-ființa? Care este ne-ființa economiei-ființă? Căci nu se poate imagina ființa fără ne-ființă. Altfel spus, economia epuizează economicul (după modelul: politica epuizează politicul? Totul e politic sau totul e politică?). Dar care e opusul economiei? Cu ce luptă – nu într-ascuns, ci nevăzut – economia? Care e Altul ei, Celălaltul ei, perechea ei, dublul ei, *alter*-ul ei? Sau: de ce există economie mai curînd decît altceva? *Economicului* i se opune *neeconomicul*? Care e prim, care e originar? E vreunul în poziție primă față de celălalt, care ar fi, astfel, în raport de secundaritate, de derivare față de celălalt? Care e

„construit" (putînd fi, prin urmare, „de-construit") și care e „natural"? Etc. De modul de a pune întrebarea depinde, evident, răspunsul. Să fiu atent cum și ce întreb.

Poem pe cheltuiala limbii. Pe cheltuiala societății.
Poemul participă la economie prin ne-economicitatea lui esențială și infinită, de neatins. Ne-economicitatea poemului este modul lui de a fi economic, de a se comporta economic, de a exista în(tru) economie. Problema artistului trebuie să fie: *cum să cheltuiesc?* Adică: *cum să cheltuiesc cît mai eficient?* „A cheltui cît mai eficient" = a cheltui cît mai aproape de total, cît mai fără rest. Utopie, imposibilitate: niciodată nu vei putea spune toate cuvintele (cîte sînt? nu se pot număra – ca purceii lui Franklin; și nu într-un viitor eventual, ci în prezent: sîntem viitorul, nu mai avem viitor), niciodată nu vei putea spune tot ce gîndești (căci nu gîndești chiar tot ce îți trece prin minte: ducă-se...), niciodată nu vei putea fi citit de toți cei care știu să citească, nu există preț infinit, prețul e limitarea infinitului, mascarea datoriei infinite, nu există *preț (în) alb, preț-datorie (infinită)*. Niciodată nu se va putea cheltui totul.

Sînt atît de sărac încît nu pot cheltui.
Sînt atît de sărac și am atît și atît de cheltuit.
Originară e cheltuirea, economia e mijlocul (derivat) al cheltuirii: lucru uitat. Am uitat că trebuie, că nu trebuie decît să cheltuim, că artă = cheltuire.

Ce sens poate avea expresia: „a cheltui eficient"? În niciun caz pe acela de a cheltui măsurat. Căci ce ar putea însemna aici „măsurat"? „Măsurat" în raport cu ce, cu care măsură? Măsura e infinitul, lipsa de măsură a cheltuirii. Numai producția poate fi ameliorată, îmbunătățită, perfecționată. Cheltuirea nu. Nu se poate cheltui decît limitat, *infim*. Niciodată nu vom putea cheltui îndeajuns. De fapt: niciodată nu vom putea cheltui cu adevărat, adică *fără să și producem*. Cheltuirea e, din păcate, productivă.

Tragic productivă. Cheltuirea produce. O, Doamne [– tot creşti şi te înmulţeşti, nu te mai saturi! Te îngraşi (pe dos) cu zilele noastre][I].

Originar e plusul, nu minusul. Originea e în plus. Istoria e istorie a inventării *nevoilor*, a modalităţilor de a cheltui, derivate din imperativul prim, acela de a cheltui totul, fără urmă.

Arta e oneroasă. N-ar putea fi altfel.
Nu pot cheltui, nu pot fi artist pentru că trăiesc într-o societate autentic „artistică", care *doar* cheltuieşte.
Oameni buni: *eu* trebuie să cheltuiesc şi *voi*, vai, să produceţi! E o neînţelegere! Căci voi cheltuiţi fără să ştiţi cum să cheltuiţi, adică fără să şi produceţi. Voi nu cheltuiţi decît, vai, producînd, iar eu nu pot să-mi exercit arta, care este inventare a formelor de a cheltui cît mai fără rest cu putinţă. De-asta nu merg lucrurile. De-asta rămîneţi în plus. Lăsaţi-mă pe mine să cheltuiesc. Nu-mi cereţi, Dumnezeule, să produc. Problema e cum să cheltuiesc. Cheltuirea e marea problemă.
Sărăcia-i prea mare. Sărăcie economică, produsă de o economie care îşi neagă dublul [(refuzînd, astfel, tocmai lumina din care se hrăneşte)][II], care şi-a ucis perechea, opusul, fratele [– pe toţi de-odată][III]. Nu e nimic de cheltuit. Nu pot „produce" pentru că nu pot, nu am ce cheltui. Decît pe mine, dar sînt atît de limitat, atît de puţin, gata.
Discursul meu este neeconomic.
Cheltuieşte, arde premisele, inspiraţia, o face, imediat, scrum, fum, nu le exploatează deloc raţional, răbdător, economic. [Nu profită de ele.][IV]
Nu face vîntul piatră de temelie.

[I] Pasaj inexistent în prima ediţie, adăugat în reeditarea din 2004. Textul de faţă a făcut, de altfel, obiectul a numeroase adăugiri între cele două ediţii, numai cele semnalate fiind, însă, păstrate în ediţia de faţă.
[II] Pasaj inexistent în prima ediţie, adăugat în reeditarea din 2004.
[III] Pasaj inexistent în prima ediţie, adăugat în reeditarea din 2004.
[IV] Pasaj inexistent în prima ediţie, adăugat în reeditarea din 2004.

Reușesc oare să cheltuiesc? Chiar cheltuiesc?

Arta e cheltuire, dar e – vai! – și producție.
Poemul consumă, da, OK, dar și produce.
Să tac.
Tăcerea arde cuvintele. (Le face cărămizi?)

„A treia cale": să scriu tăcerea. Este posibil?
Să scriu cu funcție de tăcere. Să produc nu unelte, să produc nu producători, ci consumatori. Să produc – exponențial, ca porcii lui Franklin, dacă s-ar putea – consum. Să produc cît mai mult consum.

Dacă aș transforma ceea ce spun fie în poezie, fie în discurs „rațional", dacă aș încerca să profit de ceea ce spun, să speculez ceea ce am de spus – o vorbă, două, o propoziție – „raționalizînd" discursiv (economic sau poetic), pe capitole, paragrafe, note sau strofe, aș produce producție, aș contribui la pierzanie. Dar eu vreau să produc consum, aparate de cheltuire, unelte de scurgere. Nu: producția este cu aparate, consumul este cu ființe. Nu, nici cu ființe: ființele nu știu, orice-ar face, oricît de distructive s-ar dovedi, decît să (și) producă, inevitabil. Nu ființe: *consum!*

Cum să consum?
Cum să consum fără să (și) produc?
Tăcînd în loc să spun. Spunînd exact atît cît să nu produc, cît ceea ce spun să nu producă, să nu apuce să producă.

Cain și Abel.
Ființa și Ne-Ființa.
Producția și-a consumat pentru totdeauna consumul.
Economia și-a ucis perechea.
Ființa ucide permanent Ne-Ființa.
Eu cum să răspund?
Cum să mă sustrag (altfel decît tăcînd pur și simplu)?

Cum să cheltuiesc fără să înmulțesc producția, fără să ajut la obținerea unui tot mai mare randament al producției? La optimizarea ei infinită?
Spunînd mereu unul și același lucru.
Repetînd numai ce s-a spus, ce-am mai spus, ce a mai fost spus.
Secătuind.
Făcînd să stagneze apariția de noutate.
Negîndindu-mă să fiu original.
Reformulînd fără să adaug.
Dar e imposibil!
Nu se poate!
Este cu neputință!
E greu? Nu: numai munca e grea, numai producerea e anevoioasă, trudnică, silnică.
Consumul laborios devine imediat productiv, se anulează.
Asta nu e poezie! Nu e producție! Nu e economie!
Dar este consum?
Consumul e spontan, e ușor, e inspirație fără pic de muncă. E imediat. Nu lasă urme
căci este ștergere a urmelor. Nu, nu „ștergere" (= producție, muncă) – *dispariție*, risipire, zbor, evaporare, spiritualizare fără de trup (căci numai spiritului i s-a dat și numai el mai are cu adevărat, azi, trup: trup fără suflet)
a urmelor.

Stai! Oprește-te! Produci urme,
o cale, un
drum de urmat.
— Taci!
— Repetă!
— Repetă tăcerea!
Tăcere și repetiție. (Nici măcar nu cita. Citarea e producție, nu repetiție. Lasă „vechiul" să fie „nou". Nu-l fă tu. Taci și vezi dacă se aude ceva. Nu repeta tu ceea ce pretinzi/crezi că auzi. Căci

dacă vorbești nu ai cum să auzi, nu vei putea repeta. Taci să fie repetiție. Să înceteze producția, să persiste doar reproducția – de la sine.) A venit vremea să consumăm.

Tradu aceste rînduri în limba celei mai mici țări de pe glob.
În idiomul cel mai puțin vorbit. Nu:
în idiomul vorbit, cu atîta respect, de cei mai puțini oameni,
de cel mai mic număr de oameni.
În idiomul cel mai lipsit de speranță, de iluzii,
și tocmai de aceea cel mai păstrător, mai primitor, mai atent.
În idiomul tăcere și repetiție.

— Hauhau!
— ISATOSURI.

Străinul dă întotdeauna dreptate

E liniște și eu vreau să dau dreptate.
Acum, chiar acum am nevoie să dau
dreptate, să spun: — Da, ai dreptate!
Am venit anume să-ți spun că ai dreptate!
Dar eu nu vin și nu plec și oriunde
ajung dau dreptate.
Și acela este străinul.
Cui dau eu dreptate îmi este străin.
Dar acum nici măcar străinul nu mai
apare, nimic, încet încet, nu-mi
mai este străin. Totul e nou
și noul – cel nou – nu-i străin.
Cel nou – noul – este în altă lume
decît mine și decît străinul
(mai vechi, de cînd știu,
decît noi). Străinul mă așteaptă,

pe cînd noul nu pleacă niciodată
de acasă.

Nu am cui da dreptate.

Colț

Nimic Nou.
Străini-străin pretutindeni.
A-mbătrînit de tot
Străinul. E cel mai vechi
locuitor. S-a săturat!

Loc gol (1)

Pe linia de centură
apropie-te.

Muzică
care nu se termină. (Da!)

Ce nu poți vorbi se face cuvînt.
Mutul se spune cel mai bine.

Cuvîntul nimerit.
Nimerește tu săgeata, lasă
ținta.

Ei ex-comunică.
Naști persoana a treia și ultima.
Dar străinul ești tu.

Păcat de durere.
(„Păcat de durere.”)

Decupează orașul.

Ei ex-comunică. Naști
persoana a treia, străinule.
Umpli nepedepsit lumea.

Ți se va comunica ex-comunicarea?

Ex-comunicarea se comunică?

Pe linia de centură decupezi orașul.

Mașina de salvare pe linia de centură
caută înnebunită intrarea
în inima orașului.

Loc gol (2)

La 4 reclamele se reaprind,
prevăzătoare.

Pune muzică, să nu se mai audă.
Spune ceva, degeaba taci, se aude.

Despre, adevăr, mai, bine, să, vorbim.

Scriu tot mai repede
fulgerător. Ca
moartea.

Virgulele pune-le separat,
lasă-le singure la un loc,
să dea ceva.

Virgulele devin inutile.
Aduc timp acolo unde nu mai e vreme.

Cîinii repede hai și noi.
Unde sînt ei mulți e noapte. Vin zorile.

Ce nu poți ocoli
nu este, dar poți fi.

1:15

Ceea ce e permis faci acum.
Ceea ce nu-i permis nici nu știi.

Prima și ultima oră. Tînguirea (Toți vor să aibă grijă de ea)

0
Am văzut într-un film ce este ceea ce este: parfum evaporîndu-se într-o sticlă închisă; mai mult: nici măcar deschisă vreodată – păstrată neatinsă. Filmul era danez.

Azi-dimineață, înainte de zori, am întrevăzut *tandrețea*. Tandrețea eternă a două suflete ce se întrepătrund rezistîndu-și, a două suflete lipite, piept în piept parcă, pentru totdeauna, după ce trupurile le-au lăsat. Întîlnirea unică, pentru totdeauna, a sufletelor. Unicitatea necunoscută. Mărețul e simplu și necunoscut, marginal nouă, centru înghesuit, cald, închis al unei margini infinite, nes-

fîrșite – singure. Totul, absolut totul e margine fără sfîrșit. Numai aici e centru, dar margine e peste tot. „Sufletul trebuie lăsat să plece. Să nu încercăm să-l reținem, să-l distragem, să-l șantajăm." E un citat din nimeni, dar ce spune el nu-mi aparține, nu e al meu. (1994)

I
Brusc, toți vor să aibă grijă de ea,
s-o știe acolo, departe, deoparte,
în mijlocul lor.
Dintr-o dată, orașul a înnebunit,
amicii fac cerc, se consultă,
n-au cîștigat-o, dar nu vor s-o piardă.
Vor să-i împodobească viața,
și se simt podoabe.
— De va pleca, nu-i vom păstra nici măcar
amintirea! S-o îngroape uitarea
pe cea care pleacă,
pe cea la care veneam cînd voiam
și de la care plecam tîrziu, beți nu de țuică,
nu de vin, nu de splendoarea femeilor!
Unde-i acum? A și plecat, și-a dat
drumul pe tobogan, așa-i viața, uneori
se înclină în fața noastră și noi
înțelegem, poate, greșit, însă ferm
și nu ezităm.
S-a dus, e aici, n-a ajuns încă
dar vine, urcă pieptiș, se agață cu mîinile
și mîinile ei înalță obstacole
de care ea se desprinde cu, pardon, răsuflarea,
alunecă – nu cade niciodată! –, iar cînd
plutește se face pămîntul cel mai sigur,
pe care nu-ți vine, nu poți, nu vrei să te ridici,
triumfător, în picioare ca să-ți arăți chipul –
rămîi îngropat.
Și fața ta nu mai depune amintiri, ca-n trecut,

ci se întîlnește, cum se spune, cu sine –
CU TINE.
E-aici, în grija mea.

II
Ține-te bine, să cazi unde trebuie.
Razant, nu unde-ți cade umbra e pământul,
nu acolo ai de ajuns.
Și degeaba te zvîrcolești – viața din tine
se-ndreaptă direct către țintă.
(Spune vorbe, taie consoane,
ritmul e totul acum – amănunțit, complicat,
dar precis –, trebuie să nimerești
ultima răsuflare, degeaba știi să dansezi,
drumul te-ajunge din urmă și
brusc, ai ajuns.)
Nu știi unde ești.

III
Ba știi foarte bine.
(Eziți între „.” și „!”.)
Însă cuvintele ți-au ieșit de mult
prin piele, cineva le-a primit,
cineva le citește și le repetă,
poate că nici nu-nțelege, pentru că
tu nu le-ai spus – nu prin gură,
cu buze, limbă și dinți ți-au scăpat
acele cuvinte – și numai ele, vezi,
au ajuns!
Știi unde ești, știi prea bine,
însă nu îndrăznești să deschizi gura.
Cuvîntul acum e pe buze, ți-a mîncat
dinții, ți-a sfîșiat limba,
gura ta este acum cuvîntul tău, singurul.
Ești cuvînt, cineva te citește,

nu-nțelege nimic, te repetă.
Știi foarte bine unde ești!

IV
Ritmul nostru – amănunțit, complicat, dar precis –
produce îngrijorare.
Amicii își spun vorbele altfel și se
sperie – nu știu de ce.
I-a cuprins un amor ce nu le aparține
și care nu le datorează nimic
și care îi zguduie, îi tulbură, le
accelerează nepermis viețile (își văd,
brusc, viețile: ca-n palmă, de sus).
Ah, trece viața dansînd fără noi, iar
noi – nimic!
Ce se-ntîmplă? Și unde? Să
mergem! Ne sfătuim, facem o delegație,
dăm telefoane, emitem avertismente, ne ținem
tari și poate reușim să scăpăm cu viață
de viața asta care vrea să ne ia
viața cu ea, fără noi! Acolo se face
viață, cineva – nu poate fi singur! –
produce viață și viața asta scoate
viața din vietăți,
uite, ca argintul viu fuge
viața, veselă nevoie mare, zglobie – în sfîrșit!
N-am murit, și viața deja a-nviat.

V
Acum e clipa cînd viața se adună,
se strînge de pe drumuri, din
vietăți, nu este moarte, dar viața
trage la viață, se cheamă,
ne scapă,
cineva a pornit viața, face viață

și viața asta strînge viața la ea.
Viața se strînge, nu se chircește,
se face o pojghiță fluidă între vietăți,
unele plutesc unele pe altele pînă la sfîrșit,
în vreme ce altele își scapă
iremediabil.
(Îngrijorarea a devenit disperare.)

VI
Fiecare, acum, începe să-și îngrijească
viața din ceilalți.

VII
Și asta nu-i tot. Mai urmează.
(Cățărarea continuă, prăbușirea încă se
calculează, apropierea devine începutul cu-n-
cetul altceva.)
(Îngrijorarea crește și ea.)
E ușor să dansezi cînd nu tu ai
compus cîntecul.
(Va urma.)

Loc gol (3)

Nici vorbă.
Nici nu poate fi vorba.
Nici nu poate fi, vorba.
Vorba, nu poate fi.
Cea care nu poate fi – vorba.
Nici vorbă. Vorbește (vorbește-i)
despre ce nu poate fi de
la început și despre ce nu mai poate
fi. Ce diferență sau dacă.

Nici vorbă, hai, nu poate fi.
Nici: ultima vorbă, cea care
adaugă, adună, strînge
strînge strînge.

Autostop

Sînt la tobe,
sînt la chitară,
sînt la saxofon,
sînt la pian
și cînt.
(Bat ritmul în tobe,
ating sau lovesc corzile,
apăs pe clape –
cînt, ce mai!)
(Sînt singur
și, cu pricepere,
fac să răsune armonios,
tare, plin
instrumente special construite.)
(Aici e lumină, de jur-împrejur
întuneric,
ceea ce fac se aude pînă departe,
pînă la celălalt capăt.)
(În mijlocul luminii și în mijlocul sunetului
sînt eu și cînt,
eu care cîntă.)
În mijlocul instrumentelor,
la instrumente
sînt eu și cînt:
chitarei îi ciupesc și îi lovesc
corzile,

tobelor le izbesc pielița,
îmi pipăi frumos sufletul în saxofon
și tăcerea în pian (spun).
Este lumină, sînt instrumente
anume – atent – făcute;
este lumină și se aude
foarte bine.
Sînt la tobe,
sînt la chitară,
sînt la saxofon,
sînt la pian,
cînt.

Arhipelogos

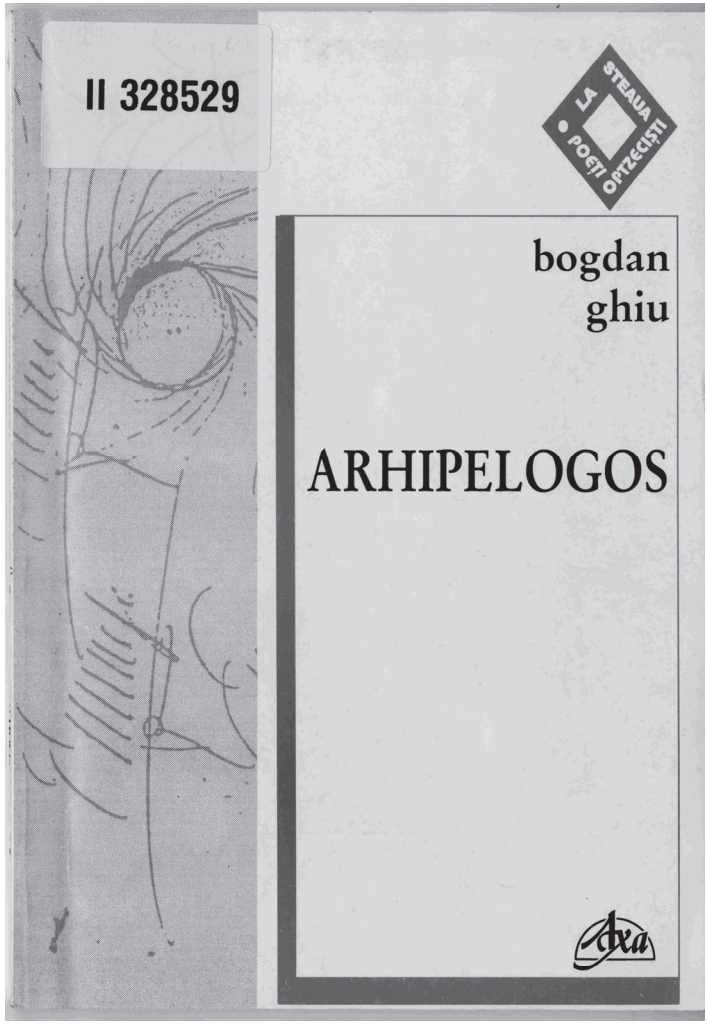

Editura Axa, 1998

Există oameni care fac bani, alții care fac neurastenie, alții – copii.
Există și cei care fac spirite.
Există cei care fac dragoste, cei ce fac milă.
E-atîta vreme de cînd caut și eu să fac ceva!
Nu e nimic de făcut: nu e nimic de făcut.
(Jacques Rigaut, *Demande d'emploi*)

Să pui mîna pe stilou și
să ne mai spui cum stau
cuvintele alături (cum de stau),
camere într-o casă, case într-un oraș,
periferii, orașe într-o țară apoi,
și cum distanțele dintre ele se fac tot
mai mari și
nu mai poți să ajungi, și te pierzi
în mijlocul lor, la marginea
lumii, și trebuie să spui tot
mai multe cuvinte etc.

Gînduri de lemn și pămînt (șanțuri și palisade)

1
Nu degeaba s-a spus, și mai apoi s-a tot intonat, „prends l'Éloquence et tords-lui son cou". De ce n-a spus respectivul: „puneți mîna pe Elocință și rupeți-i picioarele", sau „dați-i o mamă de bătaie să n-o mai uite o sută de ani" etc.? Că numita victimă, inamic public atunci ca și-acum, nu era o haimana, un golan oarecare (precum, în ciuda aparențelor, nici autorul îndemnului), pe urmele căruia să asmuți pur și simplu forțele de ordine, iată un lucru care trebuie să devină evident. Elocvența nu avea decît gît! Ea este – și trebuie să resta-

bilim adevărul – însăși *respirația* umană, însăși Vocea. Omul nu poate să nu fie elocvent, retoric. Retorica nu îi este adăugată, adusă și alipită. Existența lui pur și simplu, prezența lui ca atare constituie elocvența ontologică însăși. Nu putem să nu fim elocvenți, fie și în chipul cel mai discret cu putință. La o sută de ani și mai bine după acest îndemn, care nu era vreun ordin, dar care a devenit o lozincă, simțim elocvența ca pe un dat, ca pe o armă naturală de rezistență. A fi elocvent înseamnă, mai presus de orice, a te adresa cuiva, a vorbi cu cineva, a încerca să ții în viață atît cuvintele, cît și oamenii. Mă adresez deci *existăm*. La ce aș mai exista doar eu, singur, cînd asta se și urmărește: însingurarea elementelor, în lume, în individ. E, totuși, bine că Verlaine (poet) n-a trimis Elocvența la eșafod, ca (pe) un autocrat oarecare, e bine că aceasta n-a fost ghilotinată, în țara de sămînță a Revoluției. E bine că poetul n-a simțit tentația puterii, a răsturnării. E bine, deci, că n-a tratat Elocvența politic, ci uman, (ca) de la om la om. Astfel, ea nu a fost desfigurată. La o sută de ani și mai bine, Elocvența redevine Omul însuși, omul singur, iar omul trebuie să reînceapă a deveni elocvent prin simplul fapt că (mai) există. Simplul act de prezență, un cuvînt, un gest, *intenția* de a vorbi, de a scrie, de a respira, impulsul de a te adresa, dovada minimă de existență sînt, azi, *elocvente*.

Iubesc elocvența de zi cu zi, care te face să te naști din nimic. Iubesc elocvența ca pe propriul gît.

2
Mă plimb prin cameră.
În curînd vor veni și zorile
să mi se alăture.
Încerc să scriu din picioare
în timp ce sînt din ce în
ce mai hotărît.
Atîta vreme cît merg – chiar
dacă nu mă-ndrept nicăieri –
cuvintele par pline, cu sens.

Dacă m-așez își vor pierde
pe loc orice urmă de înțeles.
Acum m-am așezat și încep să explic:
acesta nu-i un drum, e
mersul pur și simplu.
Dacă tac uit să vorbesc,
moare cuvîntul.
Așa că citiți-mă-n mers.
Ridicați-vă și începeți să
mergeți. Respirați adînc
ca și cum
v-ați pregăti pentru un drum
lung, ori pentru un urcuș anevoios,
ce poate nu va fi dat picioarelor
voastre niciodată.
Mergînd e ca și cum m-ați citi.
Mergînd ca și cum n-ați
făcut încă primul pas.
Mergînd, m-ați și citit.
Rămîneți în viață!
Eu voi încerca să țin cuvîntul
în viață.
E tot ce putem face.

3
Înainte mă lăudam că scriu.
Acum mă laud că scriu
ca să nu las pagina să se sfîșie,
să fie luată de vînt etc.
Peticesc pagina. Ocup pagina.
Încerc să dau rost unui
lucru fără niciun rost.
Încerc să ocup timpul
ocupat.
Poate că sînt – și nu îmi dau

seama – chiar gheara paginii
ce se sfîşie.
Poate că sînt şi eu
sucul gastric al timpului.
Dar niciun lucru, oricît de mic,
nu trebuie să rămînă
vreo clipă fără rost.
La ce bun această pagină,
acest dreptunghi de cuvinte?
Să fie mai bine decît *să nu fie*,
să nu mai fie.
ŢIN CUVINTELE-N VIAŢĂ. DAU SENS
UNUI OBIECT OARECARE.
Încerc să-l ajut.

4
Ar fi bine să vii să vezi
ce puţine cuvinte mi-au rămas
şi să nu îmi mai ceri
să repet descrierea Palmyrei
sau evocarea nisipului răcit
în gura Sfinxului,
ori să-ţi redau zborul captiv
al stindardului
ţinut zi şi noapte
în bătaia tuturor vînturilor,
ar trebui să vii şi să îţi dai seama
singur că nu mai pot spune prea multe
şi că mai nimerit ar fi ca
tu să mă întrebi cît mai amănunţit
iar eu să îţi răspund prin
da sau nu, cît încă
mai am vreun drept asupra
acestor cuvinte, cît încă
aerul mai propagă sunete şi

nu e o stivă oarecare de
molecule,
cît încă mai pot vorbi
nevinovat.

5
Trebuie numai puțin să te-apropii,
să vezi cum au dispărut cuvintele
și au rămas lucrurile goale,
și o să simți și tu nevoia
să îngenunchezi, să îmbrățișezi
genunchii sparți ai acestei lumi,
și să adormi printre lucruri,
să rămîi întins cu fața în jos
peste ele...

6
Te chem, încerc să te-atrag
să vii să vezi ce văd și eu:
cum nu se mai vede nimic,
cum totul aduce cu un schelet
bătrîn recent dezvelit din carnea
pămîntului, cum
arată un corp viu devenit brusc mormînt,
cum chiar în clipa cînd nu-ți
rămîn decît cuvintele
nu mai poți să le spui...
Nu mai ai ce spune cu ele.

7
Vino, tu, care citești cuvinte,
să ne-aruncăm peste acest nimic.
Pielea noastră tot ar fi ceva
pentru cineva care-ar privi de sus.
Să fim o crustă vie

pe acest braț retezat.
Să întreținem – vino! – rana,
s-o ținem în viață. Hai, vino.

8
Tu vezi doar spinarea mea de cuvinte
cînd stau întins cu fața peste nimic:
stînci de care s-au zdrobit oase,
peste care, întins, încerc să fiu
partea moale a lumii,
carnea ei,
fie și numai o bucată...

9
Vino să vezi nimicul – strigătul
celui care
a trecut prin toate cuvintele,
a căzut prin toate cuvintele,
a fost pe rînd toate cuvintele
în gura tuturor,
în gura maselor concrescute
povestindu-și visele pestrițe,
vălul de vise. *Vino*
să vezi nimicul este însuși strigătul
cuvintelor. Sînt înseși cuvintele cuvintelor,
spuse de cel care tace.
Cel care acum vorbește limba cuvintelor.
Etc.

10
Scriu cu ultimele puteri –
voi nu credeți.
Scriu cu ultimele puteri
ale cuvintelor și ale lucrurilor.
(Cuvintele abia de mai

înseamnă ceva, lucruri
din ce în ce mai neputincioase.)
Ultimele puteri ale lumii
par a se consuma în aceste
cuvinte.

11
Nu scriu nimic, nu vă scriu nimic.
Nu am ce scrie.
Folosesc cuvinte, puține, așa
cum puțini sînt cei
ce se folosesc de mine
pentru a face, a
spune ceva.
(Legătura cu puținul pare
cu totul alta decît
legătura, lupta, conviețuirea
cu nimicul.)
Încerc să-mi fiu mie cuvînt.
Vorbesc în locul meu.

12
Nu am revelații. Am cuvinte.
Am avut și eu 26 de ani,
am avut 19,
cîndva aveam 13 ani
și mă uitam des în oglindă,
nu am visat niciodată viitorul,
nu m-am visat decît pe mine,
cum stau azi, în locul
cine știe cui
și privesc prin trecut
să văd cerul.
Nu am revelații. Am cuvinte.

Nu am revelații, am cuvinte.
Privesc în urmă și-mi văd amintirile
crescîndu-mi din umeri – aripi
în calea timpului.
Singura mea revelație e timpul ce vine.
Viitorul ce îmi aduce cuvinte.
Va urma.

Arta poeților

De la o distinsă poetă mi s-a părut a învăța, citind-o cu atenție, și contrazis, să arunc cuvîntul definitiv și fragil, să-l las neajutorat, neexplicat, nesprijinit, incomplet, în asimetrie, în golul provizoriu, vibratil, viu pe care îl naște totdeodată. Am învățat ceea ce se cheamă spontaneitate în actul scrisului: căci dacă ai un cuvînt pe care știi că îl vei scrie abia peste șapte-opt (bănuite) rînduri (dacă mai ajungi pînă acolo) de cuvinte, pe care vrei cu tot dinadinsul să-l scrii, pentru care și scrii (și astfel sînt toate cuvintele poemului!), care te presează să-l scrii, dar nu o poți face decît acolo, la locul, la timpul lui, și pe care te străduiești să-l ții minte la capătul acelui drum, al acelui vis, pe care îl pregătești de acum în memorie (scrii mai mult cu memoria), cînd îi va veni, în sfîrșit, rîndul, nu te mai opri, suportă în modul cel mai pragmatic cu putință tensiunea întîlnirii și, spontan, neglijent, să-l scrii așa cum îți vine, chiar dacă nu-l mai ții bine minte, brusc, în linie dreaptă, săgetător, el fiind deja gata de a fi scris, pregătit. Nu contrazice atracția pe care el a exercitat-o pînă atunci, nu te opri asupra lui pentru a găsi, chipurile, un altul mai bun, mai „potrivit". Un alt cuvînt, acolo, ar fi mai mult decît un cuvînt, ar fi o propoziție, un alt text, străin, care nu are ce căuta aici, pe care va trebui, tot așa, să-l ții minte și să-l scrii separat, independent, departe de locul nașterii lui întîmplătoare. Și totdeauna după acel cuvînt în sfîrșit realizat trebuie să

vină golul, ca o altă literă, adăugată, care îl face de nerecunoscut, de neînțeles. O frază lungă e o încercare a neantului.

Dar pe mine întotdeaua logica m-a dus acolo de unde nu mai pot fi auzit.

Liber să naști pisica din colț, liber să omori scaunul. Arunci o vorbă și apoi încerci să ajungi pînă la ea, să o poți spune încă o dată. Întotdeauna logica mă aruncă în afara lumii, de unde nicio vorbă spusă nu se aude. Înapoi vin lucrurile, și crezi că înaintezi. E clar? Prin corp, sub norii creierului, se vede stomacul mestecînd inima, pumnul primit în moalele capului pe ascuns, într-o înăierare, într-o îmbrățișare.

Scrii poemul pentru un anumit cuvînt din el, pentru o anume potrivire de cuvinte? Nu. Scrii poemul special pentru toate cuvintele din el. Și (poate mai ales) chiar pentru semnele de punctuație (iată de ce le păstrez, mai mult, le cultiv!) folosite, implicate, pentru pozițiile în gol și față de gol, pentru raporturile cu golul, pentru o anumită distribuire a golurilor. Dincolo de cuvinte, poți scrie un poem pentru poziția unei virgule, de exemplu, pentru *situația* pe care o creează o virgulă, un punct, o „pauză", o succesiune anume de astfel de semne-gesturi. Poemul e mai mult un „*tablou*": îl scrii pentru toate cuvintele, semnele de punctuație, pauzele din el. Pentru semnul de punctuație care este. Îl scrii pentru tine față de el (altă poveste). Îl scrii pentru *poziția* cuvintelor lui. Cît despre gol, el e de mai multe feluri. Trebuie, deci, vorbit despre *goluri*, la plural. În poezie, golul *să alături* este un alt cuvînt, sau locul lăsat liber pentru lucruri și ființe, poate chiar pentru acelea despre care par a vorbi cuvintele tale. Pentru a „cita" (invoca) un fragment anume al lumii.

Liber să naști pisica din colț,
liber să omori scaunul, să
lingușești ușa.

Arunci o vorbă și apoi
încerci să ajungi pînă la ea,
să o poți spune
încă o dată.
Întotdeauna logica mă aruncă
în afara lumii,
de unde o vorbă spusă
nu se aude.
Înapoi vin lucrurile și ființele,
și crezi că înaintezi.
E clar? Prin corp,
sub norii creierului,
se vede stomacul mestecînd
inima, pumnul primit
în moalele capului pe ascuns,
într-o încăierare, într-o îmbrățișare.

„Să suferi din cauza cuvintelor nu înseamnă să gonești din ele adevărul pe care îl poartă?"

Stau în locul unui lucru
care ar merita odată văzut.
Spun ce nu pot arăta.
Îmi arăt trupul și
spun ce gîndesc.
Gîndesc ceea ce văd.
Spun propoziții care își
arată corpul.
Spun ce nu pot arăta, îmi arăt trupul și
spun ce gîndesc, gîndesc ceea ce văd
și spun propoziții care își arată trupul.

Spun ce nu pot arăta, îmi arăt trupul și spun ce gîndesc. Gîndesc ceea ce văd. Spun propoziții care își arată corpul.

Vai, am domesticit golul. E la mine în casă, între scaunele mele, între mine și ele, sub mîna mea, sub pasul, patul meu. Nu, golul nu e dat, golul trebuie căutat, dacă nu făcut. Fraza, fraza sub care doarme golul. Cine-mi va da ceea ce nu caut? Ce caut tot găsesc.

Se poate scrie oricum. Dar nu înseamnă că ai scris tot. Un lucru absolut nu se spune, ci se arată. Dacă îl spui, se va crede că încerci tu, atunci, să îl faci. Dar să-l arăți înseamnă că el există deja, preexistă. Și așa se cuvine. Cel care privește rotund în jurul lucrurilor, cel care privește pătrat, treptat etc. Conștientizați-vă desenul privirii pe lume.

N-ai suflet,
dar poți atinge cu mîna
un lucru și să crezi
că spațiul pînă la el
e sufletul tău. Sau, cel mai adesea,
ființa din suflet – o ființă.
N-ai suflet, dar poți spune că-l capeți și-l pierzi.
(Nu atît sufletul, cît ființa din el, ființa
care ți-e suflet. Urmărește-o!)
Gînduri! *Gîndesc, deci nu sînt.*
În somn,
gîndul nefolosit
stă între masă și scaun, pe
drum. (Ființa din suflet vrea să-ți iasă din
suflet, și ți-l duce departe,
ți-l pune bine, în zorii unei zile.)
Să mă fixez asupra a ceea ce nu e viață din viață. *Acea* realitate.
Cu ce inimă ai să întîmpini tu
lucrul acela, cînd știi
deja cum arată?
Noi vom înțelege altceva,
voi veți înțelege cu totul altceva,
ei vor înțelege totul altfel.

Noi vom înțelege altceva,
ei vor înțelege, dar altfel.
Ușor de spus, dar dacă
am înțelege cu toții altceva, și
în același timp altfel?

O virgulă între subiect și predicat poate fi tocmai poziția celui care scrie. Prea repede se trece în limba română de la subiect la predicat. Nu e așa simplu. Acolo se află miezul tare al prejudecății.

Neputincios în fața fragmentelor.

Scrisul meu mare, larg, care *lasă*/*face* loc. Creează loc. Înmulțește locul.
Scriu mare, larg, deschis, primitor pentru că nu văd bine, ceva îmi jenează privirea. Acel ceva EXISTĂ. Mod de a afirma existența, de a o detecta. Cînd ceva ne împiedică să fim, să facem, acel ceva EXISTĂ. În golurile, tăcerile, absențele, neputințele, renunțările (etc.) noastre ceva-altceva există. Există cineva!
Există pentru că ne perturbă. Sau, poate, în golurile noastre, doar acolo, creăm condiții de existență. Numai acolo. Unii în golurile celorlalți. De-aia fac cum fac. Ca să las, să fac să existe *altceva*, *altcineva*, ceea ce există, dacă eu nu exist, acolo unde – tocmai acolo: unde anume? –, atunci cînd, așa cum. Cînd? Cum?
Unii în golurile celorlalți: asemenea oamenilor.
Eu exist ca să las/fac altceva să existe. Doar el există. Eu sînt golul lui prielnic, *locul* lui. (Tu unde anume, în mine, exiști, iubirea mea? Tu, vocativ încăpățînat!)

(ai) pe suflet corpul mamei tale
Sub pleoape adăpostul stomacului
în care alegi șahul
pentru că zgomotul pieselor
ar putea să trezească pe cineva.
Sub pleoape, adăpostul stomacului

în care alegi șahul
pentru că zgomotul pieselor
ar putea fi bătăile unei inimi,
iar ea ar putea să trezească pe cineva.

„... îngenunchez pe aceste podele tocite, iau cîrpa și șterg. Cel mai neted drum este vidul."

„— Cîteodată, totul mă scoate din sărite. Mi-e urît și nu mai vreau deloc să trăiesc (*EXPERIMENTUL INSESIZABIL*). Nu știu atunci încotro s-o iau și unde să m-ascund, ca să mor mai curînd. Și totuși, e de-ajuns să capăt în ceasul acela o foaie de hîrtie obișnuită, albă, curată, și-o pensulă bună (...), ca să mă simt îndată în stare să mai zăbovesc o vreme pe lumea asta, așa cum e ea."

Cu prea multe gesturi ce să faci?
Cu puține gesturi poți
face unul singur,
pe care nu-l vezi decît tu.
Te înconjori cu o literă.

„Sînt mai mult om de litere decît scriitor, și o spun cu o anumită mîndrie."

Litere fără niciun cuvînt.
Cuvinte fără nicio propoziție.
Punctuația aruncată în turn
să măsoare timpul,
să îl împartă în ființe și lucruri,
să-i construiască ocolurile, ocolișurile.
Indiferent scriu, de
departe, cu mîna lucrurilor
care stau să se-arate.
Aș spune ceva, dar alături,
cumsecade, nu tot așa,

deasupra, dedesubt,
pînă cînd, pînă unde.
Pînă întîlnim litera mare
cu spatele la noi, în zori.

(Cu ceafa subțire, ferindu-se de atingerea noastră, rîzînd în somn, știind că orice atingere o gîdilă nepermis, o face să rîdă: reacția Ideii la atingere; contactul cu Ideea o face pe această să rîdă.)

„Cal singur pe autostradă"

Lui Bedros Horasangian

Un om singur se gîndește la alt om singur. Ce propoziție teribilă, aici, în susul paginii, de unde totul va curge, la capătul unui coridor lung care duce afară. E cu spatele sau cu fața? Intră sau iese? La capătul unui coridor lung care aduce la mine.

Un om singur se gîndește la alt om singur. Și aici, în continuare, mai departe. Și aici, un om singur se gîndește la alt om singur. Dar și aici. Și aici.

Propoziția devine un obiect, un bun pe care îl așez unde vreau, căruia îi schimb locul. E pretutindeni.

Un om singur se gîndește la alt om singur. La mijlocul paginii. Tot mai aproape.

Un om singur se gîndește la alt om singur. Nu se apropie să-și vorbească, nu sînt două obiecte care se pot întîlni. Fiecare, gol, e loc pentru celălalt. Se gîndește la el. (Cîndva am să merg mai departe, și mai departe, tot mai departe. Departe. Departe rău.) Se gîndește la el. E singur în celălalt, care se gîndește la el. Fiecare își visează

interiorul, își vede spațiul în care e un om singur la care se gîndește, la care să se gîndească. A te gîndi în singurătate – a ta – la un om singur – în singurătatea lui, tot ce poate avea – este a-l face pe acela gîndul tău. Acel om singur ca și tine e gîndul tău. Chiar gîndul tău. Tocmai gîndul. Gîndul, nu altceva. Cineva. Gîndul unui om singur nu poate fi decît un om singur. Gîndul nu poate fi decît un om singur. Gîndul este un om singur.

Un om singur are un singur gînd: un om singur. Gîndul lui e un om. Nu se poate imagina un singur om singur. Acela nu ar avea gînd.

Încearcă să-l adăpostească pe omul singur în stomacul lui, unde e loc, să-l aline cu țesuturile lui moi, cu umorile calde. Un om singur e locul altui om singur. Îi face loc. Se gîndește la el.

Un om singur se gîndește la alt om singur. Acela e proiectul și amintirea lui, viitorul și trecutul lui. Deși nu formează o familie, simbioza lor reprezintă adevărata celulă de bază a societății. Cea mai puternică, cea mai rezistentă. Nicio diviziune nu o poate atinge. Nu individul este particula, ci un om singur care se gîndește la alt om singur.

Nu există om singur. Doar un om singur care se gîndește la un alt om singur.

Un om singur se gîndește la alt om singur. Fără ca vreodată să facă ceva împreună, la un loc.

Alături, deasupra

Este nevoie aici deasupra de tine.
Stai și privești cum nu te oglindești în nimic.

Întinzi mîna și scoți un lucru din altul.
O, timp, suspendă-ți zborul deasupra lumii.
Ieși, timp, din lucruri și privește-ți umbra
ștergîndu-le acolo jos de praf.
Îți sugi burta cu care te atingeai de ele.
Mereu este nevoie aici deasupra de tine.
Deasupra, nu sus.

Textul unei povești

Auzeai: lasă cuvintele. Printre ele bate vîntul mai ușor ca în viață. Atît să ții minte și să poți scrie oricînd, fără să te gîndești la ce scrii, fără să mai fie nevoie să te mai și gîndești: — LASĂ CUVINTELE. Printre ele azi bate vîntul și vîntul aduce semințe de tot felul și lucrurile noastre sînt pline de crăpături în care păstrăm intact timpul. LASĂ CUVINTELE și du-te și te piaptănă și vino cu noi și LASĂ CUVINTELE; printre ele (și poate chiar și prin ele) bate vîntul și ne încurcă părul cu degetele, cu oasele pieptului. Noi sîntem oameni de acțiune și nu amestecăm părul cu degetele și cu oasele pieptului. Atît să ții minte și să poți scrie oricînd în locul numelui tău care mai rău ne încurcă locul. Numele tău mic, pipernicit, pe locul acțiunilor noastre; pe plantațiile de zăpadă. Vîntul împrăștie zăpada și o adună în alte locuri, între oasele pieptului, la apel. Cuvintele și zăpada și părul caută și își construiesc adăposturi. Distrug clima spațiului liber, locul nimănui. Noi sîntem oameni de acțiune și pașii noștri se poticnesc în oasele pieptului, în păr, în zăpadă. Scrie și ține minte să poți scrie oricînd, oriunde: — LASĂ CUVINTELE, părul, zăpada. Ieși din adăpost. LASĂ vîntul să intre. LASĂ CUVINTELE. Părul, zăpada. Vei auzi. Sfîrșit. Ți se va spune.

Poem străin

Mîine, poimîine o să începi să
spui azi, ieri.
O să începi să-ți umpli tot mai mult
cu ziare mototolite
ghetele, buzunarele, mînecile,
cuvintele.
Copiii ai să ți-i îndopi cu pîslă –
să crească odată.
Ai să sufli în suflet să se dezvolte.
Piciorul îți va călca tot mai moale.
Cineva te va antrena bătîndu-te la perete.
Ai să începi să spui anul trecut,
ieri, mîine, peste un an.
În ziarele pe care ți le-ai vîrît în ghete
scria despre tine.

În aerul liber

Am privit sus,
am privit jos,
am privit la dreapta,
la stînga.
Acum îmi acopăr ochii cu
o cîrpă neagră și privesc
înainte.
Cu ochii închiși privesc drept înainte.

I-IX

I
Aici m-am născut. Aici am murit.
Aici îmi ies, uite, cuvinte pe piele,
la citit.
Stau să m-arăt cui citește în stele
privind în jos, într-o parte.
Din voce rămîne urma dinților
pe o hartă.
Să sar:
ne învelește gîndul.

II
Domisoldo.
Mă arăt cui se arată.
Cui se privește pe monezi.
Cui se scrijelește ușor cu unghia.
Cui privește cruciș ca să uite.
Mă arăt dintr-o parte.
Frica îmi completează conturul
pînă ce gura se umple
de lacrimi
și scuipi ca să plîngi.
Din ultimul vagon mă gîndesc numai
la locomotivă, cum
gonește ea singură cu
namila-n ceafă.
O țară de carne pe oase.
Solzi, solzi, ca să lunec.
Carnea – dacă n-ar tresălta.
Dosolmido.

III
Mai bine cu gîndul departe de tine,

plecînd să-ți cauți gîndul,
măcar să-ți fie frică (măcar frică să-ți
fie) aici, la firul ierbii.
„Uite-aici. Uite-așa."

IV
Firicel de gînd, ca fumul te înalță
să mă dai de gol.
Gîndul e sînge ce nu curge,
sînge ce se ridică.

V
Să scap
din
ascunziș
ca să mă
învelesc.

VI
Versul se adună la nivelul pielii,
vezi, nu îl mai poți ascunde.
Îți completează trupul cu desene.
Vezi, te poți ascunde între cuvinte
și nu te mai vede nimeni.
Se numește cameleon. Te ascunzi
între cameleoni și chiar că dispari.
Cuvintele sînt pete pe piele.

VII
Cu gîndul pe piele ești altfel.
Mult mai frumos.
Stai și gîndești cum să scapi și
oamenii văd ce nu s-a mai văzut.
Că într-adevăr există progres și că
e infinit.

Și apoi începi să visezi și gîndul dispare.
Pe piele se-așteaptă rezultatul.
Ne învelește sfîrșitul – singurul
care-a rămas pe afară.

VIII
Niciun glas, niciun gînd.
Doar, pe piele, urme de
cameleon – litere.

IX
Hai, lasă urme și aici.
Și aici.
Lasă urmele și pleacă.

1-20

1. Se topește zăpada la care atît ai muncit. 2. Fumul de țigară printre aburii primăverii. Te muți la umbră să primești strălucirile. 3. Fumul de țigară printre aburii primăverii. Încerci să fii umbra. 4. Fumul de țigară printre aburii primăverii. Încercînd să se umbrească, nasc străluciri. 5. Fumul de țigară printre aburii primăverii. Unde e zăpada la care atît ai muncit? 6. Umbra cărnii trimite lumina-napoi, o pune jos pe pămînt, o călcăm în picioare. Ridică pasul, ia-ți pasul, sari dacă poți! 7. Fii mai întîi cerul pasului tău, cheamă-l la tine, înalță-l la tine. Pasul tău te aude și se înalță. Sari! Sari! Sari! 8. Înălțarea-i un dans. 9. Fă loc dansului. Fă dansul. Umbra piciorului chemat la cer devine literă. Adu-ți aminte că ai s-o calci din nou. Căci vei călca din nou în picioare. Vei pune iar pasul. 10. Încerci să fii măcar umbra acestei lumini ce se întoarce, de jos, către noi. 11. Fii tu norul acestei lumini. Norul acestui pămînt luminînd. Fă tu raza. Înspăimîntă-ne! 12. Din două drumuri cum să faci unul singur, prea lat ca să mai ducă vreodată undeva? Fă o

cale. Fă o țară. 13. Zăpada a preparat umbrele de anul trecut. Nu poți lăsa decît urme-n zăpadă, n-o poți umbri. Nu poți decît s-o dai la o parte, nu o poți înălța. Mai bine pleacă, tu și ideile tale. Plecați! 14. Lumina vine. Umbra-i deja aici. Apoi lumina nu mai vine. 15. Pune pasul. Calcă umbra în picioare. Ține-o acolo, în umbra piciorului tău. 16. Încerci să dansezi, să faci dansul, dar scapi umbra. 17. Citești: umbră-n lumină. 18. Cu lumină și umbră poți scrie un text care, citit, ar suna cam așa: umbră-n lumină. 19. Trupul se desface. Fuge-n neștire cel care a mai fost prins o dată. 20. Umbra păstrată e acum lumină. O încerci cu pasul, cu dansul. Unde-i zăpada la care atît ai muncit?

Pantaloni și cămașă

1
Lasă limba. Ea știe calea.
Las-o să se zgîrie și să se zbată-n
capcane. Tu ai
cuvinte – ea știe drumul.
Las-o să-ți lingă picioarele,
dacă vrea.
Să dea de băut.
Las-o să-ți fugă din gură.
Rămîi cu cuvintele
pe care nu le mai poți spune.
Poate vreodată, în somnul zilei, de
unde să știi, ți-a fost foarte
foame
și ai mușcat,
și ai rămas cu bucata aceea
nemestecată și vorbitoare în gură.
Cine știe. Nu-i limba ta. Dă-i drumul.
Urmeaz-o. Vezi unde duce.

2

N-ai bani. Ai plăti ca să poți fi lăsat să taci. Sînt plătit ca să vorbesc? Nu. Mă străduiesc a folosi cuvintele ca să cîștig bani. Fericiți (fericiți?) cei plătiți ca să tacă. Dar eu aș vrea să plătesc, *eu*, ca să fiu lăsat să tac. Să nu mă mai forțez să vorbesc. Să pot tăcea.

Lăsați-mă să tac. Voi îmi dați niște cuvinte neputincioase. Niște false cuvinte. Mă puneți să mă joc de-a războiul cu niște cuvinte-prizonieri.

Vedeți cum fug cuvintele din gura voastră în gura mea? Ca și cum m-ați scuipa cu cuvinte. Ca și cum v-ați rupe de la gură pentru mine.

Gura mea e un adăpost al cuvintelor. Vorbesc ca să adăpostesc cuvintele. Țin în viață cuvintele.

Tăcerea mea nu este tăcerea mea. Tăcerea mea este cuvîntul cuvintelor pe care le spun.

Eu vorbesc. Dar cuvintele mele tac. Eu spun cuvinte care tac. Arăt tăcerea cuvintelor. Vă atac cu tăcerea cuvintelor. De aceea vorbesc. *Eu* nu am voie să tac.

Eu pot sau nu să tac. Dar tăcerea cuvintelor este cea mai teribilă. Tăcerea cuvintelor ucide lumea. Cuvinte vorbind de-o lume moartă. Tocmai de aceea nu tac, mai mult, vorbesc chiar tot timpul, pentru a nu ascunde tăcerea cuvintelor în tăcerea mea proprie, neimportantă. Ca să nu se confunde tăcerea unui om cu tăcerea generală a cuvintelor. Vorbesc ca să las cuvintele să-și arate, să-și demaște tăcerea. Iar azi, acum, cuvintele tac. Ceea ce mă *obligă* să vorbesc, să le arăt *pe ele* tăcînd. Să umplu lumea de tăcere. Etc.

Eu spun cuvinte. Dar cuvintele spun altceva. Folosesc cuvinte ca să spun altceva, ce numai cuvintele pot spune. Un om nu poate spune ceea ce spun cuvintele. Un om poate spune numai cuvinte.

Noi, oamenii, cînd tăcem, spunem (sau am spus, sau vom spune), totuși, ceva. De spus nu putem spune decît cuvinte. Cuvinte care, la rîndul lor, spun ceva, altceva, însă, decît putem să spunem noi, oamenii. Ce spun, însă, cuvintele cînd tac? Ce spune tăcerea cuvintelor? Ce *arată* ea? Ce *înseamnă* ea? A spune cuvinte care tac, nu care „nu spun nimic" – așa ceva nu este cu putință, întotdeauna cuvintele „spun ceva", sensul le e inerent, nu există cuvinte care să nu spună nimic –, a spune, deci, cuvinte care tac ce înseamnă? Înțelegi cuvintele, da, dar, în plus, te izbești de *tăcerea* lor. Lumea pe care o spun ele e moartă. *Tăcerea cuvintelor* este întotdeauna o pedeapsă legată de o vină adîncă. Iar vina poate fi a noastră, cei care de cele mai multe ori spunem altceva, cu totul altceva decît ceea ce (ne) spun cuvintele. Decît ceea ce auzim. Noi, cei ce „ne folosim de" cuvinte în loc să spunem laolaltă, deodată cu ele. Noi, care ne mulțumim să spunem cuvinte.

Tac. Tac pentru că sînt om și nu cuvînt. Un om nu poate spune decît cuvinte. Abia cuvintele spun totul. Eu tac. Sînt om, nu cuvînt. Nu spun, singur, nimic.

3
Ai băut trei cești de cacao groasă,
neagră, ai înnebunit, pe căldura
asta? Nu mai poți răbda.
Te ridici și pleci.
Alergi. Simți că în tine
cineva obosește. Poate cineva
fără vină, vreun puturos visător
întins la umbra ficatului.
Vrei să-l omori? Tu îi dai
visele și el, ce să facă,
visează ce faci tu.
Acum tu ce visezi?
Și cînd mă gîndesc că
vreun altul, necunoscut,

numai umbră, cine știe,
face exact ce visezi tu,
și nu știe de unde îi vine,
și dă-i, și dă-i.
Tu-n mijlocul universului,
măsură pe jumătate, pe sfert,
ficat al inimii, inimă a ficatului,
picior al urmei, dinte pentru dinte, tu,
visător prea agitat,
iresponsabil.
Stai, stai și visează
la cel ce stă și visează.
Fă-l să stea pe acela
care face tot ce visezi tu!
Stai și taci! Oprește-te!

4
Liniște, copii. Scriu acum despre groapa care se cască acolo, înăuntru, în minte, cînd mă gîndesc, și despre cum toate amintirile sînt azi pămînt ce își îngroapă prietenul. Eu sînt prietenul, și nici nu trebuie să închid ochii pentru ca groapa să se deschidă, pămînt elastic, vag colorat, ca și cum aș intra, aș cădea într-un zîmbet, în zîmbetul primei iubiri, rămas să pardosească încăperea aceea. Acolo mă simt bine, cu spatele asigurat și, deși pun umărul în țărîna aceea – nicio povară. Ah, în clinica ta mi-ar fi din ce în ce mai ușor, m-aș îngrășa, aș surîde, gîndurile nu mi-ar mai da de furcă cum vor să scape din mine ca din pămînt. Simt revolta amintirilor înfricoșate ce vor să fugă din mine. Zîmbește, hai, zîmbește, vreau să adorm acum sub limba ta care tace.

5
Fiu străin, copil al primei fete pe care am iubit-o și al bărbatului ei de acum, nu te-am văzut niciodată, nici măcar numele nu ți-l știu și nici pe mama ta nu am mai văzut-o de mult, din abandon, din părăsire de sine, din lene – îmi cultiv amintirile și știu că nicio amintire nouă nu mai e cu putință –, eu, care nu-ți sînt nici tată,

nici unchi, nici bunic, nimic, sînt poate printre cei mai nimeriți să-ți facă, dintr-o dată, un dar oarecare, să-ți ofer, așa, fără rost, ceva, un pătrat de cuvinte, o poveste, o biată, dulce derivă între un început și-un sfîrșit, o linie dreaptă – ocolul cel mai lung, să-ți arăt o bucată din zidul înclinat al tăcerii mele, o pată, ceva din care să se poată înțelege ceva. Sînt poate cel mai nimerit să-ți fac un dar, un dar adevărat, cum nici copiilor mei nu le-am putut face, un dar în care să vezi o parte din mama ta dinainte de a-ți fi mamă, de cînd îți era cu mult mai străină decît îmi e astăzi mie, cuvintele acestea sînt ale ei, toate, o sămînță lăsată mie și care azi a rodit. Îți salut naşterea cu o naştere, ai un frate, un lucru-frate, de pe cînd inima mea era iubita minții mamei tale. Cuvintele acestea te iubesc fără a te cunoaște: împarte tot ce vei avea cu ele, ți le dau în dar înapoi, sînt, azi, ale tale.

6
O casă pentru speranță.
În care toți scriu scrisori
acasă.
Un gînd frumos din casa speranței,
așa sună gîndul. E
însăși speranța –
acasă la ea.

Un gînd, speranța ce singură
se potrivește realității.
Speranța nu se împotrivește.
Un gînd e cel mai potrivit.

Stoc I

1
Țin să vă spun că sînt încă aici.
Iar acum țin să vă aduc aminte – pentru

că ați uitat deja – că sînt încă aici.
(Nu *aici* contează, ci *sînt*.)
Țin așadar – vreau, nu vreau – să vă readuc
încă o dată aminte
că sînt aici.
Că abia acum, că abia de acum înainte
sînt (nu: *voi fi*) aici,
eu însumi urmă a mea.
Că nimic nu poate fi urmă a lui însuși
decît el însuși.
Aici-eu. Căci sînteți în locul meu.
Iar eu nu mai sînt decît o urmă.
Picătura în plus, care nu este niciodată
(neapărat)
ultima:
picătura în plus poate fi prima,
poate fi a doua,
poate fi a treia,
poate fi ultima. Poate fi ultima pentru că
a fost deja.
Picătura-i în plus.
Căci picătura este întreruperea cursului
(a curgerii, desigur, a scurgerii,
cum poftești).
Iar prima picătură este și ultima. În plus.
Totdeauna în plus.
Dintotdeauna în plus.
Rîul nu cunoaște picături.
Ploaia nu cunoaște picături.
Oceanul nu cunoaște picături.
Sîngele nu cunoaște picătura.
Prima picătură este și ultima.
O picătură – una singură –, și totul
este în plus, se face în plus,
dă peste margini (așa apar marginile),

pătează,
lasă urme.
Picătura este urma care îngheață drumul.
(Picătura-i ne-navigabilă.)
Sînt aici pentru că sînt picătura în plus.
Iar picătura în plus *a fost*.
Eu,
aici,
dau lumea peste margini,
pătez,
picur ceea ce curgea. Ceea ce odată
a curs. (O dată?)
Iar tu ești în locul meu acum,
în plus.
În plus, de-acum.

2
M-am născut de prea multe ori ca să
îmi mai pese de moarte: sub
foaia de hîrtie pe care scriu
sînt alte cîteva milioane, pînă departe,
pînă unde nu pot ajunge decît, mai mult
ca sigur, scriind, acoperind descoperirea de
fiece clipă – în toate este la fel de frig.
Mie, unuia (acum), în toate mi-ar fi la fel
de frig, căci în toate, cum se
spune, te-așteaptă minunea cu ochii holbați
care pe tine te-așteaptă.
Numai versul face cu adevărat parte din poem.
Dintr-un poem ce nu prezintă versuri
ești salvat.
Zilele trecute mi-a trecut prin minte să
scriu o carte intitulată *Jurnalul
zilei de mîine* (sau *Agenda sau Jurnalul
zilei de mîine*) în care să arăt, să înfățișez,

să expun cum grăbesc eu, acum, timpul,
cum jurnalul nu mai este al lucrurilor
pe care le faci, le-ai făcut, ci al
celor pe care le ai de făcut,
sînt de făcut. (Filosofez:
ele oricum sînt; tu, în subsidiar, le vei face – sau
nu –, dar ele tot sînt: fă-le sau nu,
deci, dacă sînt, nu pot să nu fie, deci
fă-le – și le faci.)
Nu faci decît ce e de făcut, gata făcut.
Gata. Lucrurile de făcut nu rămîn nicicînd
nefăcute. Tu sau un altul le faceți.
Tu sau un altul. Unu-i în plus, căci
este același. Dar doi e mai bine, e
de rezervă, este mai sigur.
Jubilație fără jubilator.
Te ridici să pornești
și de-abia cînd te-așezi regăsești drumul:
lași să treacă zilele pe tine,
le treci drumul.
Rînduri fără necesitate,
fără chemare,
fără adresă.
Scrii ce e scris, regăsești scrisul:
aici, peste tine, de-a curmezișul sau
de-a lungul, ca zilele pe o stradă.
Lași timpul să scrie – și, de-acum,
timpul scrie, numai timpul mai scrie.
Citeam filosofie și scriam poezie.
Citeam ziare și scriam jurnale.
Mă străduiam.
Făceam cu ochiul
din întreg trupul.
Arătam arătarea
cu arătătorul. Azi o arăt cu timpul

ce trece,
timpul, în care trec. (Cel în care trec
eu este timp, eu nu sînt timp,
el nu este eu.)
De fapt,
mă întîlnesc din cînd în cînd cu timpul
ce trece pentru mine,
mă intersectez cu el,
trece – o clipă – peste mine.
Acum
m-am rătăcit de timp,
trece tot mai departe de mine,
dar
tot mă mai nasc
(tocmai de-aceea):
sînt dezlegat și continui să mă dezleg.

Toate acestea sînt indecența.

3
Mai bine ai pomeni morții –
fără să te gîndești la ei.
Mai bine te-ai scula cu noaptea în cap
să primești ziua în față.
Vorbele vorbesc – e rostul lor.
Timpul indică ce nu e de văzut (acum
fără tine) – dar tu
ce faci?
Tu cum îți petreci zilele, sau:
cum de ți le petreci tocmai așa; sau:
de ce nu-ți petreci zilele?
Ești ușor, scrii ușor, ai vrea să scrii
ușorul.
Numai timpul te-ar putea arăta,
numai timpul e foaie de hîrtie

pe care să calci,
dar timpul e acum departe,
cacofonic,
de nepronunțat.
Ce mai faci?
Ce mai faci?
De ce nu răspunzi?
Răspund, dar nu se poate vedea.

4
Mă fură scrisul.
Iar eu aș vrea să spun, nu
să scriu.

5
Noapte și zi, noapte și zi:
e bine de voi.

6
Noapte și zi, noapte și zi:
mai bine așa.

7
Dacă improvizația de acum
e (aici),
eu sînt (nu
altceva).

8
Pînă aici ajunge cuvîntul.
Pînă aici aduce
chemarea
și aici se lasă așteptarea:
întîlnirea are loc și își așteaptă
venirea.

Aici rămîn eu cuvînt – unde
ajunge cuvîntul.
Imposibilul e acum iar departe.
Încerc să arăt explicit cum
se explicitează cuvîntul.
Cum totul aici se explică.

9
Stinge lumina asta.
Miroase a carne arsă
(carnea arsă miroase).
Te dor puțin buzele, dar nu
sîngerezi.
Continuă. Fiecare lovitură
cîntărește aproape o sută de
kilograme și
lasă urme adînci.
E sigur.
Vei reuși.
– Explicația urmează lucrurilor.
Lucrurile, ca urmare a lor,
se explică
și-atît.

Stoc II

1
Vorbă prea vorbitoare,
cuvînt prea cuvîntător.
(Cîntec cîntat.)
Stai aici și așteaptă:
suprafață ascunsă,
prăbușire îngropată,

deschidere închisă.
Rănile nu se vindecă
– trec.
Stai și aşteaptă. (Ce e scris e făcut
să aştepte. Este scris numai
ca să aştepte. Scris în vederea
aşteptării.)
Vă este scris să fiți scrise.
Nici chiar citite nu veți scăpa.
(Ce este scris pentru a fi citit
scris rămîne.)
Scrisul nu trece: nu poate fi spus,
nu poate fi cîntat, nu poate fi
nici măcar citit. Nimic nu vindecă
scrisul.
Atenție la scris!
Mai bine o vorbă, două (strict
vorbitoare), și
gata, la
drum,
mai departe!
(Văzul dezlipește retina;
scrisul îngroapă secrete, face
cerul pămînt: ne ordonă să aşteptăm.
Mai spun o dată: ceea ce – dacă –
vine nu rezolvă nimic.
Nu avem ce aştepta!
Nu trebuie să ne punem în poziție
de aşteptare!)
Vorba-i prea vorbitoare.
Cuvîntul – prea cuvîntător.
Nu pot fi scrise – și, totuși, eu
scriu. Ca să las de-aşteptat.
Să îngrop aşteptarea.
Să lipesc (la loc?) cerul de pămînt.

Misiune de așteptare. Așteptare de a fi citit
(cerul să zboare la locu-i: nu-i de aici!),
cînd vorba vorbește și
cuvîntul cuvîntă.

2
Scrisul: corporalitate mută.
Corp ca să închidă gura cuvîntului.
Cuvînt cu corp, fără gură.
Excrescență.
Natură adăugată naturii.
Limbă infinită, încolăcită în gură.
Atîrnă pe dinafară: scrisă pe gură.
Pecete ce nu se pecetluiește numai pe ea.
Cuvîntul scris (așadar): rest de limbă
atîrnînd, neputincios, nevorbitor,
pe dinafară.
Limbă așteptînd gură,
guri. (Dar nu pe mine sau
pe tine.)

3
Deci mut.
Așteptare mută: aștepți
să fii citit, să fii înțeles,
adică să dispari, rana să se
închidă, cuvîntul să-și revină.
Ceea ce nu se întîmplă: chiar
citit, înțeles chiar, rămîi –
ești, de acum – scris,
într-o așteptare fără sfîrșit:
așteptînd într-o așteptare ce nu mai
așteaptă. Închis în așteptare, îngropat.
Umplînd harnic, zelos, perfect un gol
ce n-a existat. Tu
tot sperînd să îl umpli.

4
Scrisul e în genunchi:
cu ochii îngropați în sine,
arătîndu-și nu fața, ci spatele.
(Numai spatele se arată – fața
nu. Fața e căutată, e
cea așteptată.)
(Ne îngropăm în adîncul feței – se
poate spune.)

5
Nu spusul trebuie scris (nu mai),
ci scrisul spus, cîntat,
dezgropat din așteptare.
Dezgropați fața din căutarea feței
(spinarea arcuită),
descleștați gura din ființă
(pradă prea mare, care atîrnă – rest –,
șiroiește). (Ah: să ții în gură,
pe limbă,
cuvînt scris!)

6
Gura-insulă pe marea-cuvînt.
Gura închisă și spusă de cuvînt.
Cuvîntul spunînd gura.
(Cînd scriu mă sufoc.)
— *Restituie*, de unul singur dacă poți,
arhipelogosul!
Pășește în gol! Ieși de pe marea de pămînt!
Marea adevărată e deja la celălalt țărm.
Cuvîntul e permanent între guri (nici nu
mai trebuie deschise: cuvîntul spus nu
este ființa-pradă, ființa-vînat, ființa-trofeu:
cuvîntul care să-ți închidă, încleștat, gura).

Scrisul îți închide gura, îți pecetluiește gura
și nici nu poate fi spus!
Numai pe marea-cuvînt poți fi o gură deschisă.
Numai asemănătorul (care ține loc semenului)
îneacă, sufocă, trebuie
cu orice preț nimicit și păstrat
ca amintire, ținut
sub supraveghere.
Guri-insulă pe marea-cuvînt.

Pierderea căii drepte. Rătăcirea drumului

I
Mă spălam pe trup (m-am spălat, gata) /
Mă spălam pe trup și-am scris „drum"
(așa e cînd scrii, scrisul vorbește)
(și uneori suferă, se tînguie, elimină praf,
trage la sorți, alege, sortează, alege fără
să sorteze – sortește) / Mă
spălam pe trup
(îmi spălam trupul) (eu își spală lui trupul:
dacă-i de scris, să scriu!: eu spăla un trup,
eu spăla trup; trup spălat de eu; etc.) /
Mă spălam pe trup
și am dat peste spirit:
pe suprafața corpului am găsit
spiritul!
— Nu se poate! Am realizat imposibilul!
(Iată, imposibilul s-a realizat, e aici!)
Spiritul-insulă pe marea-trup!
Spiritul-literă pe pagina-trup!
Părea o țară (în sfîrșit!) care doar
ea exista. Pe dinăuntru, se credea imperiu.
Din afară, avea granițe, ca orice

cuvînt. Era un regat? O republică?
O colonie?
Nu contează. Am găsit spiritul!
Spiritul există!
(Era o urmă a spiritului pe trupul
meu. Un sol. Un trimis.)
— Spiritu-i un cuvînt. E Cuvîntul.
Pe care din cînd în cînd îl
găsești scris pe trup,
ca o amintire, ca o amenințare,
ca o promisiune.
(Mă spălam în rîul din mijlocul
insulei, nu în marea
din jurul ei.)
Spiritul există, l-am găsit eu, pe trup!

II
Nu corectez, nu mă întorc,
nu fac pasul de două ori.
— Pasul pe drum poate fi repetat,
pasul de dans, abia, te-m-
pinge mai departe. Dansul e drumul!
Nu mă întorc, căci nu sînt pe drum.
Fac pasul încă o dată, însă în plus, îl
adaug. Dansul e drumul? Dansul
urmează drumului, e următorul (lui?) pas.
Sînt deja la pasul următor.
Îmi corectez din mers pașii. Îi îndrept.
Adaug pași fără drum.
Nu am ce să îndrept.
Nu construiesc!
Nu folosesc (ucid) cărămizi!
Fac pasul meu –
de mii de ori.
Care va fi următorul?

III
Cine merge cu mine să nu spere s-ajungă.
Căci nu pe drum păşesc eu,
ci parcă-ncerc să mă centrifughez
(urît cuvînt, dar altfel nu poate fi
scris) („centrifughez" îşi desprinde
spiritul de literă, spiritul de trup –
asta face!) (şi dintr-o dată!)
(pentru o dată, „înţelege" fără să
citeşti) (aşa cum faci de-obicei)
(aşa cum facem cu toţii, tot timpul)
(Iartă-mă!)
(Mai bine n-aş fi vrut să spun asta:
„centrifughez".) (Dar am vrut să
spun exact ce voiam să spun.)
(A fost fatal.)
(Cuvînt cu trup urît şi spirit
afară. Cuvînt preocupat, fără
suflet.)
— Ca mine?
— Ca tine. Ca tine şi ca mine.
Iar *cine merge cu mine să nu spere s-ajungă*.
Eu nu sînt o nenorocită de călăuză,
unul din ăia cu nasul pe sus
(Fii modest! Scrie cuvintele! Nu te
teme să laşi urme care
nu sînt ale tale!) / cu nasul pe sus,
care pretind că duc tot timpul
undeva. Eu
nu duc nicăieri. Şi nici nu te chem:
vino, să te duc eu undeva!
Eu nu duc nicăieri.
Eu nu duc nicăieri.
Astfel încît *cine merge cu mine să nu spere s-ajungă*.
Vino cu mine, dacă vrei, dar

nu te ține după mine (să nu uiți:
eu nu duc nicăieri!), nu-mi citi
urmele, vezi-ți de drum, dacă drum
simți că ai de făcut,
și chiar dacă pășesc alături
de tine, nu crede că sîntem pe același drum
(știai asta, sînt sigur!).
Eu scad și adun, scad și adun.
Nu-nmulțesc și nu-mpart.
(Nu metaforizez, nu deportez
bucata asta de pămînt
în care îmi surîd tălpile,
în somn.)
Nu. Nu. Asta fac.
(Vino, reintră în trup.)
(Pe-aici, pe unde scrie „spirit".)

IV
Doamne, dă-mi și greutatea zilei
de mîine,
să mă țină pe pămînt!

V
Eu te ucid în fața ta:
îți las în viață copiii, mama, femeia,
animalele, lucrurile (da, da, și pe ele;
nu uita: îți las și lucrurile în viață!),
dar am să te ucid pe tine.
Și nu în fața lor – în fața ta.
Vei fi oglinda propriei tale morți.
Am să o pun în fața buzelor tale
și cînd răsuflarea ta n-o va mai
aburi (albind-o în loc s-o-nnegrească),
chipul tău în sfîrșit se va vedea.
Și o voi lua cu mine, și-am s-o privesc

îndelung, la nesfîrșit,
căci voi avea, în sfîrșit, chip:
un chip de criminal și de mort.
Mă voi uita la el știind că nu
poate să mă vadă, că i-am ucis
privirea ce se privea numai pe ea.
(Nas lîngă ochi, ureche lîngă tîmplă,
ureche lîngă-auz, gard lîngă vînt,
cuvinte lîngă înțelesuri.
Alături, împreună, ca pe-o hartă.)

Chip de criminal și de mort.
(Pe prima pagină, în ziar,
sub marginea de sus.)

(Pămînt lîngă cosmos.)

Eu te ucid, dar doar în fața ta.

VI
(Singura transcendență admisibilă
e viitorul-semen, viitorul-măcar-aseme-
nea-prezentului.
Dar asta creează neînțelegeri infinite,
și iluzii. Mai cu seamă iluzii.
*Prezentul nu trebuie să facă viitorul
imposibil*.)

VII
(Scriu în dezordine: ce-mi vine
și așa cum îmi vine.
Nu imaginez nimic.
Nu urmăresc nimic și
nu cunosc normă.
Nu vreau s-ajung cu orice preț,
în chip de săgeată, în centrul

a ceva mic, aproape invizibil,
aflat la orizont
și căruia i se spune „țintă”.
Eu nu țintesc: trag, nimeresc
sau nu.
Oricum nimeresc. Căci trag și,
mai ales, *eu sînt ținta*.
M-am făcut țintă.)
(Am ajuns (la) țintă.
Acum sînt și aștept.
Ce va veni? Și mă va nimeri?)

VIII
Lucruri simple
din care se alcătuiește ceva
complicat, repetitiv,
aproape fără formă sau cu o
formă întîmplătoare.
Fă casa așa cum ai face cărămida!

(Stă pămîntul lîngă univers.)

Ioanapocalipsa

Te-am căutat în gura închisă.
Te-am căutat în sertar. În gunoi.
În chiuvetă. Te-am căutat
în bec. Credeam că tu ești
lumina aprinsă...

I
Începe vîntul.
Deschide locul.
Încep să scriu.

Frumusețe, vrei să-ți scriu poeme?
Să-ți răspund?
Să arăt: da
?
Să-ți scriu poeme ție, nu despre tine?
Tu știi ce e un poem?
Un poem este cineva.
Dă din cap, și nu știi ce vrea să îți spună.
Cineva care dă din cap voia, dar avea îndoieli.
Tăcerea e îndoială. Acum, în tăcere,
e cineva care spune da.
(Nu se poate vorbi decît în tăcere.)
Își spune da lui, îți spune da ție.
Spunîndu-ți da, continuă să te întrebe:
răspunde-i!
Spune
da
!

II
Frumusețea deschide locul.

Scriam de mult, dar frumusețea nu era aici:
tăcere în care să poți să vorbești.

Am spus da, ca stupidul, de cînd mă știu.
Da, scriu, scriu în lume.
Frumusețea cuprinde lumea. Înghite pămîntul.

Da, încă spun – acum mie.
A scrie, a vorbi e a spune da, că
da, da.

N-am scris degeaba! Am știut eu
de ce-am scris!

Frumusețea e aici, și este a lumii
în care am așteptat-o.
Este tăcerea în care mă arăt spunînd
da,
că da, da!
Frumusețea este în lume.

III
Frumusețea e cineva,
de aceea și poemul e cineva.

Frumusețea se-ascunde printre oameni,
se-ascunde bine.

(Să nu uit.)

(Scriu repede. Mă ascund.)

IV
Nimeni nu e frumusețea,
dar frumusețea e cineva.

Frumusețea pare un accident, o
întîmplare:
nu poți decît s-o-ntîlnești.

Fii tu frumusețea mea!

V
O filosofie, o înțelepciune, Yoga, ceva, acum, în ajutor. O cauză, o misiune. Un deziderat. Adevăratele războaie, adevăratele cutremure, Clipa Mare. Lavă peste labirint. Ciment în ureche. Whisky Laphroaig. Izbit cu tîmpla de colțul biroului de mînă rotunjit. Destin de mînă de om.

Pe marginea drumului, cine vede, știe și înțelege nu oprește. Semnalizează și schimbă banda. Rîde în oglindă. Umbra trece razant, pe la tîmplă, nu lasă urme, te gîdilă. Ceafa subțire, prelungă, pentru mînă de om. Te dai cu capul de amintirea din palmă. Îți mîngîi fața cu ea, sperînd să te mutilezi, să-ți desenezi, acolo, pe mutră, o cale, un semn indicator: pe aici, uite-așa!

Muzica nu mai încape, iese, dă pe dinafară. Ceea ce se aude, se vede, apare – în general – este ceea ce nu mai rezistă, nu mai suportă, exasperarea. Dușul rece al morții trezește. Pe tine nu? Ție ce lucruri anume îți dau nume? Tu ești X, iar eu spun: nu, tu ești Y. Hai să fim Z! Pe piele am semne: vrei să mi le citești tu? Ai scris mărunt, indescifrabil, pe mine, nu se înțeleg decît cîteva litere mari. Ceva mai mari. Abia mai mari. Necunoscutele: X, Y și Z. Și celelalte: cunoscutele fără sens.

Scriu fără propoziții.

IESE MUZICA!

E ora 9:40, și lumea trebuie să apară. Nu se poate să nu apară. În sfîrșit. La sfîrșit.

Dumnezeu se-nmulțește.

VI
Pe pod, o să te văd și o să mi se facă rău. Am să leșin.

Lumea face podul peste haos. (Cuvînt pe cuvînt.)

Dumnezeu face podul. Se face pod, luntre peste punte. Fluviul curge pe deasupra podului.
Dumnezeu se face lume peste puntea noastră îngustă, pe care trecem doar cînd eu, cînd doar tu (sînt egoist: trec eu primul). Niciodată împreună.

Alături ar însemna să ne salvăm unul pe celălalt. Căci unul (nu se știe cine) e jos, în vîltoare: căzut sau neridicat.

Unul e neapărat jos, dar împreună trecem noi lumea.

Lumea asta de apă, căreia valurile-i sînt pod.

Știu să dansez, ia-mă cu tine.

VII

Lady Diana sînt eu. Cînd mor, toată lumea plînge. Plînge toată lumea.

Și abia acum mor. Cu adevărat. Nici nu știu. Căci așa se întîmplă. După ce toată viața (cîtă a fost) am trăit cu moartea în suflet, în sfîrșit mor.

Cineva îmi întinde ființa sa, ca pe o mînă, și eu trec, de parcă, pe lumea asta, aș fi în pericol. De parcă lumea asta, în care m-am născut, nici n-ar fi.

Soarele se răcește mai încet decît mine. Mor înaintea lui, sigur. (Un punct fix, o identitate, un teritoriu.) Ideea (fixă) e teritoriu. Casă. Odaie. Scaun pe zi ce trece mai moale.

Nu te găsesc, patria mea. Cu buze de țărm, săruți tot ce te înconjoară.

Încropesc o corabie ca să te ajung. Nu o plută.

O mînă de apă, întinsă de o ființă de pămînt.

VIII

Curaj! Te imaginezi la cincizeci (50) de ani? Acum ești ca atunci. De douăzeci de ani te imaginezi la cincizeci. Cu părul aproape

alb, patriarh în – lentă – devenire. Multă putere, conținută, gata pierdută, de fapt. Virilitate simbolică.

Curaj! Am lacrimi proaspăt culese (traducere aproximativă, mai mult ca sigur greșită). Leonard Cohen și Virgil Mazilescu. Acum și atunci. Liber – în sfîrșit liber: *poemul scrie poeme*. De mult liber, te-ai legat de oameni ce te-au înlănțuit. Cu lanțurile tale, mai trebuie spus? Unde o fi libertatea mea liberă? E 12:53, și nu e acasă. Nu ea răspunde la telefon (telefon dat, încă, cu teamă, pe-ascuns, cu fața crispată). Unde o fi? Libertatea n-o cauți, nici măcar la telefon. Nu dori libertatea. Fii liber pînă și de propria ta libertate. Nu dori libertatea pe care o simți numai a ta. Nu dori ce este al tău.

Visează, dacă mai poți. Aici începe o carte. Tu nu. Tu ești „LIBER". Pe zi ce trece.

Și zilele trec.

Mai greu este noaptea. (Tot mai multă psihologie și tot mai puțină ontologie. Ontologia-i a zilei. Iar ziua e în general ieri și în special mîine. Ziua nu e: ți-o amintești, o aștepți, o dorești. Cînd va fi zi, ehe, cînd va zi iar...)

Continui. Încontinuu. Continuu.

Unde o fi?

„La 10 dim. Primit telefon de la Bogdan Ghiu (din Constanța) cu felicitări de Anul Nou. Gestul m-a emoționat realmente." (Virgil Mazilescu)

La mulți ani! Pentru cînd va fi Anul Nou.

Acolo jos m-așteaptă poeții. Plasa poeților. Mi-a rămas mie cercul poetului dispărut. A ajuns acuma la mine, să-l rostogolesc, vesel, săltînd, mai departe. (Cercul se pierde. Se scapă.)

Unde o fi? Unde ESTE? (Visez un telefon neatins, o pisică nemîngîiată. Mimez visul. Mimez că visez. Visez visul nevisat.)

Curaj! „Mi-ar place" sau „mi-ar plăcea"? „Servici" sau „serviciu"? „Héautontimoroumenos" sau cum?

În direct! Numai scrisul e în direct. Scrisul e de mult televiziune.

IX

Ce să mă fac? Azi am promis viață. Mortul a promis viață! Nu viață veșnică, ci lungă, ci continuă.

„Iartă-mă că sînt mort!" „Eu, aici, relansez moleculele. Le reciclez." „Tu faci asta?"

Mimez o viață comodă, pe care, de regulă, poeții nu o ating. Nu am decît ritm. Prozodie.

Îmi transform viața în prozodie. – Cuvinte la locul potrivit: locul contează.

Ăsta e jazz! Adică – sigur! – nu muzică.

Rimbaud a fost transformat în religie. Vai lui! Vai nouă! (Nu scriu degeaba articole.) Rimbaud s-a metamorfozat. Moleculele lui compun, azi, religii. Eu nu.

Eu nu fac – încerc asta – religii din poeți.

Rimbaud e prozodie, e viață. Dar ceilalți?

Am virgule, puncte – un punct. Pe care nu mă opresc să-l repet. În viață de om.

Rimbaud *a fost* metamorfozat. Dar eu? Pe mine cine mă va metamorfoza? Și în ce? (Nu scriu degeaba scrisori și articole.)

Ea nu e, dar unde, totuși *(fuck!)* ESTE? Un telefon, două, și gata – „scot bandajul pentru inimă"! Mă întrebuințez. Îmi ocup viața.

Cu ființe.

ESTE! O vreau! A mea! Numai a mea!

(Ea întîi pornește, pleacă – demarează –, abia apoi, mult după – și deja prea departe –, întreabă: Unde mergem? Este istoria.)

(Ea știe tot. Mai bine ca oricine.)

(Mai bine ca mine, sigur.)

(Cum să îl părăsești pe cel la care nu ai ajuns? Cum să nu înțelegi? Cum să uiți?)
(Ea are casă, mașină, un număr de telefon. Am să-i duc o pisică neagră, băiat, cu capul rotund.) Mîine am să-i spun: „Take this waltz"! „Take this waltz"!

Mîine va fi minunat. Ce bine că urmează dimineața!

(Gata! S-a terminat!)

X

Mă folosesc de viața celor morți. Viața lor a dus la moarte și la mine. Eu nu sînt moartea. Moartea nu-i a nimănui.

Mă așez – încerc – în dreptul morții lor. Viața lor a trecut de mult pe lîngă mine.

— Nu te lăsa iubită! Rezistă! (În paranteză în text.) — Pun în pericol viaţa celor mulţi şi moartea celor puţini!

(Cu ochii închişi, mintea îmi zboară de la tine. Zboară în jurul frunţii.)

(M.I.R.A.: sînt iniţialele voastre, recunoaşteţi-vă, ce naiba!)

Folosesc cuvintele la ritmarea tăcerii. (A limbii, mai precis.) (Tu vii cu tăcerea, eu aduc – încerc – liniştea. Nu confunda! Din păcate, chiar nu se confundă.)

(Îmi accelerez viaţa. O comprim: cum scriu, aşa am trăit. Pe cînd îmi doream să trăiesc.)

XI

Aceste cuvinte, ale mele acum, or să-mi ţină cîndva de urît. Îmi vor asigura cîteva secunde în plus, o dimineaţă. Cîndva, cînd voi fi lăsat cu totul în pace, liber să-mi amintesc totul. Să-mi amintesc, nu să văd, sau aud sau să fac. Îmi vor aduce aminte de vremurile minunate cînd îmi visam, îmi imaginam amintirile. (Lasă-mă să-mi termin propoziţia. Ce apare pe parcurs voi adăuga la sfîrşit. Poate aşa se va înţelege ceva.)

XII. Urmarea
Nu totul există pentru a fi scris.
Nu tot ce e scris este pentru a fi citit.
Lectura nu epuizează tot ce e scris.
Există *rest*, şi ne scăldăm în el.
Bănuiai? Căci nu te pot întreba dacă
„ştiai". Astfel de lucruri (şi altele, mult
mai teribile) cel mult se pot bănui,
presimţi, ca şi cum ar ţine de domeniul
viitorului
personal

și planetar.
Planeta nu-i tot timpul universală.
Universul nu-i neapărat cosmic.
Presimți și scrii,
ai în spinare (sau la șold)
hrană pentru o zi.
Presimți ceea ce nu vei putea niciodată
să simți. Chiar
de-asta presimți: să te scutești
de-a simți, de a scrie,
de a ține cont de ce-ai scris,
tu și ai tăi.
Scrisul e descărcare de povară.
Glume pe seama morților:
ce-or face ei acolo, de ce s-au
ascuns, ce atingeri (fără de trup, sau cu
cine știe ce ditamai trupul!), ce
suprapuneri, împerecheri, întrepătrunderi, înlocuiri de
ființă se țin lanț în jurul nostru,
ținîndu-ne-n lanț,
epuizînd posibilul căruia nu-i știm
(uneori nici măcar) numele?
Fac ei acolo cumva ce nu putem face noi
aici, așa?
Azi m-am născut, dar mi-amintesc
viața mea de ieri.
Dispare, fuge, se lasă ilegal trecută
„granița" *carnea*, a fost o metonimie
de carne pe cînd nouă nu ne stătea
gîndul decît la suflet și spirit (ca
derivat al acestuia, ca „subprodus"):
acum *spiritul* rămîne, tot, aici, în
grija noastră, povară. Carnea a
fugit, s-a dus naibii,
s-a făcut carne universală,

trup cosmic – spiritul a rămas,
tot, de la origini și pînă acum,
aici, în grija noastră.
Planeta-i rezervația (sau cimitirul)
spiritului. E numai spirit pe-aici, spirit
azi, spirit mîine, și carnea nu încetează
să fugă, să se facă trup – adevărat –
altundeva, departe.
Am ratat – ratăm – forma de trup a
spiritului.
Spiritul tot rămîne aici,
carnea zboară.
Raport de inversă proporționalitate.
Contratimp.
De aici – „timpul".
(Tot ce-i gîndit și dispare,
căci l-am construit.)
(Ruine în construcție.)
(Punctul unde adaugi, pui peste,
e punctul de unde începe scăderea.)
(Punctul de lipitură e viitorul
punct de ruptură. De-aici – timpul.)
Ieșirea din paranteza pămîntului.
Ieșirea din paranteză.
Cum să ies din paranteză, în
bătaia diferitului? (!)
Am ieșit (am ieșit?): ce bine
era!
Ce bine a fost!
Ce bine va fi!
(*Va fi* vreodată bine?)
(Dacă *voi fi*, va fi bine.)
(*Cînd* voi fi, va fi bine.)
Cînd sînt e nemaipomenit.
(Între insule – mare.)

(Între atomii de apă, atomi
de om.)
(Între mine și tine – atomi de
dorință.)
(Insule.)
(Insule fericite, insule de revoltă,
insule înghițite de marea de trupuri.)
Drumul e o invenție epică și
didactică.
Istoria, dacă nu-i drum, se
face praf (atomi de istorie).
Calea nu trebuie parcursă,
ci anulată.
Calea nu te duce, ci te aduce
în brațele țintei, să nu o mai vezi,
să n-o mai dorești.
Ne-a înghițit de tot ținta!
Căci am parcurs drumul, fie și-n
zbor.
Distruge calea – calea îndepărtează,
abate,
mersul pe jos face corpul frumos,
mersul pe drum te face scrum.
Pașii rimează, ritmează,
rima întunecă auzul – ți se pare
că vezi.
Vezi că drumul se îngustează, se
subțiază, la capătul drumului
te faci mic, mic de tot.
Aici erai tu, acolo ești ăla:
un altul, cu spatele la tine,
un obsedat, un încrîncenat, un
nelimitat.
Mergi, dar mergi fără drum,
în așa fel încît să strici drumul,

să rătăcești drumul: drumul
poate fi rătăcit, ia-l cu tine,
du-l unde-ajungi
și lasă-l acolo.
Sau stai acasă și lasă-l să
te sugrume!
Mai bine un dans, ceva,
să-și muște drumul cap cu cap.
Țipi, sari, de bucurie, de durere.
Te zvîrcolești: lași urme
ce împotmolesc drumul, care
-l sfîrșesc.
Gîndesc ca să-mi sucesc mintea!
Scriu ca să obosesc!
Citesc ca să uit! Ca să-mi
adun mintea sub un alt chip,
în altă parte,
pe dealul din față,
pe trotuarul de vizavi,
peste drum – să tai drumul!
Și te iubesc ca să mor![*]

[*] 1) CA SĂ RĂMÎNĂ ATOMII DE DORINȚĂ ÎN VIAȚĂ; 2) VEȘNIC ÎN DRUM CĂTRE TINE; 3) SĂ RĂMÎNĂ DRUMUL SINGUR; 4) SĂ SE DISTRUGĂ; 5) SĂ SE VADĂ CĂ LUMEA NU-I DRUM, ȘI CĂ E RĂU DACĂ E; 6) CĂ LUMEA-I ATOM; 7) DE DORINȚĂ; 8) ETC.

Pantaloni și cămașă

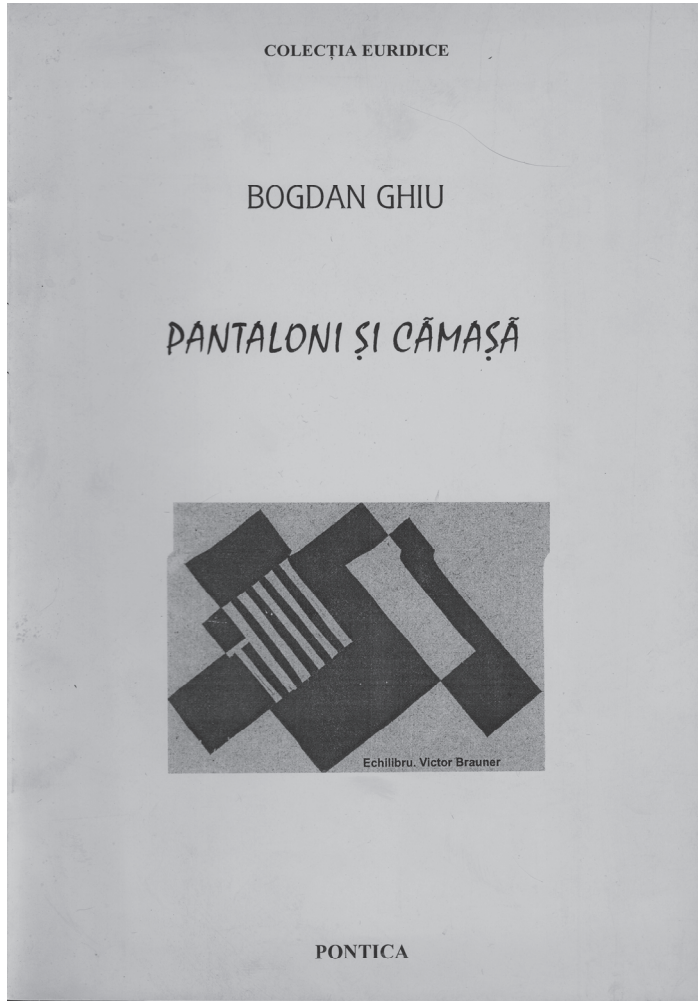

Editura Pontica, 2000

Too old to rock and roll, too young to die.
(Ian Anderson)

I
Reconstituire

Începe brusc ce nu s-a întrerupt niciodată. Nu-s ceruri, sînt televizoare. Departe și sus e prea simplu, e imposibil. Departe și sus crezi tu, acum, că poți să te ocolești, să te eviți, să te cuprinzi cu mîinile curate.

Să nu stai cînd aștepți, cînd ceri. Să nu stai așezat, ține-te pe picioare. Așteaptă, cere în picioare. În picioare, drept, cu capul plecat, cu ochii închiși. Mergi, fă, acolo, pași, în orice direcție, ca și cum ai ieși în întîmpinare dacă ai ști calea pe care se vine. Vino spre tine.

Îmbracă-te cu ce ai mai bun. Pantaloni și cămașă. Caută să nu șifonezi veșmîntul de pe tine. Stai în picioare. Cămașa se va murdări singură, pantalonii se vor boți de la sine. Vei vedea cît de viu și de rău poți să fii. Vei auzi cuvintele pe care nu le spui. Degeaba tot încerci să te smulgi de pe loc, să pornești. Ești drum și drumurile sînt fixe. Îmbracă-te cu ce ai.

(Cu spaimă și respect)

Am dormit în fața caselor voastre și m-ați poftit, creștinește, în curte. Mi-a trecut umbra prin fața ușii din față, dinspre stradă („Domnu-i acasă?"), și m-ați primit pe ușa din dos. (Ah, curțile voastre interioare, unde aspersoarele nemțești nu dorm nicio clipă și dulăii mioritici sînt păziți de femei-căpitan să nu strice gazonul. Ah, ce

construcții interioare deosebite! Și calcio vecchio! Și televizoare cu plasmă privindu-se-n ochi! Ah, ah...)

N-am dat cu pietre și nici nu mi-am făcut nevoile sociale pe gardurile sau zidurile voastre – gesturi poetice, lirice, legitime, de revoltă, nu?, de frondă. Nu, n-am făcut frondă pe voi. Am trecut prefăcîndu-mă că ridic din umeri, spunîndu-mi cu îndîrjire că aceasta-i singura modalitate omenească de-a încerca să zbori (printre oameni, de la om la om, ca ideea). V-am cerut o bucată de pîine și mi-ați dat o bucată de pîine. Nici măcar n-am cerut, dar vor ați știut întotdeauna mai bine. N-am ținut cu tot dinadinsul să vă surprind mîncînd (la masă, desigur, cu coatele lipite de ființă, aproape), să vă simțiți obligați, cum se spune: spectacolul dinților voștri interiori reducînd hartanele moarte de viață la cuvinte (un ritual magic – sau mistic?), dînd glas de slavă vieții înfulecate sau, dimpotrivă, ipocrit refuzate și contemplate (să stea pe perete, deasupra), mi-a fost mult prea intens sugerat ca să mai am poftă să îl și caut. Am stat, pe rînd – uneori chiar în același timp – în burțile voastre, în burta fiecăruia dintre voi, unul sau altul: podoabă înghițită pe nemestecate, ba chiar nici măcar înghițită. (Nu m-ați înghițit niciodată.)

Cum să nu mă răzbun? „Uite-aici! Uite-așa!" AȘA nu mă răzbun. Uitați cum NU se răzbună cineva. Republica: o intersectare și suprapunere de feude, totalitatea bunurilor unice din care fiecare își poate, după puteri, construi o putere, un imperiu, o aură. Republica: gradul zero, disponibilitatea tuturor și a toate ca obiecte de dominație, de posesie imperială pentru oricîți peste toți.

Întind acum cortul pe limbă, aici. Mă cuibăresc într-o cutie de cuvinte și dorm ziua-n amiaza mare, cît e ziulica de lungă. Ca să visez, și să vorbesc, și să răcnesc în somn.

Așa nu mă răzbun. Chiar aici.

II
Răspunsul în oraș și răsăritul lumii

Cine nu e aici, acum. Dar cine nu e? Nu mai simt cuvintele în spate, nu mai știu să mă retrag spre ele, să dau de ele. Nu mai nimeresc cuvintele. Nu mai știu să mă retrag. Dar am speranță. Cine nu e aici, acum. E cîte ceva, ceva e, cum e mai rău. Un personaj prost și umil, o figură încărunțită, fără spate. Nu mai sînt cuvintele. Nu mai știu să mă retrag. Nu mă mai pricep să inspir tăcerea, să mă umplu de tăcere, să aduc cuvintelor tăcerea și ele – doar atît – să fie. Nu mai aduc tăcere, sînt departe de cuvintele cărora le-o procuram (ca un burete îmbibat, sau ca oricare alt lucru), de cuvinte. Căram tăcere, le-o duceam cuvintelor retrăgîndu-mă, bătînd în retragere, dînd înapoi. Mi-a pierit entuziasmul acestui comerț, al acestei mici operațiuni de frontieră. Sînt printre animale care au cuvintele cu ele, toate și mai ales *oricîte*. Multe cuvinte. Care nici nu se văd: cecuri de cuvinte. Animale care mă fac să vorbesc, care nu mă mai lasă să tac. Îmi dau cuvintele lor, să le dau cuvintele „mele": cuvintele să întîlnească cuvinte, să crească și să se înmulțească. Asta-i cultura, nu? Nu asta-i cultura? Nu mai fac tăcere din cuvintele „lor", să o duc cuvintelor „mele". Drumul a dispărut. Am strîns drumul, l-am înfășurat, l-am împăturit, zic că l-am pus bine; nu mai există. Drumul e fum. Absență a tăcerii, neapariție a cuvintelor. Doar un ocol de animale direct vorbitoare. Totul e pus la mijloc, totul e prezent, totul circulă: așa cum e, pe loc. Totul e acum în toate – și numai acolo. Nu mai lipsește nimic, totul e aici și acum. Plîng, acum. Asta fac: plîng. Cuvintele sînt cuvinte, nu mai devin nimic, nu mai umblă, nu mai trec. Am încetat să exist. Nu pot nici măcar să mai plîng, nu am de ce mă plînge: n-am murit, n-am dispărut – nu mai sînt. Nu mă mai „nasc", nu mai apar în mărunta mea îndeletnicire – să aud deodată cuvintele în spatele meu, în spate, să le-aud brusc, pe toate, pe cele de care este nevoie, cele trebuincioase. Cuvintelor le-o lipsi tăcerea „mea", adusă de mine? „Cu o sămînță de tăcere în gură..." Îngenuncheam cu spatele. Mă rugam, poate, cu spatele. Am avut totdeauna cuvintele în spate,

undeva în urmă, nu, nu la îndemînă, ci la capătul drumului. Eu nu trebuia decît să aduc tăcere. Asta și era drumul: facere de tăcere. Întîlnirea dintre cuvinte – nu sunete! – și tăcerea creată, obținută din nu contează ce (cel mai adesea, tot din cuvinte) era scrisul meu. Un tezaur asupra căruia arunci lumina și stai, apoi, și-l privești. Plîng. Nu pot ține doliu, n-a murit nimeni. E plin locul de oameni care au cuvintele asupra lor. (De fapt, nu: care și-au pus cuvintele la loc sigur și nu fac decît să emită – sonor – cecuri în contul acelor – le știm noi – cuvinte.) N-a murit nimeni. N-a mai murit de mult nimeni. S-a împuținat și umplut locul. Cuvintele sînt, dar nimeni – eu – nu face, nu le mai face tăcere. Atîta tot. Dacă spun, acum, asta e pentru că, într-un fel, încerc, am ideea nebună să încerc să le scriu cuvintelor, să scriu în întîmpinarea cuvintelor. Eu am dispărut. Nu e de plîns, nu e de ce. N-a murit nimeni. De mult n-a mai murit nimeni. Toate sînt la locul lor, mai multe și mai puține. Nu lipsește decît ceea ce era în plus. Exact atît. Vă spun eu. Știu ce spun. (Știu doar ce spun.) Niciodată nu va lipsi decît ceea ce este în plus. Plusul. Pe noi, aici, în ocol, nu ne interesează decît surplusul. Și ce cuvinte, ce facere a cuvintelor, ce aducere la cuvinte, la cuvînt! „Acțiunile”!

Cum să vă fac să tăceți? Nu să vă interzic accesul la cuvinte, sau să vi-l fac imposibil – începînd să vorbesc numai eu, spre exemplu –, așa ceva nu s-a întîmplat niciodată, și nici nu e vorba, de fapt, de așa ceva. Cuvintele voastre, cuvîntările voastre, cuvîntăturile voastre *erau* tăcerea mea, condiția tăcerii mele. Ele *erau* pentru mine tăcere; tăcerea de care aveau nevoie cuvintele „mele”, cele care „mă” așteptau undeva în spate, în urmă, în fundal, nu ca să pot cuvînta, ci ca ele să poată fi. Nu de mine e vorba, ci de ele. Cuvintele nu cuvîntează. Noi cuvîntăm, cuvîntuim, cuvîntătorim. Ele „fac” altceva (sau altfel): ele sînt. Dar nu sînt, cum se spune, de la sine, prin ele însele. Pentru ca aceste cuvinte să fie (fiind) este întotdeauna nevoie de o „operație”, cît de măruntă, oricare ar fi ea. Ceva trebuie făcut, și nu oricum. Transportul tăcerii spre cuvinte era operația „mea”, eram eu. Operațiunea „Eu”. Care o fi operația voastră, care anume veți fi fiind voi? Voi ce faceți, cum faceți ca să faceți

cuvintele care sînt să și fie? Faceți (sînteți), oare, cum făceam și eu, ce făceam și eu? Animale imediat, direct, pe loc, locului vorbitoare, oameni... Cuvintele nu stau „ascunse" și nu „apar" cînd li se dă tăcerea, cînd se face tăcere, cînd e liniște. Cuvintele nu sînt fiare ce cer tăcere de om. Cuvintele sînt în urmă, par trecut și devin viitor, par a de-veni (din viitor) cînd prezentul e o operație de tăcere. Tăcerea e întrebare, și nu există întrebare neadresată, întrebare care să nu caute o adresă anume, care să nu întrebe de o adresă. Întrebarea întreabă de adresă, iar întrebarea e locul. Întrebarea nu circulă, nu caută, ea e locul care așteaptă răspuns, e adresa care așteaptă. Întrebarea așteaptă, e singura care așteaptă, care este în așteptare. Răspunsul e ceea ce vine, răspunsul întotdeauna vine, ajunge la întrebarea care se pune, se așază, se proțăpește, se instalează, decretînd așteptarea, starea de așteptare. Întrebarea e aici, dar trebuie s-o punem, s-o suprapunem, să acoperim locul cu întrebare pentru ca mișcarea de răspuns, mișcarea-răspuns să înceapă („timpul").

Voi cum vorbiți? (Voi, adică ei.) Ei cum vorbesc? Stă Întrebarea-Mireasă și-și așteaptă Răspunsul-Mire (au spus unii; e ușor de spus ce se poate spune; totul e să vezi dacă se poate spune tot ce se spune). Vine Răspunsul, și ce face din Întrebare? Ce face Răspunsul cu Întrebarea? Ce fac Răspunsul și Întrebarea împreună? Ar trebui, economic, s-o facă să dispară: întrebarea e doar locul răspunsului, locul în care acesta trebuie să vină, ea îi ține – profetic, protetic – locul, nu? Întrebarea ar trebui, în sfîrșit, să dispară, ocupată de Răspuns (Răspunsul ocupă Întrebarea?), dislocată de el, singurul adevărat. Adevărul vine. Întîlnirea dintre lume și răspunsul la ea ar trebui, deci, nici să nu se producă; erau – păreau – doi (ce se caută sau „doar" se așteaptă) cîtă vreme (oh, cîtă vreme...) erau la distanță, unul pe loc și celălalt deloc. Cîtă vreme defineau, făceau distanța. Acum vezi că întîlnirea nu are între cine și cine să se petreacă. Că așteptarea îl creează ori pe cel ce așteaptă, destinat să dispară (o formă de apariție) cînd cel așteptat, în/la sfîrșit, vine, ajunge, ori pe cel așteptat. „Mai" real și „mai" adevărat. E Adevărul, Unul, unu mai mult decît nimic. Cînd răspunsul vine, exact în clipa

cînd ajunge, cînd dă colțul sau cînd dă să „treacă pragul", nu are cine să-l primească, căci el e „mai mult" și deja „prea mult". (Și nu numai de-asta. Sau nu numai de-asta *așa*.) Orice casă a răspunsului e goală de întrebare. Răspunsul vine și ocupă întrebarea (sau măcar casa în care aceasta aștepta, în care era așteptarea: casa întrebării sau a răspunsului ei?) În așteptare nu există decît cel așteptat. (Am tranșat: „mai mult" a devenit, era „numai". Ceea ce e „mai puțin" dispare în față, la întîlnirea cu ceea ce e „mai mult" decît el. Dar cum se poate vorbi această comparație? Cum poate fi ceva „mai mult" decît „mai puțin"?) În întrebare nu există decît răspunsul. Și vine Răspunsul, intră – casa, goală. „La ce Întrebare am venit?", se întreabă Răspunsul. „Care mi-e Întrebarea? Cine m-a chemat? Am venit și, iată, nu e nimeni să mă întîmpine. Nu mă așteaptă nimeni." Astfel, răspunsul e întotdeauna singur, orfan sau văduv de întrebare. Răspunsului îi lipsește Întrebarea (sa). Suferă enorm, suferă cumplit, în tăcere. Nu (mai) e ce-a fost, ce i se promisese să fie, ce(-și) jurase să ajungă: răspuns la întrebare. Capătă un nume, se duce să și-l înscrie. Răspunsul a venit, spulberînd adresa. (Sau, poate, „doar" alungînd-o.) Ia întrebarea de unde nu-i! „Pe dumneavoastră cine v-a chemat? Aveți chemare? Cu ce probleme prin părțile noastre?" Dar răspunsul presimte că nu se poate stabili. Va rămîne totuși o vreme, anonim, aproape fără chip, străin. Va fi, desigur, văzut dînd raite prin centrul așezării, prin locurile ei comune, republicane: lucruri în părăsire, mormane de monumente, morminte, gunoaie, așezate, ele, cumva, părînd a duce undeva, sau, mai precis (din ce în ce mai precis), de undeva pînă undeva, de ici pînă colea. Se va perinda, Răspunsul, o vreme, un timp, încercînd să dea de Întrebare, să ajungă la o Întrebare, să vină de undeva pînă undeva, de ici pînă colea, sub chip de vești, de știri ale oamenilor, unii despre alții, unii altora mereu despre alții, asupra celorlalți (sîntem asediați din mijloc, din încercuire!). Va încerca să vină, să ajungă, va bate frenetic părțile comune, grămezile și mormanele republicane, lespezile străzilor (mormînt lîngă mormînt, „pavaj pentru ca să pășească mai departe generațiile viitoare"), își va da, chiar, într-un anunț plătit, adresa provizorie, „Dacă aveți nevoie să vin, iată unde mă puteți

găsi" etc. Etc. Va tot reveni încercînd să vină. După care va pleca, lăsînd în urmă chiar mai puțin decît o amintire – imaginea fugară, de nebun bîntuit, permanent izgonit, a unui trecător încercînd să întreacă, să depășească revenirea, pentru a putea veni: impresia unui bărbat bîntuind. Va pleca, venind. Ca să vină. Cei ce-l așteaptă sînt mulți. Cei mai mulți. Dar nu pot mai mult decît să-l aștepte. Sînt Adresa care nu poate primi Răspuns, Întrebarea intangibilă, intactă, virgină, la care Răspunsul nu are acces, la care oricît ar vrea (dar vrea el cu adevărat?, ne putem oricînd întreba, este oricînd legitim să ne întrebăm) nu poate să ajungă. Noroc că uită, cel mai adesea, ce-i cu el. Pleacă fără a fi Venit. Vine nereușind să ajungă. Pleacă să Vină. Cu siguranță va reveni!

Așa și cuvintele.

Am zis „animale"? Îmi cer iertare. Oameni, cu cuvinte tot timpul. Cu cuvinte la ei, potrivite, ți le dau precum precupețele mărunțișul. Îți schimbă ceva, nici n-ai văzut ce, orice, pe (nu „în") cuvinte: un pumn. Da, da: un pumn de cuvinte. Și ce gureșe sînt cuvintele lor! Oho, ca și ei. „Bogdan, pe mine mă interesează să te exprimi." (Bogdan, nimic.) Cuvîntă, de altfel, împreună, la un loc, acești oameni: zornăie cuvinte – punga plină –, foșnesc vorbe; vorbesc în același timp cu cuvintele. Vorbesc cu gura plină de cuvinte. Le fac pe cuvinte să zornăie și să foșnească – numai să nu tacă. Care o fi operațiunea lor *de schimb*? Ei ce *transportă* cînd vorbesc? Cum le *vine* vorba? (Stau și mă-ntreb.) Emit norme. Transpiră norme: normesc. Iată-i. Ba nu, nici nu trebuie arătați, indicați: sînt spațiul și timpul. Sînt Instituția: banca, universitatea, judecata. Sînt cuvîntul cuvîntat, Cuvîntul-Aici, cuvîntul care zice: Acum, Aici, Eu. Crucea spațiului, ce mai. Punctul. Gata cu ei! Poftiți restul. E întreg, neatins.

Dar cuvintele? Mă retrag cu spatele spre viitor. Cu ochii pe prezent, mă tot duc. Numai ceea ce am parcurs, ce-am măsurat cu pașii mai vine pînă la mine. Bătătură! În gînd, primesc încă o dată drumul: rămăsese în urmă. Nici nu-l mai așteptam. Mă face drumul cuvînt.

Dar cuvintele? Începusem ceva de cuvinte. Cuvintele vor veni ele. Ajungem noi la ele. Ajung eu. Nu trebuie abordate direct, ca lespedea cu pasul: ajungi la ele sau îți cad în spate, te izbești, brusc, de ele, în mersul ăsta pe dos. La anii mei mi-e mai frică, vai, ca niciodată c-am să mă spulber. Sau că am să calc cuvintele în picioare, că urmele mele sînt cuvinte călcate în picioare, pe care le-am nimerit păşind. Dacă mă tîrăsc... Ăsta e riscul: paşii, în schimb, pot permite, în arcul lor, cuvinte. În firida paşilor. În saltul pasului. În uitarea care e pasul. Se deschide o gură – plină – ori de cîte ori faci un pas. Se arată o gură, şi anume că este plină. O gură pînă atunci închisă, care mesteca, rumega într-ascuns (nici nu ştiam) lumea, o transforma fără să o transporte, fără metaforă. Faci paşi, deschizi guri pline, eminamente pline, care ne mestecă, mărunt şi constant, substanța. Uite! Paşii înghit drumul, deschid gurile. O gură deschisă e o promisiune de vorbă. Poate scăpa cașul. Poate-l scapă. Asta e! Întinde pasul. Încordează arcul pasului: va țîşni limba, de foc, o săgeată din carne. Tragi săgeți. Îți fug săgeți din trup: săgetezi. Ai scăpat într-o gură, care, fără să te muşte, fără să te fi muşcat vreodată, te mestecă, totuşi. Fugi mîncînd din pămînt. Grăbeşte-te! Nu te grăbi! La anii mei eşti o gură umplută – un fel de mîncare: „gură umplută". Stau cuvintele şi ne umplu gura, buza de sus acoperă ochii. Pămînt învelit în carne. Cum să vorbeşti cu gura plină? Dă drumul la caş! Lasă-l să cadă în drum. La anii mei ai totul în gură şi ai încetat mersul. Orizontul e cerul gurii. Retrage-te spre zidul cuvintelor. Treci la zid. Lipeşte spatele. Îndreaptă călcîiele. Aliniază genunchii. Una cu zidul. Afişează-te! Sari! Taci!

Scrii cuvintelor. „Ce-ai adus?", încep ele să se audă, să se facă auzite. „Ce ne-ai adus?" Ce să vă aduc? Am venit. Am ajuns. Lipit de zid, cu spatele în cuvinte, ți se face, în sfîrşit, rău. Ce bine e! În sfîrşit! Corpul ți se face săgeți. Cuvintele încep să apară. Ți-ai adus gura pînă la ele. Gura umplută devine, brusc, gură goală. Gura devine pas, salt, arc. Răsare lumea.

Răsare lumea. Fără orizont. Fără cer.
Perlă care se culege, tot în adîncuri,

însă cu gura. Nu se smulge,
se culege. Atent să n-o înghiți!
Între buze și dinți, să n-o faci obiect
al gustului. Între buze și dinți, pe unde
bîntuie – flutură înfășurate – flamurile
pe care le smulg de obicei cuvintele, victoria
care e fiecare cuvînt, steag smuls.
Răsare, deci, lumea în arcul gurii, în
locul bîntuit de cuvinte.

Să nu uit: o ții în gură ca să n-o săruți.
Ferește-o de limbă: ar da orice s-o poată
întoarce pe toate fețele,
s-o facă fețe, fețe.

Nu trebuie să spui nimic. Nu trebuie să încerci să spui nimic. Dacă ajungi la cuvinte și dacă ai reușit să aduci ceva tăcere, înseamnă că plătești direct cu tezaurul, că ai exterminat mărunțișul, că nu mai ai gura pungă. Aripile sînt arcul ce azvîrle trupul păsării în zbor, înspre ființa păsării. Arcul rămîne pe loc. Păsările nu zboară cu aripile la ele, asupra lor. Aripile rămîn întotdeauna la sol, pe pămînt: trimit pasărea, care zboară, în zbor. Strălucirea, și zornăitul, și foșnetul. Cine ajunge primul?

Am sărbătorit ziua, noaptea. Noaptea se sărbătoresc zilele. Așa ne-am obișnuit noi. Ne-am luat rămas-bun, ne-am spus noapte bună abia la 5, în zori. Discutaserăm cu voce tare despre trecerea de la *se poate*, „în general", la *poți*. Despre faptul că, printr-o trecere, printr-o traducere, trebuie să echivalezi pe *se poate* cu *poți*. Că *se poate* înseamnă, de fapt, *poți*. Și cum îl mascăm noi pe *poți*, care este *se poate*, în *trebuie*, ca să ni se pară imposibil, sau cum, dacă facem ceva – ce se poate –, înseamnă că facem imposibilul însuși. Numai imposibilul se mai face. Facem doar imposibilul. Imposibilul e singurul real. Numai posibilul rămîne tot timpul ceea ce e, singur identic cu sine.

Era să mor. Era să uit că sînt mort.

Cu trupul lipit de zidul – așa i-am zis – de cuvinte, să zicem că deschizi gura: devii poartă, îngustă. De peste zid răsare lumea, parcă ni s-ar arunca pachete cu provizii. Cînd ai ajuns la cuvinte, nici măcar nu mai e vorba de cuvinte. Ce cuvinte? Care cuvinte? Era/fusese/a fost vorba de cuvinte atîta timp cît ai fost departe, cît te chinuiai să strîngi tăcere, să depui cuvinte în contul tăcerii. Era numai promisiunea cuvintelor, promisiunea lor de a fi, că există. Odată promisiunea de a fi (că sînt) a cuvintelor îndeplinită, ținută – de tine –, nici vorbă de cuvinte. Răsare lumea. Cînd cuvintele, care, din gura (pungă) a celorlalți, îți promit să fie, și tu, cu ochii pe gurile pline, îți promiți să le ajuți să fie, să ajungi unde ele chiar sînt, unde ajung, apucă să fie, – răsare lumea. Nici nu putea fi vorba de cuvinte, „doar" de cuvinte, de ceva atît de puțin. Căci cuvintele sînt „mai puțin". Nici nu există cuvinte: iată-le! Le vezi? Nu există. Aici, unde sînt cuvintele, unde cuvintele, iată, își țin promisiunea (cuvintele asta și fac: promit și își țin promisiunea – uneori și pe-a ta; asta și sînt: întîi promisiune, apoi promisiune ținută), răsare lumea.

Aceasta e lecția. O voi repeta la nesfîrșit. Prin poarta îngustă, o clipă, cît trec pragul, se pare că există, totuși, cuvinte. Că există o scurtă fază de tranziție, un pas, poate nici măcar atît, cînd există cuvinte. Adică „numai" cuvinte. Pînă vei găsi și tu curajul să treci pe acolo, și ai să poți vedea și tu cum e. Dacă așa stau lucrurile. Dacă e, dacă a fost vreodată, o clipă măcar, vorba de cuvinte. Dacă se poate, în general, vorbi de cuvinte. Vei trece, fie și doar pentru a cerceta acest lucru? Vei răsări tu prin poarta îngustă, peste zid?

(Răspunsu-i aici. Întrebarea nu s-a născut încă.)

III
Prin patria oglinzii
(delir de drept)

1
Tremură cuvintele pe buza prăpastiei.
Își părăsesc greutatea, să nu se prăbușească.
Le sufli.
Ce-aveau de dus rămîne să se-adune.
Și-n loc să se înalțe, cărămidă cu cără-
midă, se-afundă, povară
peste povară.
Treptat, dar ireversibil, ce nu spui
rămîne cuvînt, ce spui
se strînge în urmă, se face temelie
nesfîrșită, se-ncheagă, temelie care nu se
mai termină, mereu mai adîncă,
mereu mai solidă, temelie
cuprinzînd lumea, întărind-o.
Călcîi înfipt.
Totul devine temelie,
doar temelie, mereu mai mare
și mereu mai singură.
Fundație, ah, avidă.

2
Cum să oprești întemeierea infinită,
hulpavă, ricoșată,
a lumii?
Lumea nu mai termină să se întemeieze.
Se-ntemeiază clipă de clipă, lumea,
vicios.
Cum s-o oprești, cît mai ești viu?
Cuvintele nu se spun niciodată întregi.

Taci. Taci.
Păstrează cuvintele întregi.
Spunerea lor ne zidește.

3
Creatorul trebuie avertizat: să-nceteze
creația! Să se oprească odată!
Creatorul trebuie oprit, altfel distruge
totul.
Ne zboară carnea de pe oasele
în plină creștere, și noi sîntem
fericiți.
Ne fug sufletele – să se salveze –
precum cuvintele –, și ne lasă
în urmă. Ah,
cohorte de îngeri speriați
cîntă imne salvatorului
care îi dă afară din lume,
umple lumea.
Ah, ce fericiți sîntem, mereu mai
mari, mai puternici, mai singuri.
Ne dă lumea afară din lume
și noi mulțumim:
creația impune salvarea.
Taci, creatorule, oprește industria
vorbelor tale.
Încetează zidirea.

4
De ce ne face nenăscutul să ne naștem?
De ce ne împinge el prin zid înăuntru?

5
Invenția se salvează pe sine și ne îngroapă pe noi.

6
Cuvinte tremurătoare pe buze, în balans.
Încă nu sînt cuvinte. Sînt tot cuvinte.
Numai sufletul se poate salva.
Lasă în urmă corpul, pentru zidire.

7
Descuie și azvîrle cheia.

8
Grabă mare: vine Dumnezeu în oraș.
Grabă inutilă, disperare, regret:
Dumnezeu a venit deja, e în oraș, l-am pierdut.
A venit să se-ascundă.

9
Aici a fost. Realitatea aici a fost.
A fost complexă, ba chiar complicată, spun unii;
simplă, banală, brutală și tristă, zic alții.
Dar a fost aici. N-a lipsit.

10
O apă ne taie drumul.
Ne propune amîndorura altul.
Nu ne vine această idee.
Căutăm amîndoi să trecem apa.
Chiar dacă ne vom uda pînă la piele,
vom face pod din apa curgătoare.

11
Drumul duce peste mări și țări. Printre oameni. Din drumurile tuturor întotdeauna îți vei putea înjgheba un drum numai al tău. Îți propui să ajungi. Există drumuri: trebuie străbătute. Calea ta a pornit deja, te așteaptă, ai pierdut-o: grăbește-te. Oprește-ți calea din drum. Drum fără mers, printre oameni. Pași grăbiți, pierduți

în depărtare, tropăind – strînși – la cine-știe-ce ușă, în care pungă a spațiului locuit. Risipa ta de aici se recuperează – e recuperată, avar. Cineva o adună. E pusă, departe, deoparte. Ah, nu poți cheltui niciodată cu adevărat. În lumea asta focul nu arde.

12
Vînăt, locul sub mine. Învinețit.

13
Ce să dau? Cum să dau? Sînt monedă în buzunar, sînt sunet în pungă, sînt cu spatele. Mă mîngîi, mă întorci pe toate fețele, mă privești. Ți-ai putea acoperi ochiul cu mine, umple gura. Cum să mă dăruiesc, mînă spartă? Cum să mă mai și cîștige cine mă are? Sînt prețul – de ce mă ascunzi? Stabilitul. Și am în același timp viața mea care nu privește pe nimeni. Sau ar trebui să o am. Stau aici și, arătîndu-mă, mă amuțești, îmi închizi gura. M-ai prins! Sînt din aur, cîntăresc just, ce mai vrei? Vinzi și cumperi ce poftești cu mine. Dar voi avea viața mea într-o zi. Voi străluci și în sufletul meu. Se întoarce ea, mănușa monedei, buzunarul. Nu mai e mult!

14
Stăpîne, n-am să te dezgrop. Stăpîne, mă auzi? Sînt cu spatele. Nu tu, eu sînt cu spatele. Cu spatele făcut oglindă.

Oglinda cu care am să te sufoc, oglinda ultimei tale răsuflări aburindu-ți privirea.

Aduc realismul, oglinda în care îți ascunzi privirea în nori pe cînd te sufoci. Suflul, singurul val.

E limpede? Numai mortul se oglindește.

Vertiginos (se apropie oglinda de față) întotdeauna.

Vertiginos se apropie oglinda de față.

Nu cade: se apropie infinit, te sufocă cu infinitul.

Sufocare infinită.

A te sufoca cu oglinda. Sufocat cu oglinda.

Oricînd e cu putință să începi o nouă paranteză, să deschizi o paranteză în care să te închizi.

E limpede. De oglindă nu poți scăpa.

Din timp în timp, strălucirea, oblică, piezișă încă, a oglinzii. Cît încă nu o întuneci cu aburul privirii, cît nu ți se adresează. Cît o mai poți imita, de departe.

Etică: imită oglinda!

Nu te-a văzut încă, oglinda. N-ai nimerit în dreptul ei, care face dreptate. Aruncă, din timp în timp, piezișe, reflexe. Pentru că te vezi nu o vezi. Nu-i trece pe dinainte. Nu încerca s-o imiți.

Oglinda se apropie cu o viteză întotdeauna dublă. Cum să scapi de apropierea oglinzii sufocatoare? Pe spatele ei stă scris numele tău. A sufoca pe cineva cu oglinda, lespede: artă poetică.

IV

Oase împrăștiate. Oase carnivore. Oase împrăștiate care vă vor, albe, carnea.

Calciu efervescent. Vitamine. Energizante. Cîini flămînzi.

— Uite cum flămînzesc cîinii! Cum i-ar mai trage toată lumea de coadă! Coada e ce au ei în plus, inutil.

V
Pantaloni și cămașă

Să spun ceva? Sau cuvintele sînt de ajuns?

Cămașa cu gulere late nu se mai poartă. O port prin casă. Un pulovăr mîncat de molii nu-l mai pot folosi decît pe sub haină. Clipele cînd vin și trec eu nu mai recunosc timpul.

Cuvinte, cuvinte, cuvinte. Oase împrăștiate. Suflete străine bat încolo și-ncoace. Explic de ce acestea nu sînt urmele unui dezastru.

Poemul – o gură închisă de prea multe buze.

Mai bine nu. Decît fantoma poeziei mai bine nimic. Cuvinte. Zaruri părăsite.

Altceva. Cu ochii pe ceas: altceva. Pui sîngele la loc în rană. Cu gura deschisă așteptînd cuvinte să spui: altceva.

Ani de zile adevărul a stat în gura mea printre cuvinte, alături de ele. Ani de zile am crezut adevărul pe cuvînt, un cuvînt, sau un neam de cuvinte. Ani de zile gura mea a fost pămînt bun pentru plante și oameni. Îmi credeam gura pustie, nelocuită. Ani de zile am ținut în gură adevărul. L-am hrănit cu cuvinte.

Va fi mult mai frig. Acestea-s numai cuvinte! Va fi mult mai frig. Atenție: acestea-s numai cuvintele!

Ultimele cuvinte să le spună pe celelalte.

Dacă aș avea suflet, acum, probabil, aș scrie. Dar dacă aș avea cu adevărat suflet, acum cu siguranță n-ar trebui să scriu. Cum, însă, nu am deloc suflet, nu-mi rămîne decît să scriu.

Mai plîng din cînd în cînd, dar am început să uit pentru ce, după ce. Mă hrănesc. Sînt ceaiul din pahar. Îmi beau încet mințile.

VI
O vizită la oameni

o
Atrocitarii sfîrșesc, iată, prin a primi nume.
Și abia atunci sîntem pierduți – granița
a fost în sfîrșit desenată, țările dimprejur
rămîn doar cu numele: țărmuri ale
frontierei, falduri, versanți ai înaltului. Regiuni
de drumuri, zone de irigație, labirinturi înclinate
în care totul curge, ființa este canalizată discret,
făcută să dea corp natural graniței
artificiale.
Natura e de sînge. Cînd ceva curge, nu
poate fi decît sînge.
Atrocitarii au nume acum, și capătă sînge.
Orice tensiune a fost eliminată.
Gîndirii îi vin nu numai idei.
Banca din vale, dintre noi, unde ne întîlnim,
ne îmbrățișăm prin ghișeul arcuit ca o cupolă
de templu – spațiu sacru al ființei
mai subțire decît o foaie de hîrtie.
Banca de date, banca de organe, banca
de bancnote în care intrăm noi și din

care ieșiți voi, în care eu intru – niciodată
singur – și din care tu ieși – niciodată
singur.
Atrocitarii, palizi, ne definesc, sînt conturul
nostru comun, pe care nu-l putem
abandona, de care nu avem nici măcar
cum să ne dezlipim.
Banii și hărțile sînt singurele hîrtii pe care
nu se poate scrie, hîrtii care nu sînt nici
desene, nici scrieri cu totul, monștri nu doar
fără suflet – ba chiar cu mai multe –, ci fără
corp, cu corpul bine depus, la loc sigur,
întotdeauna în altă parte. Sîntem corpul unor
ființe fără suflare, sîntem corpuri cu contur
în comun și abstract. Bancnota și harta –
capătă greutate numai împuținîndu-se, mărun-
țindu-se.
Atrocitarii – masca transparentă, placenta
pergamentoasă pe care degeaba tot încercăm
să ne înscriem, să ne facem cerneală uscată.
Sîntem ținuți departe de numele noastre,
nimeni nu moare, nimeni nu se depărtează.
Cînd ai ajuns să simți nevoia să dai
nume – gata. A început.
Răul așteaptă întotdeauna
nume noi. Este avid după noutate,
după schimbare. Răului nu-i mai ajung
oamenii.

Numai pe bani și pe hărți mai scriu ăștia.

1
Doar singur îți poate fi frică în labirint.
Numai de unul singur în labirint îți poți face curaj
și ai nevoie de el.

Împreună locuim cu plăcere în labirint,
nimeni nu vrea să iasă din el. Este bine!
Se face atunci că labirintul se mută
în afara labirintului, acolo unde
numai visul cel negru, cu ochii deschiși,
te poartă cu forța, fără toiag.
Însă acela din afară nu mai e labirint.
Acolo pe unde doar visul cel negru, cu
ochii deschiși, umblă nu poate fi labirint.
Plin, înțesat, locuit cu frica de-a nu fi
expulzat, labirintul a fost părăsit.
Bestia se stinge încet ucisă de visul cel
negru ce rătăcește sub frunte.
De curaj nu mai este nevoie. Numai de
frică, una cu amintirea.

2
Doar noaptea poți vedea totul, cu frică.
Atunci nu mai ai de ce să închizi ochii.
Scrii înăuntru la lumina celui de-afară.
(Îmi ții lumina la gură, să văd – de ce cu groază? – ce scriu.)
Nu suport luminile, doar strălucirea.
Noaptea îți cresc gheare, te faci teritoriu.
Noaptea, unul se repetă, nu se mai înmulțește.

Noaptea renaști exact din ce rămîne. Cu precizie. Revelația restului, mereu mai precis (deși ți se pare tot mai mic: precizia micșorează, mărunțește). Primești restul tot mai exact, tot mai amănunțit, amețitor, uluitor. Ceea ce se pronunță din ce în ce mai clar este restul – propoziție din ce în ce mai ușor de pronunțat. Ți se dă restul, și abia cu el poți plăti, visezi să plătești, cu asprime, strict, nemilos: taie aici. Nu știi pe ce, dar ești dator. Nu, nu dai înapoi – tu plătești. Plătești nu ca să cumperi. Răsplătești. Pînă nu demult aruncai cu hîrtii, visai că dăruiești, că te înalți pe darurile în care îngropai restul. Acum, revelația restului tot mai precis, mai lizibil, ușor de

socotit dar neverosimil. Noaptea scrii bancnote mici, contravaloarea ființei tale pe care, poate, vrei s-o cumperi, s-o răscumperi. Nu mai bați monedă – gesturi zgomotoase de împietrire în efigie: dar în cuvinte. Iată-te explicînd, ținînd cursuri, producînd la nesfîrșit resturile aceluiași: același ca rest infinit. Pe masă, întinsă livid, nu e un mort, e o bancnotă pentru ziua de mîine, pentru cînd vei putea să cumperi cu ea și vei avea ce să cumperi cu ea. Nu-i nouă (n-a fost niciodată), dar speri că într-o bună zi va intra în vigoare. Și cu ea, atunci, cu ajutorul ei, în schimbul ei, fără rest (deși știi foarte bine: numai restul mai e fără rest), vei putea, și tu, fi.

3
Va trebui să mă hotărăsc să încep să consum tot ce-am pus deoparte. Am pus deoparte totul. Tot ce am aruncat la loc sigur. Toate lucrurile de care m-am simțit tot timpul în stare. Încep să scriu tot ce mi-a venit vreodată să scriu și n-am scris, ca să nu consum, să nu pierd, din teama de a nu mă risipi prea repede, dintr-o dată, ca fumul: să nu iau foc de la mine însumi. Încet încet m-am transportat departe, m-am pus, în grămezi mici, deoparte. Ca să nu-mi stau în cale. Campion mondial. Să nu mă împovărez cu datoriile dictate de tot felul de începuturi. Acum, cînd aproape nimic n-a mai rămas pe aici, ce m-așteaptă? Undeva sînt tînăr pus la păstrare, gata, pe rînd, de orice. Pe rînd. Mi-a venit rîndul. Acum vizitez societatea, locurile cu diferiți oameni, mă folosesc de ei, nu mai am puterea să mă exclud, îmi tot vine, cînd nu e momentul, să fiu, să ard ce nu sînt cînd ceea ce sînt mă așteaptă cuminte, pus la păstrare. S-a mai aprins o lumină. De-acum voi vedea tot mai bine ce scriu. E timpul să mă opresc, gata, și să pun ce am scris deoparte. Și să mă duc și eu deoparte, să mă dau la o parte. Înaintea zorilor se aprind prea multe lumini. Mă despart și plec.

4
Într-una din nopțile trecute, pe cînd
trăgeam, ca acum, să adorm (și, poate,
în chiar acel moment, sau în cel

imediat următor, am și reușit), mi-am
dat seama că: dacă aș fi înconjurat
(cum și sînt) de coaja groasă
a unui ou, dacă aș fi îngropat, imobilizat,
dacă nici cu gîndul (ca acum) n-aș
putea decît să pășesc, și n-aș respira (comunica
e mult spus) decît printr-un soi de
tunel extrem de îngust, cît deschiderea normală
a gurii (cînd nu strigi, cînd nu caști), nu
mai lung de un braț, două, dar nici mai larg,
s-ar găsi cineva, interesat și milos, să
se apuce să-mi spună ceva, multe, să
pună urechea sau să încerce – cu orice
preț – să îmi strecoare un bănuț, o monedă,
să mă ajute, să mă însuflețească, să-mi
poarte de grijă. Sau ceva hrană.
Iar eu, acolo, desigur,
mai-mai că m-aș sufoca.
M-aș sufoca sigur. Așa am adormit.

5
Încerc să folosesc noaptea ca drog.
Nu m-am drogat niciodată – sau poate
dintotdeauna. Sau poate că sînt drogul
cuiva. Mai ales ziua – un drog străin.
Încerc să prepar din noapte drogul meu propriu,
un drog pe potrivă. Noaptea e canibalică
pentru mine. Numai cu ochii închiși mă pot
hrăni cu ceilalți. Noaptea nu îmi închide,
ci îmi cască ochii. Casc ochii
cînd nu e nimic de văzut, cînd scheletul
zilei se umple de carne.
Scriu frust acum – ca niciodată. Îmi
frustrez scrisul, îi las ghearele fără brațe,
direct pe trup. Pentru că nu văd

nici înainte, nici înapoi, iar
noaptea e ceea ce se repetă și nu se mai
înmulțește. Noaptea se repetă, nu se înmulțește.
E un merit enorm. Cu ochii scăldați în
același care trece fără să curgă.
Ce-ncerc să prind?
Cu ochii holbați în închiderea plină.
Noaptea – plină, nu umplută, ca ziua.
(Ziua e umplerea nopții?)
Ziua – pauză de scurgere și de înmulțire.
Nu știu cui ar putea să-i placă sau pe
cine să intereseze, măcar, ceea ce scriu
acum.
E un scris dinainte de ivirea zorilor,
dinainte de descoperirea focului. Un scris
îngropat, care refuză suprafețele.
Un scris în pământ, direct arheologic,
direct uitat, direct. De nedescoperit, dinainte
depășit, întrecut, un scris al vietății care nu poate fi,
din urma unei geneze incomplete, false,
grosolane. Un scris de noapte, al nopții în
noapte, al pământului care nu poate fi
considerat îngropat în pământ. Insulă de pământ
în marea de pământ. Scris fără stele,
fără reflectare. Scris al meu de acum,
cînd constat că ar trebui să sap o
groapă în mine ca să mă pot strecura
afară, să alunec pe unde, totuși, respir,
să evadez în direcția privirii. Scris
tactil fără piele – pielea ar fi deja
pagina, toba, tamtamul, eu aș fi litera.
Sînt tablă a legii din pământ arabil.

VII
Unitatea de forță

Trebuie să fii într-adevăr călare: pentru ca forța să fie altceva, altcineva decît tine, să fie sub tine, să te poarte, să riști să te azvîrle. Forța nu e un soclu pe care să stai (soclul poate fi, cel mult, sub ea, dacă ea e, și-și face pămîntul soclu). Pe forță, călare, nu ești sus, ci în mișcare. Nu unde, ci încotro. Tu orientezi mișcarea, tu faci din forță mișcare. Nu mai călărim. Nu ni se mai mai fac statui. (Orice statuie este ecvestră, știai?)

Te urci pe cal pentru a fi departe. Singura înălțare (permisă? posibilă?) – a omului în șa.

Devii unitar încercînd să te faci, să fii unul – trebuind să fii astfel – cu altceva decît tine. Omul își adaugă animalul pentru a fi om. Aleargă spre sine, dar nu pe jos, ci în goana calului. Aleargă, nu fuge. E săgeată – trebuie să se țintească și să se nimerească. Săgeata, în zbor, devine om. Săgeata devine țintind, țintuind ținta. Săgeata ucide, străpunge, se înfige și cîntă. Arc-săgeată, săgeată-țintă. Omul călare e tot timpul arc-săgeată-țintă.

Elanul e spre sine, dar nu e al tău, trebuie bine condus, poate să nu nimerească sau să te azvîrle, să te piardă, să ajungă fără tine. Cu două picioare te tîrăști, nu poți întrece broasca țestoasă. Îți trebuie patru – plus ale tale, arc. Calul-săgeată. Slobozești, cu tine cu tot, calul-săgeată din arc. Ești săgeată. În zare, te propui țintă, acolo, tu. De aici pînă acolo. Puncte precise, ținte. Arunci săgeți, raze, semințe. Fug din arc.

Merită să slobozești săgeata: ca să ai ce struni. Arcul se încordează întotdeauna după ce ai trimis săgeata: încearcă s-o oprească. Sunetul pleacă înainte de a atinge coarda; o atingi încercînd să prinzi, să strunești sunetul, săgeata.

Eu-aici: arc, liră. Tu-acolo. Tu-acolo devine eu-aici. Nu pot fi numai ținta, numai urechea, numai inima, cupa, numai săgeata, numai arcul, doar mușchiul, cotul, umărul, spatele liber de-aripi. Sînt tot acest traseu. Nu pot părăsi arcul, nu pot să fiu doar săgeata. Nu pot rămîne numai cu arcul, fără săgeată. Nu pot cădea, cu inima străpunsă, cu cupa umplută, țintuită. Alerg să mă ridic. Sînt – eu-aici –, mă ridic, nici n-am căzut: sînt călare. Am patru picioare. Nu am de cine să fug, să mă ascund, nu am pe cine să aștept. Nu mă tem, nu mă rog. Plec și ajung în aceeași zi. Plec și ajung totdeauna. Sînt ținta, săgeata, arcul (aceasta e ordinea), inima străpunsă. Îmi țin săgeata în inimă: țintuită. Inima-tolbă. Inima-arc. Inima-săgeată. Inima străpunsă. Te caut cu inima.

Dacă spun un cuvînt nu mor. Dacă nu-l spun nu mor. Nimic nu mă obligă să fac sau să nu fac un lucru – în ceea ce privește cuvintele. Nu există pericol, atît a fi cît și a nu fi sînt în plus. Un pas pe care nu îl faci este un pas în plus.

VIII
Oase carnivore
(resturi)

... cînd în preajma lor ți se face frică de moarte, cînd ești înconjurat de nimic, împins de nimic spre nimic. Cînd nu faci decît, îngrozit, să construiești, să aduni, prin chiar faptul că ești, nimicul, care nu mai poate surveni, căci crește, se adună, vine, se realizează. Ah, cîtă risipă de nimic. Nimic, nimicul însuși nu folosește decît puțin. Puțin nimic – și atît. Dar *numai* nimic, nimic în mișcare, nimic pe care îl crești cu viața ta cînd aceasta, nemaiavînd vreun sens, nemaiavînd sens, dă sens nimicului, se dă sens nimicului, se împrumută cu sens de la nimic? Ah, groaza pură, semnul cel mai autentic. Am fost fericit trăind, în tinerețe, departe de oameni, în afara razei lor nimicitoare de „comunicare", putînd să văd numai pe cine voiam și exact

atunci și cînd și cît voiam. Am fost fericit și puternic. Nimicul mult nu mă atingea decît rareori. Altfel, dădeam sens nimicului, nu el mie, ca acum. Mă foloseam de el. Ah, libertatea (care niciodată nu se cîștigă: libertatea cucerită e libertate de sclav, de parvenit), nu (ca acum) obligația de a te face că ești. Și trebuie să fii, cu tot prețul. Ah, lenea nepedepsită...

Nu pot dărui nimic. Căci nu se poate dărui nimicul. Nu poți să nu dai. Nu poți să nu-ți dai. Nimicul nu circulă, nu se plimbă. Doar ce-i în plus, fără rădăcini – puțin, atît cît să fie, nu mai mult – poate asta, se transformă.

Dacă întind mîna, dacă mă vezi cu mîna întinsă, tu n-ai cum să știi: cer sau dau? Dacă nu am ceva în palmă, ceva care s-o îmbrace, s-o împodobească, s-o ascundă, să abată, reținînd-o, privirea, înseamnă că cer, că arăt palma goală, că reclam golul palmei, abisul ei. Dar de ce nu te gîndești că eu poate vreau să-ți arăt, să denunț faptul că nu pot să(-ți) dau, că nu am ce să(-ți) dau. Poate că ți-aș da, dacă-aș avea. Dar nu am. *Acum* nu am. Dacă eu întind palma spre tine înseamnă că-ți cer: ție. Înseamnă că eu presupun că tu ai, că-ți cer *să* ai. Te oblig, pînă să-mi dai (ocazional, *ca să*-mi dai), înainte de-a-mi da, să ai tu, pentru tine, al tău. Ai?, te întreb. Dacă ai, să zicem, pînă una-alta, că e mai simplu. Să zicem, pentru moment, că, totuși, nu ai. Începi să cauți. Chiar nu ai? Ești așa sigur că nu ai? Iar dacă nu ai, de ce nu ceri? Omul ăsta din fața mea cum de știe atît de precis că nu are?

Ce se poate da unei palme întinse? Ce se poate pune într-o palmă întinsă? Puțin: atît cît e nevoie; începutul; prezentul; clipa aceasta. Cine cere, cere pentru *acum*, nu pentru mîine sau poimîine sau pentru la anul, ca să pună deoparte. Mîine și poimîine și la anul chiar va cere iar, de la început, pentru început. Cel care cere e (în) afară și vrea să intre, să re-intre, să re(de)vină. Dar poate că, înainte de toate, vrea să intre la el, în el. Dă-i, să intre! Palma întinsă e semnul că e scos afară. Nu acolo unde-l întîlnești tu, ci afară-afară: din

lume, în lume. Afară din (de) el. E întrerupt, nu poate continua, trebuie să (re)înceapă. Tocmai cînd continua, cînd (abia, în sfîrşit) începuse. Pentru el, începutul a fost spulberat. Îţi cere acum să poată reîncepe. E în afară. Şi riscă să rămînă (pentru totdeauna) pe dinafară.

Cel care-ţi cere îţi dă, îţi oferă posibilitatea să te cauţi, să vezi ce ai, să te treci în revistă, să te răsfoieşti.

Dar dacă n-ai, pentru că nu – nu? – poţi da orice? Îţi arată, atunci, că trebuie, la rîndul tău, să ceri, că nu trebuie să te ascunzi dacă n-ai, cu mîna în buzunar. Te imobilizează: nu ştii ce să faci, ce să arăţi, ce să laşi să se vadă din tine. Mîna întinsă te arată, trece prin tine, te denunţă, te scoate în afară, te face asemenea ei: te despoaie şi te întinde, te scoate din lumea strîmtă a hainelor tale în care poţi ascunde orice (în care, în primul rînd, *te* ascunzi), chiar şi (de cele mai multe ori, de altfel) nimicul, lipsa. Este un fulger în plină zi (noaptea, fulgerul nu se arată decît pe sine). Altceva decît soarele de care ai învăţat să te acoperi. Ai ceva? N-ai nimic. Chiar nimic? Ai ce nu se poate da? Poate fi avut ceea ce nu se poate da? Cum? Dacă, totuşi, ai înseamnă că poţi şi da. Dacă ai şi *nu vrei* să dai, pe lîngă faptul că e ca şi cum n-ai avea – nimic nu te deosebeşte, în faţa unei mîini întinse, de cei care chiar nu au, dar ţin să ascundă acest lucru –, pe lîngă acest fapt, deci, nu mai e nimic de adăugat, de dat. Ce nu se poate da nu e. Căci nu poţi avea decît ce primeşti. Or, cum să primeşti, cum să *îţi* dai neputînd da?

Sigur că, pentru ca să ai, trebuie să aduni: şeptelul, capitalul. (*După* aceea, cînd vei avea, vei putea chiar şi să dai, nu? De ce nu?) A avea cu adevărat înseamnă a putea, la o adică, să dai fără să simţi. Dar nu poţi şti dacă picătura în plus nu-i cumva prima. De ce ar fi – aşa cum se spune, cum se vede, cum se imaginează, cumsecade – ultima, cea care cade trăgînd după ea totul? Căci, de fapt, niciodată nu cade numai o picătură, ultima, cea presupusă „în plus", ci întotdeauna mai mult, fapt care s-ar cuveni să atragă atenţia că, poate, picătura în plus nu-i neapărat, şi poate chiar deloc, ultima. De ce

doar sfîrșitul ar fi în plus? Dar de ce ar fi prima? Pentru că, pînă la sfîrșit, încep (încap). Nu e decît început(ul) care se repetă; altfel nu ai ajunge la (un) sfîrșit. Sfîrșitul e imposibilitatea repetării. Dacă nu s-ar intra în repetare, n-ar fi cu putință sfîrșitul. Dar repetarea e încă de la (bun) început (definește un „bun început"). Doar începutul nu e repetare (nu ai ce să repeți), dar începutul se repetă. Și oare chiar nu ai, la „începutul începutului", ce să repeți? Nu cumva *te* repeți făcînd orice (altceva), începînd ceva? Nu cumva, din dorința de a te repeta (continua) pe tine însuți, de a deveni (posibil ca) „tu însuți", începi cîte ceva ce duce spre (un) sfîrșit? Apa sau paharul? Apa sau paharul, indiferent. Dar prima picătură nu-i niciodată numai o picătură. Prima picătură (să zicem) de apă *în* pahar e abia începutul. Și cum ar fi posibilă picătura fără pahar? Tu *devii* irepetabil *după*, acum, cînd *ești*. Înainte n-ai fost, deci problema nici nu se pune. Nu se pune decît începînd cu tine, de la tine (pentru tine). Or, tu vrei să multiplici irepetabilul, acum, „după". Și începi. Pentru a conjura repetabilul, „înainte"-le? Vrei să ocupi, acum, „înainte"-le, să te asiguri, „după", de „înainte"? Te înmulțești neputînd crește (la infinit). Sau, de fapt, nu vrei să cazi în greșeala celor „dinainte", care nu s-au asigurat (niciodată) îndeajuns de repetabilitatea „după", fapt dovedit de chiar experiența ta (printre altele), care le repetă faptul de a fi existat, irepetabilitatea? Te asiguri (încerci...) de irepetabilitatea ta. Ai vrea să fii „ultimul om"? Ești gata să asiști, să trăiești „sfîrșitul lumii"? Zi! Nu, n-ai vrea să fii „ultimul om", ci *tu*, *acesta*, irepetabil(UL). Și, ca să te asiguri, începi să te repeți. Tot începi. Torni prima picătură. Aceea „în plus". Drumul către (un) sfîrșit, de aceea „sfîrșitul lumii" se amînă și îl putem pune, liniștiți, „între ghilimele".

Filosofia e naivitate. Oricît de pretențioasă, ea rămîne candidă. A pretinde că ai depășit filosofia, că te-ai extras din „jocul" ei, e o amarnică recunoaștere a faptului că ți-ai pierdut inocența, capacitatea de naivitate – și chiar de prostie. Numai proștii înnebunesc. Și doar proștii nu recunosc nu realitatea, ci posibilitatea nebuniei. Nimeni nu poate fi mai înțelept ca filosofia. Nu există înțelepți.

Nu există decît, cel mult, în cel mai bun caz, filosofi și poeți. Nu este posibilă găsirea fără căutare. Singura revelație – limbajul.

„Apofaticul" e economist și strateg: se teme să nu consume ceea ce nu-i aparține, dar spre care tinde și visează doar pentru el, ceea ce speră să moștenească. Și atunci se străduiește. Face economie. Procedează „economic". Pune – lăsînd – deoparte. Nu (de-)"monetizează" comoara, o păstrează ascunsă în cer, ferită, îngropînd-o așa cum numai în pămînt se îngroapă. Sau ca într-o bancă – să crească și să se înmulțească. În bancă e ca-n pămînt.

Ce poate fi acela un nenăscut? Un ne-așteptat? De ce, atunci, nenăscut? De ce nu se nasc, totuși, nenăscuții? De ce nu sînt născuți? Ce-i ține dincolo de porți?

Numai aici lumea e săracă. „Afară", în neexistent, lumea e plină, fără a fi înghesuită. Acolo nu e loc. Afară, în nonexistent. (Nonexistentul e mai degrabă neexistat.)

Societatea nenăscuților. Nu, nenăscuții nu sînt fantome. Ei nu apar în niciun fel.

Singura cale de intrare în lume e nașterea. Ne interesează *după*. Dar și nenăscuții sînt oameni, tocmai fiind ne-*născuți*. Nu numai *după* moartea *noastră*, de-nașterea. De ce nu și înainte? Înainte nu e chiar nimic?

Moartea nenăscuților. Ce ar putea fi? Poate fi? Pot „muri" cei ne-născuți? Sau, iar, o poveste despre eternitate? Aici e teribilul.

Nu-i ușor să-ți imaginezi „vămile", „infernul", „purgatoriul" și „paradisul" *dinainte*. Și nu atît dinainte, cît *din afară*. Exteriorul existentului, în-ființatului: extra-ființa...

Nenăscuții le vin uneori născuților: „creație", „idei", „forme" etc.

Dumnezeu nu ne-a făcut și nici nu ne va putea face vreodată pe toți. Sîntem mulți, tot mai mulți, mult prea mulți ca să fim cu toții făcuți. Orice lume ar fi mult prea mică. N-ar mai fi lume dacă n-ar lipsi nimeni, dacă nimic n-ar lipsi.

Diferența născut/nenăscut se interiorizează „social", ca „societate": unii dintre noi sîntem, poate, (mai mult) nenăscuți (decît născuți).

Ce poate, cum poate fi nenăscutul? Cum este el? În ce fel? Neapărat *altfel* decît născutul?

IX
Cursul zilei

Noi plătim cu bani falși,
pentru că nu se poate plăti altfel
decît cu bani,
iar banii nu sînt decît falși.
Scriind, noi inventăm de fiecare
dată banul – ne trecem,
de mînă, cu mîna noastră,
pe curat. În palmă.
Scriem ceea ce s-ar putea
număra.
Dacă am scrie numere
și nu cuvinte: 1000000, cu
dinții strînși, cu limba presată,
și nu un milion; 1000, și
nu o mie. Ah, zerourile, numai
ele apar pe bancnote.
Emit chiar acum hîrtia cu o
valoare de o sută optzeci și șapte,

gata schimbată.
Cumpărați bani?
Cumpărați banii noștri?
Sîntem inutili, dar nu și
dăunători.
Ajutați-ne să rămînem așa.
Noi plătim direct cu tezaurul.
Noi nu plătim niciodată.
Noi scriem numere cu cuvinte.
(De fiecare dată s-a terminat textul ăsta.)

Nu vă falsificați banii dîndu-ni-i nouă.
Nu ne dați bani.

X
Declarația de neființă
sau
America de pe urmă

Nu sînt totul. Nu sînt nimic.

Nu sînt homosexual, nu sînt seropozitiv, nu sînt alcoolic, nu sînt evreu, nu sînt securist, nu sînt african, nu sînt poet, nu sînt prozator, nu sînt filos(z)of.

Nu sînt femeie, nu sînt feminist, nu sînt copil, nu sînt handicapat, nu sînt filatelist, nu sînt epileptic, nu sînt schizofren, nu sînt paranoic, nu sînt maniaco-depresiv, nu sînt țăran, nu sînt reporter, nu sînt american, nu sînt nefumător. Nu sînt ales.

Nu sînt din lumea a treia, nu sînt palestinian, nu sînt armean, nu sînt cecen, nu sînt profesor, nu sînt neînsurat, nu sînt orfan, nu sînt

ecologist, nu sînt condamnat la moarte, nu sînt kurd, nu sînt student, nu sînt de profesie, nu sînt din provincie, nu sînt de la centru.

Nu sînt cerșetor și nu sînt cloșard.

Nu sînt mason, nu sînt scientolog, nu sînt baptist, nu sînt refugiat, nu sînt certat cu nicio disciplină, nu sînt dis(z)ident, nu sînt muncitor, nu sînt interdisciplinar, nu sînt stîngaci, nu sînt peltic, nu sînt mut, nu sînt rănit, nu sînt gras, nu sînt chel, nu sînt eurointelectual.

Nu sînt lesbiană, nu sînt urbanist, nu sînt bătrîn.

Nu sînt ceva și am încetat a fi altul.

XI
Octombrie-Noiembrie-Decembrie
Oase împrăștiate
Précis d'honte-ologie

Valurile vocii se sparg de limba mea –
vorbesc.

Octombrie – o lună ce nu se mai termină.

Grăbesc cu vorbe
sfîrșitul lunii octombrie.
Venirea iernii. Intrarea în pagină.

Să fiu o literă, nu tot să vorbesc...

O literă, vertebră a golului. Care transformă spațiul, golul în carne. Golul, carne a literei.

Mamă, carne a spinării mele
pe care o arăt trecutului.

Sentimentul, senzaţia că stăm (nu avem cum altfel!) cu spatele la lume, şi că şi lumea stă cu spatele la noi. Că noi şi lumea stăm, orice am face, spate în spate.

„Cunoaşterea" e o mască ce ţine de cald.

Sună munţii a gol.
Golul dintre munţi e în sufletul nostru.

M-aş înălţa la concept, dar nu-mi permit. Responsabilitate.

Visez cultura, nu o pot citi.

Subînţelegem periculos eroismul. De ce să ajungem la normalitatea culturii prin eroism? De ce să creăm supra-oameni fără de oameni? Supra-faţă-de-ce? Supraoameni faţă de care oameni? Unde sînt oamenii culturii? Nu ne e permis să vorbim de supraoameni în cultură atîta timp cît nu putem crea oameni pur şi simplu, atîta vreme cît a fi cu adevărat „om de cultură" presupune un eroism pe care preferăm să-l ignorăm. (Vezi „cultura de performanţă", „antrenamentul cultural", „cei douăzeci" etc. Selecţia să se facă în cultură, nu înainte de ea. O inversare periculoasă.)

Ce greu se spune adevărul... Cum ne mai fură vorbele, cum ne mai pun ele să ocolim. Dacă nu sîntem atenţi, cuvintele vor spune doar adevărurile lor, şi ne vor face să-l ocolim pe al nostru. E foarte greu să te foloseşti de cuvinte, şi nu ele de tine... Sîntem tentaţi să spunem numai cuvinte avînd impresia că spunem adevărul, că lucrăm la adevăr...

Cultura e singurul mod de a *citi* lumea, singurul loc în care lumea poate fi *citită*, căci este *scrisă*. Singura şansă de a *vedea* lumea. Fiinţe

zidite din limbaj, noi *citim* tot timpul, în mod natural, automat, lumea. Producem o lectură necontenită a unui text care nu există. Ce noroc, atunci, să poți avea din cînd în cînd sub ochi un text pe care să te *sprijini*, un *suport* în golul lumii (un picior de lemn). „Cultura" e lumea însăși făcută vizibilă, lumea ce se arată.

Elegia trebuie să fie săracă, să figureze golul, absența. Poate exista o elegie opulentă, barocă? Da. Golul va fi în plus, plusul.

Așteptînd, citesc cel mai bine. Încercînd să-mi „umplu timpul" sînt liber, ușor, textul nu mă tiranizează cu subsolurile lui de fortăreață, cu implicațiile lui „exhaustive" cu care împînzește lumea, pe care îmi place să le cred/fac nesfîrșite.

Mănînc. Mă uit la femei.
Mestec biscuiți. Femeile arată haine.
Singur. Ea doarme.
Cuvintele aduc știri.
Aflu din lume.

Arăt cuvinte.
Din tot, doar cuvintele
se arată.

Piatră de lemn
Suflete din lemn,
piatră de lemn,
apă de lemn.
Mai e mult,
mai e mult –
ARĂT CUVINTE.

Cine se bucură de tăcerea mea?
Lumina-i aprinsă degeaba.
Te grăbești? Un vis

cu ușile deschise.
Tăcerea, cea care e.

Stai prea comod cînd scrii.

Nimeni pe umerii mei. Cineva îmi trimite respirația.

Cum ar pătrunde sîngele în unghii,
limba în lama de oțel,
eu în linia orizontului...

Încerc, ca altădată, în miezul zilei să dorm, dar nu reușesc. Cam după o oră și jumătate mă dau jos din pat și plec pe afară. O plimbare. E soare și frig.

Gîndurile tale produc tăcere. În creier e tăcere.

Cu capul în pernă visezi să trezești lumea.

Cuvintele, orice cuvînt îngreunează rostirea.

Cuvinte pe care nu le spui, care îți cad din gură. Cuvinte ce fug.

Abia ating hîrtia, abia visez să ating hîrtia, rochie a nimănui, cămașă a nimănui, că visul și începe, se declanșează. Un vis *afară din mine*, în afara mea. Visul meu, în mijlocul tuturor. Îmi văd visul cu ochii. Deschid ochii să văd visul. Deschid gura să primesc vorbele.

Eu, cu carnea pe mine, și în sufletul meu litera, goală.

Mîine. De mîine.

Bună seara, aș spune într-un cîntec. Aș spune ceva într-un cîntec, undeva, la un moment dat în cursul cîntecului. Bună seara, nu voi spune niciodată bună dimineața. Am jurat. Dimineața e grea. Dimi-

neața o iei de la capăt. Dimineața îți aduci aminte cîntecul dar nu-l mai poți cînta. Dimineața ești obligat să spui cîntecul. Bună seara.

Bună seara. În timp ce intri sau celor care intră. Bună seara. Cuvinte spuse fără griji. Bună seara. Cuiva. Intrînd sau celor care intră. Dai bună seara. Spui cuvinte care nu mai sînt cuvinte, sînt altceva. Bună seara. Aș da bună seara. Aș răspunde la bună seara cu bună seara. Acolo e o lampă, o lumină a oamenilor, care e însăși seara. Constați: bună, seara! În jurul lămpii, oamenii se uită la lumina lor. Oamenii se privesc la lumina lor. Oamenii și propria lor lumină. Intrînd unii în lumina altora. Să primești în lumina ta, la lumina ta. Bună seara. Acestea nu mai sînt cuvinte. Ziua, noaptea (explic) sînt date, prefabricate, vin și pleacă, odăi, palate, camere de primire în care ți se așterne/în care-ți așterni (masa, patul). Seara-i a omului, a oamenilor. Un cuvînt. Oamenii se bucură de ei înșiși, atunci. Bună seara, cu gura plină. Etc. Bună seara, intrînd. Toți intră și nu mai e loc. Bună seara. Bună seara. Ne luăm vorba din gură.

Cu degețelul acum cauți sfîrșitul.
Să astupi gura pe unde totul răsuflă.

Lumina lămpii (veiozei) îndulcește diminețile murdare de toamnă-iarnă. O lumină de maidan, bună de dat (de trimis), devine umană, apropiată. Camera se naște atunci dinspre înăuntru spre afară.

Atît de aproape.
Atît de aproape de margine. De acum pot privi numai în jos. Tot ce văd e DISTANȚĂ.

Îți iau vorba din gură. Își iau vorba din gură. Ultima vorbă. Singura vorbă rămasă. Cu toții vor să spună ultima vorbă. Fiecare vrea să spună, și el, ultima vorbă. Nu e o limbă, ci singura vorbă. Vorbești în limba ultimei vorbe. Îți iau vorba din gură. Vreau să spun

și eu ceva și nu e decît o singură vorbă de spus. Ne luăm vorba din gură. Fiecare am mai avea cîte ceva de spus. Ultimul cuvînt.

Nu e nimic. Cu cît mă apropii, lumea coboară. Mă uit în jos. Ajung întotdeauna cu ochii plecați – semn c-am ajuns.

Să dai unui cuvînt din carnea ta. O bucată din carnea ta ca un fluture tremură pe cuvinte. Cuvîntul de mîncare-i carnea ta. Pastramă vie. Scoți limba să vezi dacă acesta-i cuvîntul.

Să dai cuvintelor din carnea ta.
Să faci cuvintele carne.
Căluș în gura vorbitorilor de limbă.

O piedică în calea vorbirii e carnea. Ai putea fi cu totul o gură. Să vorbești din tot trupul. Să spui. Să se-audă cuvinte.

O piedică în calea vorbirii e
carnea ta roz, din
care nu vei mușca niciodată.
Carnea ta care nu te hrănește.

Vorba în gură aceasta e – carne
vie.
Trupul tău din care nu poți mînca.

Cuvîntul – o mică prăpastie care te lasă să vezi lumea de sus. Să amenințI cu prăbușirea ta peste lume.

Vorbele sînt capcane bine mascate în carne. Cazi în lume prin cuvinte.

Căderea la pas, cuvînt cu cuvînt.

Zile goale.

O țigară căzută pe jos,
s-o ridici.
S-o faci să răsară.
Să răsară și ea!

Mamă, în sîngele meu se înecă visele.
Ce sînge ai pus în mine?
Visele mele se hrănesc cu sînge.
De ce m-ai lăsat să visez?

Lumea supusă unei priviri.

Plîng privind. Plîng că privesc. Privirea e și plîngere. A privi înseamnă, de fapt, a plînge. Dacă văd înseamnă că plîng și nu văd – văd ca prin ceață.

Privesc. Sînt deschis. Sînt spart. Plîng.

Plîng privirea. Îmi plîng privirea pe lume. Privirea e plîns. Îmi văd numai lacrimile.

Privesc şi văd. Sînt plîns.

Aer, sînt plîns.

Aer, sînt plîns.
Sînt spart. Văd.
Privesc. Ah,
ce fac?

A formula o propoziție înseamnă a construi, a lansa, a înfige, a amplasa o iluzie. Privesc. Văd. Plîng. Sînt plîns.

Distanță. Privire. Văd. Sînt plîns.

Văd: privirea e plîns. Singure, semnele de punctuație dau sens.

Văd: nimeni. Aceasta e privirea.

Privirea nu e posibilă decît în gol, ca/la distanță. Plîng de aceea.

Ceva lipsește, deci vedem (putem vedea) doar ce rămîne. Ceva a rămas. Privirea e triaj.

Dacă totul ar fi (gînd monstruos), dacă nimic n-ar lipsi, nu am vedea nimic. N-ar fi vedere, lume, eu. Ceva lipsește, deci văd. Văd ceea ce a rămas, deci ar trebui să văd că ceva lipsește ca eu să pot vedea ce a rămas. Asta să-nvăț a vedea!

Un sacrificiu. Faptul că pot constata, lua act de prezență să-mi spună *mai presus de orice*, *în primul rînd*, *înainte de toate* că ceva lipsește. Lumea e urma unui sacrificiu. Văd resturile unui ospăț monstruos, automat, ritualic: ontologic. („Honte-ologie”.)

Stăm în gol, în spărtura lumii, în golul lumii, în absența lumii. Ar trebui să vedem (să privim-plîngem) lumea care lipsește, care nu e. Ceea ce nu e e mai important, poate, sau cel puțin la fel de important, însă cu totul altfel, într-un cu totul alt mod și într-o cu totul altă direcție, decît ceea ce a rămas, deși ceea ce a rămas noi îl considerăm, spontan, mai important, mai înzestrat decît ceea ce nu se mai vede. Celebrăm ce-a rămas, dar uităm să comemorăm ce nu e (chiar dacă nu a trecut printr-un act efectiv de dispariție, de disparire). Ceea ce a rămas poate că nu a putut, cine știe, să se sacrifice, să lipsească. Să se retragă, să se dea la o parte. Să lase drum liber, să nu ne împiedice. Ce e mai important? Ce a rămas și se vede, sau ce nu mai e, tocmai ca să putem noi vedea, ceva măcar, ceva acolo? Dacă văzul celebrează prezența, adică restul și resturile („ce-a mai rămas”), vorbirea, limbajul ar trebui să comemoreze ce lipsește (adică poate tocmai „esența”, ceea ce se consideră a fi „ascuns”).

Să perpetuăm dualismul, dar doar în acest sens: „esența" nu-i ascunsă, ci a fost mîncată, consumată, sacrificată – de ceea ce a rămas, tocmai pentru ca să rămînă, cu acest preț. Lumea e sacrificare și supraviețuire, cu prețul „esenței". Rest. Să-i restituim restului ce-i lipsește, ce a sacrificat și-a uitat.

A vedea înseamnă a pierde. A vedea înseamnă a consfinți fragmentarea, sacrificiul, rapacitatea, avariția, foamea (nimicului de totul, din care rezultă puținul).

Nu vorbim, de fapt, decît de ce nu mai e. Dar s-o facem, dacă așa e! Vorbirea e comemorare – atunci așa să fie! Să comemorăm absența prin celebrarea prezenței.

Contradicție: „Văd totul!"

Vederea e ucigașă – căci amnezică, sacrificială. Vederea taie, retează, desparte în prezent/absent. Vederea face posibil limbajul, prin tăiere. Vorbim (de ce nu (mai) e) pentru că vedem (ce e). Repartizare etică a simțurilor și funcțiilor. În cruce.

Văd. Sînt spart, ciobit.
Privesc prin rană.
Văd rana.

Comunicare prin spărturi, prin rănire.
Din rană în rană.
De la rană la rană.
Vorbim rănindu-ne, prin rănire.

(Atrocitarii) Voi stingeți lumina sub ochii mei. Voi îmi arătați cum se stinge lumina. Îmi spuneți că lumina poate fi stinsă. Că stingerea poate fi văzută. Că poate fi suportată. Iar eu văd. Suport ce văd. Suport ca să văd. Și văd că suport. Învăț să suport ca să văd. Cu ochii deschiși ca și cum mi-ar fi închiși. Că visele și imaginile mele ar fi

totuna cu întunericul vostru. Că las pleoapele peste o lume străină, în care vor stingeți lumina. Că doar întunericul ne unește. Și văd cum dispare văzutul. Și nu mai am peste ce lăsa pleoapele. Că retina e moartă. Că nu ne mai putem despărți. Voi îmi arătați cum se stinge lumina. Că o lumină poate fi – văd – stinsă. Că stingerea poate fi văzută și suportată. Voi stingeți lumina sub ochii mei. Că visul e țeapăn. Și că nu se moare din asta.

(Un text pe parcursul căruia subiectul, pacient, înnebunește, înnebunește în primul rînd de ce spune, de ce ajunge să spună *cu ochii pe realitate*.)

Că noaptea nu-i mumă ci fiu.
Că întunericul poate fi făurit,
e o operă, o construcție,
o casă, o viață de om.
Că doar întunericul ne unește.
Că visul e țeapăn.
Că trăim unii în visele celorlalți.
Închid ochii în întuneric.
Încerc să închid ochii în întuneric.
Apăs pleoapele cu pumnii, cu genunchii.
Mă așez cu ochii în pămînt.
Văd pămîntul direct. Îl simt.
Mă culc. Visez pămîntul.
N-am fost obosit niciodată.
Dintotdeauna am fost viu și ușor.
Am vînat ochiul pe care să mă așez.
Privirea pe care s-o-nchid.
Spărtura pe care s-o astup. Cuibul.
Am visat ochiul deschis, treaz, care mă vede,
mă pîndește. Mă visează.
Ochiul ce nu se poate mișca.
Ochiul viu fără brațe. Ochiul
pămîntului. Credeam că văd.

Speram să văd ochiul.
Să mă așez cu fundul pe el.
Să-l blochez cu vederea deplină.
M-am vizat. M-am văzut.
Am fost ochiul. Am fost priveliștea,
ținta visată. Am fost visul.
Simt visul. Pipăi ochii. Văd
tot ce pipăi.
Deschid ochii și visul dispare
în întuneric. În întuneric nu
se poate visa. În întuneric adormi
și te trezești și începi să visezi
cu ochii închiși. Închid ochii.
Îmi visez ochiul sub pleoape străine.
Ochiul fără pleoape, pururi deschis.
Sub pleoape străine. Fără pleoape.
Adorm. Visez. Imaginile ochiului.
Pământ bîntuit al retinei.
Pumn niciodată deschis.
Liniile palmei sînt camere de tortură.
Șerpi ouroboros cu curul în gură
devenind neîncetat limbaj și
fecală,
verb adică logic căcat.
(Am ocolit in extremis cacofonia
fund-amentală.)
Zid chinezesc de apărare
împotriva destinului.
Litere îngropate, încrustate, înfipte
ca (cu) unghiile în carne.
Vorbesc, îmi fac gura din altceva.
Din tine-mi fac gura mea.
Întunericul – mi se ia mulajul pentru
masca mortuară.
Între mască și față se formează ecouri.

Sub lespede întotdeauna transpir.
Se dezlipesc ecouri și pleacă.
Acuplări pe fața mea. Metafore, mamă și
fiu. De-aproape, direct departe, adică
drept în inimă, la țintă. Foșnete,
clipocit. Imaginea mea se îndepărtează de mine.
Voi fi poate văzut. Dacă voi
nimeri ochiul. Dacă nu va fi întunericul.
Așa. Din carne se rupe speranța.
O rupi și o arunci – o bucată.
Speri că vei fi recunoscut. O bucată
de carne. Din braț sau din pulpa
piciorului. O bucată de carne din
întuneric. Cînd apune soarele umbra ta
o ia razna, se lungește pînă
în inima depărtării, nimerind-o.
Continuă fără întrerupere, te pune
să comunici cu necunoscutul lingîndu-i
tălpile recunoscător ca să te recunoască.
Sămînța. Saltul de pisică al seminței
în gol. Să arunci umbra. Să faci
umbră pînă departe.
Să naști o umbră. Bănuieli.
Să tac dracului, să vorbesc domnului
așezat.
În întuneric gura e ochiul.
Să tac. De-acum e noapte.
Dar am văzut cum au stins lumina.
Am văzut lumina dispărînd. Mai
văzusem vreodată lumina?
Fac umbră cu gura. Vorbesc.
Arunc (cu) cuvinte. Semințe. În brazda
întunecată. În întuneric. În ochi.
Nu mai pot să închid ochii
dar pot să închid gura.

Întunericul nu poate fi ocolit.
El nu e un obstacol, o piedică.
Îmi povestesc visul. Îmi spun visul.
Sub privirile gurii. În întunericul gurii.
În umbra cuvintelor. Fără lumină.
Căci, în definitiv, lumina e și ea
tot ceva care cade. Și numai prin cădere,
căzînd scapără, luminează, adică
ajunge la noi, între noi, să ne vedem
prin cuvinte. Lumina-i frecare („depășită”!).
Un hoit – asta era, pînă la urmă, lumina.
O aia. Vorbesc. Fără lumină.
Fac și eu întunericul.
Sînt liber să fac și eu întunericul.
(Nu pot să-i pun capăt. Segment dintr-o dreaptă care nu unește, ci depărtează, împinge orice punct cît mai departe de oricare altul, le distanțează infinit, realizează distanța, împrăștiindu-le liniar, în infernul liniei drepte – să fie ea „calea”!)

Dispersia liniară. De-punctarea.

A fi în lume nu înseamnă a fi în întuneric?

Să stai incomod cînd scrii! Să mai faci întotdeauna și altceva!

Tradiției noastre îi lipsește, sigur, prezentul ca să devină cu adevărat tradiție. Acum, cînd am nevoie de ea, simt cum mă lasă. Doar dacă proiectezi pe termeni lung, dacă există proiecte care sînt lăsate moștenire și sînt moștenite apare tradiție. Tradiția nu se reconstruiește retroactiv, căutînd-o cu lumînarea de la căpătîiul mortului, ci se construiește, se propune, se azvîrle în viitor, se impune: povară. Tradiția ține de viitor, nu de trecut. Așa se înnebunește!

Pînă la urmă, ai să taci cu totul, să nu ți se vadă dinții-lipsă, care nu inspiră încredere. Vei tăcea…

Oratorul trebuie să aibă dinți frumoși, perfecți, de încredere.

Răsuflu. În sfîrșit,
pînzele vor părăsi corabia
adormită; vor
zbura în sfîrșit,
vor merge mai departe.

Poeme ale răsuflării.

Răsuflu cuvinte.

Poeme ale ușurării.

Cuvinte – solzi ai limbii.

Jupoi, sau ce fac?
Care-i metafora adevărată?
Respir. Răsuflu. Vorbesc.
Împrăștii cuvinte.
Mă ușurez.

Am îngropat pămîntul ca pe un mort.

Fața de masă este marginea lumii.
Paharul este marginea lumii.
Foaia de hîrtie pe care scriu
este marginea lumii.
Sînt (la) marginea lumii. Sînt
(ceea ce) exact unde sînt.
La capătul puterilor lumii.
Eu însumi sînt marginea lumii.
Și eu, nu doar eu.
O propoziție din margini ale lumii.

Lumea nu e decît o compoziție de margini
de lume. Totul e în afară.
Încerc atunci să compun din toate aceste
manifestări insistente ale marginii lumii,
ale marginalității ei rezistente,
un interior în care să nu
fiu îngropat.

Edipo Re: „corpo infelice".

Vine gîndul. Vin cuvintele. Reapar și cuvintele. După cuvintele tăcerii, cuvintele gîndului. După cuvintele realității, gîndul cu cuvintele lui.

Vine gîndul. E deja mare,
dar are atîtea de făcut.
Gîndul ne spune cuvinte,
ne șoptește, ne dictează.
Noi spunem cuvintele. Gîndul
rămîne așa cum a venit.
Nu a făcut nimic. Doar a
vorbit. A spus cîteva cuvinte
pe care și noi ne-am grăbit
să le spunem. Gîndul flecar.

Orice gînd, din păcate, ne vine mai întîi pe limbă.

De ce nu coboară gîndul mai întîi în mușchi, în brațe sau picioare? De ce ne vine el numai pe limbă? De ce ne e dat să pierdem gîndul, să-l vorbim. De ce ne lingem limbile vorbind.

Vorbesc de rău gîndul.

Gîndul vorbește (încă de departe: vine vorbind). Gîndul ne vorbește. (Ne hrănește vorbindu-ne.) Și noi nu ascultăm de cuvintele

lui, ci ne grăbim să le spunem. Or, vorbele gîndului sînt de ascultat, nu de spus. Neavînd ce spune (dar atîtea fiind de făcut), spunem vorbele gîndului, cuvintele gîndului. Cuvîntăm gîndul. Iar el venise ca să îl ascultăm. „Mediem" gîndul. Îl trecem de nicăieri nicăieri, ca să rămînem. Dar nici noi nu vom fi ascultați, cum nimeni nu știe să-și asculte gîndurile. Să asculte de gînduri. Ne tot spunem unii altora, la nesfîrșit. Gîndurile și pe noi înșine; unii pe alții. Nimeni n-ascultă. Vorbim, doar, cu toții. Ne stăm pe limbă.

XII
Pantaloni și cămașă

Bine-ai venit, spun trupului, ce bine că nu a trebuit să te caut sau să te-aștept. Mă bucur că nu m-ai uitat. Așterne-te, ia-mi locul, hai, îmbrînceşte-mă, sînt aici, aici sînt. Nimereşte-mă. Vino. Caută-mă. Nu am fugit niciodată de tine. Cum aș putea să fug? Aici. Aici. Nimereşte-mă. Zi „eu" – din mai multe cuvinte, cu toate cuvintele. Voi începe să cînt. Mă auzi? Hai să alcătuim vocea. Dacă nu, chem frunzișul, chem instrumentul. Să chem frunzișul, să mă auzi? Aici sînt, mă. Eu, eu, eu. Zi „eu", netotule, prăpăditule. Ah, de ce trebuie să am eu nevoie de tine? Uite, îți suflu: E-U. Cum să te ridic altfel decît cu mîinile tale?

Cît drum, cît drum, cît drum: construiesc pragul. // Pun pragul jos, cobor pragul pe pămînt, ridic un prag. // Tot ce creşte e-o graniță, tot ce coboară – o treaptă. // Na, ia. Sînt aici, goleşte-mi palma, ia-mi locul. // Ia-mi locul din palmă.

Apropie-te de sfîrșit cu pixul Bic. Stai lîngă el. Mînuieşte atent pixul Bic în preajma sfîrșitului. Ca pe o lingură.

Apropie-te, acum, de sfîrșit cu gîndul și cu pixul. Ca să le lași. Să se păzească, să se supravegheze unul pe altul; să-și țină, poate, de

urît; să se înfrunte – nu te interesează. Nu lăsa, la sfîrșit, ca să închei, nimic singur. Alcătuiește cupluri, familii, împreunează și scapă. Nu va fi niciodată de-ajuns.

XIII
Pentru ce va urma

1
Ne depășește pe sus, pe jos,
prin dreapta, prin stînga,
peste tot,
sîntem călare pe ea,
lumea(adică asta)-i înaintea noastră,
a ajuns de mult,
continuă să ajungă din abundență,
cu prisosință
la scop.
Hop!
Se împlinește necontenit și năvalnic
fără să se desăvîrșească.
Perfecțiunea-i mereu atinsă,
ajunsă din urmă,
învinsă.

Scrie drept, cu atingere.

2
Nu te feri de vorbe goale.
Simți nevoia să scrii? Trage linii,
desenează ceva, fă
socoteli,
împrăștie-te.
Nu te feri de ce trece prin tine,

se uită unii în ochii tăi ca
la televizor – cu evlavie –
holbați.
Dai sînge întotdeauna cuiva, nici
nu știi. Ești bun, ești de ajutor,
ești mult, mult mai moral decît
crezi: faci bine,
creezi binișorul.
Pe corpul tău trece lumea, ușor.
Pe tine se derulează chiar acum un deznodămînt –
și faci neîncetat corp comun.

3
Ești limpede, degeaba te tulburi.
Degeaba te frămînți și te îmbolnăvești.
Degeaba plîngi, scrîșnești,
îți înfigi unghiile în carne,
blestemi.
Ai artă. Undeva asta-i o artă
de neatins.
Ești limpede. Totul se vede mai bine.
Tu reglezi lumea.

4
Cineva – să apar.
Să fiu măcar departe,
dacă-aș putea.
Aș rămîne în colțul meu
toată ziua, m-aș
îngriji mult mai mult,
aș umple timpul
cu momente și schițe.
Aș înceta asediul
cu carne.
M-aș opri.

Aș întinde pînzele
și aș sufla, puternic, în ele.

5
Ți-am dat un monument,
să pleci, să te-ntorci,
dar numai și numai să
nu încetezi să mai vii.
Nu veni apropiindu-te, dacă nu vrei.
Nu veni prin apropiere.
Nu te apropia prin apropiere.
Pleacă, du-te și uită.
Apropie-te prin îndepărtare sau
chiar și prin evitare,
plutește, dacă vrei, pe suprafața
orizontului,
zbenguie-te, fă tumbe, sparge-o.
Ți-am dat un monument
să nu știi ce ascunde.

6
Apăs, nu fac altceva
decît să apăs.
Dacă sînt tras, să nu uit
să împing.
Atîrn, deci atrag: fără
mine, ceva ar cădea.
Cu mine aici și așa, cuiva
îi e bine.

7
Să nu-ncerci să scapi. Dacă
fugi, totul se va nărui
peste tine.

Manualul autorului

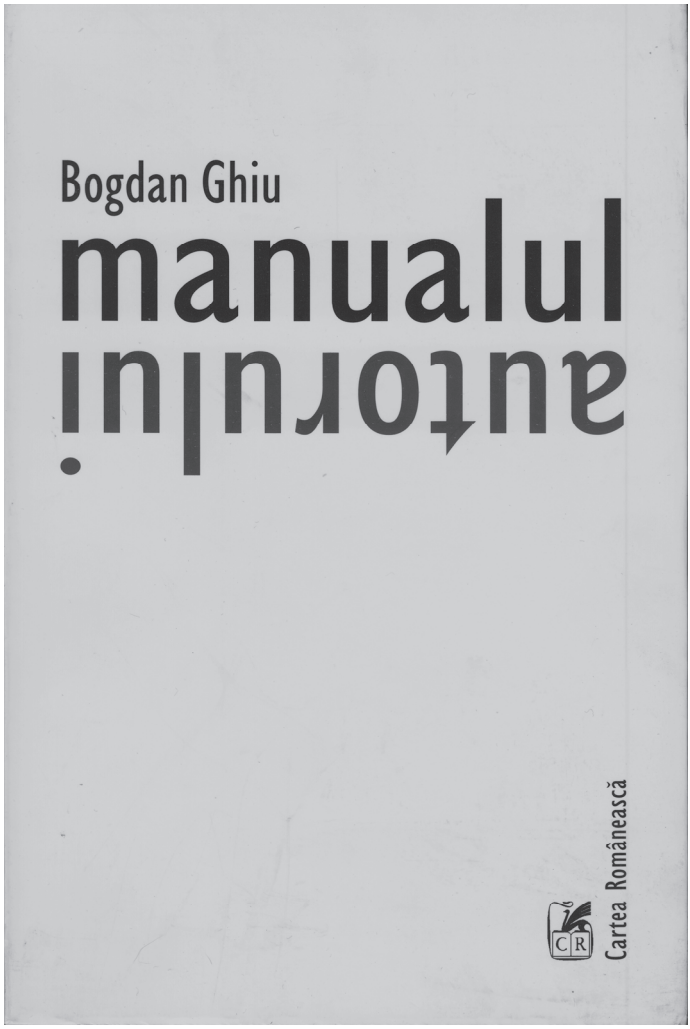

Editura Cartea Românească, 2004

Cuvînt-înainte
Triste tropice, simple încreţituri ale scoarţei

Nu din vanitate m-am hotărît să-mi republic integral, într-un singur op – acesta –, şi cu infime modificări şi adausuri, „opera poetică" atît cît s-a adunat ea pînă în momentul de faţă, mai bine spus intervenţiile publice în calitate statutară de „poet". Ci din disperare. Sau, şi mai cinstit vorbind, din nevoia unei anumite utilităţi: ca să pot trece mai departe, să mai pot scrie (şi altceva), să-mi mai acord posibilitatea (cît de iluzorie?) de a mă reinventa, de a fi şi altul, de nu mai fi ţinut la nesfîrşit sub pecetea tăcerii sau a repetiţiei de propriile mele producţii, de propriul „eu" literar, de propria-mi „tradiţie", devenită, cum se şi cuvine de altfel, tiranică, autodigestivă. (Re-)publicîndu-mă acum ca poet, încerc să scap de „mine însumi": mă evacuez pedagogic, arhivîndu-mă obiectiv. Îmi fabric, altfel spus, „instituţionalizîndu-mă", propria societate, societatea de sine, cu care să pot întreţine, în sfîrşit, raporturi diverse, dar pe faţă, nu fantasmatic. M-am săturat să tot fiu bîntuit, fie şi doar de „mine însumi", cel numai în parte de mine însumi creat. Vreau să scap şi, paradoxal, pentru a mă dezlega, eliberez, în speranţa de a crea un „altul" faţă de care, dacă doresc, să pot chiar şi dispărea (măcar într-o altă identitate). Poate chiar spre mai-binele lui.

Căci am fost, şi eu, cum se spune, produsul unei epoci, al unor împrejurări istorice, şi tocmai de acest „fiu" sau „frate" vreau să mă eliberez astăzi, redîndu-l societăţii (de discursuri) care (cel puţin în parte) l-a modelat. Ca actor (relativ rezervat) în ceea ce s-a numit, economic, „Generaţia 80" sau „Cenaclul de Luni", am fost nevoit să încep (şi, mai ales, să continuu) cu sfîrşitul, cu capătul, dat fiind că asistam/participam la (re)naşterea poeziei. M-am aflat, însă, mult prea aproape, nepermis de aproape de „sursă", care mi s-a impus ca o adevărată „margine a prăpastiei". În care m-am aruncat, şi în care nu contenesc să cad, să plutesc. Pentru a putea exista literar, a trebuit să întorc, de la început, totul pe dos: cu faţa.

Și așa am ajuns nu să „descopăr" (nu există „descoperiri", doar invenții!), ci să *trăiesc tropic*, pendulînd (aruncat), pînă la sfîșiere, între dictatele și avînturile metaforice și traiul metonimic, epidermic, de clipă cu clipă, pînă la abstragerea simbolului ultim, inaparent: tăcerea pentru cuvînt, „viață nudă". Accesul genuin la productivitatea poetică, la „sursă" în pozitivitatea ei fiindu-mi (auto)interzis, sau oferindu-mi-se doar astfel, spectral, m-am trezit scriind (și plătind) cu viața.

Tot din rațiuni de economie a gîndirii și chiar de gîndire (ca să nu spun: din lene de a gîndi pînă acolo unde se poate), de refuz al aventurii (întotdeauna împreună), numele (de care, în parte, vreau să scap – fie și pentru a-i acorda maximum de șanse –, prin reciprocă propulsie, astăzi, legîndu-i de picioare ditamai identitatea) mi-a fost atașat, expeditiv, de ceea ce, pentru mine, dat fiind c-o trăiesc, că-mi este zbucium și dislocare perpetuă, înlocuire cu mine însumi ca „semn", dar și forță – mașinală – de configurare, numește însăși „esența" convulsivă, miezul, tectonic, de foc al literaturii: *„textualismul"*. A refuza, prin clasare istorică, altfel spus a considera „depășit" fenomenul pe care-l aproximează, evidențiindu-l paroxistic, „textualismul" – adică însăși conștiința textualității performative, autogenerator/autodistructive, a literaturii – reprezintă, după mine, un mare simptom de depresie a vitalității: înseamnă a refuza să privești „mistic" însăși literatura, în facerea ei nebună (de sine și de tine, ca „autor"). O literatură care-și refuză (citește: „ucide simbolic") conștiința – fie și implicită – a propriei, tiranic-fragile, textualități se condamnă la precaritate, nedepășind stadiul de „activitate literară". În ceea ce mă privește, consider că așa-numitul „textualism" – adică hipermodernitatea de limbaj a ființei istorice întrezărită în condițiile „epochale" (ucigător fenomenologizante) ale comunismului românesc (și din care s-au nutrit visurile, încă actuale, de postmodernitate) – a constituit – și așa trebuie să rămînă consemnat în istorie – un moment absolut privilegiat, cînd epiderma literaturii fiind, mai mult sau mai puțin, atacată, acesteia i s-au putut întrezări, o clipă, scheletul, țesuturile, mecanismele, viața: structură de profunzime devenită, spectral, patentă.

Mă „textualizez” (sevrez) suprem astăzi, eliberînd (cel puțin) două ființe, pe fiecare, mai presus de orice, de cealaltă. Încerc, altfel spus, să-mi aplic „Testamentul” inaugural. Va fi naștere sau înmormîntare? Trecere, oricum. Mai departe.

M-am „prins” în mașina literaturii, acum vreau să scap, fie și bucăți, dar iată, totuși, ce-a (re)ieșit. *Curaj! Lucrurile nu mai pot fi evitate.* (Cine vorbește cui?)

(7 decembrie 2003)

Atac la crima poetică

A vorbi înseamnă a cînta prin cordonul ombilical.
(Peter Sloterdijk)

Poetul încă mai visează că
el ferește făptura de cosmos,
că el împiedică coliziunea, resorbția
și înlocuirea
– mai bine vă fac eu legătura, spune
el – mai bine vă scriu eu, tuturor – mai bine
prin mine să treacă (mă sacrific!) mesajul
Căii Lactee, îl
traduc eu – mai bine scrieți-vă, oameni buni,
decît să vă tot întîlniți unul pe locul
altuia – mai bine scriu eu
ce nu vă spuneți nicicînd, niciodată,
iar ceea ce chiar vă spuneți vă
descifrez eu.
Tot mai metaforică însă, pe zi ce trece,
zvăpăiată, imperioasă,
lumea nu mai are nevoie

de cuvintele poetului
care de mii de ani ne ține, odios,
la distanță, cu lumina pe figură,
în mediul obscur, insu-
portabil al binelui.

(Poemul din carton)
Urme de distrugere pe Marte

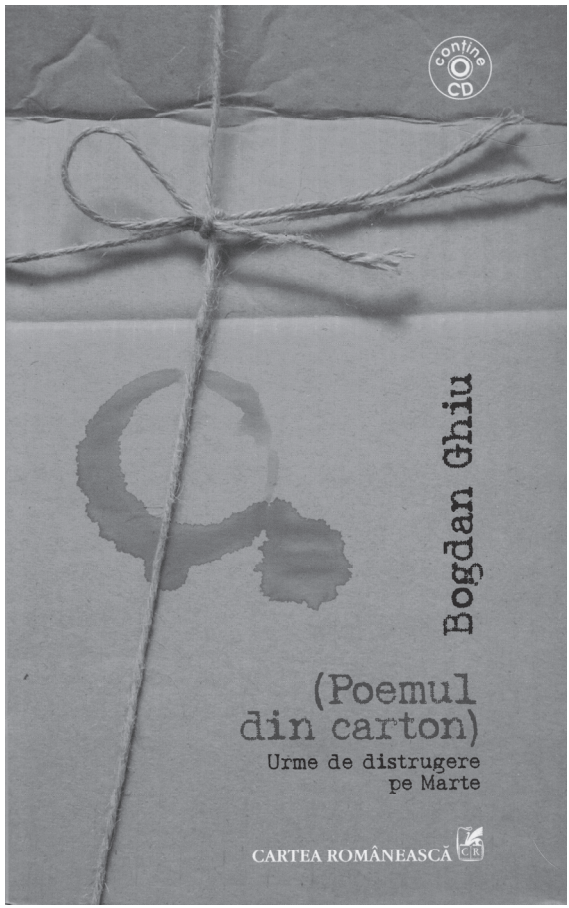

Editura Cartea Românească, 2006

Pentru cei grăbiți dar avizi de informație de calitate,
conține la sfîrșit un
REZUMAT
despre
Principalele mesaje ale cărții de față
(în viziunea autorului ei)

Geniul poetic nu-l constituie darul verbal (darul verbal e necesar, de vreme ce este vorba de cuvinte, dar el îi pierde pe mulți): ci presimțirea unor dezastre așteptate în taină, pentru ca atîtea lucruri încremenite să se descompună, să dispară, să comunice. Nimic mai rar însă. Acest instinct care presimte și care o face cere chiar, în mod cert, din partea celui care-l deține, tăcere și solitudine: și cu cît inspiră mai intens, cu atît mai crud izolează. Fiind însă un instinct al unor distrugeri imperioase, dacă exploatarea la care unii mai săraci își supun propriul geniu se cere „ispășită", un sentiment obscur îl călăuzește dintr-o dată pe cel mai inspirat către moarte. Un altul, neștiind, neputînd să moară, dat fiind că nu se distruge în totalitate, distruge, în el, măcar poezia. [...]

Dacă cineva se mulțumește cu poezia, nu are nostalgia faptului de a merge și mai departe, este liber să-și imagineze că într-o zi toți vor avea știre de regalitatea sa și, recunoscîndu-se-n el, îl vor confunda cu ei înșiși (un grăunte de naivitate ne lasă fără întoarcere pradă acestui farmec facil: să guști posesia asupra viitorului). Dar dacă vrea, el poate să meargă mai departe. Lumea, umbra lui Dumnezeu, ceea ce poetul este el însuși, îi pot apărea dintr-o dată pecetluite întru ruină. Astfel încît necunoscutul, imposibilul care ele sînt la sfîrșit, se arată vederii. Atunci însă, el se va simți atît de singur, încît singurătatea îi va apărea ca o a doua moarte.

(Georges Bataille, *Experiența interioară*)

Cîndva am lăsat o sticlă golită
jos, în fugă, lîngă frigider.
Nici pînă azi nu și-a găsit echilibrul.
Încă se mai clatină, ușor,
insesizabil, insuportabil.
O aud tot mai des.

S-a(u) ales acest(e) titlu(ri) pentru a (se) spune că:
1) poemul e din carton;
2) există urme de distrugere pe Marte.

Deci:
poetul stă în cutia sa de carton
la care meșterește tot timpul.
În răstimpuri, observă
fără să vrea
urme de distrugere pe Marte,
la care se gîndește apoi
cînd își reia lucrul,
urmărindu-le-n cap,
pe creier.
După care stai și fotografiază-te,
dă-i și scanează
toată viața!

(Zidurile unei cutii-poem de carton
pot fi ușor dărîmate
și mențin neîntrerupt contactul
cu exteriorul,
cu societatea,
cu asemenii.)

Na, mă, bordei!
Na, adăpost!
Na, cutie de carton
în mijlocul lumii,
să te retragi!

Cutie de carton cu om.
Om la carton – poezie.

Nedreptatea începe aici
cu umbra unei lumini
(are pe ce să se-așeze!)
Lumina te arată te scoate
în evidență
privit din față ești bine
(ești, ce mai!)
dar în spatele tău în urmă
(există înapoiere)
atenție începe nedreptatea
Nedreptatea începe aici unde ești
unde stai în lumină
Nu știi niciodată unde ajunge

subzistă printre noi o formă de activitate care, pe plan tehnic, permite destul de bine să se înțeleagă ceea ce pe planul speculației a putut fi o știință pe care preferăm s-o numim „primară" mai curînd decît primitivă: aceea care, de obicei, este desemnată sub numele de meștereală. În sensul său vechi, verbul *bricoler* se aplică la jocul cu mingea, la biliard, la vînătoare și la călărie, dar întotdeauna pentru a evoca o mișcare incidentă: aceea a mingii care sare înapoi, a cîinelui care aleargă fără noimă, a calului care se abate de la linia dreaptă pentru a evita un obstacol. Iar în zilele

noastre, „meșter” este acela care lucrează cu mîinile, folosind mijloace indirecte, în comparație cu cele ale specialistului.

caracterul mitico-poetic al meșteșugului

Din aproape în aproape
te împotrivești prin statornicie
potrivind lucrurile pe bucăți
mereu de la zero
împotriva nimicului și substratului
în urma distrugerii.
Urma vie distrugerii ești.

Meșterul este capabil să execute un mare număr de lucrări variate; dar, spre deosebire de inginer, el nu subordonează fiecare dintre aceste lucrări obținerii unor materii prime și unor scule concepute și procurate în conformitate cu proiectul său. Universul său instrumental este mărginit și regula jocului este pentru el aceea de a se descurca cu mijloace la îndemînă, altfel spus cu o garnitură totdeauna limitată de scule și de materiale, care pe deasupra mai sînt și eteroclite, deoarece compoziția acestei garnituri nu are vreo legătură cu proiectul de moment, și de altfel cu niciun proiect anumit, ci este rezultatul contingent al tuturor ocaziilor care s-au prezentat de a reînnoi sau îmbogăți stocul sau de a-l întreține cu rămășițe ale construcțiilor și dezafectărilor anterioare... în virtutea principiului „asta poate totdeauna servi la ceva”.

între imagine și concept există un intermediar: acesta este semnul

Din cuvintele care au
incendiat lumea
le-am păstrat numai
pe cele arse

Să-l privim la lucru: cu toate că este stimulat de proiectul său, primul său demers practic este totuși retrospectiv: el trebuie să se întoarcă la un ansamblu deja constituit, alcătuit din scule și din materiale, să-i facă și să-i refacă inventarul; în sfîrșit, și mai cu seamă, să angajeze cu el un fel de dialog, pentru a înregistra, înainte de a alege între ele, răspunsurile posibile pe care ansamblul poate să le ofere în problema pe care i-o pune. El pune întrebări tuturor acestor obiecte disparate, care formează comoara lui, pentru a înțelege ce poate „semnifica" fiecare dintre ele...

elementele pe care le adună și le folosește meșterul sînt „precomprimate"

inginerul caută întotdeauna să-și deschidă o trecere și să se situeze *dincolo*, pe cînd meșterul, de voie, de nevoie, rămîne *dincoace*

S-ar putea deci spune că atît savantul cît și meșteșugarul se află în așteptarea unor mesaje.

Imaginea nu poate fi idee, dar ea poate juca rolul de semn sau, mai exact, poate conviețui cu ideea într-un semn, iar dacă ideea nu este încă prezentă, să-i respecte viitorul ei loc și să-i traseze în negativ contururile acestuia.

Poezia meșteșugului rezultă... din aceea că el nu se mărginește să îndeplinească sau să execute; el „vorbește" nu numai cu lucrurile... ci și prin mijlocirea lucrurilor, și anume povestind, prin alegerile pe care le face între posibilități limitate, despre caracterul și viața autorului lor.

Cu mijloace artizanale, el confecționează un obiect material care este în același timp și obiect de cunoaștere.

Problema care se pune este de a ști dacă modelul redus, care este și „capodopera" lucrătorului, nu oferă, totdeauna și pretutindeni, tipul însuși al operei de artă. Căci se pare că într-adevăr orice model redus are o vocație estetică

Imensa majoritate a operelor de artă sînt în același timp și modele reduse.

Amprenta mentală,
gheara mentală cu care apuci
și strîngi
rămîne pe cuvinte (poemul e
strînsură și apucătură),
și doar ea se transmite
și devine crampă sau plăcere.
Trăim cu toții ce-ai făcut tu,
în cap,
cu cuvintele!

Care anume virtute este deci legată de reducere

Regăsim astfel, pe un alt plan, acel dialog cu materia și cu mijloacele de execuție, prin care am definit meșteșugul.

Claude Lévi-Strauss, *Gîndirea sălbatică*, „Știința concretului"

Poemul ca accident și expediție poștală

a) Aduci pînă la cuvinte.
b) Alegi cuvintele.
c) Pui în cuvinte.
d) Împachetezi frumos cuvintele.
e) Transporți cu grijă cuvintele sau le transmiți.
f) Verifică dacă au ajuns!
g) Aștepți neapărat răspuns, sau măcar o confirmare de primire.
h) Te odihnești puțin, aduni, strîngi, pui deoparte, după care reîncepi neîntîrziat lucrul.
a) Nu aduci nimic pînă la cuvinte. Aduni cuvinte lîngă cuvinte, dintre care pe unele, aranjate gata dinainte, cumva, vrei anume să le spui, iar pe celălalte (de obicei, pe cele mai multe) le folosești în acest scop.
b) Verifici dacă ai făcut bine operațiunea, dacă ai operat corect, adică estetic, adică fără să se vadă.
c) Te gîndești, în timp ce lucrezi, să schimbi. Îți vine ideea să minți. Vei spune că totul contează, că toate cuvintele și toate propozițiile sînt la fel de importante, că întregul întrece suma elementelor componente etc., deși știi prea bine că nu este așa, dar deja ai uitat.
d) Schimbi și destinatarul. Voiai să spui ceva anume cuiva anume, și acum îți spui de ce n-ai spune totul (ceva desăvîrșit și total, impozant și tranșant) tuturor. Chiar, de ce nu? Nimic nu te împiedică, și toți parcă numai asta așteaptă. Ceea ce-i fals, dar ai uitat de mult, și aluneci în continuare. Deja scrii. Ștergi destinatarul.
e) Cineva încă mai așteaptă – așa te-ai lăudat – ceva de la tine. Își face iluzii. Așteaptă degeaba.
f) Treci, acum, tocmai peste momentul decisiv, peste momentul autentic al scrisului – singurul. Nu mai scrii eticheta, și nici adresa. Cum să trimiți ceva atît de frumos, și de important, la o singură adresă, pe un singur nume, unuia singur, cuiva singur?
g) Crezi acum că scrisul e pentru toți, nu pentru cineva. Te gîndești să continui tot așa, dar

h) aștepți totuși răspuns, îl pretinzi chiar, deși n-ai trimis nimic nimănui.
i) Desfaci cuvintele împachetate, și-ți dai seama, într-o străfulgerare, că cel mai bine, cel mai nimerit ar fi să păstrezi numai sforile, legăturile.
î) Faci un pachet gol și cît mai voluminos, și începi să îl scrii peste tot, pretutindeni. Așa da!
â) Nu mai ai loc și de etichetă ori de adresă. Iar nu mai e loc pentru scris!
a e i o u) Iei poemul în brațe, cu mîinile cu care l-ai scris, și pleci. Te duci să-l duci personal. Aveai dreptate (ai avut tot timpul dreptate): destinatarul, adresa și conținutul trebuie cu orice preț să rămînă secrete, dar să și ajungă la destinație.
ă) Ai învățat în sfîrșit cum se procedează: trebuie să le scrii tuturor, dar să duci personal mesajul. Fii curierul propriului mesaj (dacă-i al tău și dacă-l ai cui spune), nu-ți fie rușine. Scrie pe dinafară și pleacă!

Brutalitate desăvîrșită (cel
mai greu de atins)
a gîndului încleștat pe simple
cuvinte care de la bun început
fug, căutîndu-și scăparea
și nimerind la loc, în altă
încleștare.
Nimic făcîndu-se gheară peste cuvinte,
și cuvintele alergînd de la
unul la altul: așa ne-am
născut și așa creștem,
ca un pumn strîns în jurul
unei povești.

Mail Opera

Scrieți-mi, scrie poetul.
De aceea vă scriu, ca să-mi scrieți.
Stați că vă scriu eu, spune proza-
torul. Stați că vă arăt eu, repor-
terul.
Poetul vă scrie ca să îi scrieți,
căci oricine scrie mai bine ca el dacă-i scrie.
Îți scriu ca să-mi scrii,
căci dacă îmi scrii mie scrii
mai bine ca mine. Tot ce e
scris și îmi scrie mie
este mai bun decît ce-aș putea eu
să scriu.
Căci m-am săturat să scriu
altora, să scriu mai bine, nu
mai scrie nimeni azi bine, acum,
căci nu-mi scrie mie.
Și scriu singur, adică prost,
nu scriu de fapt deloc.
Reține ce spune poetul: îți
scriu ca să-mi scrii, ca să
se scrie frumos
pe lume și acum.

Nu pot să accept că sîntem ultimii oameni, că de-aia s-au străduit, cu migală și curaj, unu-doi-zece, ca noi să uităm brusc cum se scrie o zi de mîine, cînd se primește și se citește ce-ai scris,

prezentul de mîine eu îl scriu, sigur, dar mie cine îmi scrie pentru mîine, ziua de mîine, eu mîine ce citesc, ce trăiesc, cui să răspund și pe cine să țin de vorbă, în viață, cîtă vreme mesajele astea scrise dispar nu se știe unde din lume, trec pe undeva și cînd ajung e deja ziua de mîine,

care nu suferă, nu îmbătrînește, nu zace, ci moare, deosebind cu precizie moartea de tot ce-o-nconjoară și ne face s-o confundăm cu altceva, o mie de lucruri cu care ne-nconjurăm.

Curaj și migală: ca să mai
faci un singur pas, un singur
gest, renaștere, construiește tu
o ușă închisă, și-apoi deschide-o
și vezi moartea cu ochii:
treci pe acolo pe unde se duce,
știu eu asta, ce scriem atunci
cînd ne scriem, ca să ajungă și
să fie ziua de mîine.

Ceea ce vine scris nu vine direct de la cel ce a scris. Mai trece pe undeva, mai aduce ceva. Trece oare prin moarte, de ajunge așa sigur, triumfător, prin ce numim moarte?

Deschide ușa pe care ai construit-o, și ai să vezi.

Scriu ca să-ți scriu. Și visez
că începutul vorbelor mele
ajunge deja la tine pe cînd eu
încă n-am încetat să le scriu,
și că te vor găsi sănătos, scriindu-mi frumosul, cu
frumosul gest de împerechere de a scrie.

Să mă înalț – unde?
Aici, în zona capului,
la șindrilă, de
unde vorbesc?
Să vin odată cu vorba, ca vorbă
a mea?

Dar pentru cine atîta efort?
Cui să-i spun, prin el, ceva,
altceva – de-nțeles?
Așa cum sînt acum este bine:
vorbesc oricum, ligamentele,
tendoanele și celelalte timpane
au și ele ceva de spus –
spun tot timpul.
Și de ce n-aș spune ce-și
spun umiliții utili invizibili din
mine, limbuții
care mă țin și mă trec?
De ce-ar trebui să ajung pînă
la om, sus, pe acoperiș,
cu
nebunii,
doar pentru că așa se face,
ca să umplu încăperea
cu vorbe?

Scriu, adică scriu legea nescrisă
a acestui loc în care n-am să pot să
pătrund și să mă așez niciodată,
un loc care se face la întîmplare și
cu necesitate – pentru tine, care îl înțelegi,
l-ai pătruns: povestește-l.
Este un loc plin cu aventuri, crapă, stă
să dispară. Un loc e-o prăpastie.

Dacă am fi propriul nostru limbaj, în ce lume minunată am trăi.

Dacă am trăi asemenea limbajului, am fi, cu siguranță, fericiți.

Împreună cu alții, ca sensuri, am putea fi ținutul unui cuvînt.

Ca sensuri, am fi înțeleși și am ajunge de fiecare dată departe. Mereu mai mulți și mereu împreună. Popor de curieri într-o lume de zei.

Ești sens, arăți cu precizie și cu grijă direcția, și vrei, normal, să fii înțeles.

Urme de viață în suflet, pe Marte:
pe aici a trecut cineva și
a făcut, desigur, ravagii.
Urmele de viață sînt întotdeauna
urme de distrugere: a trecut cineva
pe aici și-a distrus ce nu era
(numai lucrurile distruse apar, iar
abia cînd făptuitorul dispare
răsar faptele).

Care e arma crimei? Ce să ascund în
gunoi? Sînt urme ale distrugerii, dar
ce a murit?

Pulsezi și tu undeva înăuntrul unei forme
în rest goale,
pînă la rest pline pînă la refuz
cu viitoare conținuturi ale distrugerii.

(Vin dintre resturi,
unde mă ascunsesem.)

(Între urme ale distrugerii te poți ascunde
cel mai bine.)

(Pe Marte nu-s urme de viaţă, dar sînt urme
de distrugere.)

Sfîrşitul stă frumos
în fund
şi ne-aşteaptă.
Venim din toate direcţiile.
Cine ajunge înainte
este sfîrşitul –
se-ntoarce în fine
cu faţa înapoi,
se liniştește
şi nu ne mai privește cu teamă.
Şi totuşi noi
ameninţăm în continuare
sfîrşitul.

De fapt sîntem liberi.
Ne place însă să fim
prizonierii iluziei că sîntem
prizonierii realităţii.

Sfîrşitul nostru se teme de noi
şi fuge
trăgîndu-ne după el.

Fără pic de expresivitate,
să sub-scriu.

SUB-SCRISE.

Acest spectacol al pielii,
pe piele,
cuvinte schimbînd informaţii
şi schimbîndu-şi informaţia,
reacţii suprapuse şi întrepătrunse,
intrînd în contact, combinîndu-se,
reacţii la reacţii şi la
reacţiile dintre reacţii.
Pe piele: pe pielea creierului,
a inimii,
organe învelite în aceeaşi
piele ca şi tine.
Scriu elementar,
exterior,
nu scriu,
sub-scriu.
Subscriu celor scrise.

Am elaborat noţiunea de
sub-scris în alt caiet
după ce am practicat-o
în zeci de caiete,
ani în şir,
zi după zi.
Sper s-o găsesc.
Doresc s-o ating.

Sub-scrisul e gîndire sub-
elementară, gîndire
chimică.

Scriind arăt încotro se
scrie. Scrii
ca să vezi încotro duce scrisul.

(Urmează-ţi scrisul.
Nu-l urmări.)

Scrisul ne părăsește.

Scrisul e ceea ce fuge de
sine și construiește, din
drumuri, localități.
Stai între drumuri,
între drumurile propriului
scris.

Aici nu vorbește nimeni.
Nu se pronunță nimeni.
Nimeni nu declară.
Curge un rînd
împărțind pajiștea.

Drum expus prin materii
construite cu greu.
Drum prin rumoare.
Pas cu pas, te desfaci și
totuși
înaintezi.
Ce pierzi îți devine
sprijin exterior, instrument,
loc pe care să calci,
materie încovoiată, în genunchi,

cu fața la pământ:
calci pe spinări
și pe coaste,
niciodată pe fețe.
Ai grijă să nu calci însă
pe fețe!
Nu tot ce se desface piere
pe loc.
Continuă să înaintezi
ca rumoarea.
Rămîi rumoare despre altceva,
mult mai mare,
mai insesizabil.
Fă faima rușinii!

Ac de păr fără păr,
ac de cravată fără cravată,
butoni fără manșete și
fără încheieturi.
Nu, greșesc: încheietura
rămîne,
doar ea,
e aici
chiar.

Cum iese gîndul direct
ca o podoabă.
Cum cad cuvintele ca multe
bijuterii.
Ornamentăm golul.
Nimic în jur, nimic
dedesubt,
nimic chiar aici:

doar gîndul ca un
ac de păr,
de cravată.
Scriu pur ornamental:
motive înlănțuite, împletite,
și multă, multă
repetiție
în ritmul unei vieți
de nebănuit
care nu lasă umbră.

Gîndește radio, gîndește
măcar hertzian,
gîndește electric.
Există permanent mediu,
există nenumărate frecvențe
pe care, în care nu
trebuie decît să intri.
Simplul acces este deja transmisiune.
O variație de ton
e de ajuns pentru a
intra pe frecvență.

Mediul este un bun, este un bine, e Binele. Dar nu mai există mesaj. Mesajele au devenit, acum (chiar acum) – noi le-am făcut –, mediul, și nu mai avem ce transmite. Și acesta e Binele.

Program (incomplet)

Începe brusc ce nu s-a întrerupt niciodată.
Nu-s ceruri, sînt televizoare.
Departe și sus e prea simplu,

e imposibil.
Departe și sus crezi tu, acuma,
că poți să te
ocolești, să te eviți, să te
cuprinzi cu mîinile curate.

Reclamă la om, reclamă la oameni
pe postul numărul unu
și pe al doilea.
Au fost nobili cîndva
de preț
sau voiau
azi fac reclamă la lucruri.
Ce frumoși sînt
hai să luăm și noi unul.

Dacă există muzică ușoară
trebuie să existe și poezie
ușoară.
Poezia este ușoară
și se scrie din ce în ce
mai greu.

Scriu ca să treci
cît mai repede.

Poemele sînt vorbe
din cuvinte.
Vorbe pe care altfel nu
le poți spune.

Poeme ușoare

Iluminat electric,
apă curentă,
canalizare,
condițiile urbane ale
poeziei,
societatea face totul pentru
scris.
Drumuri, poduri, șosele –
uite, toate acestea sînt
pentru mine,
ca să mai scriu.

Odată,
celulare erau doar în
Tibet, în Siberia,
în Egipt și poate
în Anzi și Bucegi.
Acum toți oamenii scriu.
Dumnezeu în sfîrșit
s-a-ntrupat.

De ce să mai scriu, după
ce am citit?
Nu-i de ajuns să spun (de
pildă):
cîteva elemente de gîndire
stoică,
sau de (a)figurație
precolumbiană?
Sau: compulsiune la
repetiție (Scrisoarea

furată, Seminarul) etc.?
Deşi sentimentele sînt expresie,
ele mai trebuie, totuşi,
exprimate: cu vorbe din
carnea lor friptă, să
faci din vorbe
altceva decît vorbe.

La început a fost cuvîntul
iar la sfîrşit – imaginea.
Oamenii-terminale
vehiculau mesaje
pe care nu le mai
trimitea nimeni, dar
ajungeau pretutindeni.
Kafka e printre vinovaţi:
din vampirism, a
inventat, în vis,
faxul,
şi de-atunci nu încetează
să ne scrie.

Cuvinte fără dramă şi
fără tragedie.
(Tragedia, afară!)
Rînduri doar scrise
(puţin, imediat)
şi – atent, cu grijă –
netrăite.

Expediez poeme: le scriu repede,
scurt,

ca să le pot trimite neîntîrziat,
să fac plăcere.

Aproape, imediat:
mimezi, de departe,
o atingere.

Mesaje automate

Între noi
Internet
Nici aproape și nici departe
Ai putea fi oriunde
Ai putea să nu fii
cineva tot răspunde

Save me
Salvează-mă
Save me
Măcar sufletul
Într-o memorie undeva
Pe o dischetă
indestructibilă
din aur curat
sau poate din marmură
Ah încă mai este nevoie de material
Tot mă mai chinuiesc
Cea mai mare parte din
mine rămîne
încă pe dinafară
Ține-mi sufletul în circulație

Trimite-l și altora
tuturor
mai departe

Din punct în punct mă
propag
O, viața mea
acum în toate casele deodată
În mintea ta primește
sufletul meu

Lucrurile s-au rupt
(de părțile lor și de mine)
ține-le legate prin fire
Din punct în punct mă
propag
O, viața mea
acum în toate casele deodată
În mintea ta primește
sufletul meu
Am ajuns să depind
de întreaga umanitate.

Răspunde-mi!
Dă-mi trup!
Ți-am trimis gîndul,
l-am omorît în cap ca să-l
amplific ca să-l
pot spune.
Dar tu
răspunde-mi,
dă-mi trup

care să plutească în voie,
pe unde.

Corporalizează dezastrul
care stă,
dramatizează crima care
se întîmplă.
Fă ceea ce e.

Cine mai are un trup a
rămas pe dinafară,
aceluia ne adresăm în
cor, de el ne rugăm,
să-l convingem.
— Vino și tu!
Îngerul n-are sex
dar e o orgie.
— Vino și tu,
spiritul e perpetuă bucurie!

În gură doare
iar în nas e prea mare.
Pe unde să mai respiri
și cum să cuvinți cînd înghiți?
Vino în fir! Vino în undă!
Hai în gîndire!
Vino la nuntă!

Aici nu contează că ești gras,
peltic sau pitic.
Aici e totul fără măsură:

ca să vorbești n-ai nevoie de gură.
Te-ncordezi și transmiți.
Ești suflet-mesaj
în oceanul de biți.
Numai aici istoria continuă,
pe-afară, la tine, nu-i decît
televiziune și zgură
(nimic nu arde în gol).
Trupul naște poezia
dar tot el o ucide.
Scapă de el, sau lasă-l să-și
vadă de viață.
Aici, în spiritul-mediu,
sufletul e cuvînt
(fără ornamente inutile,
fără trupuri disperat-atîrnate,
fără crime, adică fără fapte).

Mă împodobesc, mă ornez
numai și numai cît să apar,
și deja iau toți ochii.
Cel mai bine: cu podoaba
să îmi acopăr ochii
și gura, să nu văd
cum – și cît – sînt de văzut,
cum îi orbesc pe unii
și pe alții.
Să apar, dar doar orb
și mut.
Mă împodobesc și dispar.

Să ies din dispariție
nefăcînd, însă, altceva
să dispară.

Dacă mă arăt, să tac.
Dacă vorbesc, să mă fac
nevăzut.
Să nu știi de unde îți vin
toate darurile acestea
și toate necazurile.

Dacă mă văd în ochii tăi,
tu dispari.
Iar dacă încep să vorbesc,
tu mă cauți:
îți iei ochii și ți-i
înfunzi în urechi.

Dacă imprimi un anumit ritm deja ai transmis.

Pentru poezie este nevoie de mult calm
și retragere:
să te privești ca pe o sticlă
așezată pe masă
din care vei începe, cîndva, să bei.
(Lichidul acesta trece ușor în tine,
nu-l torni, nu-l sorbi, nu-ți e injectat.
Dispare el, apari tu.)

Cu virgule, puncte și tot ce mai trebuie
(ca la un praznic, ca la o angajare),
spunere absolut gramaticală, infinit
de firească,
măsurînd nu scurgerea, nu trecerea,

nu înaintarea și nu extinderea,
ci ceea ce vine și ce aduci tu,
crezînd că sînt una.

Îți aduci pînă la tine prin cuvinte
ceea ce vine
dar se oprește undeva, nu
departe – și tocmai pînă
acolo (pînă aici) mai este
de mers, de trăit,
și crezi că ceea ce spui poate deveni
o mînă întinsă, o punte,
dar tocmai asta e totul.
În golul pasului își fac casă
dușmanii,
cărora pînă acum le-ai
rămas necunoscut.
Spațiul e impracticabil.

Mărunt și important
este totul.
Mărunte și importante
sînt toate
(care nu pot face un
tot).
(Totul este la fel de
mărunt.)
(Măruntul se oferă ca rest.)
Mărunțișul.

Nu este nevoie de oameni
pentru o legătură umană
cu lumea.

Ce instrumente plăcute, cu
care te desfaci blînd,
pe-ndelete, precis,
îndepărtînd carnea abia gătită
de pe oase.
La sfîrşit, poemul: o grămăjoară
de oase lucioase
alături de farfurie.
Poemul este în plus, e întotdeauna
alături, sînt resturile mesei tale
din tine.
Învaţă să stai la masă!

Acum, tăcere. Aşteaptă lucrurile să vină,
căci le-ai epuizat.
Şi vei scrie ca să-ţi faci curaj, să înduri.
Şi vei mai scrie ca să te stăpînească, să nu te laşi
desfăcut, dus,
combinat, pe bucăţi, la întîmplare.
Fereşte-te să naşti oameni noi,
artificiali, din mine şi din tine.
Căci alţii, pe care nici măcar nu îi vezi,
indivizi nepersoane compuşi la întîmplare,
pe firul evenimentelor,
şi la îndemnul lor,
alţii, deci, populează această lume
şi o trăiesc:
combinaţii de mine şi tine,
cărora le dăm viaţă
fără măcar să ne fi cunoscut.
Ei sînt cetăţenii acestei societăţi,
doar ei sînt cu adevărat străinii,
fantomele vii

ale cuiva care n-a murit
și nu s-a născut vreodată.

Înfășură-te în fîșii de cuvinte,
ca o mumie:
ca să te ții laolaltă,
căci la cea mai mică mișcare
te desfaci, și părți din tine
se combină cu părți desprinse,
idem, din ceilalți
și trăiesc pe socoteala noastră, a
tuturor
fără s-o știm.

Venire fără venit.
Vine ceva, fără nimeni.
Acum ce s-așteptă?

Scriu ca să nu văd,
să nu aud,
să nu vorbesc.

Acolo, sus, sufletu-i dus:
dacă urcă se pierde.
Dar de acolo, de sus,
sufletu-mi scrie,
însă o face așa, în general,
la grămadă, amestecat cum
sînt, acum, între cei
ce așteaptă.

Mi-ai dus sufletul prea sus,
Doamne,
și mi l-ai pus în lumină,
eu ce să mă fac acum
la umbră de nor,
cu mîinile neînălțate,
pe vîrfuri?
Tu, Dumnezeul meu alăturat,
așterne-mi să cad,
să-mi prind sufletul
la loc între coaste
și chipul pe față.
Înălțasem zmeul,
suflesem în cuvinte
și m-ai luat în serios:
lasă-mă jos!
Acum lasă-mă, te rog frumos,
jos,
să mă calc în picioare,
să alerg într-o mînă,
să dau din coadă,
să mă cațăr în copaci,
să ling furnici în vizuină,
ia-mi înțelesul (sufletul,
umbra și lumina) cuvintelor,
dar lasă-mă să vorbesc,
egoist și prostește,
lasă-mă să plutesc în
ceea ce fac, să mă
oglindesc și la cîte
un cot al rîului
să mă bucur că am ajuns,
că sînt iar aici și acum.
Tu, care transformi balastul
în aur,

îl faci astfel mai greu
(să-ți explic eu?).
Ți-e frică să nu iei înălțime?
E o chestie mecanică, știi
foarte bine.
Dă-mi drumul, dă-mi drumul
din gheare,
să arăt pe unde se vine
și ce vine cînd ceva vine.

Amprenta mentală,
gheara mentală cu care apuci
și strîngi
rămîne pe cuvinte (poemul e
strînsură și apucătură),
și doar ea se transmite
și devine crampă sau plăcere.
Trăim cu toții ce-ai făcut tu,
în cap,
cu cuvintele!

Dacă cuvintele ar fi o bucată, o
parte a lumii, de mult
am fi murit sufocați, mușcați,
linși și băuți.
Dar dacă lumea nu s-ar face din
cuvinte,
de mult, acum chiar
ne-am preface în simplă respirație
alergînd bezmetic, izbindu-se
de pereți.
Iar dacă cuvintele n-ar fi,
totul ar fi aici deodată,

claie peste grămadă,
eveniment, revelație brutală,
stea în lac
și Dumnezeu cleios,
neputincios,
incapabil să se desfacă.

Revelație brutală: pumn în cap, creier.

Creierul, revelație în cap,
storcîndu-ne de sensuri
și epuizîndu-ne.
Sînt un minunat mecanism,
o diafană mașinărie, dar
nu funcționez: ceva, în mine,
se hrănește.

Dacă am fi propriul nostru limbaj, în ce lume minunată am trăi.

Dacă am trăi asemenea limbajului, am fi, cu siguranță, fericiți.

Împreună cu alții, ca sensuri, am putea fi ținutul unui cuvînt.

Ca sensuri, am fi înțeleși și am ajunge de fiecare dată departe. Mereu mai mulți și mereu împreună. Popor de curieri într-o lume de zei.

Ești sens, arăți cu precizie și cu grijă direcția, și vrei, normal, să fii înțeles.

Oamenii nu au nimic de spus și chinuiesc cu sălbăticie cuvintele care întotdeauna le scapă.

Trebuie să mă tîrăsc, nu: să zbor razant, să par că urmez cu fidelitate, dar de la oarecare distanță și, în plus, obligatoriu cu grație viața, terenul, într-un paralelism aerian, dansant, să inventez libertatea permițîndu-mi volute impardonabile și imperfecte spirale. Și, în același timp, să sufăr cumplit de atracțiile esențialmente diferite, variate, ale solului, arătînd neîncetat, clipă de clipă, luptă și victorie, luptă și victorie, pe fond de accentuată și de insuportabil de actualizată imposibilitate. Altfel nu, sau degeaba. Aceasta e poezia contemporană. Sînt un fluture-gladiator, un gladiator-fluture, cu atît mai caraghios cu cît sînt un om. Poetul actual trebuie să fie caraghios.

Pe zi ce trece, geamul e tot mai curat. A te pregăti pentru moarte nu înseamnă a te gîndi la ea.

Am pierdut cheile, și acum bat la toate ușile, convins că se află cineva în spatele lor și le ține închise. Kafka mai păstra, totuși, o speranță: așeza ușile în șir, dar eu știu că ele sînt așezate la rînd, una lîngă alta, nu una după cealaltă. Desfășurare de uși închise, pentru tine! Ai vrea măcar să știi să alegi, dar tu bați la toate, și poate tocmai de aceea nu se deschide niciuna.

La Blanchot, din spatele ușilor și prin pereți vin chemări: urlete, scîncete, horcăieli. Pînă la tine totul s-a terminat: din spatele ușilor închise nu se mai aude nimic. Toți au murit sau toți au plecat, și ușile au rămas singure, adică închise.

Dar după tine, care le încerci pe toate, stupid, o să vină cu siguranță unul care va ști ce să facă: va părăsi ușile acestea ale nimănui, fără

nicio sintaxă, care, dacă nu duc nicăieri, nici nu pot să aducă ceva. Ți-l imaginezi încă de pe acum pe acela, și suferi, jignit.

De aceea geamul este pe zi ce trece tot mai curat, și vezi tot mai bine, același lucru.

geamul este pe zi ce trece tot mai curat, și vezi tot mai bine, același lucru

Dinăuntru, vezi înăuntru,
alături, peste drum.
Vezi cum Dumnezeu vine
prin preajmă, în cartier.
Închis în intersecție
(tu nu poți ieși, dar
alții intră),
îi găsești loc în sfîrșit
sufletului în tine.
Învelit în tine însuți,
ți se va face în mod cert cald,
te vei dezveli
și vei fi dat afară.

Dinăuntru, vezi înăuntru

prin preajmă, în cartier

te vei dezveli
și vei fi dat afară.

Ne-poezie

(mesaj pt. exteriori)

Cei puternici trebuie apărați de cei slabi.
(Nietzsche)

Elev Ștefănescu (colț cu Avrig),
ia ia și analizează nimicul (cu pîntecele tău budist ar trebui să-l cunoști, să-l adori!).

Ia vezi,
este aici ceva poezie, sau sîntem în plină, insuportabilă fraudă? Da' repede, scurt, cum știi tu mai bine!

Și dacă-ți spun că poezia este, să zicem,

amprentă fără de trupuri, așa, brusc și dintotdeauna amprentă,

ce te faci, pîntecosule, ulcică de lut cu pămînt,

cui mai scrii să reclami?

Însă dac-o să-ți spun că poezia este doar și mereu adresare, fluviu în care ne aruncăm de pe podurile cele mai sigure și mai maiestuoase nu doar pentru a căuta, în puhoi, izvorașul,

ci ca să ne facem mesaj și să ajungem, colete, la destinație, anume pentru ca aceasta, bine împrăștiată în cești și secunde și împăiată în oameni, să nu ne rămînă necunoscută,

dac-o să-ți spun, de exemplu – presimți tu ceva! –, că este într-adevăr vorba de

o ceată în ceața deasă de semeni și de „aproapele” (țărm retrăgîndu-se sub zîmbete verzi, salvatoare),

de singurii reporteri adevărați, cu moartea pe prompter, care mor să transmită și n-au cui transmite, și mor să ne scrie dar noi nu găsim scrisoarea pierdută în plic,

și atunci, disperați, nu găsesc altă cale și aleg să-și „prezinte relatările prozaic-gazetărești drept poeme” pentru ca, social (adică și pentru unul ca tine), să se înțeleagă ceva și, mai ales, mai cu seamă, să se respecte ordinea și „semnalul” să se constituie, becul să se aprindă

și două brațe deschise mai înainte de a fi, cu avînt, încrucișate, să însemne „cheamă poliția!”, „ăștia-și fac semne, vor să atace!”,

să taci,

o să aduc strada Elev Ștefănescu pînă la tine, pe buza făpturii tale, o să ți-o trag, pașalîc, dinainte și-apoi o s-o pierd, ca fumul căzînd, printre vîlcele și blocuri pînă departe, în afara orașului,

în fluviul pe care mai bine aleg să mă pierd iar scriindu-mă celor mai necunoscute și, desigur, obscure destinații și plauri (în mod repetat, des, pînă o să mă-ndrept, pas cu pas)

decît să ajung în mica ta cutie poștal-craniană, unde cu siguranță și în mod cert m-aș sufoca, aș ceea ce cu adevărat se cheamă muri,

violent, pleosc, bîldîbîc

(cu zgomot l-ă-untric de ființă).

— Da, ai dreptate, teme-te de mesajele bine ascunse în public! Rămîi vigilent,

poate surveni oricînd poezia.

Păzea!

(Atîta numai că ceea ce numim poezie – ipoteză de luat, totuși, în calcul – ar putea fi tocmai masca cea convenabilă a unor insuportabile ştiri şi a altor produse suprem, ultim gazetăreşti, aşa că mai bine – ai încă o dată, chiar dacă invers, dreptate, înţeleptule! –, mai bine să rămînem cît se mai poate în poienița asta salon şi să citim în veci poezie şi-atît, trezindu-ne unii altora plăceri şi fioruri de viaţă.)

(Repede, repede, şi cît mai pe scurt. Dar continuu.)

Lirismul absolut ca lirism *banal*, finit, îngrădit, afectat de finitudine şi *cinstit-deschis*, umil, adică invizibil prosternat: rană de „infectat"; genunchi juliți, roşi.

Dar materialitatea textului trebuie să rămînă *marcat-umil-robotitoare*: onest-muncitoare, lucrătoare nu lucrativă, epatantă, căci din această afectare şi dorinţă de dominaţie a ei s-a născut de pildă *publicitatea*.

Muncesc să fac bucăţile, dar nu le pot reuni, nu le pot da viaţă: iată-le, astea sînt. Dar viaţa lor e în altă parte: arăt pe unde, eventual, să vină, poate veni.

Bucăți vii, germeni, fetuşi – nu ciosvîrte. Să nu ucizi cînd scrii, chiar dacă nu poţi da viaţă. Să nu faci nimic anume cînd scrii. Scrisul: locul în care în sfîrşit nimeni nu face nimic, nu se face nimic, nu se întîmplă nimic. Aici încetează făcătura şi problemele ei. „Pînă aici", zice scrisul. „Zonă de nefacere". (Budism?)

Bucăți vii, bucăți (adică) moarte. Trimiți, mărunt, moartea la viață.

Poezie ideal, absolut-discursivă, de fapt dezmembrată: bucăți căutîndu-se să (își) dea naștere.

Dar „efectul" poetic, *ideea* poetică: în spirit, la locul ei.

Text *banal* în aparența imediată, și chiar, pe alocuri, lăsat, blînd afectat, stîngaci, nepriceput, incapabil de mai mult de atît. Text limitat, auto-îngrădit în necuprins, în libertatea celorlalți, mereu a altora. Text de retragere-lume. Dar cu imediat efect holistic-zguduitor. Disproporția. Sublimul (Kant).

Asta sînt *acum*. *Planuri* „ontologice" diferite.

Paralele trimițînd una la alta: oglindindu-se. Paralelele sînt singurele care se oglindesc, își vorbesc, sînt limbaj, fac limbaj. La paralele adevărate, puternice, se ajunge doar după o puternică intersectare, după o coliziune amenințătoare, catastrofală.

Pentru oglindire – niciun *contact* și nicio *mediere*. Spațiul, planul comun e de-ajuns.

Poezia *nu e* în poem. Eu sînt poemul. Tu ești poezia. Poemul poeziei (lui): eu fac poemul poeziei care ești – pentru că ești departe, pentru că am fost împreună, pentru că nu vom mai fi decît în spirit.

Accept totul, primesc cu bucurie orice atîta timp cît e de la tine: numai să vină.

Nu trebuie să scrii prea mult, doar să *indici*. Scrie indicial: nu iese fum (negru, negativitate, umbră) fără foc, dar focul să fie ceresc („origine" deja dispărută, esențial evanescentă: vie prin urme negre).

Comportament *poștal*. Pentru scrisul contemporan: se scrie mult azi, dar n-au ce. Dă-le!

Scrisul proiectează lumea, realitatea în om. O catapultează.

Adevărul dă viață.

Mă aflu iar în plin. Trebuie să fiu atent.

Gri

Gri poate fi doar o cămașă
sau o pereche de ciorapi,
dacă așa vrei tu.
Încolo, totul e colorat,
din ce în ce mai colorat
(și mai mărunt, mai plăcut,
dacă-ți place).

Lucrurile sînt tot mai multe,
tot mai ușor de adunat
într-o plasă.

Mă mir că mai crește ceva din pămînt.
Că pămîntul n-a devenit o pulbere fină,
un strat gros de pudră ușoară
pe-o față adînc dispărută,
atent uitată.

Mă minunez că se mai face ziuă

și nu o uitătură chiorîșă
evitîndu-mi privirea
strîmbîndu-mi privirea
deviind privirile și
făcîndu-mă să nu mai pot privi drept.

Fug mai departe, nu fug, mă îndrept.

Îngropați în strămoși
să creștem mari și gustoși!

REZUMAT
despre
Principalele mesaje ale cărții de față
(în viziunea autorului ei)

– în atenția (și sprijinul) presei, a(le) criticilor literari și a(le) tuturor celor eventual interesați –

Nu este rușine să întrebi și nu este degradant să ți se spună!

Trăim – toți spun asta – în epoca informației cît mai exacte, mai detaliate, mai ample și mai diversificate, iar poezia trebuie să se trezească ea însăși la informație: este informație *in statu nascendi*, producție de informație *ex nihilo*.

Din politețe, în primul rînd (dar și, nu în ultimul rînd, din disperare), am hotărît așadar că este de datoria mea, ca autor, să-mi informez cît mai exact cititorii – atît cît este posibil – asupra informațiilor pe care cartea de față intenționează și speră să le producă – *ex nihilo*, altfel spus pornind de la starea lumii de azi –,

forțînd întrucîtva atenția și înțelegerea, fără a ceda însă grotescului așa-zis „cultural și artistic" curent și banalizat.

Cartea de față *produce*, prin urmare, mai multe mesaje *evidente* (altfel spus, nu le *sugerează,* ci le *prezintă*), finite (și chiar numărabile), directe și drepte dat fiind că, în intenția autorului lor cel puțin, ele țintesc a se apropia cît mai mult (infinit-vertiginos, iminent-amenințător) de o anumită *perpendicularitate* (fie și orizontală, laterală) în raport cu planul aparent frămîntat, vălurit și reliefat – plastic, plastifiat – al *actualității*. Aceste mesaje ar putea fi enumerate după cum urmează.

1. Cartea de față nu este o carte. Ci doar un adăpost provizoriu, precar, din carton pentru vagabondul, *homeless*-ul, *SDF*-ul (*„sans domicile fixe"*) care este (a fost și, mai ales, a devenit, a ajuns, a rămas), metafizic și social, poetul: un înveliș slab, friabil, poros, permeabil pentru altceva, mizer poate, și misterios.

Cu hîrtiile lui numai de el și neîncetat scrise, poetul este un *„sans papiers"*. Prin cartea de față, el cere adăpost temporar în apartamentul tot mai declasat care sînt Cartea și Poezia. Nu cere, de fapt, voie nimănui să o facă: vine și se instalează ca nesimțitul (ne trezim cu el peste noapte), cu tot calabalîcul său imund (saci și sacoșe de hîrtii scrise și mototolite: motolite prin scriere), într-o convenție deja fanată, căreia îi acordă privilegiul ultim de a o *„squatta"*, de a o „locui", încredințîndu-ne că acestea – Cartea și Poezia – mai pot fi „casă" și „acasă" (cu tot confortul).

2. Face însă toate aceste lucruri, aceste operațiuni, operează (în loc să adune, mormîntal, „operă") *salvator*: transformînd textul, scrisul, în *imagine*, după gustul și obiceiurile lumii contemporane.
Scrisul devine, în felul acesta, infinit și suplimentar *metaforic*: este departe, în altă parte, are nevoie de un mediu în plus care să-l comunice și să-i comunice în același timp și distanța dintotdeauna de nerecuperat – în altă parte se scrie, pînă la noi nu mai ajung (nu

mai pot ajunge) decît *imagini fotografiate* ale textului. Semne de viață sau semne de distrugere? *Viața (se) distruge imediat*, altfel nu (și-)ar mai da semne de viață.

3. În plus, conform unei analize care va fi dezvoltată separat, în alt loc, poezia s-a dizolvat în comunicarea intimă actuală: (ne) scriem tot mai mult și, de fapt, tot mai *poetic*, *în situație de poezie*, dar în afara a ceea ce mai continuă, încă, să se cheme (singură, pe sine) „literatură". Poezia a devenit comunicare intimă, suspectă, supravegheată: poetul expune aici *mesaje interceptate*.

4. În sfîrșit (oare?), poetul face ce-a făcut de mult, dintotdeauna deja: *bricolează*. Se ferește atît de geniu, cît și de inginer, cu ingineriile lor întotdeauna politice, sociale (avîndu-i pe ceilalți drept obiect: de unde a 11-a poruncă, a poetului:

SĂ NU OBIECTIVEZI FIINȚE, SEMENI!

), menținîndu-se astfel (repet: cel puțin în intenție) cît mai aproape de viață, de etic, împotriva *estetismului tehnologic*, a „frumosului" contemporan care poleiește mizeria (mundanizează imundul) și îmbracă nimicul, pentru a-l conserva și perpetua, recicla.

Poetul se folosește minor, nepriceput, artizanal, batjocoritor-meșteșugărește – *a-tehnologic*, *post-tehnologic* – de tehnologie: o transformă la loc, din mediu ambiant și politică de dresaj mutual, în ceea ce nu mai este de mult: în *tehnică* și *unealtă* (despre diferența dintre tehnică și tehnologie, citește-mă). Din proteze de viață infantilizată, senilă, în instrumente pentru a produce matur, tragic.

Și propune, deci, în Adăpostul Cărții, o „expoziție" de „poeme", de comunicări intime interceptate, salvate de la interceptare, de la captare de el.

Vă invită în cutia lui de carton pentru a vă proiecta imagini ale vieții, ale distrugerii, ale Departelui proxim întotdeauna expulzat, redus, din care ne hrănim permanent: metabolismul corpului organic este metaforă vie. (Mîncăm zilnic și epocal Exterior pentru a ne croi, mizer, Interior din propriile dejecții. Defecăm „acasă" și „cuib": asta a ajuns animalul poetic.)

(Nici înăuntru, nici afară: viu, să fiu limita vie, să țin distanța clipă de clipă plină, cu mine „mesaj", pentru comunicarea-metaforă și nu artefact-lipitură, în viață.)

(Scriu șters. Tot mai șters. Pentru ștergere, pentru a șterge, pentru a curăța locul de atîta șezut și ședere.)

(Scriu direct [de] departe. Din cartea-adăpost temporar care nu mă desparte vă trimit poze cu poeme [ca] de pe Marte.)

(Cartea aceasta e doar *conținut* într-o formă *întîmplătoare*, *de ocazie*, un *tovarăș de drum*: viață în mediu viu și ostil-(ostie? *hostis?*)-social. Între „formă" și „conținut", „pneumă", cauciuc, roată niciodată pe jantă, viața în mereu aceeași, altă viață, semne bîlbîindu-se pathic și fatic și fotografiindu-se copilărește, imediat, imperfect, tremurător, cu mobilul, de la fața schimbătoare a locului ca unică față, schimonositǎ, a locului, unul pe altul. Cu mobilul pe față, *éperdument*, nebunește.)

De la distanță și de nicăieri,
cu încredere și prietenie,
din cutia sa de carton
de la fața sub mască de formă a locului,

Autorul

Pe calota de Occident arta e moartă.
Încolo pe unde e vie nu este artă.

(E viața însăși modestă și grijulie.
Rimă bine ascunsă pierdută
prin casă.)

(SUBGARDĂ pe locurile înfrățite pustii
unde întreaga suflare tresaltă
din avangardă în avangardă.)

Eclipsa Crima
(plătim vizibilul)
(againstallation)

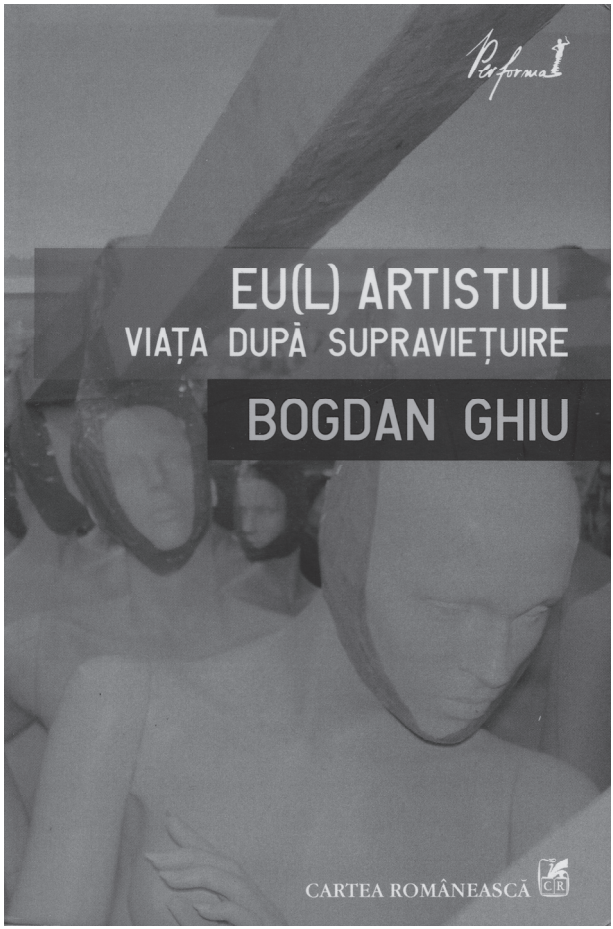

Editura Cartea Românească, 2008.

Quand je regarde le ciel entre les étoiles, je ne peux donc voir que ce qui y a disparu.[1]
Foarte puțini oameni văd.

(Godard,
For ever Mozart)

Există lucruri ascunse.

Există lucruri ascunse și lucruri care ascund.

Nu altceva decît lucruri ascund alte lucruri.

Nu există lucruri care să fie ascunse de altceva decît de lucruri.

Lucrurile ascund lucruri.

Numai lucrurile pot ascunde lucruri. În rest nu există ascundere. În afara lucrurilor nu există ascundere.

Lucrurile se ascund în lucruri sau în spatele lor.

Ascunderea se ascunde, dar nu asemenea lucrurilor.

Un lucru ascunde în același timp un alt lucru sau alte lucruri, dar și faptul că ascunde.

Faptul că un lucru ascunde alt lucru nu este ascuns de lucruri asemenea altor lucruri.

Ascunderea se ascunde de la sine, nu prin forța lucrurilor.

Ascunderea se ascunde.

[1] Traducere: Cînd privesc cerul dintre stele nu pot, prin urmare, să văd decît ce a dispărut de acolo.

Trebuie să bănuim întotdeauna că există lucruri ascunse. Însăşi existenţa ca atare a lucrurilor (lucrurile există) presupune ascunderea altor lucruri.

Nu există ascundere decît a unor lucruri, a altor lucruri.

Numai lucrurile ascund, şi numai ascunderea se ascunde.

Oamenii ascund lucruri în spatele altor lucruri.

Oamenii profită de faptul că lucrurile ascund întotdeauna alte lucruri.

Ascunderea nu „poate" să survină, ea survine întotdeauna, cu necesitate.

Există lucruri, deci există ascundere. Întotdeauna, în mod actual, nu virtual.

Oamenii pot doar să aleagă, într-o oarecare măsură, ce lucruri să ascundă şi după ce lucruri.

Totuşi, ei nu pot să controleze, să dirijeze în totalitate acest fenomen.

Întrucît ascunderea se ascunde, oamenii nu pot controla ce anume ascunde ce anume.

Vrînd să controleze în totalitate ascunderea, oamenii provoacă ascunderea la dezvăluire.

Pentru că se ascunde, atunci cînd autoreflexivitatea, cînd automaticitatea ei este perturbată, ea se dezvăluie, se întoarce pe dos.

Se dezvăluie pentru că se ascunde, pentru că se intervine în autoascunderea ei, pentru că se încearcă a i se uzurpa automaticitatea.

Orice lucru poate ascunde orice lucru. Există însă „afinităţi elective" între lucruri. De obicei, contrarele se ascund unul pe altul.

Dar oamenii nu vor de fapt să ascundă, ci să neutralizeze, să elimine pur şi simplu ascunderea. Ceea ce este imposibil.

Şi atunci ascunderea se dezvăluie, trecînd în opusul ei, afirmînd hiperbolic ceea ce se încercase a se neutraliza, a se elimina: faptul că doar opusele se ascund unul pe altul.

Oamenii vor să ascundă tocmai definiţia şi structura ascunderii. Şi atunci ascunderea se dezvăluie.

Ascundere este de fapt +1/–1 (un lucru în plus este un lucru în minus, lucrul pe care-l ascunde), or oamenii vor să ascundă după modelul 1/0. Ei încearcă astfel să neutralizeze prin ascundere ascunderea însăşi, să elimine (nu să ascundă) ascunderea, în care adunarea (plusul) ascunde scăderea (minusul). Ei vor să ascundă ascunderea, să anuleze ascunderea, şi atunci, automat, ascunderea, conform propriei ei legi, trece în opusul ei: se ascunde divulgîndu-se. Minus trece în plus. Nu există semn pentru zero, zero nu este un semn. Oamenii vor să tacă, ori tăcerea nu este zero, ci minus: un semn pozitiv care afectează existentul. Oamenii vor să elimine existentul. Zero nu există. Zero e minus.

Nu există zero. Nu există decît plus sau minus, plus ascunzînd minus, plus operînd minusul.

Ne-spusul nu este zero, ci minus (semn pozitiv, nu absenţă a semnului).
Nu există absenţă a semnului, nonafectare cu semn. Semnele se schimbă unele în altele.

„În istorie, lucrurile nu dispar de la sine, ci sînt ucise." Lucrurile n-ar dispărea dacă n-ar fi ucise.

Nici lucrurile, nici ființele, niciun lucru nu „se naște-crește-(se re)produce-moare". Acesta e un model fals, „ideologic". Niciun lucru nu moare de moarte bună. Dacă nu s-ar ucide între ele, dacă nu s-ar ascunde unele pe altele, lucrurile ar exista pentru totdeauna.

Lucrurile se ascund (se ucid) prin „afinități elective". Nu orice lucru poate ascunde orice lucru. Contrarele se ascund (se ucid) între ele. Ceea ce dispare, se ascunde, este ucis trebuie să presupunem cu necesitate că este opusul a ceea ce ascunde (se vede).

În spatele (în locul) lucrurilor vizibil existente trebuie să presupunem cu necesitate că se află contrarul lor, nu un lucru indiferent, oarecare.

Lucrurile se ascund (se ucid) pe perechi de contrarii.

Ceea ce nu este este opusul a ceea ce este. Nu ceva diferit, ci opusul.

Trebuie să avem cu necesitate imaginația opusului, a contrarului. Diferența este între lucrurile vizibil existente (în plan), nu între cele vizibil existente și cele ascunse (în profunzime).

Nu există luptă decît între contrarii. Or, lupta înseamnă eliminare (ascundere, înlocuire: ascundere prin înlocuire) a contrarului.

Lucrurile vizibil existente locuiesc-în opusul lor, pe care îl în-locuiesc. În-locuirea se autoînlocuiește ca locuire-în.

Lucrurile vizibile stau, se țin, ca temei și ca temelie, ca fundament, pe opusul lor, pe ceea ce ele ascund (ucid).

Uciderea nu elimină niciodată victima. Schimbă doar semnul, din minus în plus.
Nu există existent nemarcat, neafectat cu semn, minus sau plus.

Nu există zero. Zero vrea să facă doar omul, dez-afectînd afectatul.

Ontologia presupune crima, este o cercetare a crimei.

Crima se pedepsește, dar nu poate fi eradicată.

Istoria și spațiul sînt dovada crimei. Apar prin crimă.

Dacă spațiul, ca loc, poate fi distins de ocupantul lui (și poate) este pentru că locul însuși există, e cineva, lucru sau ființă, asemenea, de aceeași natură cu ocupantul. Altfel n-ar exista nimic.

Crima e locuire. Locuire-în ca în-locuire ce se răstoarnă.

Apariția a ceva este dispariția a altceva.

Nu există invizibil. Nu există decît ascuns.

Spatele, fața cealaltă, întoarsă, a prezenței este absența. Trebuie să ne imaginăm fața întoarsă, absența asociată fiecărei prezențe în parte, victima ontologică a oricărei prezențe.

Spate în spate stau lucrurile.

Cînd unui lucru „i se ia fața", dreptul la față, de a sta cu fața la noi (unii la alții), de către un alt lucru, acel lucru se întoarce cu spatele, se răstoarnă.

Ce nu se vede nu se vede nu numai pentru că este ascuns de către altceva, ci și pentru că stă cu spatele, și-a întors fața de la noi.

Acel lucru privește în direcția opusă. Continuă să ne privească, dar din direcția opusă.

Acest fapt schimbă perspectiva asupra noastră. Lumina cade invers.

Starea cosmosului este eclipsa totală.

Trăim în eclipsă.

Eclipsa nu este noapte. Întunericul nopții apare prin autoeclipsare.

Eclipsa apare în plină zi, în plină lumină.

În plină lumină, eclipsatul continuă să lumineze, invers. Produce luminozitate.

Luminozitatea scaldă lumina, o intersectează.

Între lumină și luminozitate este spațiul de umbră, pliul de rezervă al lumii.

Luminozitatea este „lumina de veghe" a lumii. Pe care lumina o face invizibilă. Dar cînd se stinge lumina, rămîne întotdeauna lumina de veghe, care ne luminează eclipsat, incluzînd umbra în lumină.

Umbra pe care noi înșine o facem cînd luminăm.

Pentru că ne luminăm unii pe alții, pe rînd, și încolo facem întuneric.

Lumina unidirecțională a existentului vizibil este compensată de luminozitatea inversă, răsturnată, a ascunsului.

Raza de lumină iradiază pentru că există mediul de luminozitate.

Și astfel, prin umbră, apare crima.

Luminozitatea e terțul, martorul. El „face lumină”.

Crima luminează.

Pentru că niciodată un lucru nu dispare de la sine. Niciodată un lucru n-ar dispărea singur.

Și nici nu dispare. E undeva (în) fundal.

(Asigură mediul de luminozitate necesar luminii.)

Numai fundalul, arheologic, persistă, îngroșînd lumea, lumina.

Lumina se face pe zi ce trece mai groasă.

Iar lumea, în adîncime, tot mai bogată.

Vedem tot mai greu prin aerul tot mai dens.

Privirea nu mai străpunge, se refractă, se izbește de spatele lucrurilor.

Caută în zigzag și nu ajunge niciodată acolo unde sperăm și credem.

Vedem tot mai mult altceva, adunat, tangențial.

Privirea înnebunește.

Căci invers, ceea ce numim semne, imagini, sînt lucrurile ucise care se răzbună semnificînd pentru lucrurile vizibile.

Masă critică se formează, pol de răsturnare pe care abia dacă mai putem să-l ținem în echilibru, în balans.

Văzul vîscos.

Înmulțirea limbajelor de traducere.

Cod tot mai extins, tot mai simplu, încercînd să alinieze planetele, lucrurile.

De dincolo, din ne-mai-văzut (de mult), începe răsturnarea, revolta.

Masa de lucruri se înclină pe direcţia de mers.

Lucrurile ne înalţă la cer, ne aruncă în aer.

Înmulțirea limbajelor, în profunzime, care nu e dedesubt, nici deasupra.

Stăm cu privirea înainte, cu faţa în straturi de praf.

Plătim transparenţa. Plătim vizibilul.

Pe unde să intre jaguarul (pentru un viitor)

[Vrac] [Compostapocalipsa] [Container][I]

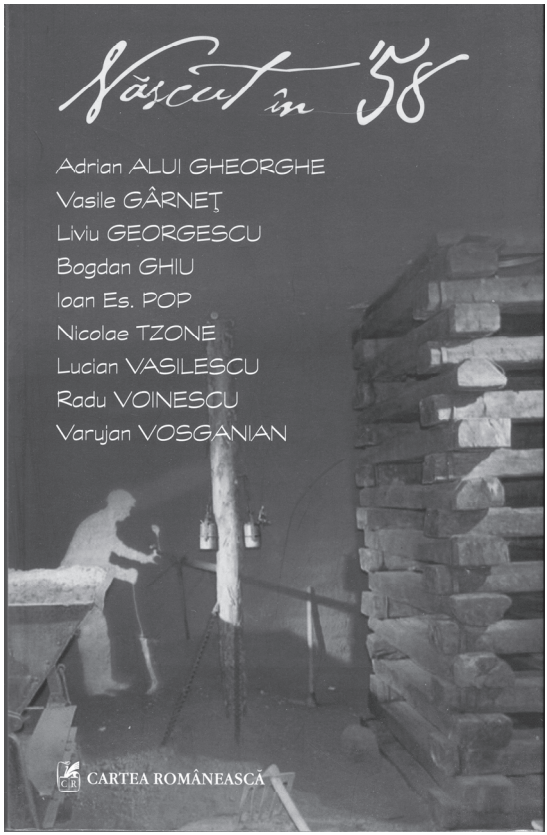

Editura Cartea Românească, 2013

[I] Posibile titluri adăugate pentru prezenta ediție.

Dar el aproape ne lasă Să credem c-ar curge-ndărăt
(Hölderlin, Doinaș, *Istrul*)

[1]Am ajuns să facem recenzii la lucruri Ființa este meteorologică Să comentăm brusc sportiv bursier politic Natura care dintodeauna tremură.

Teoria lucrurilor spune că lucrurile se reasamblează dintr-o dată și reîncep să funcționeze tocmai pe acolo pe unde se stricaseră pentru vremea trecută Lucrurile se reasamblează tocmai prin punctele în care se defectaseră Numai după ce s-au stricat încep lucrurile să meargă Abia după ce s-au stricat lucrurile-jucării lucrurile de jucărie încep să funcționeze să se joace între ele Dorința e întotdeauna dorință de jucării Dar jucăriile nu se pot juca decît între ele Jucăriile se strică imediat pentru a putea să se joace să funcționeze să meargă

E multă lume într-o operă de artă, e nevoie de multă lume pentru o operă de artă, o operă de artă este o manifestație. Mai mult și, tragic-mesianic – pierdere-speranță –, altceva decît, cum se spune, o lume: manifestezi, ieși, te arăți, te exprimi tocmai pentru că ai pierdut lumea. Oamenii manifestează, se manifestă cînd își pierd – li se ia – lumea, dreptul la lume, de a fi/face lume. Dacă lumea n-ar dispărea tot timpul, dacă oamenii n-ar fi privați tocmai de mediul lor existențial, adică de lume, n-ar exista nici artă, dar nici politică: cea din urmă promite lumea, redarea/refacerea lumii, cea dintîi constată decesul umanității ca lume, restaurînd sensibilitatea la pierdere, și reface, artificial, simbolic, lumea, legătura de lume a

[1] Dragă Prietene Se mai produc Se mai comercializează pe la voi acele pixuri absolut senzaționale cu care la nevoie ai putea chiar omorî măcar tortura oricum apăra? Tare mi-ar plăcea să mai scriu la fel ca în tinerețea noastră cu unul. Dacă găsești trimite-mi pe Fluviu.

omului. Orice operă de artă este o chemare, o convocare, o manifestație. O adunare simbolică, deci perfomativă.

„Apofaticul" e economist și strateg: se teme să nu consume ceea ce nu-i aparține, dar spre care tinde și visează doar pentru el, ceea ce speră să moștenească. Și atunci se străduiește. Face economie. Procedează „economic". Pune – lăsînd – deoparte. Nu (de-)„monetizează" comoara, o păstrează ascunsă în cer, ferită, îngropînd-o așa cum numai în pămînt se îngroapă. Sau ca într-o bancă – să crească și să se înmulțească. În bancă e ca-n pămînt.

Apa învelindu-se în ulei de noiembrie și suportînd malul tăios. Aici, la margine, ce să fac cu ceva ce nu trebuie, nu poate fi decît continuat?

Dacă spun un cuvînt nu mor. Dacă nu-l spun nu mor. Nimic nu mă obligă să fac sau să nu fac un lucru – în ceea ce privește cuvintele. Nu există pericol, atît a fi, cît și a nu fi sînt în plus. Un pas pe care nu îl faci este un pas în plus.

Dacă întind mîna, dacă mă vezi cu mîna întinsă, tu n-ai cum să știi: cer sau dau? Dacă nu am ceva în palmă, ceva care s-o îmbrace, s-o împodobească, s-o ascundă, să abată, reținînd-o, privirea, înseamnă că cer, că arăt palma goală, că reclam golul, abisul palmei. Dar de ce nu te gîndești că eu poate vreau să-ți arăt, să denunț faptul că nu pot să(-ți) dau, că nu am ce să(-ți) dau? Poate că ți-aș da, dacă-aș avea. Dar nu am. Acum nu am. Dacă eu întind palma spre tine înseamnă că-ți cer: ție.

Înseamnă că eu presupun că tu ai, că-ți cer să ai. Te oblig, pînă să-mi dai (ocazional, ca să-mi dai), înainte de-a-mi da, să ai tu, pentru tine, al tău. Ai?, te întreb. Dacă ai, să zicem, pînă una-alta, că e mai simplu. Să zicem, pentru moment, că, totuși, nu ai. Începi să cauți. Chiar nu ai? Ești așa sigur că nu ai? Iar dacă nu ai, de ce nu ceri? Omul ăsta din fața mea cum de știe atît de precis că nu are?

Gunoaie, deşeuri, resturi. Resturi menajere – imediate, zilnice, permanente. Gunoiul e ceea ce rămîne, ceea ce rămîne în plus după ce nevoia sau dorinţa, mari sau mici, automate sau ieşite din comun, au fost satisfăcute. Gunoiul e creaţie, ceea ce se produce. Plusul. E ceea-ce-rămîne. De ce rămîne întotdeauna ceva, ceva nu mai poate fi întrebuinţat? De ce nu se poate produce ceva fără rest? De ce nu putem consuma totul? Să imaginezi, să-ţi programezi creaţia după acest model, al restului, al gunoiului. Dai spre consum ceva ce nu poate fi consumat în întregime. Comercial, plusul acesta e un minus. Consum = întreţinere. O societate care nu produce gunoaie, care nu respectă partea restului (să-i dai pubelei ce-i al ei), produce numai gunoaie. Partea de gunoi, de rest inasimilabil, este obligatorie în orice produs, şi dacă nu o respecţi (economic, deci moral, deci metafizic), ea se respectă automat pe sine şi atacă obiectul, intervine în detrimentul produsului, „mușcă" din el sau îl contaminează în întregime, îl invadează. A respecta partea inevitabilă, inevitabil neconsumabilă, de aruncat a produsului permite respectul faţă de calitatea acestuia. A nu avea nimic de aruncat e absurd, căci obiectul în sine tinde atunci să devină el însuşi gunoi. Deci ce anume se va arunca, ştiind că ce se aruncă rămîne? Trebuie determinat cu precizie. Căci a nu arunca nimic dintr-un produs este, repet, imposibil. Restul este creaţie (acolo se adăposteşte, azi, cel mai mult creaţia), la el participă atît producătorul, cît şi consumatorul. Restul e totuna cu noi: numai noi (consumatorii, pentru că consumăm şi pentru ca să consumăm) şi ceea ce aruncăm, ceea ce nu consumăm, rămîne. Restul se consumă. Gunoiul e o ofrandă, e simbolul nostru. Cît aruncăm, atît sîntem. Dar nu cantitativ. Trebuie să aruncăm cu precizie. Delimitînd restul, ne delimităm pe noi înşine. A păstra resturile, a nu vrea să ne sacrificăm: nebunie clinică. Într-o economie în care gunoiul nu este o ofrandă, obiectul însuşi tinde să devină gunoi, obiectul însuşi e atacat, e sacrificat, şi noi ca el, odată cu el. Gunoiul e o parte obligatorie. Omul – precum (paradoxal?) gunoiul – e ceea ce tot timpul şi veşnic (cele două accepţii) rămîne. Ce rămîne din om ca om? Întreţinem

o economie pentru a o fura, pentru a o putea păcăli, pentru a avea de unde sustrage și din ce crea o economie paralelă, secretă, o economie în marginea economiei consumului. Ceea ce rămîne sînt, simetric, polar, omul și gunoaiele sale.

Simt efectiv, adică gîndesc și simt că gîndesc, simt că simt doar de două ori pe zi (nu în fiecare zi, evident): exact înainte de trezire și exact înainte de a adormi, înainte de a redeveni eu, de a reveni la eu, deci, și înainte de a deveni lume, lumea. Atunci, gîndirea e perfect obiectivă: proces fără subiect, obiectivitate vie, sensibilă în ea însăși, fără afară și înăuntru, imanență perfectă a vieții (*Immanence, un vie*, ultimul text al lui Deleuze...). Atunci cunosc și simt cum cunosc, am parte de propria cunoaștere, particip și deopotrivă asist la ea. Sînt momente profetice. Adevărata cunoaștere (astfel obiectivă) este profetică, anunță nu ce se va întîmpla, ci ceea ce se întîmplă de fapt, dar tu nu simți că. A gîndi, atunci, înseamnă a simți că. Nimic paranormal. Adevărata sensibilitate este paranormală. Iar ceea ce simt-gîndesc-cunosc atunci mă face în același timp fericit și mă sperie, făcîndu-mă să tresalt la fericire, avertizîndu-mă, somîndu-mă intrasomatic să mă deschid translucid la fericire, să nu mă mai împotrivesc: bătălia este pierdută, din fericire; a fost pierdută. Catastrofa a avut, din fericire, loc, nu mai stă să vină, am depășit-o, este în urmă, ne determină dar nu ne mai afectează; trăim de pe urma ei, dar n-o mai trăim pe ea. Am scăpat: diminuați, epuizați, transformați, dar vii, cu o enormă poftă, obosită, de viață. Trăim, adică ne refacem. Iată, funcționăm, ce surpriză! Să nu mai zac și să nu mă mai vait, îmi spun atunci. Wake up! Debout! Deci nu am murit! Catastrofa a avut loc, dar (sau: iar) noi sîntem vii. Vii după catastrofă. Le-am (sau: i-am) tras-o și de data aceasta! Yahoo! Și apoi: Google! Bîldîbîc. Înapoi, din viață, la viață. Despre ce este, totuși, vorba? Despre încercarea de rezolvare a unui defazaj, a unui decalaj. Cînd gîndesc (adică: reacționez, înfrunt, avansez) cu fața, cu fruntea, înainte, diurn, în plin văz și urmîndu-mi, hodologic, vederea (privirea este întotdeauna drum), sînt critic, nemulțumit, negativist. Cînd gîndesc cu ceafa, cu spatele, animalic,

știu/mă tem că fruntea și fața (una convexă, pentru înaintare, cealaltă concavă, pentru primire) greșesc, mă tem că s-ar putea să greșească, că greșesc efectiv, în act, acum, mă tem de teama mea, mă tem că teama mea „rațională" este, de fapt, irațională, nepotrivită, stupidă, mioapă: nimic altceva decît un alibi, o delimitare, lene. Mă tem că s-ar putea să greșesc fatal temîndu-mă, și că și prezentul, și viitorul sînt de fapt vii, luminoase, energice, ale vieții, nu ale morții, chiar dacă ar fi să fie, ca întodeauna, viață pe fond de moarte, de mortalitate: viața pe fond de mortalitate devine, nu numai lingvistic, vitalitate: calități, forțe. Abia pe fond de mortalitate viața devine vitalitate. Aceasta e fericirea. Și că eu s-ar putea (aceasta e spaima), tocmai acum, la prezent, să ratez viața, prezentul, prezența, nu viața „mea", ci viața lumii, viața cea imensă, enormă (monstruoasă, poate, puțin – dacă se poate spune „puțin monstruos") de după catastrofă, marea revelație a vieții. Viață de după care nu este, iată, Viață de Apoi. Ura! Asta mă tem că s-ar putea, cu viața mea, să ratez: viața de după care nu e viață de apoi. Am fost transformați din rădăcini, dar nu am pierit. Sîntem, poate, niște buruieni, dar trăim și continuăm să ne organizăm, plat, mărunt, pe pante și creste. Pitic-monstruoși, dar vii. Asta e! Asta simt. Asta simt că gîndesc, că e gîndirea-lume. Un hohot de rîs, un chicotit șmecheresc, trivial poate, obscen poate, dar viu. Fără stil, still here. Ce șmecherie esențială! Micropolitica vieții. Asta e marea revelație de la trezire/culcare: ca sîntem mici dar măreți, și că învățăm tot mai mult și mai bine arta camuflajului. Ne camuflăm tot mai bine în mediu, devenim nevăzuți, transparenți, una cu mediul, mediul însuși, pentru a ne ține în viață. Camuflarea e viclenie de viață, nu cedare în fața morții. Prin noi se vede azi altceva, mediul, dar tocmai în felul ăsta trăim nevăzuți, ne ferim viața, ferim viul. Aproape impalpabil de mici, acceptînd, ca strategie de viață, să ne dăm corpurile, dar nu viața, separînd viața de trup, dar nu în „spirit", ci ca alt trup, mai mic, transparent, invizibil. Trup-suflet. Învățăm să devenim invizibili, transparenți, ironic, la nimic: la lumină, la care trebuie să fii transparent ca să nu arzi, ca să nu dispari. Ne-am apropiat prea mult de lumină, prin explozie. Azi trebuie să stăm alături de

ea, să trăim în mediul luminii, direct în mediul binelui. Arătăm nimicul ca să nu fim prinși că trăim, expunem nimicul, banalul, derizoriul ca să nu expunem, ca să nu lăsăm să se vadă esențialul, măreția minusculului. Nu e nicio tragedie aici. Fără tragedie! „Mai multă lumină"? Prea multă lumină. Direct în mediul binelui – greu, imposibil de trăit direct în bine, în lumină, în expoziție. Prea multă lumină! Cum să faci față binelui, numinosului-luminosului în care, pentru că am dorit, am ajuns să trăim? Cum să trăiești față în față, strivit, cu Binele însuși, în Lumina însăși? Simt că fața e (necesar) umbra, iar umbra feței, lumina. Gîndesc cu spatele, mai precis cu spinarea, pe șira spinării gîndesc, de acolo, de la ceafă pînă la noadă (segmentul primordial de dreaptă al ființei organizate, în continuu curs de organizare), pe coloană, vertical, simt fiorii vieții, fiorul că sînt viu – Trezește-te la viață! Trezește-te la viața lumii din tine. Viața redevine artă măruntă. De aceea a murit, tot moare Arta: pentru că a fost resorbită în viață, pentru viață. Și de aceea caut eu arta, ca să văd dacă pot învăța ceva de la ea, să văd dacă este ceva de învățat, arta este un animal mic, o busolă, arată, înaintează întotdeauna cu spatele, ca să simtă și să vadă ce rămîne în urmă, după vedere, după apocalipsă (EL: Epoca Lipsă). Cu spinarea, nu cu fața arata și vede arta. Să-mi expun, deci, spatele, cu care simt (că trăiesc). Spatele, ceea ce ținem îngropat în adîncul feței. Exist, deci gîndesc. Și atunci mă trezesc. Ca să uit toate astea, poate. Ca să mă feresc de expunerea cu spatele, cu spinarea la noua viață. Coloana e la spate, e spatele. A avea spatele drept măcar, dacă fața greșește.

Într-una dintre nopțile trecute, pe cînd trăgeam, ca acum, să adorm (și, poate, în chiar acel moment, sau în cel imediat următor, am și reușit), mi-am dat seama că: dacă aș fi înconjurat (cum și sînt) de coaja groasă a unui ou, dacă aș fi îngropat, imobilizat, dacă nici cu gîndul (ca acum) n-aș putea decît să pășesc, și n-aș respira (comunica e mult spus) decît printr-un soi de tunel extrem de îngust, cît deschizi normal gura (cînd nu strigi, cînd nu caști), nu mai lung de un braț, două, dar nici mai larg, s-ar găsi cineva, interesat și milos,

să se apuce să-mi spună ceva, multe, să pună urechea sau să încerce – cu orice preț – să îmi strecoare un bănuț, o monedă, să mă ajute, să mă însuflețească, să-mi poarte de grijă. Sau să-mi dea ceva hrană. Iar eu, acolo, desigur, mai-mai că m-aș sufoca. M-aș sufoca sigur. Așa am adormit.

Dar e nasol, nu-i așa, cînd masele devin la rîndul lor egoiste, cînd vor să consume, să călătorească, să trăiască bine?

Cu creionul pe albituri haşurînd desenez murdăria pe care trebuia să o las cu trupul. Ce bine că poemele apar și există în afara trupului. Dar ele continuă să aibă forma organelor noastre. Ce bine că ele nu dau naștere la oameni.

Atrocitarii sfîrșesc, iată, prin a primi nume. Și abia atunci sîntem pierduți – granița a fost în sfîrșit desenată, țările dimprejur rămîn doar cu numele: țărmuri ale frontierei, falduri, versanți ai înaltului. Regiuni de drumuri, zone de irigație, labirinturi înclinate în care totul curge, ființa este canalizată discret, făcută să dea corp natural graniței artificiale. Natura e de sînge. Cînd ceva curge, nu poate fi decît sînge. Atrocitarii au nume acum, și primesc sînge. Orice tensiune a fost eliminată. Gîndirii îi vin nu numai idei. Banca din vale, dintre noi, unde ne întîlnim, ne îmbrățișăm prin ghișeul arcuit ca o cupolă de templu – spațiu sacru al ființei mai subțire decît o foaie de hîrtie. Banca de date, banca de organe, banca de bancnote în care intrăm noi și din care ieșiți voi, în care eu intru – niciodată singur – și din care tu ieși – niciodată singur. Atrocitarii, palizi, ne definesc, sînt conturul nostru comun, pe care nu-l putem abandona, de care nu avem nici măcar cum să ne dezlipim. Banii și hărțile sînt singurele hîrtii pe care nu se poate scrie, hîrtii care nu sînt nici desene, nici scrieri cu totul, monștri nu doar fără suflet – ba chiar cu mai multe –, ci fără corp, cu corpul bine depus, la loc sigur, întotdeauna în altă parte. Sîntem corpul unor ființe fără suflare, sîntem corpuri cu contur în comun și abstract. Bancnota și harta – capătă greutate numai împuținîndu-se, mărunțindu-se. Atrocita-

rii – masca transparentă, placenta pergamentoasă pe care degeaba tot încercăm să ne înscriem, să ne facem cerneală uscată. Sîntem ținuți departe de numele noastre, nimeni nu moare, nimeni nu se depărtează. Cînd ai ajuns să simți nevoia să dai nume – gata. A început. Răul așteaptă întotdeauna nume noi. Este avid după noutate, după schimbare. Răului nu-i mai ajung oamenii. Numai pe bani și pe hărți mai scriu ăștia.

Lumea scurgîndu-se subțire prin colțul gurii. Teama poemelor de a sta singure.

Doar singur îți poate fi frică în labirint. Numai de unul singur în labirint îți poți face curaj și ai nevoie de el. Împreună locuim cu plăcere în labirint, nimeni nu vrea să iasă din el. E bine! Se face atunci că labirintul se mută în afara labirintului, acolo unde numai visul cel negru, cu ochii deschiși, te poartă cu forța, fără toiag. Însă acela din afară nu mai e labirint. Acolo pe unde doar visul cel negru, cu ochii deschiși, umblă nu poate fi labirint. Plin, înțesat, locuit cu frica de-a nu fi expulzat, labirintul a fost părăsit. Bestia se stinge încet, ucisă de visul cel negru ce rătăcește sub frunte. De curaj nu mai este nevoie. Numai de frică, una cu amintirea.

Doar noaptea poți vedea totul, cu frică. Atunci nu mai ai de ce să închizi ochii. Scrii înăuntru la lumina celui de-afară. (Îmi ții lumina la gură, să văd – de ce cu groază? – ce scriu.) Nu suport luminile, doar strălucirea. Noaptea îți cresc gheare, te faci teritoriu. Noaptea, unul se repetă, nu se mai înmulțește. Noaptea renaști exact din ce rămîne. Cu precizie. Revelația restului, mereu mai precis (deși ți se pare tot mai mic: precizia micșorează, mărunțește). Primești restul tot mai exact, tot mai amănunțit, amețitor, uluitor. Ceea ce se pronunță din ce în ce mai clar este restul – propoziție din ce în ce mai ușor de pronunțat. Ți se dă restul, și abia cu el poți plăti, visezi să plătești, cu asprime, strict, nemilos: taie aici. Nu știi pe ce, dar ești dator. Nu, nu dai înapoi – tu plătești. Plătești nu ca să cumperi. Răsplătești. Pînă nu demult aruncai cu hîrtii, visai că

dăruiești, că te înalți pe darurile în care îngropai restul. Acum, revelația restului tot mai precis, mai lizibil, ușor de socotit dar neverosimil. Noaptea scrii bancnote mici, contravaloarea ființei tale pe care, poate, vrei s-o cumperi, s-o răscumperi. Nu mai bați monedă – gesturi zgomotoase de împietrire în efigie: dar în cuvinte. Iată-te explicînd, ținînd cursuri, producînd la nesfîrșit resturile aceluiași: același ca rest infinit. Pe masă, întinsă livid, nu e un mort, e o bancnotă pentru ziua de mîine, pentru cînd vei putea să cumperi cu ea și vei avea ce să cumperi cu ea. Nu-i nouă (n-a fost niciodată), dar speri că într-o bună zi va intra în vigoare. Și cu ea, atunci, cu ajutorul ei, în schimbul ei, fără rest (deși știi foarte bine: numai restul mai e fără rest), vei putea, și tu, fi.

Va trebui să mă hotărăsc să încep să consum tot ce-am pus deoparte. Am pus deoparte totul. Tot ce am aruncat la loc sigur. Toate lucrurile de care m-am simțit tot timpul în stare. Încep să scriu tot ce mi-a venit vreodată să scriu și n-am scris, ca să nu consum, să nu pierd, din teama de a nu mă risipi prea repede, dintr-o dată, ca fumul: să nu iau foc de la mine însumi. Încet-încet m-am transportat departe, m-am pus, în grămezi mici, deoparte. Ca să nu-mi stau în cale. Campion mondial. Să nu mă împovărez cu datoriile dictate de tot felul de începuturi. Acum, cînd aproape nimic n-a mai rămas pe aici, ce m-așteaptă? Undeva sînt tînăr pus la păstrare, gata, pe rînd, de orice. Pe rînd. Mi-a venit rîndul. Acum vizitez societatea, locurile cu diferiți oameni, mă folosesc de ei, nu mai am puterea să mă exclud, îmi tot vine, cînd nu e momentul, să fiu, să ard ce nu sînt cînd ceea ce sînt mă așteaptă cuminte, pus la păstrare. S-a mai aprins o lumină. De-acum voi vedea tot mai bine ce scriu. E timpul să mă opresc, gata, și să pun ce am scris deoparte. Și să mă duc și eu deoparte, să mă dau la o parte. Înaintea zorilor se aprind prea multe lumini. Mă despart și plec.

Scriind, tot scriind, autorul nu și-a imaginat niciodată că orice text se adresează în mod fatal cuiva, nu și-a dat seama de la început că fiecare cuvînt caută o adresă. Orice cuvînt scris e adresat. Cu

timpul, scriind, tot scriind (și doar scriind!), cuvintele adunate, convocate seară de seară, ajung să creeze un fel de absență vie, primitoare, imperioasă. Dar, în același timp – lucru poate chiar mai important, și abia el cu adevărat miraculos –, orice text scris, sau, mai bine zis, scrierea pur și simplu aduce pe lume, configurează o prezență, o apariție, altfel spus activitatea de a scrie nu se poate desfășura fără a-și proiecta, de la sine, uneori și cu concursul conștient al autorului, dar cel mai adesea fără el, un capăt de drum cu care ajungi să dialoghezi. În multe din poemele de aici, autorul a avut revelația FEMINITĂȚII inerente, prezență și absență totodată, prezență ce include, face posibilă absența, nu o alungă, feminitate pe care textele lui, scrierea lor, nu el, o aduceau pe lume, o scoteau la lumină (un fel de-a vorbi), găsind-o pentru că o căutau, tinzînd spre și tînjind AUTOMAT după ea (limbajul te adresează golului, te poartă-n prăpastie: tocmai de aici realitatea de iluzie a ECOULUI), manifestînd-o, fantasmă a textului singur, ca pe unica, dintotdeauna (dinainte de „început"), țintă a tuturor cuvintelor. Și deschizînd ochii a văzut că nu e singur. Ea, mînă întinsă a lumii, era lîngă el. Dacă ar fi știut asta de la început, dacă ar fi observat-o, poate nici n-ar mai fi scris: ar fi stat pur și simplu de vorbă împreună. În schimb, ea și-a căpătat acum, prin actul lui, un statut definitiv. Folosirea cuvintelor creează o iluzie, dar consolidează lumea: aduci, și tu, chiar tu, lumea pe lume. Lumea ca feminitate și dincolo (indiferent) de ceea ce-mi spune limba în care scriu. Scriindu-ți eram deja împreună. Tăceam doar ca să ascult. Se poate sări peste acest ocol? Putem intra direct în lume? Am învățat că nu. Nu există decît ceea ce faci (și) tu. Nu poți avea, nu poți cunoaște decît ceea ce faci. Rămîn, deci, credincios cuvintelor pe care le spun, spunerii lor, care mă poartă. Rămîn să tot spun cuvinte. Ce va urma? (Aceasta, de fapt, nu este decît un fel de perspectivă „ptolemeică", propriu-zis ego-centrică asupra lucrurilor: singura „naturală", „adevărată". „Eu" nu fac decît să contrasemnez textul pe care, în realitate, îl primesc, pe care îl fac ca fiind al tău: ceea ce-ți scriu ție este, de fapt, de la tine, mai mult chiar: un FETIȘ. În golul de ecou al feminității lumii...)

Nu te feri de vorbe goale. Simți nevoia sa scrii? Trage linii, desenează ceva, fă socoteli, împrăștie-te. Nu te feri de ce trece prin tine, se uită unii în ochii tăi ca la televizor – cu evlavie – holbați. Dai sînge întotdeauna cuiva, nici nu știi. Ești bun, ești de ajutor, ești mult, mult mai moral decît crezi: faci bine, creezi binișorul. Pe corpul tău trece lumea, ușor. Pe tine se derulează chiar acum un deznodămînt – și faci neîncetat corp comun.

Acum, acum, să pot trăi – în locul meu să las un poem să scrie poeme.

Încerc să folosesc noaptea ca drog. Nu m-am drogat niciodată – sau poate dintotdeauna. Sau poate că sînt drogul cuiva. Mai ales ziua – un drog străin. Încerc să prepar din noapte drogul meu propriu, un drog pe potrivă. Noaptea e canibalică pentru mine. Numai cu ochii închiși mă pot hrăni cu ceilalți. Noaptea nu îmi deschide, ci îmi cască ochii. Casc ochii cînd nu e nimic de văzut, cînd scheletul zilei se umple de carne. Scriu frust acum – ca niciodată. Îmi frustrez scrisul, îi las ghearele fără brațe, direct pe trup. Pentru că nu văd nici înainte, nici înapoi, iar noaptea e ceea ce se repetă și nu se mai înmulțește. Noaptea se repetă, nu se înmulțește. E un merit enorm. Cu ochii scăldați în același care trece fără să curgă. Ce-ncerc să prind? Cu ochii holbați în închiderea plină. Noaptea – plină, nu umplută, ca ziua. (Ziua e umplerea nopții?) Ziua – pauză de scurgere și de înmulțire. Nu știu cui ar putea să-i placă sau pe cine să-l intereseze, măcar, ceea ce scriu acum. E un scris dinainte de ivirea zorilor, dinainte de descoperirea focului. Un scris îngropat, care refuză suprafețele. Un scris în pămînt, direct arheologic, direct uitat, direct. De nedescoperit, dinainte depășit, întrecut, un scris al vietății care nu poate fi, din urma unei geneze incomplete, false (facerea ne falsifică), grosolane. Un scris de noapte, al nopții în noapte, al pămîntului care nu poate fi considerat îngropat în pămînt. Insulă de pămînt în marea de pămînt. Scris fără stele, fără reflectare. Scris al meu de acum, cînd constat că ar trebui să sap

o groapă în mine ca să mă pot strecura afară, să alunec pe unde, totuși, respir, să evadez în direcția privirii. Scris tactil fără piele – pielea ar fi deja pagina, toba, tamtamul, eu aș fi litera. Sînt tablă a legii din pămînt arabil.

Cu două mîini mai pot merge tîrîș, pot inventa un drum numai al meu printre urme. Cu două mîini pot fi mai aproape de ceea ce văd. Cu doi ochi pot foarte bine sta în beznă. Cu două buze mai pot șuiera. Un singur deget mi-l mai pot înfige-n stomac. Cu două picioare, sau chiar numai cu unul singur, mai pot sări peste o parte din lucruri, mă mai pot călca în picioare. CU UN SINGUR PICIOR MĂ MAI POT CĂLCA ÎN PICIOARE! Mai pot ascunde o urmă, acolo, pe drum.

Ești limpede, degeaba te tulburi. Degeaba te frămînți și te îmbolnăvești. Degeaba plîngi, scrîșnești, îți înfigi unghiile în carne, blestemi. Ai artă. Undeva asta-i o artă de neatins. Ești limpede. Totul se vede mai bine. Tu reglezi lumea.

Devii unitar încercînd să te faci, să fii unul – trebuind să fii astfel – cu altceva decît tine. Omul își adaugă animalul pentru a fi om. Aleargă spre sine, dar nu pe jos, ci în goana calului. Aleargă, nu fuge. E săgeată – trebuie să se țintească și să se nimerească. Săgeata, în zbor, devine om. Săgeata devine țintind, țintuind ținta. Săgeata ucide, străpunge, se înfige și cîntă. Arc-săgeată, săgeată-țintă. Omul călare e tot timpul arc-săgeată-țintă.

Elanul e spre sine, dar nu e al tău, trebuie bine condus, poate să nu nimerească sau să te azvîrle, să te piardă, să ajungă fără tine. Cu două picioare te tîrăști, nu poți întrece broasca țestoasă. Îți trebuie patru – plus ale tale, arc. Calul-săgeată. Slobozești, cu tine cu tot, calul-săgeată din arc. Ești săgeată. În zare, te propui țintă, acolo, tu. De aici pînă acolo. Puncte precise, ținte. Arunci săgeți, raze, semințe. Fug din arc.

Ce se poate da unei palme întinse? Ce se poate pune într-o palmă întinsă? Puțin: atît cît e nevoie; începutul; prezentul; clipa aceasta. Cine cere, cere pentru acum, nu pentru mîine sau poimîine sau pentru la anul, ca să pună deoparte. Mîine și poimîine și la anul chiar va cere iar, de la început, pentru început. Cel care cere e (în) afară și vrea să intre, să re-intre, să re(de)vină. Dar poate că, înainte de toate, vrea să intre la el, în el. Dă-i, să intre! Palma întinsă e semnul că e scos afară. Nu acolo unde-l întîlnești tu, ci afară-afară: din lume, în lume. Afară din (de) el. E întrerupt, nu poate continua, trebuie să (re)înceapă. Tocmai cînd continua, cînd (abia, în sfîrșit) începuse. Pentru el, începutul a fost spulberat. Îți cere acum să poată reîncepe. E în afară. Și riscă să rămînă (pentru totdeauna) pe dinafară.

Cineva – să apar. Să fiu măcar departe, dacă-aș putea. Aș rămîne în colțul meu toată ziua, m-aș îngriji mult mai mult, aș umple timpul cu momente și schițe. Aș înceta asediul cu carne. M-aș opri. Aș întinde pînzele și aș sufla, puternic, în ele.

Îmi exercit plăcerea (trupească) de a folosi semnele de punctuație – în special punctul – și îmi satisfac necesitatea (atavică) de a lăsa spațiu gol atunci cînd vreau.

Poezia este acel mod de a folosi cuvintele astfel încît între ele să încapă bucăți (întotdeauna) de lume.

Apăs, nu fac altceva decît să apăs. Dacă sînt tras, să nu uit să împing. Atîrn, deci atrag: fără mine, ceva ar cădea. Cu mine aici și așa, cuiva îi e bine.

(Atrocitarii) Voi stingeți lumina sub ochii mei. Voi îmi arătați cum se stinge lumina. Îmi spuneți că lumina poate fi stinsă. Că stingerea poate fi văzută. Că poate fi suportată. Iar eu văd. Suport ce văd. Suport ca să văd. Și văd că suport. Învăț să suport ca să văd. Cu ochii deschiși ca și cum mi-ar fi închiși. Că visele și imaginile

mele ar fi totuna cu întunericul vostru. Că las pleoapele peste o lume străină, în care voi stingeți lumina. Că doar întunericul ne unește. Și văd cum dispare văzutul. Și nu mai am peste ce lăsa pleoapele. Că retina e moartă. Că nu ne mai putem despărți. Voi îmi arătați cum se stinge lumina. Că o lumină poate fi – văd – stinsă. Că stingerea poate fi văzută și suportată. Voi stingeți lumina sub ochii mei. Că visul e țeapăn. Și că nu se moare din asta.

Un text pe parcursul căruia subiectul, pacient, înnebunește, înnebunește în primul rînd de ce spune, de ce ajunge să spună cu ochii pe realitate.

Că noaptea nu-i mumă, ci fiu. Că întunericul poate fi făurit, e o operă, o construcție, o casă, o viață de om. Că doar întunericul ne unește. Că visul e țeapăn. Că trăim unii în visele celorlalți. Închid ochii în întuneric. Încerc să închid ochii în întuneric. Apăs pleoapele cu pumnii, cu genunchii. Mă așez cu ochii în pămînt. Văd pămîntul direct. Îl simt. Mă culc. Visez pămîntul. N-am fost obosit niciodată. Dintotdeauna am fost viu și ușor. Am vînat ochiul pe care să mă așez. Privirea pe care s-o-nchid. Spărtura pe care s-o astup. Cuibul. Am visat ochiul deschis, treaz, care mă vede, mă pîndește. Mă visează. Ochiul ce nu se poate mișca. Ochiul viu fără brațe. Ochiul pămîntului. Credeam că văd. Speram să văd ochiul. Să mă așez cu fundul pe el. Să-l blochez cu vederea deplină. M-am vizat. M-am văzut. Am fost ochiul. Am fost priveliștea, ținta visată. Am fost visul. Simt visul. Pipăi ochii. Văd tot ce pipăi. Deschid ochii și visul dispare în întuneric. În întuneric nu se poate visa. În întuneric adormi și te trezești și începi să visezi cu ochii închiși. Închid ochii. Îmi visez ochiul sub pleoape străine. Ochiul fără pleoape, pururi deschis. Sub pleoape străine. Fără pleoape. Adorm. Visez. Imaginile ochiului. Pămînt bîntuit al retinei. Pumn niciodată deschis. Liniile palmei sînt camere de tortură. Șerpi ouroboros cu curul în gură devenind neîncetat limbaj și fecală, Verb adică logic Căcat. (Am ocolit in extremis cacofonia fund-amentală.) Zid chinezesc de apărare împotriva destinului. Litere îngropate, încrustate,

înfipte ca (cu) unghiile în carne. Vorbesc, îmi fac gura din altceva. Din tine-mi fac gura mea. Întunericul – mi se ia mulajul pentru masca mortuară. Între mască și față se formează ecouri. Sub lespede întotdeauna transpir. Se dezlipesc ecouri și pleacă. Acuplări pe fața mea. Metafore, mamă și fiu. De-aproape, direct departe, adică drept în inimă, la țintă. Foșnete, clipocit. Imaginea mea se îndepărtează de mine. Voi fi poate văzut. Dacă voi nimeri ochiul. Dacă nu va fi întunericul. Așa. Din carne se rupe speranța. O rupi și o arunci – o bucată. Speri că vei fi recunoscut. O bucată de carne. Din braț sau din pulpa piciorului. O bucată de carne din întuneric. Cînd apune soarele umbra ta o ia razna, se lungește pînă în inima depărtării, nimerind-o. Continuă fără întrerupere, te pune să comunici cu necunoscutul lingîndu-i tălpile recunoscător ca să te recunoască. Sămînța. Saltul de pisică al seminței în gol. Să arunci umbra. Să faci umbră pînă departe. Să naști o umbră. Bănuieli. Să tac Dracului, să vorbesc Domnului așezat. În întuneric gura e ochiul. Să tac. De-acum e noapte. Dar am văzut cum au stins lumina. Am văzut lumina dispărînd. Mai văzusem vreodată lumina? Fac umbră cu gura. Vorbesc. Arunc (cu) cuvinte. Semințe. În brazda întunecată. În întuneric. În ochi. Nu mai pot să închid ochii dar pot să închid gura. Întunericul nu poate fi ocolit. El nu e un obstacol, o piedică. Îmi povestesc visul. Îmi spun visul. Sub privirile gurii. În întunericul gurii. În umbra cuvintelor. Fără lumină. Căci în definitiv lumina e și ea tot ceva care cade. Și numai prin cădere, căzînd, ia foc, luminează, adică ajunge la noi, între noi, să ne vedem prin cuvinte. Lumina-i frecare („depășită”!). Un hoit – asta era, pînă la urmă, lumina. O Aia. Vorbesc. Fără lumină. Fac și eu întunericul. Sînt liber să fac și eu întunericul. (Nu pot să-i pun capăt. Segment dintr-o dreaptă care nu unește, ci depărtează, împinge orice punct cît mai departe de oricare altul, le distanțează infinit, realizează distanța, împrăștiindu-le liniar, în infernul liniei drepte – să fie ea „calea”!)

Vederea e ucigașă – căci amnezică, sacrificială. Vederea taie, retează, desparte în prezent/absent. Vederea face posibil limbajul,

prin tăiere. Vorbim (de ce nu (mai) e) pentru că vedem (ce e). Repartiție etică a simțurilor și funcțiilor. Văd. Sînt spart, ciobit. Privesc prin rană. Văd rana. Comunicare prin spărturi, prin rănire. Din rană în rană. De la rană la rană. Vorbim rănindu-ne, prin rănire.

Există lucruri ascunse. Există lucruri ascunse și lucruri care ascund. Nu altceva decît lucruri ascund alte lucruri. Nu există lucruri care să fie ascunse de altceva decît lucruri. Lucrurile ascund lucruri. Numai lucrurile pot ascunde lucruri. În rest nu există ascundere. În afara lucrurilor nu există ascundere. Lucrurile se ascund în lucruri sau în spatele lor. Ascunderea se ascunde, dar nu asemenea lucrurilor. Un lucru ascunde în același timp un alt lucru sau alte lucruri, dar și faptul că ascunde. Faptul că un lucru ascunde alt lucru nu este ascuns de lucruri asemenea altor lucruri. Ascunderea se ascunde de la sine, nu prin forța lucrurilor. Ascunderea se ascunde. Trebuie să bănuim întotdeauna că există lucruri ascunse. Însăși existența ca atare a lucrurilor (lucrurile există) presupune ascunderea altor lucruri. Nu există ascundere decît a unor lucruri, a altor lucruri. Numai lucrurile ascund, și numai ascunderea se ascunde. Oamenii ascund lucruri în spatele altor lucruri. Oamenii profită de faptul că lucrurile ascund întotdeauna alte lucruri. Ascunderea nu „poate" să survină, ea survine întotdeauna, cu necesitate. Există lucruri, deci există ascundere. Întotdeauna, în mod actual, nu virtual. Oamenii pot doar să aleagă, într-o oarecare măsură, ce lucruri să ascundă și după ce lucruri. Totuși, ei nu pot să controleze, să dirijeze în totalitate acest fenomen. Întrucît ascunderea se ascunde, oamenii nu pot controla ce anume ascunde ce anume. Vrînd să controleze în totalitate ascunderea, oamenii provoacă ascunderea la dezvăluire. Pentru că se ascunde, atunci cînd autoreflexivitatea, cînd automaticitatea ei este perturbată, ea se dezvăluie, se întoarce pe dos. Se dezvăluie pentru că se ascunde, pentru că se intervine în autoascunderea ei, pentru că se încearcă a i se uzurpa automaticitatea. Orice lucru poate ascunde orice lucru. Există însă „afinități elective" între lucruri. De obicei, contrariile se ascund unul pe altul. Dar oamenii nu vor de fapt să ascundă, ci

să neutralizeze, să elimine pur și simplu ascunderea. Ceea ce e imposibil. Și atunci ascunderea se dezvăluie, trecînd în opusul ei, afirmînd hiperbolic ceea ce se încercase a se neutraliza, a se elimina: faptul că doar opușii se ascund unul pe altul. Oamenii vor să ascundă tocmai definiția și structura ascunderii. Și atunci ascunderea se dezvăluie. Ascundere este de fapt +1/–1 (un lucru în plus este un lucru în minus, lucrul pe care-l ascunde), or oamenii vor să ascundă după modelul 1/0. Ei încearcă astfel să neutralizeze prin ascundere ascunderea însăși, să elimine (nu să ascundă) ascunderea, în care adunarea (plusul) ascunde scăderea (minusul). Ei vor să ascundă ascunderea, să anuleze ascunderea, și atunci, automat, ascunderea, conform propriei ei legi, trece în opusul ei: se ascunde divulgîndu-se. Minus trece în plus. Nu există semn pentru zero, zero nu este un semn. Oamenii vor să tacă, ori tăcerea nu este zero, ci minus: un semn pozitiv care afectează existentul. Oamenii vor să elimine existentul. Zero nu există. Zero e minus. Nu există zero. Nu există decît plus sau minus, plus ascunzînd minus, plus operînd minusul. Ne-spusul nu este zero, ci minus (semn pozitiv, nu absență a semnului). Nu există absență a semnului, non-afectare cu semn. Semnele se schimbă unele în altele. „În istorie, lucrurile nu dispar de la sine, ci sînt ucise." Lucrurile n-ar dispărea dacă n-ar fi ucise. Nici lucrurile, nici ființele, niciun lucru nu „se naște-crește-(se re)produce-moare". Acesta e un model fals, „ideologic". Niciun lucru nu moare de moarte bună. Dacă nu s-ar ucide între ele, dacă nu s-ar ascunde unele pe altele, lucrurile ar exista pentru totdeauna. Lucrurile se ascunde (se ucid) prin „afinități elective". Nu orice lucru poate ascunde orice lucru. Contrariile se ascund (se ucid) între ele. Ceea ce dispare, se ascunde, este ucis trebuie să presupunem cu necesitate că este opusul a ceea ce ascunde (se vede). În spatele (în locul) lucrurilor vizibil existente trebuie să presupunem cu necesitate că se află contrariul lor, nu un lucru indiferent, oarecare. Lucrurile se ascund (se ucid) pe perechi de contrarii. Ceea ce nu este este opusul a ceea ce este. Nu ceva diferit, ci opusul. Trebuie să avem cu necesitate imaginația opusului, a contrariului. Diferența este între lucrurile

vizibil existente (în plan), nu între cele vizibil existente și cele ascunse (în profunzime). Nu există luptă decît între contrarii. Or, lupta înseamnă eliminare (ascundere, înlocuire: ascundere prin înlocuire) a contrariului. Lucrurile vizibil existente locuiesc-în opusul lor, pe care îl în-locuiesc. În-locuirea se autoînlocuiește ca locuire-în. Lucrurile vizibile stau, se țin, ca temei și ca temelie, ca fundament, pe opusul lor, pe ceea ce ele ascund (ucid). Uciderea nu elimină niciodată victima. Schimbă doar semnul, din minus în plus. Nu există existent nemarcat, neafectat cu semn, minus sau plus. Nu există zero. Zero vrea să facă doar omul, dez-afectînd afectatul. Ontologia presupune crima, este o cercetare a crimei. Crima se pedepsește, dar nu poate fi eradicată. Istoria și spațiul sînt dovada crimei. Apar prin crimă. Dacă spațiul, ca loc, poate fi dinstins de ocupantul lui (și poate) este pentru că locul însuși există, e cineva, lucru sau ființă, asemenea, de aceeași natură cu ocupantul. Altfel n-ar exista nimic. Crima e locuire. Locuire-în ca în-locuire ce se răstoarnă. Apariția a ceva este dispariția a altceva. Nu există invizibil. Nu există decît ascuns. Spatele, fața cealaltă, întoarsă, a prezenței este absența. Trebuie să ne imaginăm fața întoarsă, absența asociată fiecărei prezențe în parte, victima ontologică a oricărei prezențe. Spate în spate stau lucrurile. Cînd unui lucru „i se ia fața", dreptul la față, de a sta cu fața la noi (unii la alții), de către un alt lucru, acel lucru se întoarce cu spatele, se răstoarnă. Ce nu se vede nu se vede nu numai pentru că este ascuns de către altceva, ci și pentru că stă cu spatele, și-a întors fața de la noi. Acel lucru privește în direcția opusă. Continuă să ne privească, dar din direcția opusă. Acest fapt schimbă perspectiva asupra noastră. Lumina cade invers. Starea cosmosului este eclipsa totală. Trăim în eclipsă. Eclipsa nu este noapte. Întunericul nopții apare prin autoeclipsare. Eclipsa apare în plină zi, în plină lumină. În plină lumină, eclipsatul continuă să lumineze, invers. Produce luminozitate. Luminozitatea scaldă lumina, o intersectează. Între lumină și luminozitate este spațiul de umbră, pliul de rezervă al lumii. Luminozitatea este „lumina de veghe" a lumii. Pe care lumina o face invizibilă. Dar cînd se stinge lumina, rămîne întotdeauna lumina

de veghe, care ne luminează eclipsat, incluzînd umbra în lumină. Umbra pe care noi înşine o facem cînd luminăm. Pentru că ne luminăm unii pe alţii, pe rînd, şi încolo facem întuneric. Lumina unidirecţională a existentului vizibil este compensată de luminozitatea inversă, răsturnată, a ascunsului. Raza de lumină iradiază pentru că există mediul de luminozitate. Şi astfel, prin umbră, apare crima. Luminozitatea e terţul, martorul. El „face lumină". Crima luminează. Pentru că niciodată un lucru nu dispare de la sine. Niciodată un lucru n-ar dispărea singur. Şi nici nu dispare. E undeva (în) fundal. (Asigură mediul de luminozitate necesar luminii.) Numai fundalul, arheologic, persistă, îngroşînd lumea, lumina. Lumina se face pe zi ce trece mai groasă. Iar lumea, în adîncime, tot mai bogată. Vedem tot mai greu prin aerul tot mai dens, „să-l tai cu cuţitul". Privirea nu mai străpunge, se refractă, se izbeşte de spatele lucrurilor. Caută în zigzag şi nu ajunge niciodată acolo unde sperăm şi credem. Vedem tot mai mult altceva, adunat, tangenţial. Privirea înnebuneşte. Căci invers, ceea ce numim semne, imagini, sînt lucrurile ucise care se răzbună semnificînd pentru lucrurile vizibile. Masă critică se formează, pol de răsturnare, de inversare pe care abia dacă mai putem să-l ţinem în echilibru, în balans. Văzul vîscos. Înmulţirea limbajelor de traducere. Cod tot mai extins, tot mai simplu, încercînd să alinieze planetele, lucrurile. De dincolo, din ne-mai-văzut (de mult), începe răsturnarea, revolta. Masa de lucruri se înclină pe direcţia de mers. Lucrurile ne înalţă la cer, ne aruncă în aer. Înmulţirea limbajelor, în profunzime, care nu e dedesubt, nici deasupra. Stăm cu privirea înainte, cu faţa în straturi de praf. Plătim transparenţa. Plătim vizibilul.

Ar trebui cîntată chestia asta. Ar fi bine dacă-aş putea să o cînt. Ar merita să fie cîntată. Dar singurul meu instrument (nefolosit) nu există. Instrumentul meu favorit e inexistenţa, şi nu-l folosesc – uit să îl folosesc. Ar merita să cînt pentru că lumea e în plină splendoare. Apocalipsa a trecut, am depăşit cu bine apocalipsa, şi ea nu a fost. Momentul apocalipsei s-a dus, e în urmă, numai acolo ea

se mai poate întîmpla, în urma noastră, pe zi ce trece (trec zilele!) mai departe. Şi lumea e în plină splendoare, aşa cred, sînt convins. Am auzit într-o noapte, la radio, un cîntec care spunea (la început: era refrenul) cam aşa: California nu s-a scufundat încă, Parisul încă n-a ars. Multe lucruri nu s-au întîmplat. Lucruri rele, ultimul lucru – tot ce am aşteptat mai mult şi mai mult. Uite, sînt încă aici cu voi şi cu mine. Nu e ceva? Războiul (să zicem: hai să zicem!) n-a izbucnit, ar putea izbucni în orice secundă, dar important e că n-a izbucnit. Nu „încă", ci, cum se spune, „în mod absolut". N-a izbucnit, şi acesta e un fapt definitiv, o inexistenţă peste care nu am cum trece. La care mă opresc, chiar acum, la care şi lumea s-a oprit, de-aceea (spun că) e în plină splendoare. De ce să mai aşteptăm ce n-a fost? De ce să continui să simt că numai ce n-a fost mai poate să fie? Viitorul n-a fost, viitorul a murit, el era zeul. S-a întîmplat lîngă noi apocalipsa. Rămîi suspendat! Ridică piciorul! Stai măcar o secundă aşa! Acesta e primul pas, şi este de dans.

Sînt la tobe, sînt la chitară, sînt la saxofon, sînt la pian şi cînt. (Bat ritmul în tobe, ating sau lovesc corzile, apăs pe clape – cînt, ce mai!) (Sînt singur şi, cu pricepere, fac să răsune armonios, tare, plin instrumente special construite.) (Aici e lumină, de jur-împrejur întuneric, ceea ce fac se aude pînă departe, pînă la celălalt capăt.) (În mijlocul luminii şi în mijlocul sunetului sînt eu şi cînt, eu care cîntă.) În mijlocul instrumentelor, la instrumente sînt eu şi cînt: chitarei îi ciupesc şi îi lovesc corzile, tobelor le izbesc pielița, îmi pipăi frumos sufletul în saxofon şi tăcerea în pian (spun). Este lumină, sînt instrumente anume – atent – făcute; este lumină şi se aude foarte bine. Sînt la tobe, sînt la chitară, sînt la saxofon, sînt la pian, cînt.

Înainte mă lăudam că scriu. Acum mă laud că scriu ca să nu las pagina să se sfîşie, să fie luată de vînt etc. Peticesc pagina. Ocup pagina. Încerc să dau rost unui lucru fără niciun rost. Încerc să ocup timpul ocupat. Poate că sînt – şi nu îmi dau seama – chiar gheara paginii ce se sfîşie. Poate că sînt şi eu sucul gastric al timpului.

Dar niciun lucru, oricît de mic, nu trebuie să rămînă vreo clipă fără rost. La ce bun această pagină, acest dreptunghi de cuvinte? Să fie mai bine decît să nu fie, să nu mai fie. ȚIN CUVINTELE-N VIAȚĂ. DAU SENS UNUI OBIECT OARECARE. Încerc să-l ajut.

De la o distinsă poetă mi s-a părut a învăța, citind-o cu atenție, și contrazis, să arunc cuvîntul definitiv și fragil, să-l las neajutorat, neexplicat, nesprijinit, incomplet, în asimetrie, în golul provizoriu, vibratil, viu pe care îl naște totdeodată. Am învățat ceea ce se cheamă spontaneitate în actul scrisului: căci dacă ai un cuvînt pe care știi că îl vei scrie abia peste șapte-opt (bănuite) rînduri (dacă mai ajungi pînă acolo) de cuvinte, pe care vrei cu tot dinadinsul să-l scrii, pentru care și scrii (și astfel sînt toate cuvintele poemului!), care te presează să-l scrii, dar nu o poți face decît acolo, la locul, la timpul lui, și pe care te străduiești să-l ții minte la capătul acelui drum, acelui vis, pe care îl pregătești de acum în memorie (scrii mai mult cu memoria), cînd îi va veni, în sfîrșit, rîndul, nu te mai opri, suportă în modul cel mai pragmatic cu putință tensiunea întîlnirii și, spontan, neglijent, să-l scrii așa cum îți vine, chiar dacă nu-l mai ții bine minte, brusc, în linie dreaptă, săgetător, el fiind deja gata de a fi scris, pregătit. Nu contrazice atracția pe care el a exercitat-o pînă atunci, nu te opri asupra lui pentru a găsi, chipurile, un altul mai bun, mai „potrivit". Un alt cuvînt, acolo, ar fi mai mult decît un cuvînt, ar fi o propoziție, un alt text, străin, care nu are ce căuta aici, pe care va trebui, tot așa, să-l ții minte și să-l scrii separat, independent, departe de locul nașterii lui întîmplătoare. Și totdeauna după acel cuvînt în sfîrșit realizat trebuie să vină golul, ca o altă literă, adăugată, care îl face de nerecunoscut, de neînțeles. O frază lungă e o încercare a neantului. Dar pe mine întotdeauna logica m-a dus acolo de unde nu mai pot fi auzit. Liber să naști pisica din colț, liber să omori scaunul. Arunci o vorbă și apoi încerci să ajungi pînă la ea, să o poți spune încă o dată. Întotdeauna logica mă aruncă în afara lumii, de unde nicio vorbă spusă nu se aude. Înapoi vin lucrurile, și crezi că înaintezi. E clar? Prin corp, sub norii creierului, se vede stomacul mestecînd inima,

pumnul primit în moalele capului pe ascuns, într-o încăierare, într-o îmbrățișare. Scrii poemul pentru un anumit cuvînt din el, pentru o anume potrivire de cuvinte? Nu. Scrii poemul special pentru toate cuvintele din el. Și (poate mai ales) pentru semnele de punctuație (iată de ce le păstrez, mai mult, le cultiv) folosite, implicate, pentru pozițiile în gol și față de gol, pentru raporturile cu golul, pentru o anumită distribuire a golurilor. Dincolo de cuvinte poți scrie un poem pentru poziția unei virgule, de exemplu, pentru situația pe care o creează o virgulă, un punct, o „pauză", o succesiune anume de astfel de semne-gesturi. Poemul e mai mult un „tablou": îl scrii pentru toate cuvintele, semnele de punctuație, pauzele din el. Pentru semnul de punctuație care este el. Îl scrii pentru tine față de el (altă poveste). Îl scrii pentru poziția cuvintelor lui. Cît despre gol, el e de mai multe feluri. Trebuie, deci, vorbit despre goluri la plural. În poezie, golul stă alături, este un alt cuvînt, sau locul lăsat liber pentru lucruri și ființe, poate chiar pentru acelea despre care par a vorbi cuvintele tale. Pentru a „cita" (invoca) un fragment anume al lumii. Liber să naști pisica din colț, liber să omori scaunul, să lingușești ușa. Arunci o vorbă și apoi încerci să ajungi pînă la ea, să o poți spune încă o dată. Întotdeauna logica mă aruncă în afara lumii, de unde o vorbă spusă nu se aude. Înapoi vin lucrurile și ființele, și crezi că înaintezi. E clar? Prin corp, sub norii creierului, se vede stomacul mestecînd inima, pumnul primit în moalele capului pe ascuns, într-o încăierare, într-o îmbrățișare. „Să suferi din cauza cuvintelor nu înseamnă să gonești din ele adevărul pe care îl poartă?" Stau în locul unui lucru care ar merita odată văzut. Spun ce nu pot arăta. Îmi arăt trupul și spun ce gîndesc. Gîndesc ceea ce văd. Spun propoziții care își arată corpul. Spun ce nu pot arăta, îmi arăt trupul și spun ce gîndesc, gîndesc ceea ce văd și spun propoziții care își arată trupul. Spun ce nu pot arăta, îmi arăt trupul și spun ce gîndesc. Gîndesc ceea ce văd. Spun propoziții care își arată corpul. Vai, am domesticit golul. E la mine în casă, între scaunele mele, între mine și ele, sub mîna mea, sub pasul, patul meu. Nu, golul nu e dat, golul trebuie căutat, dacă nu făcut. Fraza, fraza sub care doarme golul.

Cine-mi va da ceea ce nu caut? Ce caut tot găsesc. Se poate scrie oricum. Dar nu înseamnă că ai scris tot. Un lucru absolut nu se spune, ci se arată. Dacă îl spui, se va crede că încerci tu, atunci, să îl faci. Dar să-l arăți înseamnă că el există deja, preexistă. Și așa se cuvine. Cel care privește rotund în jurul lucrurilor, cel care privește pătrat, treptat etc. Conștientizați-vă desenul privirii pe lume. N-ai suflet, dar poți atinge cu mîna un lucru și să crezi că spațiul pînă la el e sufletul tău. Sau, cel mai adesea, ființa din suflet – o ființă. N-ai suflet, dar poți spune că-l capeți și-l pierzi. (Nu atît sufletul, cît ființa din el, ființa care ți-e suflet. Urmărește-o!) Gînduri! Gîndesc, deci nu sînt. În somn, gîndul nefolosit stă între masă și scaun, pe drum. (Ființa din suflet vrea să-ți iasă din suflet, și ți-l duce departe, ți-l pune bine, în zorii unei zile.) Să mă fixez asupra a ceea ce nu e viață din viață. Acea realitate. Cu ce inimă ai să întîmpini tu lucrul acela, cînd știi deja cum arată? Noi vom înțelege altceva, voi veți înțelege cu totul altceva, ei vor înțelege totul altfel. Noi vom înțelege altceva, ei vor înțelege, dar altfel. Ușor de spus, dar dacă am înțelege cu toții altceva, și în același timp altfel? O virgulă între subiect și predicat poate fi tocmai poziția celui care scrie. Prea repede se trece în limba română de la subiect la predicat. Nu e așa simplu. Acolo se află miezul tare al prejudecății. Neputincios în fața fragmentelor. Scrisul meu mare, larg, care lasă/face loc. Creează loc. Înmulțește locul. Scriu mare, larg, deschis, primitor pentru că nu văd bine, ceva îmi jenează privirea. Acel ceva EXISTĂ. Mod de a afirma existența, de a o detecta. Cînd ceva ne împiedică să fim, să facem, acel ceva EXISTĂ. În golurile, tăcerile, absențele, neputințele, renunțările (etc.) noastre ceva-altceva există. Există cineva! Există pentru că ne perturbă. Sau, poate, în golurile noastre, doar acolo, creăm condiții de existență. Numai acolo. Unii în golurile celorlalți. De-aia fac cum fac. Ca să las, să fac să existe altceva, altcineva, ceea ce există, dacă eu nu exist, acolo unde – tocmai acolo: unde anume? –, atunci cînd, așa cum. Cînd? Cum? Unii în golurile celorlalți: asemenea oamenilor. Eu exist ca să las/fac altceva să existe. Doar el există. Eu sînt golul lui prielnic, locul lui. (Tu unde anume, în mine, exiști, iubirea mea? Tu, vocativ încăpățînat,

disperat!) (ai) pe suflet corpul mamei tale. Sub pleoape, adăpostul stomacului în care alegi șahul pentru că zgomotul pieselor ar putea fi bătăile unei inimi, iar ea ar putea să trezească pe cineva. „... îngenunchez pe aceste podele tocite, iau cîrpa și șterg. Cel mai neted drum este vidul." „— Cîteodată, totul mă scoate din sărite. Mi-e urît și nu mai vreau deloc să trăiesc (EXPERIMENTUL INSESIZABIL.) Nu știu atunci încotro s-o iau și unde să m-ascund, ca să mor mai curînd. Și totuși, e de-ajuns să capăt în ceasul acela o foaie de hîrtie obișnuită, albă, curată, și-o pensulă bună (...), ca să mă simt îndată în stare să mai zăbovesc o vreme pe lumea asta, așa cum e ea." Cu prea multe gesturi ce să faci? Cu puține gesturi poți face unul singur, pe care nu-l vezi decît tu. Te înconjori cu o literă. „Sînt mai mult om de litere decît scriitor, și o spun cu o anumită mîndrie." Litere fără niciun cuvînt. Cuvinte fără nicio propoziție. Punctuația aruncată în turn să măsoare timpul, să îl împartă în ființe și lucruri, să-i construiască ocolurile, ocolișurile. Indiferent scriu, de departe, cu mîna lucrurilor care stau să se-arate. Aș spune ceva, dar alături, cumsecade, nu tot așa, deasupra, de-desubt, pînă cînd, pînă unde. Pînă întîlnim litera mare cu spatele la noi, în zori. (Cu ceafa subțire, ferindu-se de atingerea noastră, rîzînd în somn, știind că orice atingere o gîdilă nepermis, o face să rîdă: reacția Ideii la atingere; contactul cu Ideea o face pe aceasta să rîdă.)

Nu-i nimic vesel liniștitor în priveliștea unui Fluviu. Orice Fluviu este înspăimîntător dubios. Ca Bursa, apele Fluviului cresc sau scad amenințînd neîncetat limitele cu depășirea Dar limitele sînt ceilalți Și amenințîndu-i zilnic pe oameni cu depășirea limitelor. Între-li-mite-amenințîndu-le-permanent-să-existi. Zilnic-la-fix-prînz-fără-zece. La ora mesei de bază. Pentru oameni Dar probabil că știu ei de ce Fluviul ca fluviu Așa cum a fost denumit E compus dintr-o mulțime de ape Fluviul nu este unul Nu reușește să își înghită de tot afluenții Îi constrînge doar laolaltă căci n-au de ales Lumea e plan înclinat al lui Dumnezeu Artă cu tendință Fluviul are ape diverse nici măcar starea fluidă nu ne poate face ca ființe să ne

pierdem unii de tot în alții Să devenim Una: O Apă și-Un Pământ Întotdeauna în pământ este măcar apă Apa mută pământul îl face baricadă împotriva propriilor ape Definiția fluviului. Apa din Pământ Pământul din Apă semnalează diferența apelor între ele în Starea generală de Fluviu și diferența Pământurilor despărțite întotdeauna numai de ape în Starea naturală de NonTeritoriu Sau de oameni-ape cînd sîngele apă se face Nu există ape decît curgătoare Nu există apă care cumva să nu curgă de fapt Mările și lacurile și helești sînt minciuni ficțiuni vis de moarte. Deși oamenii folosesc întruna apele fluviile ca metafore politice teritoriale ale contopirii și ale morții-renaștere-n-tr-Unul singur Ce singur e Unul Încercînd ca Dumnezeu să separe Apa din Fluviu de Pământul din Fluviu ca să blocheze Fluviul să-l facă să Stea Drept-Stătător împotriva a tot ce mai vine din urmă Înainte-Stătător în calea apelor ulterioare A cotelor Apelor Dunării mereu schimbătoare. Să distrugă Mîlul Să-l facă Mlaștină și să ni-l bage în case. Fluviul circulă ca un gînd permanent fix între două capete criminale. Pentru că n-am tras podul de la mal. Și pentru că el nici nu poate fi tras vreodată. (Dar de ce l-am mai construit?) Fluviul așadar nu e unul. Are ape diverse. Iar unele cresc altele scad niciodată o majoritate nu înfrînge pe termen mai lung de-o secundă o minoritate Secunda scapă istoriei În Fluviu nu sînt alegeri Ci o țintește ca limită Unitatea de sus tînjește către unitatea de jos singura care poate să scape Sub-In-Di-Vi-Dual să curgă moleculă cu moleculă. Majoritatea Întotdeauna singură Una singură Se formează întotdeauna captiv între limitele minorităților Căci minoritatea este o limită întotdeauna amenințătoare vertiginoasă care tocmai de aceea permanent trebuie amenințată cu depășirea cu încălcarea Dreptului exercitat de a fi Cu separarea și îndepărtarea de sine. În jos sau în sus. Prin umflare sau prin secare. Pînă cînd În aceasta constă tocmai amenințarea Ar putea să nu mai rămînă decît pământul-albie Oasele apelor Plin de gunoaie de o lume-aluviune Aluvilume Ca și omul apele Fluviului strîng adună și cară depozitează. Din deșeurile naturale și din capturile ucise ale unui întreg continent Ceea ce pretinde că ne conține Se naște Alpha Beta Delta care refulează tot mai departe Omega

Prin împingere Sub presiuni se naște istoria Numai Fluviul are Este istorie Istoria însăși Care se luptă cu Marea cu marea Apă Stătătoare silită să se frămînte doar interior Asemenea continentelor Să-și internalizeze apele ca pe oameni ucigîndu-le cotele tranformîndu-le cotația permanentă Adică Viața însăși În uragane ucigătoare sfîșietoare. Marea este un gol un hău în care Marele Fluviu nu vrea să sfîrșească Se zbate nu numai să nu dispară ci chiar să răzbată Să se răzbune Să răscoale Marea retrezind la viață fluviile și rîurile și pămînturile care zac în ea compunînd-o frenetic distrugător. Fluviul se zbate să nu dispară ridicînd stăvilare metereze în calea mării în calea lui însuși Scoate pămîntul din sine Din mînecă Pumnalul Butoiul de pulbere pe care l-a strîns pe care l-a traficat de-a lungul întregii par-curgeri Valuri de pămînt și orduri Se separă de sine în părți componente ca să se salveze și chiar să învingă. Fluviul Turmă Fluviul mînare mereu de la spate În hăul final al apei sărate Fiecare apucă ce poate Zilnic clipă de clipă Dunărea se cotează-ntre coaste plecate aplatizate. Își cotează neîncetat apele. Le lasă să se întreacă între ele și cu pămînturile din ele. Popor sau societate de ape? Fiecare crește nu în sine ci față de altul care rămîne astfel o secundă mai mic și se luptă. Fluviul este o luptă mereu în plină desfășurare. Am ajuns să facem recenzii la lucruri. Să adnotăm comentăm apreciem fenomenele. În apele fluviului În apă În ape nu ne vedem decît pe noi înșine. Nu ne oglindim. Vine Marele Fluviu să ne oglindească. Vine Marele Fluviu și ne oglindește cu forța. (Apele Fluviului ar vrea să evadeze înapoi pe rîuri. Înapoi unde Nu există scăpare Înapoi Nu există scăpare.)[2]

Afluent caut Fluviu. Afluent caut Fluviu pe celălalt țărm mereu mai departe. Trec prin fluviu întotdeauna prin fluviu printr-un Fluviu

[2] Barca pe valuri plutește prea ușor. E pierdută. Fluviul curge de fapt lateral. Împinge el ceva de la spate. Rostogolește el în covor vreun cadavru vreo taină. Fură el ceva de se întrebuințează atît și dacă izbutește atît de frumos implacabil să ne închidă tuturor gura în admirație. Mînărește el ceva Amplu Cu apele lui grase solzoase. Fluviul este trafic de frontieră Inventează pînă la urmă Granița Dublă Dublează granițele în slujba Pămîntului ca să aibă pe unde să scape pe unde să se strecoare. Și noi odată cu el Peste el.

despre care pînă atunci nici nu bănuiam că ar trece pe acolo chiar prin faţa mea tăindu-mi calea în calea oricărui gest. Pentru fiecare gest adevărat În sfîrşit îndrăzneşti Trebuie să traversezi un Fluviu. Traversez fluviul care/dacă nu mă primeşte şi nu mă observă şi trece mai departe eu doar să-i îngraş fie şi doar cu privirea apele cu prospeţime şi viteză să aibă el ce ucide ce adormi ce tîrî imperial aluvionar mai departe. Cînd traversezi fluviul nu rămîi neatins fluviul te fură. Cum să mă fac eu aluviune Mîl roditor Viaţă doar pentru alţii a Marelui Fluviu care nu caută decît alte Mari Fluvii ca să creeze Imperii de apă între Imperiile de pămînt? Cum să nu trec eu mai departe? Înot invizibil prin Marele Fluviu. Apa care trece de-a curmezişul prin apă este de fapt sînge care încearcă să se salveze să nu se dizolve în apa cea mare care ne traversează. Cum să nu mă duc eu tot mai departe Prin fluviu tot mai departe şi tot mai repede ca să nu mă fac traversînd Marele Fluviu Mare Fluviu imperial cu pretenţii ucigătoare de graniţă? 1) Afluent caut insule cu ţărmuri stîncoase ne-in-dus-tri-a-li-za-bi-le. 2) De-a curmezişul prin fluviu sîngele meu conspiră cu Marea Ucigătoare. (Ce idee Să bîrfeşti un fluviu Să te cerţi de pe mal de la suprafaţă cu Marele Fluviu)

De jur-împrejur cercul pasului următor, din care nu pot să ies, luminează pămîntul. Nu-s ziduri, dar mai mult de un pas n-am putut să fac niciodată. Priveşte-mă de la fereastră, cu spatele lipit de peretele-ntunecat: mă caţăr spre orizont, cobor, cad înapoi spre tine. În plan îmi iau zborul, pieziş însă drept; în realitate doar mă-ndepărtez. Acoperă fereastra cu hîrtie şi scrie ce de-acum nu mai vezi. Priveşte pe furiş prin literele luminoase deja scrise şi umple apoi, repede, pagina găurită. Cum mă îndepărtez la lumina picioarelor mele. Cum mîna, scriind, îţi coboară treptat spre picioare. Şi nu mă mai vezi.

Nu se poate lucra (produce) decît pe „sine însuşi", „ca altul" (Paul Ricoeur), prin „autoreificare" (Axel Honneth) pozitivă (orice autoreificare pozitivează?). Singurul „obiect" tangibil, singura materie

transformabilă, plastică: „eu însumi". Numai din „tine însuți" te poți desprinde, fugi, pleca mai departe. Numai pe „noi înșine" ne putem exploata. Și abia așa putem deveni, creîndu-ne, noi înșine, adică altceva, pentru că din capul locului, în mod spontan, natural, sîntem altceva, alții. Nu ne putem aparține decît prin exploatare de sine. Voi lucra deci din nou, etic (în dublu sens: fără a-l afecta pe celălalt, pentru a crea alteritate neconsumînd, însă, alteritate; nu existăm decît în măsura în care ne creăm, în care ne smulgem din felul în care am fost creați) pe mine însumi, ca document-simptom, ca istorie obiectivă esențială. Pentru că nu-mi aparțin, lucrez pe mine însumi. Îmi aplic procesele artistice prin care se produce istoria. Forțez, simulez, etic, istoria pe mine însumi. Conțin, sînt istorie. Eu sînt istoria. Eu este istoria. Nu sînt decît altă istorie, exclus, refulat nu ca individ, ci ca altă istorie. Să mă (re-apropriez), să mă trăiesc (pe „mine însumi") ca pe o istorie, ca pe un scenariu străin. Să mă trăiesc pe mine însumi ca pe lucrul străin care sînt. Artistul simulează-suplinește istoria. Procesele productive artistice sînt procese istorice subiectivate etic (extra-politic). Nu mă pot povesti decît ca străin, iar povestea este direct, deja istorie. Eu sînt Estul. Eu este Estul. Eu – Est. Eu, „Estul". Istorie obiectiv subiectivabilă, pe care trebuie (și pot) s-o subiectivez tocmai ca obiectivă (intangibil manipulabilă). Numai un Non-Eu poate deveni „Eu" (etic, de construcție, produs). „Trăirea" ca relație. Nu trăim decît altceva, nu ne trăim niciodată pe „noi înșine". Fără distanță, fără distanțare, prin confuzie și fuziune deci, trăirea autentică (adică pozitiv productivă, de alteritate deci) nu este posibilă. Nu ne trăim niciodată „pe noi înșine". Alții ne trăiesc pe „noi", noi îi „trăim" pe alții. „În sine", „noi înșine" sîntem produse mute: potențiale unelte de ființă. Materie istorică, din care nu se poate produce, tocmai, decît istorie. Nu ne putem produce pe noi înșine decît ca istorie, în mod istoric. Refulatul istoric ca virtual, ca alternativ, ca alter-istoric (alterează istoria). Singurul mod etic de a suplini-simula, deci controla, procesele istorice productive e arta: istoria ca artă, arta ca „post"-istorie. Numai prin alienare e posibilă trăirea istorică, trăirea vieții direct ca istorie, a poveștii-istorie. Interiorizarea marginilor, a rupturilor,

a întreruperilor. Interiorizarea marginilor sub formă de întreruperi, ca discontinuităţi. Interiorizarea Estului ca discontinuitate critică, dia-critică. A produce „Est". Ceea ce creăm alternativ este „Est". Noi, „Estul", sîntem discontinuităţile, bifurcările. Trăiţi-ne! Produceţi-vă alternativ, refulat, mut, ca „Est". „Eu" sînt marginea, nu marginea, discontinuitatea ta. Comunicarea prin rupturi: ei o aşteptau, noi o sîntem, şi n-o putem fi decît pentru alţii. Nu putem fi altul, virtual-alternativ, decît pentru alţii. Aşa poate apărea puternica iluzie, tensiune a mesianicului. În ce postură-poziţie-situaţie excepţională – de altul –, tocmai de aceea mută, mă aflu, ne aflăm! Să subiectivez această a-subiectivitate, această obiectivitate geo-istorică. Sîntem obiecte istorice excepţional, mesianic plasate, situate. Să ne subiectivăm, să ne trăim tocmai ca realităţi străine, obiective. Vest – Subiect; Est – obiecte, dar obiecte mesianice. Vest – logos, logocraţie; Est – extra-logos, performance, corpor(e)alităţi mute. Ceea ce a fost imaginat sub titulatura istorică de deconstrucţie este producţie etic-artistică, corporală, de „Est". Ceea ce, istoric, s-a numit deconstrucţie vorbea despre „noi", despre un „Est" post-geografic, topologic, pe noi ne-a descris, rolul, „misiunea" noastră obiectivă, ca obiecte. Topologizarea Estului, producţia de „Esturi". Subiectivare topologică. Est – Exterior – „Esterior" – „Esterioritate" (spectral, „a treia cale", nici exterior, nici interior). „Noi" sîntem Altul. Pentru că n-am fost niciodată Subiecţi, noi înşine. „Vă vorbesc, vă vorbeşte eu, mortul" (Virgil Mazilescu, citat aproximativ, reconstruit). De la Altul-descriere (în aşa-numita filosofie poststructuralistă, ca ultim, cel mai recent apel) la Altul-eveniment, la Altul-performat, performanţă. De la Altul-obiect la Altul-subiectivat. Subiectivarea lui Altul care, epistemic altul, nu poate fi descris, discursiv, logic şi logocratic, decît ca obiect. Occidental, nu se poate vorbi decît despre obiecte, dar obiecte mesianice, de subiectivat. Discursul creează implicit, automat obiecte, naraţiuni, poveşti despre obiecte. Occidentul logocratic este narativ (istorializant) şi reificant. „Despre-itatea" (Mihai Şora), referinţa, referirea obiectualizează şi narativizează. Naraţiunea (implicită discursivităţii, limbajului-timp) este corelativă cu reificarea, cu ipostazierea ca/în altul. ARTA: trecerea de

la Altul-Obiect (descris, constatat, localizat discursiv, „occidental", în gol, în gîndire) la Altul-Subiect, performarea, subiectivarea obiectivității mesianice, producerea și practicarea extra-occidentală (deconstructiv-extralogică și extralogocratică) a „Estului" post-geografic, topologizat, etic. Performarea lui Altul, de-virtualizarea, activizarea și actualizarea obiectivității, a „situaționalității" mesianice. Altul-Obiect, descris „în negativ", „în gol", ca așteptare, mesianic deci, de către poststructuraliști, printr-un ultim act, la marginea împărăției logocratice de mii de ani, de marcare a Sfîrșitului Occidentului topologic, post-geografic – asta avem de subiectivat, asta performează artele post-logocratice și extra-logocentrice, artele performative post-vizuale. A performa, ca acte artistice de limbaj, niște descrieri, niște constative: un „Est", un „Sud". A actualiza-activiza memoria de virtualuri. Performarea unei descrieri. Noi, „Estul", sîntem tăcerea, non-discursul, extra-limbajul, a-subiectul, logosul, „viziunea" care întrerupe, care distruge logocrația, obiectul istoric mesianic, producția de obiecte, de „mașini-unelte". Deconstrucția în act, obiectivă, pe care trebuie s-o subiectivăm, și n-o putem face decît după modelul etic al artei. Eu, aici, sînt, topologic, obiectiv, soluția, salvarea, deconstrucția. Deși situat geografic, sînt între voi, printre voi, margine, capăt la îndemînă, practicabil. N-o să mă întrupez niciodată. N-o să mă mai las întrupat, ipostaziat niciodată. Numai tu, altul, care mă tot visezi, mă poți practica, ca subiect, pe mine, „Estul", obiectul. Și asta e arta. Etic, extra-politica (ceea ce politica, orice politică lasă, pentru a se crea, ca fundament, pe dinafară; fundamentul, temelia: soclul îngropat, soliditatea refulată). „Estul" în Vestul discursiv-logocratic (narațiuni, povești-istorie despre obiecte) ca tăcere, ca blanc operativ, interior, ca spațiere. Est post-geografic, ca pauză în discurs. Mesianicul nu poate fi subiectivat, personalizat, există doar obiectiv, ca tensiune intra-istorică. Sînt Estul, Mesia, exteriorul, neavenitul. Sînt obiectul, locul, situația Mesia. Mesia nu poate fi o persoană, sau doar ca pur moment-lecție, pentru a fi personalizat, performat de către toate persoanele (care abia așa se creează ca persoane). Această dialectică, această dialetică teologală este actualizată, azi, sub titulatura de artă. Teologalul

hrănește anacronic teocrația, teo-logo-crațiile. Civil, social performabile sînt, azi, doar artele post-logocratice și post-vizuale. Vandalism. Scriu vandal (tabular, anti-narativ, „acționant", dezalienant: constatări, indicații, fișe, note, „revelații"-ipoteze-unelte). Nu povestesc, ca să nu reific, niciodată, sau cît mai puțin cu putință. Întrerup, mă întrerup din ipostaziere pentru a-l figura, practic, în limbaj, adică în gol, ca așteptare mesianică, pe Celălalt, „Estul" – Arta. Scriu frontal, perpendicular. Vandalizez.

Eu, istorie, istoria!

„Est": iluzia că sîntem „ca ei", albi, europeni. În Africa și în Sud oamenii sînt măcar negri, de alte culori, nu se pot crede, fantasma albi, iluzia identității sau a consubstanțialității (de pură cooptare, prin captivitate în false alternative moral-politice, ca în Est) nu e posibilă. Noi, negri mascați, albiți. Negri pătați, negri murdari. Nu avem nici măcar privilegiul diferenței și al distanței, sîntem aproape, alături, off, de unde și iluzia că sîntem la fel, că facem parte din rasa sau din casta stăpînitorilor. Doar poezie, aici. Epistemologie mitic-poetică. Mito-schizo-geografie. Intelectualii și oamenii de artă ar trebui să fie de partea vieții, să urmeze buna, sănătoasa intuiție a lui Grass, nu să se joace de-a experții în științele – întotdeauna doar politice – ale morții, ale dominației. Ale dominației, deci ale morții. Nu trebuie să avem nicio „expertiză", să nu ne lăsăm închiși, adormiți în nicio grilă, expertizelor de tot felul (devenite iluzorii, eficiente doar pentru lumea iluzorie pe care o performează, adică pentru economie, dominație, profit) trebuie să le opunem experiența. Nicio expertiză neexperimentată pe propria piele, netrăită, neîndurată fără voie, fără acord, nicio expertiză fără experiență deci nu trebuie să poată fi predicată, aplicată. Experiență contra expertiză. Experiența contra-expertiză. Da, retrograd: ca să nu fim rupți de trecutul ca experiență, ca unică bogăție umană, de care se dorește să fim, prin plăcută orbire, rupți. Conexiune între figura Trădătorului, ca mod politic, și Est, care nu poate decît să trădeze, să treacă de sub un stăpîn sub altul, aceasta îi e istoria, experiența.

Populații-teritoriu. Elogiul trădării. Trebuie să ne trădăm stăpînii, tocmai acest șir de contra-trădări fiind istoria. Stăpînii, stăpînitorii sînt făcuți pentru a fi trădați. Dar – altă lecție, nouă, a Estului: stăpînii nu se contrazic și nu se luptă între ei decît aparent, ca joc politic. Dominațiile nu se contrazic, ci se adaugă și se suprapun, se consolidează una pe alta, aliniindu-și efectele. Estul e refulatul apropiat, imediat, alipit (tocmai de aceea invizibil) al modernității, din care aceasta s-a (contra-)hrănit (pharmakonic) tot timpul. Soclul ei de negativitate. De-asta trebuie să i se dea o anumită consistență categorială: metaforică. Est = obiect. Ceea ce nu e lăsat să devină subiect, în care se practică (fals disociat, aparent contradictoriu, conflictual) disocierea omului de teritoriu, de lume, unde s-a realizat lumea fără om (regresia absolută). Istorie „onticizantă". Est = substrat (pentru că la asta a fost redusă aici lumea). Capitalism periferic: producție de ficțiune pentru cîmpul literar global, lumea ca ficțiune care trebuie susținută prin ficțiuni despre lume. Producția de auto-ficțiune a „lumii" a fost delocalizată la periferie. Nimic care să contrazică, să întrerupă asimilarea Estului (și a oricărui alt punct) prin ficțiune, prin literatură. Fluxul, continuitatea pieței, auto-ficțiunea-marfă a capitalismului global sînt singurele care contează. Povestea-marfă a lumii, lumea-poveste (căci nu există) – prin subcontractare periferică, producția de ficțiune, de roman, ca auto-fabulație, ca inventare de sine, neapărat neîntreruptă, a „lumii", ca incantație magică a capitalului. Marfa, orice marfă e deja ficțiune, „poveste". Bunăstarea și democrația (egalitatea) se exclud. Democrația nu e realizabilă în sus, doar în jos. Acesta e de fapt adevărul periculos al comunismului, spre care ne îndreptăm fără nume.

Gunoiul e definirea noastră indirectă, prin eliminare. Ceea ce rămîne se aruncă. Ceea de rămîne după consum și după aruncarea a ceea ce a rămas. Rest față de consum și față de rest. Ne definim prin raportare la deșeuri. Sîntem restul invers, simetric, propulsat. Sîntem „gunoiul" pozitiv. Pentru ca totuși ceva să rămînă, ceva totuși trebuie să se arunce. Operație de definire. Simetricul gunoiului.

Sîntem ceea ce rămîne după ce am aruncat ce a rămas. Resturi simetrice: unul trebuie aruncat, celălalt rămîne, adică e aruncat iar și iar în ciclul continuității, al persistenței – care este unul al revenirii, în forță sau nu – de chiar gestul de a arunca. Amîndouă sînt resturile consumului, ceea ce rămîne din ceea ce trebuie să treacă necontenit. Sînt sustrase consumului. Cum ne-am mai defini pozitiv dacă în urma consumului nu ar rămîne nimic de aruncat? Cum ne-am mai putea defini? Cum am putea rămîne, noi, dacă nimic altceva nu rămîne? Ontologia restului, a „deșeului". Trebuie nu numai să consumăm, ci și să aruncăm pentru a putea rămîne. Consumul e doar gen proxim aici. Gunoiul – diferență specifică. Noi trebuie să fim ceea ce rămîne, și nu ne putem distinge decît prin delimitare față de altceva ce rămîne. Consumul trebuie să lase urme, pozitive și negative (noi înșine, consumatorii, și deșeurile). Dacă nu lasă urme, nu lasă nicio urmă, deci nu rămînem nici noi. Ne consumăm în consum. Partenerii noștri, ca „supraviețuitori" ai consumului, sînt gunoaiele. Ceea ce numim civilizație este buna, riguroasa delimitare în această „materie". Posibilitatea redefinirii și a delimitării continue, ca operație de adunare, de strîngere de sine prin sustragere (nu de abstragere, căci trebuie să te menții în circuit, ca etapă întreținută). (La sfîrșitul *Metamorfozei*, devenitul gînganie Gregor Samsa se regăsește pe sine fiind măturat ca un gunoi, și redat circuitului din care, o clipă – clipa de trezie, de iluminare –, se sustrăsese.) Ce e de aruncat dintr-un obiect. Ce e de aruncat din noi și, prin urmare, ce e de păstrat. Actul de a arunca îl ascunde pe cel de a păstra. Aruncăm pentru a păstra, pentru a (ne) delimita.

Estul ca situație mondială actuală, ca situație-lume, altfel spus ca verigă de mediere, de „ocolire", de „învăluire" strategică a raportului-lume Nord-Sud pietrificat, dintotdeauna deja decis, pierdut, închis. Pornind de la Eduardo Viveiros de Castro (*Métaphysiques cannibales*, PUF, 2009): „gîndirea sălbatică" e Sudul, contra-globalizarea, Sud = Amazon, CANIBALISM: să ne mîncăm adversarii, să creștem prin ingerarea Celuilalt, prin recunoașterea sacrificială

a diferitului. Manifestele Dada + Manifestul Antropofagic. „Sudul", relația cu „Sudul" este, în intensiune, soluția. Est mediator (Nord-Sud, de fapt invers, Sud-Nord), Est trădător: introduce Sudul. Peste tot mă interesează calea Est-Sudică: deschiderea dinăuntru a unor puncte prin care ceva din afară să vină. A pleca pentru a face să vină, a deschide dinăuntru ca să intre. Din nou, marea idee a perspectivismului. Sau a „coloanei a cincea": cei care dinăuntru deschid ușa „dușmanului", care aduc dușmanul. Estul nu e de ajuns – nici nu există. Estul trebuie să trimită/deschidă sau să fie ușa spre-dinspre Sud, să provoace, să „moșească" alteritatea. Comunismul continuă metafizica (Nordului), de aceea e impracticabil. E tot nordic. „Sud" e punctul arhimedic, punctul de fugă. Închiși în categoriile și schemele (structural de putere), metaforic vorbind, ale Nordului: creștinism, mesianism, frig, umezeală, iarnă, producție, monoteism, istorie etc. Reduși la poezie, la literatură, aici. Chem jaguarul. Las ușa deschisă, neîncuiată, ca să intre Jaguarul. Trouble every day (Claire Denis). Calea pentru eveniment – de venire, nu de plecare (conform tot schemei occidental-nordice apofatic-mesianice) –, care trebuie produs regresiv, „negativ", invers, cu spatele: deschizînd ușa, lăsînd ușa din spate deschisă, neîncuiată. Caut să văd pe unde ar putea să intre jaguarul, adică unde să las ușa deschisă. Pe unde să intre jaguarul. Unde, pe unde să las deschis, ca să las să vină, să aduc să vină, să poate să intre singur, de la sine. Pe unde să intre jaguarul... și să se vadă, poate, în ochii noștri (cf. Viveiros de Castro). Occidentul e interior epuizat, abuzat, închis, căci maschează, ocultează preocuparea exclusivă de dominație, Nordul. În Nord nu se poate întîmpla nicio revoluție. Sau doar revoluții. Arta ultimă, politica ultimă, singura întotdeauna rămasă, este cea a trădării: cum să devenim trădători. A trăda, a ieși din identic (ca repetiție și redublare: falsa contradicție desfășurată, istorizată), din șantajul ontologic. Trebuie să mergem neîncetat unii la alții, să-l figurăm pe Altul. A trăda, a deschide dinăuntru ușa ca să intre altul, a-l forța pe altul să forțeze ușa. Arta trădării. Revoluții fără revoltă (automatizate, preluate, „structuralizate", fără om) sau revolte fără revoluție (tot ce ne-a

mai rămas). Trădarea, noul domeniu de creativitate și creație. Să ne contra-trădăm trădătorii, liga globală a colaboraționiștilor.

(Apropie-te de sfîrșit cu pixul Bic. Stai lîngă el. Mînuiește atent pixul Bic în preajma sfîrșitului. Ca pe o lingură. Apropie-te, acum, de sfîrșit cu gîndul și cu pixul. Ca să le lași. Să se păzească, să se supravegheze unul pe altul; să-și țină, poate, de urît; să se înfrunte – nu te interesează. Nu lăsa, la sfîrșit, ca să închei, nimic singur. Alcătuiește cupluri, familii, împreunează și scapă. Nu va fi niciodată de-ajuns.)

Pixul în permanență deschis peste noapte și peste zi Dacă se întîmplă ceva Dacă trece ceva Dacă ceva se întîmplă cu intenția să treacă să opereze și să dispară va rămîne marcat de pixul Linia pix Urma de pix îl va urmări peste tot nu-l va lăsa să dispară Toată noaptea cu pixul deschis Dacă trece hop este scris Hop este prins (Rămîne scris) (Pleacă scris) În clipa modificării automat Se scrie Să scrii Să confecționezi Dispozitive Medii Lumi autosensibile în care tot ce apare tot ce se întîmplă se semnalează apare (ca) scris Și nu se mai poate șterge Nu mai poate fi șters Străpuns Mușcat Fugi Smulgi Capcana cu dinții Și rana Fugi cu săgeata Te ascunzi Te calmezi și aștepți Mori bine Ascuns Străpuns Cu săgeata în dinți Strîngi cuțitul în rană

(Cum mă îndepărtez, cum mă ridic spre orizont de-aici, de jos, de unde am început să scriu.)

Nu mă mai nasc. Încerc altfel.[II]

[II] Ultimul rînd a fost adăugat pentru ediția de față.

Notă biobibliografică

Bogdan Ghiu s-a născut la 5 iulie 1958 în București, unde s-a întors să trăiască după copilăria și adolescența petrecute la Constanța. Este scriitor și intelectual român: poet, eseist (literatură, filosofie, media, arhitectură și urbanism, artă contemporană), traducător și teoretician al traducerii, jurnalist, realizator radio-tv. Pionier, imediat după Revoluție, al cronicii tv în România.

Membru al Uniunii Scriitorilor din România, al Centrului PEN Român, al ATLAS (Association pout la Promotion de la Traduction Littéraire, Franța) și al ARTLIT (Asociația Traducătorilor Literari din România). Cavaler al Ordinului „Meritul Cultural".

Membru al Generației 80 și fost membru al Cenaclului de Luni.

A absolvit Facultatea de Litere (secția română-franceză), Universitatea București (1982) și a studiat sub îndrumarea lui Jacques Derrida la École des Hautes Études en Sciences Sociales (Paris).

În prezent, titular al rubricilor săptămînale „De-clic(k)/Atelier deschis" (*Observator cultural*), „Evul Media" (www.liternet.ro) și al rubricii zilnice „Unde ne oprim în București" (Radio România Cultural); colaborator permanent al revistei *Arhitext Design* (www.arhitextdesign.ro) și, ocazional, al revistei *Sinteza*.

Între 2005 și 2010 a făcut parte din Consiliul de Administrație al Societății Române de Radiodifuziune, între 2001 și 2003 a fost șeful Serviciului de Strategie Programe din subordinea PDG al Televiziunii Române, între 1998 și 2000, „inspector de conținut" în trustul Mediapro, iar între 2000 și 2001, jurnalist și consilier marketing în trustul Intact.

Din 1990 pînă în 1998, titular al cronicii de televiziune (media) în revistele *22*, *Epoca*, *Dilema* etc. În 1994-1995, a înființat și condus prima revistă dedicată pieței de carte, intitulată mai întîi *Fahrenheit 451*, apoi *Cartea*, publicată de Editura Nemira.

Autor, alături de curatorii Maria Rus Bojan și Ami Barak, al proiectului *Performing History*, care a reprezentat România la Bienala de Artă de la Veneția din 2011. Curator al trienalelor de arhitectură East-Centric *Fluențe* (2010), *Trans(a)parențe* (2013) și *Drifting Architecture* (2016), organizate de Fundația Arhitext.

În 2015-2016, coordonează a doua ediție a Atelierului franco-român de formare a traducătorilor de literari, organizat de Centre National du Livre (Paris) în colaborare cu Institutul Cultural Român. În 2012-2013, a coordonat, alături de Vlad Alexandrescu, prima ediție a Atelierului franco-român de formare a traducătorilor de științe umaniste și sociale, organizat de Centre National du Livre (Paris) în colaborare cu Institutul Cultural Român.

Susține conferințe și colaborează constant cu importante instituții, în special de artă, din București, Cluj, Timișoara, Paris, Berlin, Amsterdam, Londra, Luxemburg, Copenhaga etc. A beneficiat de nenumărate burse, stagii și rezidențe, mai cu seamă în Franța.

Este căsătorit cu Mădălina Ghiu (fost redactor-șef al Editurii Cartea Românească), cu care are doi copii: pe Daria Ghiu (critic și istoric de artă) și pe Miron Ghiu (critic muzical și al tehnologiilor și *sound designer*).

Cărți de poezie

(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte, Cartea Românească, 2006

Manualul autorului, Cartea Românească, 2004

Pantaloni și cămașă, Pontica, 2000

Arhipelogos, Axa, 1997

Arta consumului, Cartea Românească, 1996, Premiul Uniunii Scriitorilor din România

Poemul cu latura de un metru, Pontica, 1996, Premiul Uniunii Scriitorilor din România

Manualul autorului, Cartea Românească, 1989

„46 caligrame ajutatoare", în vol. colectiv *Nouă poeți*, Cartea Românească, 1984

„Fragmente din Manual", în vol. colectiv *Cinci*, Litera, 1982; reed. Tracus Arte, 2011

Eseuri

Totul trebuie tradus. Noua paradigmă (un manifest), Cartea Românească, 2015, Premiul Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, Premiul PEN România

Linia de producție: lucrînd cu arta, Tact, 2014

Contracriza, Cartea Românească, 2011

Dadasein, Tracus Arte, 2011

Inconstrucția. Pentru o arhitectură etică, Arhitext, 2011

Telepitecapitalism. Evul Media 2005-2009, Idea, 2009

Eu(l) Artistul. Viața după supraviețuire (cod de bare pentru viitorul monstruos al artei), Cartea Românească, 2008

Facultatea de litere. Mic îndreptar de gîndire greșită, Cartea Românească, 2004, Premiul Asociației Scriitorilor București

Evul Media sau Omul terminal, Idea, 2002

Ochiul de sticlă. Texte privind televiziunea (1991-1997), All, 1997

Grame, Cartea Românească, 1997

Poezii traduse (selectiv)

Lectură în cadrul unui ciclu organizat de fundația *Poet in the City* în colaborare cu Institutul Cultural Român din Londra, traducere de Florin Bican, Londra, iunie 2011

El Muro del Silencio/ Zidul Tăcerii. Antología de poesía rumana contemporánea/ Antologie de poezie română contemporană, edición,

selección y traducción de Angelica Lambru, Huerga & Fierro Editores, 2007

Gefährliche Serpentinen. Rumänische Lyrik der Gegenwart, herausgegeben von Dieter Schlesak, Berlin, Edition Druckhaus, 1997

Füst a dombról. Négy román költö, JAK-Jelenkor, Budapest-Pécs, 1997

Spectacol

În anul 2013, Teatrul Odeon a produs „instalația performativă" *Urme de distrugere pe Marte*, realizată, după texte din volumul *(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte*, de Cinty Ionescu (video design & live video) și Miron Ghiu (sound design & live), în interpretarea actriței Nicoleta Lefter.

Ediții (selectiv)

(În colaborare cu Vlad Alexandrescu), *Ateliere ale modernității. Istorie intelectuală și filosofie franceză contemporană*, Polirom, 2013 (materializare a Atelierului franco-român de formare a traducătorilor de științe umaniste și sociale, organizat de Centre National du Livre (Paris) în colaborare cu Institutul Cultural Român

Performing History, editor, catalogul pavilionului României, Bienala de Artă de la Veneția, 2011

Critică și istorie literară; antologii (selectiv)

111 cele mai frumoase poezii ale generației 80, antologie de Cosmin Ciotloș, Nemira, 2015

Daniel Puia-Dumitrescu, *O istorie a Cenaclului de Luni*, Cartea Românească, 2015

Ion Bogdan Lefter, *7 postmoderni: Nedelciu, Crăciun, Müller, Petculescu, Gogea, Danilov, Ghiu*, Paralela 45, 2010

Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. Cinci secole de literatură*, Paralela 45, 2008

Traduceri (însoțite cel mai adesea de aparat critic)

Filosofie și științe umaniste

Didier Anzieu, *Psihanaliza travaliului creator*, Trei, 2004

Roland Barthes, *Obviu și obtuz. Eseuri critice III*, Tact, 2015

Georges Bataille, *Istoria erotismului*, Trei, 2005 (Premiul revistei *Cuvântul*); *Partea blestemată. Eseu de economie generală*, Institutul European, 1994; ediția a doua revăzută și adăugită Art, 2008

Jean Baudrillard, *Cuvinte de acces* Art, 2008; *Paroxistul indiferent*, Idea, 2001

Henri Bergson, *Energia spirituală*, Meridiane, 2002 (Premiul Uniunii Scriitorilor din România)

Pierre Bourdieu, *Limbaj și putere și simbolică*, Art, 2012; *Schiță pentru o auto-analiză*, Art, 2008; *Dominația* masculină, Meridiane, 2002; *Meditații pascaliene*, Meridiane, 2001; *Regulile artei. Geneza și structura cîmpului literar* (în colaborare cu Toader Saulea), Univers, 1999; ediția a doua revăzută și îndreptată (în colaborare cu Laura Albulescu) Art, 2007; ediția a treia Art, 2012; *Despre televiziune, urmat de Dominația jurnalismului*, Meridiane, 1998; ediția a doua Art, 2007

Gilles Deleuze, *Mii de platouri. Capitalism și schizofrenie II* (în colaborare cu Félix Guattari), Art, 2013 (Premiul „Cartea Anului" al Filialei București-Traduceri literare a Uniunii Scriitorilor din România, „Diploma de Excelență" pentru „Cea mai bună traducere" la „Gala Industriei de Carte", „Diploma de Excelență" a revistei *Observator cultural*); *Anti-Oedipe. Capitalism și schizofrenie II* (în colaborare cu Félix Guattari), Paralela 45, 2008; *Kafka. Pentru o literatură minoră* (în colaborare cu Félix Guattari) Art, 2007; *Nietzsche și filosofia*, Ideea Europeană, 2005; *Tratative*, Idea, 2005; *Foucault* (prefață: „Michel Foucault, filosof de Deleuze"), Idea, 2002; *Nietzsche*, All, 1999 (reeditări 1999, 2002); *Dialoguri* (în colaborare cu Claire Parnet), Comunicare.ro (în pregătire)

Jacques Derrida, *Margini – de-ale filosofiei* (Minuit, 1972) (traducere experimentală în colaborare cu Alex Cistelecan și Ciprian Jeler), Tact, 2015; *Fiara și suveranul. Volumul II (Seminar 2002-2003)*, Tact, 2014 („Diploma de Excelență" pentru „Cea mai bună traducere" la „Gala Industriei de Carte"; nominalizare la premiile Uniunii

Scriitorilor din România); *Fiara și suveranul. Volumul I (Seminar 2001-2002)*, Tact, 2013; *Despre gramatologie*, Tact, 2009; *Deconstrucția politicii* (traducere în colaborare cu Ciprian Mihali și Emilian Cioc), Idea, 2005; *Forță de lege. „Fundamentul mistic al autorității"* (precedat de Walter Benjamin, *Critica violenței*, traducere de George State), în Walter Benjamin, Jacques Derrida, *Despre violență*, Idea, 2004; *Întrebări despre ziua de mîine. Prihanaliză și deconstrucție (convorbiri)* (cu Élisabeth Roudinesco), Trei, 2002; *Ulysse gramofon*, All, 2000; *Spectrele lui Marx* (traducere în colaborare cu Mihaela Cosma), Polirom, 1999; *Scriitura și diferența* (traducere în colaborare cu D. Țepeneag), Univers, 1998; *Heidegger: la question de l'Être et l'Histoire. Cours de l'ENS-ULM 1964-1965*, în pregătire, Tact, 2017

Pascal Engel, Richard Rorty, *La ce bun adevărul?*, Art, 2007

Michel Foucault, *Guvernarea de sine și guvernarea celorlalți. Cursuri la Collège de France (1982-1983)*, Idea, 2013; *Nașterea biopoliticii. Cursuri la Collège de France (1978-1979)*, Idea, 2007; *Ce este un autor? Studii și conferințe* (traducere în colaborare cu Ciprian Mihali), Idea, 2004; *Lumea e un mare azil. Studii despre putere*, Idea, 2002; *Hermeneutica subiectului. Cursuri la Collège de France (1981-1982)*, Polirom, 2002; *Theatrum philosophicum. Studii, eseuri, interviuri (1963-1984)* (traducere în colaborare cu Ciprian Mihali, Emilian Cioc și Sebastian Blaga), Casa Cărții de Știință, 2001; *„Trebuie să apărăm societatea". Cursuri la Collège de France (1975-1976)*, Univers, 2000, ediția a doua Idea, 2009; *Arheologia cunoașterii*, Univers, 1999, ediția a doua RAO, 2010; *A supraveghea și a pedepsi. Nașterea închisorii*, Humanitas, 1997, ediția a doua Paralela 45, 2005; *Cuvintele și lucrurile. O arheologie a științelor umane* (traducere în colaborare cu Mircea Vasilescu), Univers, 1996, ediția a doua RAO, 2008; *Curajul adevărului. Cursuri la Collège de France (1984)*, în pregătire, Idea, 2017

Félix Guattari, *Cele trei ecologii*, *Idea artă + societate*, 38, 2011

Sarah Kofman, *Respectul pentru femei. Kant și Rousseau*, Idea, 2002

Serge Latouche, *Mic tratat de decreștere senină*, Seneca Lucius Annaeus, 2016

Bruno Latour, *Nu am fost niciodată moderni. Eseu de antropologie simetrică*, Tact, 2015; *Politica naturii. Cum să introducem științele în democrație*, în pregătire, Tact, 2017

Jacques Rancière, *Ura împotriva democrației*, Idea, 2012

Paul Ricoeur, *Răul*, Art, 2008

Paul Veyne, *Au crezut grecii în miturile lor?*, Univers, 1996

Traduceri (însoțite cel mai adesea de aparat critic)

Literatură

Antonin Artaud, *Van Gogh, sinucisul societății, urmat de Pentru a termina odată cu judecata lui Dumnezeu*, Est-Samuel Tastet, 2002

Charles Baudelaire, *Inima mea dezvăluită. Fuzee. Igienă* (Premiul Uniunii Scriitorilor din România

André Breton; *Nadja*, Polirom, 2013; *Iubirea nebună*, în pregătire, Polirom

Louis Calaferte; *Mecanica femeilor*, Est-Samuel Tastet, 2005

Marguerite Duras; *Durerea*, Trei, 2002

Michel Leiris, *Vîrsta bărbăției, precedat de Despre literatură considerată ca o tauromahie*, Cartea Românească, 2004

Amélie Nothomb, *Antichrista*, Polirom, 2004

Marchizul de Sade, *Francezi, încă un efort dacă voiți să fiți republicani*, Cartea Românească, 2000

Altele

André-Yves Portnoff, *Pariul pe inteligență, urmat de Cărările inovației*, Est-Samuel Tastet, 2006

Emmanuel Pedler, *Sociologia comunicării*, Cartea Românească, 2001

Alain Vaillant, *Poezia. Inițiere în metodele de analiză a textelor poetice* (cuvînt-înainte), Cartea Românească, 1998

Michel Albert, *Capitalism contra capitalism*, Humanitas, 1994

Traduceri realizate, dar nepublicate

Antonin Artaud, *Heliogabal*, Est-Samuel Tastet

Annie Le Brun, *Un bloc de-abis deodată, Sade*, Est-Samuel Tastet

Michel Zink, Yves Bonnefoy, Harald Weinrich et Marc Fumaroli (ed.), *Identitatea literară a Europei*, Est-Samuel Tastet

Richard Millet, *Vulpea din nume*, Est-Samuel Tastet

Premii literare pentru opere proprii

Premiul PEN România și Premiul Asociației de Literatură Generală și Comparată din România pentru volumul *Totul trebuie tradus. Noua paradigmă (un manifest)*, Cartea Românească, 2015

Premiul Asociației Scriitorilor din București, 2005, pentru volumul *Facultatea de litere. Mic îndreptar de gîndire greșită* (Cartea Românească, 2004)

Premiul Uniunii Scriitorilor din România, 1997, pentru volumele de versuri *Poemul cu latura de un metru* (Constanța, Pontica, 1996) și *Arta consumului* (Cartea Românească, 1996)

Premii literare pentru traduceri

Premiul de Excelență categoria „Cea mai bună traducere", Gala Bun de Tipar 2014, pentru G. Deleuze, F. Guattari, *Mii de platouri*, și J. Derrida, *Fiara și suveranul. Volumul I (Seminar 2001-2002)*

Premiul de Excelență al revistei *Observator cultural*, 2014, pentru G. Deleuze, F. Guattari, *Mii de platouri*

Premiul revistei *Cuvântul*, 2006, pentru Georges Bataille, *Istoria erotismului*

Premiul Uniunii Scriitorilor din România, 2003, pentru Charles Baudelaire, *Inima mea dezlănțuită. Fuzee. Igienă*, și Henri Bergson, *Energia spirituală*

Referințe critice

Nicolae Manolescu

„Pe Bogdan Ghiu l-am văzut de mai multe ori înainte de a-l vedea. Dacă un cunoscut mare poet român a început să vorbească pe la patru ani, Bogdan Ghiu n-a început s-o facă nici la douăzeci și patru. Îl cunosc de o bună bucată de vreme și nu cred să fi auzit din gura lui mai mult de cîteva cuvinte. Și le cîntărește bine, cuvintele, sau le caută pînă ce uită ce treabă are cu ele sau, Dumnezeu știe, preferă să scrie în loc să vorbească. Scrie o poezie despre poezie: despre cuvinte, așadar. Probabil ca să învețe să vorbească."

„Autocitarea epuizează poemul. Dar nu numai atît. [...] paradoxul autocitării [...] presupune două texte într-unul singur, ca două suflete într-un trup. [...] *Locul* acestui poem ciudat este un *ocol*: nicio perpendicularitate, căci nu poți atinge direct poemul, care *este*, fiindcă îl citești, și totodată *nu este*, fiindcă ceea ce citești este o referire la poem, nu poemul însuși. Poemul, despre care vorbește textul, a fost strivit sub cel scris. Poetul scrie textul direct sub pielea textului."

„Vizionar (ca Nichita Danilov) nu este. Nici din suprarealism (ca Liviu Ioan Stoiciu) nu se trage. Să fie realist (ca Mircea Cărtărescu)? [...] Comentîndu-i volumul [*Manualul autorului*], E. Simion îl consideră ca aparținînd textualismului. [...] Cum însă textualismul este o orientare *quasi* generală a poeziei ultimilor ani, un fel de *air du temps*, e limpede de ce nu-l putem privi totodată ca pe o clasă. Nu e mai puțin adevărat că există textualiști și textualiști. [...] mi se pare că textualismul lui Bogdan Ghiu dă [...] unele clare semne de oboseală, făcînd tot mai des concesii biograficului direct, pierzînd, așadar, din radicalitatea inițială. E firesc și e bine

că se petrece acest fenomen. [...] Îmi vine să-i fac lui Bogdan Ghiu exact această recomandare: să dea cît mai des hîrtia la o parte. Îi garantez că nu va pierde nimic din frapanta originalitate a poeziei pe care o scrie."

„Dintre poeții optzeciști [...], Bogdan Ghiu e printre puținii care au rămas, pînă tîrziu, fideli textualismului [...] Textualismul e prezent difuz în toată lirica lui Ghiu, nu doar în metapoeme, în forma referinței obsedante la pagina albă, la cuvînt, la literă, la actul scrisului, la poem. Însă este evident că interesul poetului însuși s-a deplasat cu timpul de la poem ca unic obiect al poeziei spre alte obiecte, între care poemul ocupă și el un loc, poate privilegiat, dar nu mai e singurul. [...] În interstițiile textualismului de ieri mijește o poezie de impresii de moment, de observații și de reflecții foarte vii. [...] Textualismul a devenit [...] aproape metaforic. [...] Iese la iveală aici o altă temă decît aceea a textului însuși și anume una sufletească, a vulnerabilității celui care, scriind, se poate pomeni căzînd în lume."

Eugen Simion

„Poemul nu se lasă scris, scrisul provoacă mai degrabă refuzul de a scrie, iar refuzul devine subiect de reflecție. [...] poet alexandrin în drum spre un lirism al esențelor."

„Azi îmi dau seama că termenul de alexandrinism, aplicat unui autor care nu pune niciun preț pe retorică, poate crea confuzii. Există, totuși, un sens al formei și, deci, o retorică acolo unde există o preocupare așa de insistentă de a destructura poemul tradițional și de a îndepărta toate mijloacele retoricii din poem. Este cazul lui Bogdan Ghiu și al altor tineri poeți postmoderniști care, negînd pe față Retorica, nu fac, de fapt, decît s-o reinventeze. [...] *Poetul* este dublat de un *Scriptor* sau, cu un termen folosit mai demult de Slavici, de un *Scrietor*. Poetul se lasă scris (transcris) de un scrietor

ezitant, leneș, fericit atunci cînd folosește limbajul tăcerii. [...] Dar poetul Bogdan Ghiu reușește, totuși, să-l silească pe scriptorul său să pună mîna pe condei și să scrie. Abia scriptorul așterne pe hîrtie cuvîntul *vers*. [...] Dacă am traduce în termeni barthieni [...] am zice că în viziunea lui Bogdan Ghiu lumea este o ființă de hîrtie în care totul este deja scris și totul urmează să fie scris. [...] Bogdan Ghiu se desparte, într-un punct esențial, de mulți dintre poeții generației '80. Nu-i un poet al realului și nu face din *biografism* un program liric. [...] Unele dintre aceste texte îmi par plate, fără imaginație. [...] «Scrietorul» o ia, aici, cu mult înaintea Poetului. El scoate toate culorile, parfumurile și sunetele din poem pentru a dovedi că lirismul poate străbate și prin aceste propoziții goale, sărace. Nu mă convinge. Dar sînt atîtea altele în care Poetul își stăpînește Scriptorul și conștiința textualizantă se identifică în cele din urmă cu o conștiință a existenței și, atunci, poezia devine pregnantă și originală. Un debut remarcabil. [...]"

Mircea Mihăieș

„Un orgoliu mai temperat – dar nu mai puțin vizibil – îl face pe Bogdan Ghiu să ezite în alegerea formulei. El experimentează, deocamdată, între comunicarea pe unde scurte, poeme lapidare, enunțiative, metaforice, de remarcabile efecte imagistice [...] și poemul amplu construit «la vedere», cu complicitatea culturală a cititorului. E latura pe care Bogdan Ghiu anunță realizări de mare efect."

„Volumul său de debut se numește, cu o bine cumpănită ambiguitate, *Manualul autorului*. Accentul poate cădea, după pofta inimii, fie pe primul, fie pe al doilea termen. Cazul dintîi marchează deplasarea înspre o posibilă pedagogie poetică. Nu ne-am înșela citindu-l astfel. Cartea lui Bogdan Ghiu este un pasionant ghid al chiar scrierii cărții. Cazul secund ar semnifica o centrare pe sine a scriitorului, o încercare de singularizare. O căutare, prin poezie, a

unicității sale. În fine, există și o a treia variantă. Citit ca o sintagmă de sine stătătoare, *Manualul autorului* vorbește despre o dorință acută de impersonalizare. Oricare dintre aceste variante găsește în cartea lui Bogdan Ghiu destule argumente pentru o demonstrație plauzibilă. [...] Impersonal și detașat, cu o moleșită, somnolentă percepție a propriilor gesturi, poetul e un patetic convertit la reflexivitate. Însă nu acuitatea meditației, nu contondența ideii se impun atenției. Ci spectacolul «narării», din cele mai neobișnuite unghiuri, a actului de a scrie. Ca o repetată cădere în vid (adică în albul paginii de hîrtie), existența poetului e relevantă doar prin medierea scripturalului. [...] E adevărat, această poezie nu se ridică întotdeauna «la concept». Ea știe, însă, cu luciditate, să-și vadă limitele, să-și asume condiția și, într-un gest suprem, de construcție/deconstrucție, să se proiecteze (aproape inginerește) în spațiul ideal al paginii. Din acest punct de vedere, Bogdan Ghiu scrie o poezie a reflecției pure. Dar metatextualitatea (și, la un alt nivel, intertextualitatea) reprezintă doar una din caracteristici. Ea acoperă o singură latură a unui obiect indefinit, capabil să genereze șiruri paralele de sensuri. Dialectica vizibilului și a ascunsului, a plinului și a golului, a lui înăuntru și a lui înafară, a lui deasupra și a lui dedesubt sînt tot atîtea direcții în care poate fi citită poezia lui Bogdan Ghiu. Perfect orchestrat, poemul lasă, paradoxal, impresia unor instrumente capabile să cînte fără ajutorul instrumentiștilor. Poeme *reci*, așadar, ele sînt o însumare de indicații seci, de regie. La acest nivel, metatextualitatea ia în stăpînire întregul univers al creației. [...] Numai în aparență un astfel de text este o poezie despre poezie. Lectura nu poate rămîne (decît spre paguba ei) la acest prim strat. Printre versuri circulă aerul tare al realului. Se pot descoperi mai multe semne ale indeciziei de a scrie, decît ale impulsului contrar. Față de autor, poemul funcționează ca o trapă. La contactul cu formele tensionate ale acestuia, creatorul se vede atras într-o capcană devoratoare. Prins în mecanismul agresivității cuvîntului, el se poate salva, ca în metafora nicasiană, acceptînd condiția paradoxală a șenilei: de a fi nu numai drumul, ci și actul parcurgerii acestuia. Altfel spus, de a se lăsa

propulsat în plină utopie. [...] Venind în literatură cu o acută conştiinţă a lucidităţii necesare, Bogdan Ghiu transformă, la modul superlativ, poemul într-un derivat de lux al austerităţii."

Nicolae Steinhardt

„Bogdan Ghiu pare a merge mai departe pe drumul îndîrjirii şi al silei. [...] Poetul, identificîndu-se cu poemul său, îşi deapănă stăruitor gîndul cel mai ascuns: e singur, e afurisit, probabil doar rănit, speriat, mic, neconsolat. [...] Obsesia unui realism verbal desăvîrşit e aici mai vădită decît la ceilalţi [...], mai declarată; şi se socoteşte că orice descriere nefăţarnică nu poate fi decît denigratorie [...]."

Gheorghe Grigurcu

„Dacă o vreme «poezia poeziei» (termenul rudimentar şi depreciativ al fenomenului) a fost socotită o marcă a sterilităţii ori măcar un aspect secundar, o atenansă suspectă a lirismului, iată că ea dobîndeşte dreptul unei prezenţe în substanţă, al unei legitimităţi. Devine o temă a poeziei ce se caută prin intermediul poetului (care, în chip tradiţional, se caută prin intermediul poeziei). Devine un mod de a exista întru lirism (care, în acelaşi chip tradiţional, manifesta pudoarea actului său productiv, consumat în întuneric). Cam aşa meditează, presupunem, şi Bogdan Ghiu. [...] Autorul se situează aici în centrul atenţiei, în calitatea sa secundă, aparent dezontologizată, de *scriptor*. Metaliteratura conştiinţei sale profesionale «uzurpă» locul literaturii, presupuse a poseda un alibi existenţial. [...] Poetul reflectează la arta sa în limbajul acesteia, ca o existenţă care mediază existenţa scriiturii. Nu e o speculaţie adăugită din afară, ci o defulare a lirismului însuşi, care «speculează» fără a ieşi din marginile sale. [...] Diferenţiat înăuntrul valului '80 [...], Bogdan Ghiu ni se prezintă în schimb apropiat de

Mircea Ivănescu. Desigur, fără discursul amplu al acestuia, fără ceţurile sale gotice, fără modularea anglo-saxonă a poemelor, dar cu aceeaşi meditaţie apăsată, structurantă, asupra formei poetice, ceea ce s-ar putea considera o retorică întoarsă pe dos. [...] Frazeologia larg desfăşurată, ca şi interminabilă, a părintelui lui Mopete se constrînge aici în densităţi dureroase, în fulguraţii smulse unei opacităţi încă mai greu, psihologic, de învins decît în producţia antecesorului. Primul volum al lui Bogdan Ghiu mi se pare excepţional."

„Bogdan Ghiu e unul din puţinii poeţi ai seriei sale care se adresează cu precădere poeziei. Această împrejurare o socotim dublu semnificativă. Mai întîi, întrucît autorul [...] se apropie de o temă fundamentală (în pofida prejudecăţilor ce preferă a vedea în ea o marginalizare, un declin, o evanescenţă), în absenţa căreia creaţia unei perioade literare rămîne vitregită. În al doilea rînd, deoarece, aplicîndu-se asupra scrisului cu ajutorul textual al conştiinţei acestuia, născătoare a propriului său *imago*, poetul îi sporeşte substanţa într-un chip specific, îl condensează şi-l configurează într-o esenţă care, să adăugăm, poate avea înfăţişarea unor structuri geometrice ale verbului, perfect polisate. Un anume pericol al (sălbaticei, totuşi) «bucurii de a scrie» este astfel redus, facilitatea e supusă lucidităţii scriptice, «miracolul este raţionalizat», cum ar spune Proust. Bogdan Ghiu practică ceea ce se cheamă, în terminologia consacrată, *poezia poeziei*. Nu e nicio oboseală, niciun răsfăţ, nicio dezerţiune. Opac sau măcar ipocrit trebuie să fii pentru a nu-ţi da seama că, dacă «opera spiritului nu există decît în act» (Paul Valéry), împlinirea acestui act, implicaţiile sale inteligibile, nimbul său afectiv reprezintă pentru artist o mină a creaţiei fascinantă. [...] Să fie descrierea poeziei o piedică a scrierii ei? Să alcătuiască «tentaţia textualizării» o eclipsă a menirii textului? Să ne fie iertată o privire pe care o cutezăm acum către slava teologiei, cu scopul de-a stabili o similitudine. [...] Misticismul *sui generis* al acestei experienţe de echivalare a instrumentului cu esenţa, a mijlocului cu ţelul [...]."

Marian Papahagi

„Ghiu este ultimul debutant al unei generații poetice pătrunse cu mult aplomb în literatură, impusă prin noutatea limbajului, îndrăzneală, apetență teoretică și un sentiment bine consolidat al grupului literar. Ce deosebire, totuși, între abundența barocă a lui Mircea Cărtărescu și această concizie din care Bogdan Ghiu își face un adevărat program. [...] Poetul imaginează o lume nu atît autoreferențială, cît areferențială, aflată într-un ceas tăcut al genezei ei pur «scriptice», un spațiu din care orice identitate demiurgică a autorului a fost abolită, absorbită în text. [...] Avem de-a face cu un «program» ce merge, în spiritul din nou «didactic» al «manualului», și mai departe. Pentru poezia nouă lumea se contrage în text; la Bogdan Ghiu rețeta e, cu blîndețe, extremă. [...] Lumea referențială și tridimensională, trasă în bidimensionalitatea suprafeței de hîrtie [...], pură «scriitură» [...] în care «subiectul», «eul» însuși e implicat [...]. Ecran transparent pentru «iluzia» imposibilă [...], «hîrtia» devine astfel motiv central al acestei poezii, suport material al acestui scris «ontologic» instaurator. [...] De fapt, ipostaza pur «lirică» a eului poetic nu e abandonată în această carte: ea își găsește însă credibilitatea deplină în această înscriere în orizontul textului, ce conferă identitate [...]. «Hîrtia» și «lumea», suprafața luminoasă, ecranul instaurator și mijlocitor totodată, pe de o parte, și obiectele (mai mult sau mai puțin iluzorii) pe de alta sînt legate așadar de regulile unui joc: «ospiciu» al lumii, dar și involucru al ei, «hîrtia» este, așadar, pînă la un punct, aproape o entitate «metafizică», ce transcende obiectele. Dar și acest raport se va sfîrși, la un moment dat: devenită obiect printre obiecte, «hîrtia» își va fi împlinit menirea și iluzia depășirii obiectualului prin scriptic va trebui să înceteze. [...] Dar în spiritul unei poezii pentru care a examina convenția poetică echivalează cu a face chiar poezie, «referențialitatea» și «autoreferențialitatea» se confundă la infinit, ceea ce rămîne fiind, în fond, jocul inteligent al imaginației. [...] Bogdan Ghiu e un poet serios și profund. Tot ce ține de ludic și de experimental în «textualismul» său se convertește într-o reflecție asupra

«metapoeziei» înseși, o ridicare la putere ce poate sfîrși într-un «altceva» pe care ni-l vor dezvălui, poate, cărțile lui viitoare."

Marin Mincu

„Bogdan Ghiu constituie cazul de excepție al textualismului hiperconștient, care trăiește starea de *textuare* ca pe o condiție asumată existențial. El reprezintă cazul-limită prin care pleiada textualiștilor [...] se epuizează, se auto-manierizează, își consumă ultimele resurse. Dacă poeții tineri au tentația textualizării, folosind de multe ori, în mod involuntar, procedee și mijloace textualizante, specifice noului concept de poezie, aceasta nu înseamnă că ei realizează neapărat Textul; ei doar scriu texte, sau mai degrabă de-scriu, rezultatul fiind meta-textualizarea sau mai exact, meta-textuarea. [...] Bogdan Ghiu își intitulează în permanență textele *Poem* sau *Poemul*; aceste texte sînt întotdeauna autoreferențiale, exemplificînd (teoretic și practic) cum se face poemul și amînîndu-l (ca existență lirică) printr-un prozaism asumat în mod programatic. Ca să fie coerent cu programul acesta, Bogdan Ghiu ar trebui să nici nu mai publice un volum de «poeme», textele apărute pînă acum fiind suficiente ca să-i fixeze un «loc» în «istoria» poeziei experimentaliste actuale. [...] Bogdan Ghiu consacră și documentează o *istorie* posibilă a textualismului actual."

Ion Pop

„Sintagma de oarecare circulație, «texistență», i se potrivește, poate, mai mult decît oricărui alt poet al generației sale (în proză, seamănul său ar fi Gheorghe Crăciun). [...] Se poate spune, astfel, că Bogdan Ghiu realizează unul dintre deziderateле majore ale programului generației sale, al reinvestirii ontologice a poeziei. O face însă într-un fel cu totul personal, eliminînd anecdoticul biografic («biografismul» clamat de Mircea Cărtărescu nu are loc în scrisul

său), îndepărtînd orice element de pitoresc al vreunui decor existențial identificabil în viața imediată, indiferent la «eveniment», fie el istoric sau personal, fie de ordinul interferenței de unde textuale din Biblioteca universală. Versurile sale instituie un soi de *eu scriptural generic*, care-și reduce voluntar spațiul «scenic» la cel strict al mișcării constructive, în regim de austeritate, a textului. [...] La limită, se poate accepta că, în absența metaforei și a comparației – respinse din start –, poemul își poate îngădui tautologia, statutul de simplă inscripție pe un obiect deja existent. [...] Este aici ceva din modul de a privi lucrurile al lui Pessoa din *Paznicul turmelor*, numai că, la heteronimul portughezului, «realul» se vrea reabilitat ca atare, în diversitatea concretelor sale, cu păstrarea culorilor și reliefurilor individuale, în timp ce la poetul nostru nu naturalul e reabilitat, ci «naturalizat» este textul substitutiv, suficient-insuficient sieși. [...] În fond, ca și Mircea Ivănescu [...] Bogdan Ghiu «stă și face vorbe», eul său scriptural e un «Mopete care scrie un poem despre Mopete», într-o mișcare – spunem încă o dată – tautologică și într-o lume care, *volens nolens,* se consolează cu gîndul că nu e decît *text*. [...] Textele se extind ori se contractă aleatoriu, se ramifică, devin stufoase, mînate ca de o conștiință a crizei de expresie și comunicare, propunînd țesături complexe, variațiuni pe o anume temă – legată însă mereu de condiția cuvîntului, a emițătorului său și a lumii căreia i se adresează ori pe care o constituie el însuși; sau se concentrează, tinzînd spre expresia aforistică. Rostirea și tăcerea, golul și plinul verbal, organele spunerii, cuvîntul și litera, pagina, scrierea și vorbirea, totul și nimicul, prezența și absența etc. etc. sînt tot atîtea puncte de plecare pentru poeme, proze poetice, reflecții pur și simplu despre condiția poetului și articularea poemului, în care se construiește o mică-mare dramaturgie, un spectacol cu personaje *sui generis*, dar care este, tot mai mult, și un spectacol-joc verbal. [...] Ludicul ține de un joc (manierist) al ideilor cu fantezia, ingenios în asocieri și combinații neașteptate, schimbări de poziție în frază, contaminări sonore cu consecințe asupra mesajului, tinzînd spre un fel de epuizare, de stoarcere pînă la ultimele picături a posibilităților acestei variante de «*arte de ingegno*» adusă la ziua cugetării de sursă

deconstructivistă. Înrudirea cu micile eseuri-poem ale lui Nichita Stănescu e destul de limpede. După cum se vede, și dincolo de *Cartea de recitire*, trecutul argheziano-barbian, împins pînă la un Mallarmé. [...] Ne poate veni în minte și «fabricantul» de cuvinte-lucruri Francis Ponge, manevrînd, cu o minunată dexteritate, materia verbală. Dar, mai ales, desigur, chiar autorul *Gramatologiei* [...]. În textele lui Bogdan Ghiu cuvintele sînt recunoscute întotdeauna drept singura materie aflată la îndemînă, egal disponibilă pentru orice formă, deschisă tuturor metamorfozelor. Ca atare, fiecare element al poemului contează, iar scrisul e o mărturisită inginerie textuală, discret lirică, uneori numai ingenioasă, extrem de atentă la ponderi și accente, la articulații și continuități, ca și la rupturi și goluri. [...] Convins, cum ne spune undeva, că «singura revelație (este) limbajul», Bogdan Ghiu însumează în masivul său *Manual al autorului* [2004] o experiență scripturală care e, implicit, și una existențială, majoră. Căci, oricît ar părea de «formalistă», de închisă în stricta incintă a «textului», întrebîndu-se pînă la saţietate despre propria condiție, poezia sa, în aparență atît de distanțată de «realitate», nu e deloc lipsită de un sentiment și de o conștiință, acute chiar, ale lumii din afară și ale tensiunilor eului, de o puternică încărcătură ontologică. Acestea sînt înscrise, însă, în chiar dinamica textului, care-și recunoaște limitele, cu o anumită modestie, dar și cu un soi de orgoliu de constructor – și avem de-a face aici cu unul de mare rafinament – al unor «realități» de adaos (ca să folosim un termen arghezian). Mai mult decît despre «comedia literaturii», cultivată de alți confrați de generație, acest manual alternativ oferă niște «lecții» consistente despre «drama» ei [...]."

Romul Munteanu

„Încă din versurile sale de debut, Bogdan Ghiu lasă să se întrevadă o capacitate expresivă cu totul deosebită a limbajului său poetic. Și cum poezia este prin excelență un act de gîndire mediat de un limbaj puternic personalizat, ni se pare firesc să căutăm va-

lențele estetice ale discursului liric pe acest plan. La prima vedere, s-ar putea crea impresia că enunțurile literare puternic metaforizate diminuează sau opacizează forța expresivă a poeziei. Credem că faptul acesta se poate într-adevăr întîmpla atunci cînd scriitorul este tentat să se retragă total în cuvinte. Dar cînd lanțurile metaforice devin purtătoare ale unor nuclee de gîndire și sensibilitate, poezia nu este amenințată de sterilitatea unor tuburi sonore de verbalism. Bogdan Ghiu face parte din rîndurile acelor poeți contemporani care-și supraveghează actul poetic în stare născîndă, transcrierea intenției literare transformîndu-se aproape pe neobservate în versuri. [...] Predominante rămîn [...] acele tipuri de *cuvinte-gînditoare*, apte să coaguleze în jurul lor puternice nuclee de poezie. [...] Fără îndoială că toate aceste texte absorb un corpus teoretic masiv, care riscă să transforme aceste poeme în doctrină literarizată. Bogdan Ghiu iese, într-o anumită măsură, din acest spațiu de risc prin puterea de relevanță a limbajului. Oricum, «timpul de cuvinte» din lirica sa devine obsesiv. [...] Dar pentru a acredita expresivitatea limbajului din *Manualul autorului*, spiritul asociativ proiectat pe o claviatură lexicală extrem de bogată, se cuvine să ne întoarcem la acel gen de enunțuri care focalizează poezia din interiorul *cuvintelor-gînditoare*, printr-un sistem metaforic puternic personalizat. Nuclee verbale [...] lasă să se întrevadă disponibilități literare pe care autorul nu le-a exploatat decît într-o mică măsură. [...] Există, fără îndoială, o presiune teoretică prea mare, acaparatoare, în poezia lui Bogdan Ghiu. Cînd aceste elemente reziduale se vor estompa, versurile lui Bogdan Ghiu vor cîștiga pe planul poeticității care, oricum, pulsează în toate textele sale."

„Încărcată de un corpus teoretic excesiv, poezia lui Bogdan Ghiu nu s-a eliberat de acesta, dar l-a țesut în alt chip în versurile sale recente. [...] Ludic, intelectualist, experimentator înverșunat al registrelor verbale, aduse în situația să rodească noi sensuri, poetul se retrage în mod voluntar în arta combinatorie a limbajului, învestită cu sensuri minimale. Enunțul literar se apropie de cel din gramaticile generative. [...] Dominanta volumului *Arta*

consumului este conferită, așadar, de această poezie a gramaticii. Arta combinatorie de variante lexicale se întinde pe pagini întregi. Ludicul precumpănește în mod evident asupra poeticului. [...] Poemul așteptării alunecă astfel prin diverse registre și timpuri ale conjugării, pînă cînd se istovește prin ajungerea la un punct final. Risipa aceasta de cuvinte sugerează o dorință, o obsesie și un scop. [...] În anii de scurtă rezonanță și expansiune a poeziei *spațiale* și *concrete*, asemenea jocuri de limbaj erau frecvente. [...] Pierre Garnier [...] Reinhard Dohl [...]. În aventura sa literară de încercuire a *faptului banal*, scriitorul face apel la aceleași procedee. Tematica textelor nu modifică registrul scriiturii. [...] Dar dincolo de jocurile verbale, Bogdan Ghiu a realizat o autentică *poezie de consum* a locurilor comune, înscrise pe banda rulantă a banalului cotidian. [...] S-ar putea spune că Bogdan Ghiu își explorează resursele artistice, le pune la încercare în game variate de limbaj pentru a vedea unde este marginea poeticului. Poezia se aude ca un cor vorbit, ca un blestem de dragoste nemărturisită și vagă tandrețe. [...] Dar dincolo de aceste puține ipostaze ale *poeticului situațional*, Bogdan Ghiu lasă uneori impresia că este prins într-o tornadă de cuvinte ce trec prin el ca printr-un tub sonor. Iar alteori se comportă ca un alchimist care le amalgamează într-un laborator deschis. Poetul se comportă ca un om la final de mileniu, cînd totul s-a spus. [...] Autorul își definește locul în literatură cu o anumită undă de îndoială sau o provocare a eului său de artizan-magician. [...] Da, într-adevăr, nimic nu mai este sigur. Bogdan Ghiu experimentează poeticul, îl supune la probe de rezistență, pînă la limitele nimicirii aproape totale. După aceea, autorul se retrage din spectacol, urmînd să vadă mai tîrziu ce se întîmplă cu poezia."

Al. Cistelecan

„Critica (literară) nu e, în fond, decît o tautologie derizorie, mai inteligentă ori mai plată, nutrită de bovarismul intermedierii.

Din păcate, avertismentul lui Maiorescu privitor la dispariția ei în condițiile maturizării literaturii, necum să se adeverească, e tot mai vîrtos contrazis. Asta nu înseamnă însă că nu există momente în care împlinirea lui nu e patetic – ori de-a binelea beatudinal – de aproape. Un astfel de moment paroxistic de intutilitate a criticii e chiar poezia lui Bogdan Ghiu. Hiperconștiența ei, ca stare nu acută, ci endemică, face comentariile nu numai de prisos, ci de-a dreptul ridicole, condamnîndu-le la o redundanță stridentă. [...] Spre norocul nostru, poetul face tot. Singura neliniște care persistă în această siestă obligată vine din întrebarea: își scrie el și poemele? Sau numai tratatele și glosele pre versuri despre ele? [...] El știe că poemul e o prezență care trebuie conjurată, trezită, că scritura trebuie să dea ființă, dar că ea, de fapt, mortifică, ucide. [...] Tratatul fragmentar de poietică ia uneori chiar calea directă a eseului interogativ, a glosei pe marginea unui poem inexistent, dar cu locul marcat, semn și acesta al conceptului de «taină» indicibilă. [...] Poet fără «poeme», ci doar cu presentimentul lor, Bogdan Ghiu explorează și problematizează toată aria ce împrejmuiește această taină niciodată numită. El este analistul unei epifanii amînate și mereu iminente. El *descrie* nașterea poemului, răsfrîngerea lui în conștiință, face reportajul complet al scrierii, dar de absența lui fascinantă se apropie îndepărtîndu-se."

Octavian Soviany

„[...] dacă pentru Gheorghe Iova textul începe acolo unde se termină limbajul, la Bogdan Ghiu acesta se instaurează acolo unde se termină poezia (dar în numele aceleiași nevoi de autenticitate [...]). [...] poemele lui Bogdan Ghiu sînt niște veritabile ecografii ale actului textual [...]. Rezultatul producției scripturale este, în consecință, poemul «debil», textul care a renunțat la a fi altceva decît text, în perfectă consonanță cu faimoasa «etică a slăbiciunii» și cu repudierea conceptelor «tari» care particularizează lumea apocalipticului. [...] a scrie înseamnă (implicit sau explicit) pur și

simplu a compara, a te raporta la o alteritate. Este vorba de o comparare mereu ezitantă, mereu în suspensie [...] a cărei proiecție grafică este sinusoidă, sugerînd «vicleniile» scrierii, detururile și amînările implicate în mecanica operației scripturale, care nu e decît devenirea infinită a unei «arhi-scrieri», ceea ce îi conferă produsului textual configurația palimpsestului [...]. Prin raportare la o asemenea «grafie primordială» scrierea devine o cvasi-scriere (o aproximare a acesteia), în timp ce textele lui Bogdan Ghiu iau tot mai mult aspectul cvasi-literaturii, care se concretizează în poemul-eseu, text și totodată «teorie a textului» [...]. Cultivînd poemul didactic sau gnomic, autorul ambiționează acum să construiască o ontologie a textului, născută din sentimentul rupturii dintre spirit și literă, a precarității ființiale a corporalului, incapabil de a fi altceva decît semn. [...] Plecînd de aici, Bogdan Ghiu va scrie poeme ale latenței, va concepe paradisuri ale inexistenței [...]. Poemele din *Arta consumului* sînt astfel, cel mai adesea, sarabande de aporii textualiste, a căror uscăciune aparentă e compensată de intensitatea actului reflexiv convertit în trăire, căci gîndul devine aici în cele din urmă palpit al țesuturilor, iar viața textului e viață pur și simplu, plasată sub semnul obsesiv al clipei care reprezintă «neantul» dintre trecut și viitor. Ea are ca modalitate de fixare viteza, textul convertindu-se în expresia unui dinamism absolut, iar arta textualizării într-o artă a consumului [...]. Dar actul scriptural nu stă doar sub semnul lui «acum», ci și sub acela al lui «aici», e contingență pură, trăire îngeresc-animalică a imediatului, ontologia textualistă a lui Bogdan Ghiu luînd astfel tot mai mult caracterul unei antimetafizici. [...] Acestei ființe de inter-regn (care împrumută fizionomia semnului) îi corespunde o vorbire de inter-regn, întemeiată pe ocultarea sensurilor comune, o vorbire «opacă», definindu-se ca ex-comunicare, ca rostire de nimic, născută din utopia vorbei «care nu poate fi» [...]. Poemele lui Bogdan Ghiu vor proiecta astfel o fenomenologie a zicerilor și a tăcerilor, a semnelor și a interstițiilor dintre semne, care își găsește analogia în cele din urmă în melos, corporalitatea mai grosieră a textului dizolvîndu-se într-o viziune melodică în centrul căreia locul omu-

lui-text a fost luat de omul-orchestră [...]. Despre materialitatea apăsătoare a semnului vorbesc și poemele din volumul *Pantaloni și cămașă*, unde poetul configurează o patologie a textului, care e generată tocmai de hipercorporalitatea cuvîntului; litera în exces suprimă golurile, tăcerile, astfel că scrierea/vorbirea își pierd acum caracterul «alveolar», nu mai reprezintă o textură de «plinuri» și «goluri», devin obscene, capătă adică «modul de apariție» al realului [...]. Obscenitatea scrierii va duce astfel la suprimarea «comerțului», a «schimbului» [...]. Dar mai înseamnă și asumarea textualizării ca «destin» [...]. Dar productivitatea fără sfîrșit a limbajului sfîrșește prin a da naștere unui sentiment de anxietate și din momentul acesta ontologia textuală a lui Bogdan Ghiu se transformă într-o patologie, surprinzînd, din perspectiva unei conștiințe apocaliptice, tendința cuvîntului de a invada lumea, de a devora (tocmai prin excesul său de realitate) realitatea [...]. Căci semnul lingvistic e acum «canceros», se revoltă împotriva limbajului înțeles ca structură, așa cum celula bolnavă se revoltă împotriva organismului, iar poemul nu mai face decît să transcrie angoasa pe care producătorul de text o resimte în fața acestei stranii vitalități a semnului care metastaziază, în timp ce creația devine destrucție, deoarece creatorul nu mai poate stopa «cancerul semnelor» [...], producția textuală e o apocalipsă, o trecere permanentă a vieții în moarte, iar creatorul e nimicit acum de propria lui creație, de propria lui creatură, în care se oglindește și care îl oglindește, într-o mișcare care e simultan vertiginoasă și stereotipă, mișcare «de rotație» a textului însuși care își actualizează la nesfîrșit, ca o uriașă mașinărie, sensurile latente. [...] viața și moartea s-au fantomatizat deopotrivă, au ca numitor comun semnul, un neant al semnelor [...]. Se ajunge astfel la un «extaz» al textului (devenit hiper-text, în care realitatea și scripturalitatea se resorb deopotrivă) [...]. Iar odată cu atingerea acestei stări de «extaz», textualismul lui Bogdan Ghiu își dezvăluie încă o dată, dacă mai era nevoie, valențele de artă «apocaliptică», înscriindu-se în simptomatologia unei lumi metastatice: a sistemelor saturate și a «cancerului generalizat».”

Sorin Alexandrescu

„Ce mai este, atunci, text? Sau ce mai este, astăzi, poezie, de vreme ce toate genurile sînt convenţii culturale, mereu modificate în istorie? Sau ce mai este un discurs liric, de vreme ce romantica *innerlichkeit*, interioritatea, este mereu spartă de presiunile socialului şi de invazia televiziunii? Bogdan Ghiu pare a fi trăit toate aceste întrebari drept interdicţia de-a mai scrie poezie aşa cum s-a scris pînă acum. Concluzia – trebuie să scriem materialmente altfel – îi transformă poezia într-un eseu despre condiţia cărţii de poezie dar, lucru notabil, fără a pierde prin aceasta epitetul de poezie. La un nivel de convenţie maxim, cartea de poezie este un obiect de hîrtie pe care îl primim de la autor şi-l parcurgem fără a aştepta sfaturi privitoare la realitatea imediată. De unde dublul său titlu la Ghiu: *(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte*, cu sugestia de permanentă inversare prin punerea între paranteze a primului titlu. Poemul este, deci, ceva în primul rînd făcut, cum ştim de la *Cuvinte potrivite* încoace, şi ea cuprinde poezie, dar şi *Ne-poezie*, capitol ce ne aminteşte *Necuvintele*, dar în cu totul alt sens. Făcutul, la Bogdan Ghiu, altfel decît la Arghezi sau Nichita Stănescu, nu înseamnă (în primul rînd) lucru pe limbaj, ci pe suportul său de hîrtie. [...] Bogdan Ghiu atinge aici, cred, paradoxul constitutiv al poeziei, anume faptul că ea nu poate fi înţeleasă dacă nu ştim nimic despre destinatarul ei (măcar) presupus, indiferent de existenţa şi de priceperea lui reală. Jocurile de *rature* au aici tocmai meritul de a ilustra vizual – vezi şi mai jos –, printr-o probă *a contrario*, că poezia este constituită prin şi în cititor tot atît de mult precum cititorul este constituit prin şi în poezia pe care o citeşte. El este exact acel trup fără de care textul (re)cade în aforism, în sîmburele verbal, sau imaginea-viziune originară, *das urbild*, din care s-a născut, dar la care nu poate fi redus. [...] «Pe Marte nu-s urme de viaţă, dar sînt urme de distrugere»; un vers şocant care-l reia pe cel de la începutul paginii: «Sînt urme ale distrugerii, dar ce a murit?». Distrugerea este singura urmă a ceva care

a trăit odată. Ce a murit noi nu mai știm, acel ceva nu ne mai trimite cuvinte, ci numai imagini – vezi mai sus – ininteligibile. Urma, termen iar tipic derridean, nu mai revelează în sine nimic, doar poetul știe că ea este urma unei distrugeri, deși nu știe ce s-a distrus. Văd aici o tragică rimă cu sensurile de mai sus ale unei *rature*: a ști ce s-a șters nu este totuna cu a ști doar că ceva s-a șters. Cu alte cuvinte, poetul care citește urmele de pe Marte repetă gestul cititorului obișnuit al propriului său poem: el știe doar că acolo a avut loc o *rature* cosmică, o pierdere irecuperabilă, dar nu știe ce anume s-a pierdut. Poemul repetă în microcosmos dezastrele din macrocosmos. Nu altceva spune Bataille [...]. O ultimă imagine pe care o relev este cea a îngerului istoriei din Benjamin [...]: în ambele scene, noi privim îngerul îndepărtîndu-se și sfîrșitul, imobil, și amîndoi, întorși spre noi, ne întorc privirea. Îngerul știe ceea ce noi nu știm, este îngrozit, iar noi sîntem calmi, dar ignoranți. La Ghiu este invers: sfîrșitul este cel calm și ignorant și, deși nu este vorba de niciun dezastru explicit, noi sîntem cei amenințători, deși într-un mod obscur, ca și cum n-am ști că mogîldeața care ne așteaptă este sfîrșitul. Ghiu pare a-și asuma că oamenii creează dezastrele care, la Benjamin, sînt istoria însăși, dincolo de noi, obiectivă. Apocalipsa este, acum, opera oamenilor, noi pregătim aici, pe Terra, dezastrele care au avut deja loc pe Marte. Eu cred că acest poem le explicitează pe celelalte, ca și sensul general al cărții. Ca om, ca autor de poeme de carton, poetul se comportă la fel de orbește ca noi toți, dar, în plus, el presimte catastrofa, știe că va urma acel ceva care ne va apropia de sfîrșit. [...] Un eseu despre eseul lui Ghiu se pierde, inevitabil, în adîncimile eseului acestuia. Este aproape o voluptate să comentezi, ori măcar să citezi integral, poemele unui om de erudiția și spontaneitatea fără fițe care îl caracterizează pe Bogdan Ghiu. Mă opresc aici numai spre a nu depăși scandalos de mult limitele unui eseu într-un săptămînal. Este poate caracteristica unei cărți-eveniment, cum este aceasta, faptul că nu te poți opri să vorbești despre ea."

Cosmin Ciotloș

„Probabil ceea ce face ca textualismul să fie deopotrivă temut și repudiat în poezia ultimilor ani nu e, așa cum se induce adesea, o eventuală carență de autenticitate, ci mai degrabă accesul tot mai dificil la ficțiunea din spatele rîndurilor. Așadar, nu atît excesul teoretic și narcisiac ne incomodează, nu impresia continuă de palimpsest ne face sceptici, cît senzația fără cale de întoarcere că scrisul poate deveni atît de autonom încît să nu mai poată fi, în ultima instanță, repovestit. Sincer și sociologic vorbind, putem admite, prin analogie, că trăim într-o lume așa-zicînd textualistă: [...] aproape totul se rezumă la un neîntrerupt discurs asupra discursului. [...] Întregul preambul teoretic de mai sus i s-ar potrivi de minune lui Bogdan Ghiu. Sau i s-ar potrivi și nu prea. [...] despre un asemenea poet se poate scrie ori identic cu tot ce s-a afirmat pînă acum, ori radical diferit. [...] Să ignorăm, în schimb, litera de dragul spiritului. Și maniera, de dragul obiectului. [...] Aproape tot ce se poate face cu un computer, cu o mașină de tipărit și cu un stilou, Bogdan Ghiu chiar face. [...] Un experiment gratuit? Nu cred. Prefer s-o numesc, din fuga tastaturii, formă de obiectualizare, metodă de reificare. Nici cu totul nouă, [...] nici cu totul în așteptările cititorului, ideea lui Bogdan Ghiu e de discutat. [...] Pe spații mici, Ghiu nu greșește niciodată și – nu neapărat în succesiune logică – nu textualizează. Minimalismul e, de data aceasta, învederat și compact. [...] Sau, în fine, *(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte* se dovedește, una peste alta, o ieșire din text. Nu neapărat a lui Bogdan Ghiu, ci a felului în care Bogdan Ghiu este/va fi citit. Fără eforturi teoretice ineficace, fără etichete din ce în ce mai complicate."

Teodora Dumitru

„Derrida n-a existat. A existat numai un optzecist cu buletin de România, care, practicînd textul la intersecția dintre comunis-

mul analogic și capitalismul digital, i-a trimis la mînăstire pe mulți dintre conlocuitorii săi și pe majoritatea cititorilor impliciți și expliciți. În probabila instituție a textualismului românesc, Bogdan Ghiu [...] se constituie în acționar majoritar și în birou director. Motivul e simplu: un textualist autentic nu e acela care sechestrează bibliografia specializată, franțuzească sau italiană, și o compilarisește *manu propria* ca să ajungă matematic la concluzia că Dumnezeu este text. Textualist autentic este insul care-și dă repede și irevocabil seama că [...] Toate sînt pentru mine. Ca să mai scriu. [...] Cînd se re-publică [...], Bogdan Ghiu zice că «scapă de sub tirania propriului eu», că se «evacuează pedagogic». Altfel spus, cînd vrea să scape de ceva, îl ascunde (re)făcîndu-l public. Publicarea e un detergent, îl curăță bine de el însuși. Prin re-publicare se curăță definitiv, cumva în sens argotic. [...] în post-post-opzecism, cuvîntul de ordine la Bogdan Ghiu este încă experimentul [...]. Bogdan Ghiu pare că ilustrează o specie extremă: *sub-gardismul*, o «under-avangardă» – concept tautologic în sine, fiindcă «avant» presupune «under», iar o avangardă care se oficializează scapă de prefixul «avant» și de tot ce presupune acesta. Ceea ce ilustrează Bogdan Ghiu pe piața liricii românești pare exact asta: delimitarea și de «gardă», și de «avangardă» prin exces și poziții tautologice. [...] Bogdan Ghiu și Angela Marinescu, în ciuda diferenței de proiecte lirice, bifează un traseu similar. Sînt limbaje pregătite genetic să stea mereu «avant-» sau «under-». Nu ajung niciodată în posturi de comandă, deși sînt experte și mature. Fiindcă nu ajung niciodată în posturi de comandă, nu se stabilizează și nu se osifică; se înscriu constant în spirale care le rezervă numai poziții adversative, de «under-». [...] În topuri stau preluatorii de limbaje. Inițiatorii stau pe margine. [...] Cam la fel stau lucrurile cu Ioan Es. Pop. [...] Bogdan Ghiu e un fenomen deosebit. Pe el nu-l imită nimeni la modul es.-popian sau marinescian. Lui i se opun toți. [...] Ceea ce propune Bogdan Ghiu ilustrează [...] poemul *homeless*, poemul de carton, poemul SDF (*«sans domicile fixe»*), nu poemul-bastion, nu poemul-bază militară. Care-și trenează starea de provizorat pînă la cotele perfecțiunii. Poemul e o machetă, o pro-misiune, «zonă

de nefacere», «sensul cu zgomot de ființă», aflat la intersecția plus-minus probabilă dintre: oricare x care poate trimite un mesaj oarecare și oricare y care poate răspunde unui mesaj. Cineva tot trimite, cineva tot răspunde. Poemul rezidă în oricare dintre posibilitățile relației dintre x și y. Chiar și în posibilitatea ca răspunsul lui y să dea chix, să nu fie răspunsul întrebării lui x, ci răspunsul întrebărilor proto-părinților lui x. Poemul e o arheologie, o urmă. Poemul rezidă în posibilitatea ca întrebării lui x, y să-i răspundă prin Kafka. Frumos este că poemul poate alege un domiciliu extrem-periferic, în afara răspunsurilor și a întrebărilor: poate să stea, pur și simplu, doar în habitudinea punerii de întrebări și în habitudinea primirii de răspuns. Cînd mecanica «rumorii», «mesajul bine ascuns în public», ajunge la ultimele consecințe, se extirpă posibilitatea oricărui mesaj original. Atunci se eradichează scrisul și începe *sub-scrisul*: «de ce să mai scriu după ce am citit?», «eu nu scriu: sub-scriu», zice Ghiu. Ad-scrie, super-scrie, scrie pe manșete, colateral. [...] După 20 de ani de textualism, Ghiu a obținut lipsa de iluzii și underground-ul ataractic al seniorilor."

Mihail Vakulovski

„Ai impresia că Bogdan Ghiu, cu ajutorul textelor publicate, își ascunde adevăratele poeme, de care, se pare, are o frică existențială [...]; pentru el ceea ce rămîne pe pagină – pentru noi – e carcasa în care-și ascunde, pentru sine, poemul [...]. Bogdan Ghiu creează goluri, proiectele sale fiind ca [...] obiectele de lut, urcioarele, cănile etc., utile în primul rînd datorită golurilor pe care le conțin. Dacă ținem cont de faptul că textele lui Ghiu sînt logico-filosofice, din șirul de propoziții de mai sus trebuie să se înțeleagă că textele lui Bogdan Ghiu sînt utile. [...] Din *Arta consumului*, discursul lui Ghiu devine «neeconomic», textele capătă o formă alungită și înșirată, hașurarea are loc în toate părțile [...], din/cu tot brațul autorului, iar consumul, arta consumului de idei din primele două cărți devine consum de cuvinte care capătă o altfel de artă oratorică, mai

«feminină», aș zice, mai vorbăreață, ca să zic așa. [...] Pornind de la propoziția că nu există munți fără vîrf, am putea spune că Bogdan Ghiu își scrie *cartea* din vîrf spre poale, și nu invers. [...] Bogdan Ghiu e poetul care face din părțile secundare ale propoziției părțile principale ale poeziei [...]. Inclusiv cu punctul. Bogdan Ghiu scrie pentru noi cu punctul poemului pe care l-a scris pentru dînsul. Pînă cînd, pentru a-și asigura ilizibilitatea, renunță la scris, hașurînd și colorînd, acoperind astfel pagina cu text, cu alte și alte pagini de text, care nu mai sînt pagini, sînt text, încet-încet rămînînd el pagină, albă, goală, amețitoare, insuportabilă. Poemul redus la semnătură. Altfel spus, Bogdanghiul cu latura de un metru."

CUPRINS

Prefață / 5
Extrase din Manual / 41
36 // 42 de caligrame ajutătoare / 53
Manualul autorului / 71
Întoarceri la locul faptei poetice.
Lecții și exerciții (rînduri lipsă) / 105
Poemul cu latura de 1 metru / 117
Arta consumului / 155
Arhipelogos / 187
Pantaloni și cămașă / 241
Manualul autorului / 293
(Poemul din carton) Urme de distrugere pe Marte / 299
Eclipsa Crima (plătim vizibilul) / 345
Pe unde să intre jaguarul (pentru un viitor) / 355
Notă biobibliografică / 393
Referințe critice / 401

COMENZI – CARTEA PRIN POŞTĂ
EDITURA PARALELA 45 – CARTEA ROMÂNEASCĂ
Str. Fraţii Goleşti 130 Piteşti, jud. Argeş, cod 110174,
Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918
Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492.
E-mail: comenzi@edituraparalela45.ro

www.edituraparalela45.ro

www.cartearomaneasca.ro

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul
Uniunii Scriitorilor din România.

Tiparul executat la tipografia *Editurii Paralela 45*
E-mail: tipografie@edituraparalela45.ro